

Arkæologiske udgravninger i Danmark

Katalog 2003

Elektronisk udgave
Kulturarvsstyrelsen 2006

Frederiksborg Amt

1. Maglehøjvej

01.01.02 Blistrup Gruber

Andet anlægsarbejde Oldtid

Ved arkæologisk overvågning af NESAs kabellægningsarbejde fremkom tre kogestensgruber og en lille grube fyldt med svedne knogler, sandsynligvis fra får. Nær gravhøjen, sb. 37, fremkom endnu en kogestensgrube. Anlæggene kan stamme fra kultisk aktivitet i forbindelse med gravhøjene.

GIM 3514 Tim Grønnegaard
Liv Appel

Grube - Oldtid

2. Persano

01.01.02 Blistrup Grube

Andet anlægsarbejde Y. bronzealder

Ved en prøvegravning i forbindelse med udvidelse af fabrikken Persano i Blistrup fremkom en cirkulær grube med klumper af brændt ler og enkelte lerkarskår fra yngre bronzealder.

GIM 3503 Tim Grønnegaard
Liv Appel

Grube - Yngre bronzealder

3. Udsigten

01.01.02 Blistrup Hustomt

Andet anlægsarbejde høj middelalder

Fortsat undersøgelse af hustomt fra 12-1300 årene gav yderligere oplysninger om bygningens konstruktion og opdeling.

GIM 3496 Tim Grønnegaard
Liv Appel
Søren Frandsen

Bebyggelse - Middelalder

4. Ålykkevej

01.01.03 Esbønderup Gruber

Andet anlægsarbejde Middelalder

Ved prøvegravning på grunden, hvoer der tidligere har lagt et gartneri, fremkom et par store gruber med knuste, fejlbrændte munkesten. I markbogen fra 1681 kaldes området "Teilbacken", hvilket tyder på, at der har foregået teglbrænding i området.

GIM 3509 Tim Grønnegaard
Liv Appel

Grube - Middelalder

5. Esrum Hovedgade 12

01.01.03 Esbønderup

Jordfæstegrave

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved arkæologisk overvågning i forbindelse med opgravning af gamle olietanke fremkom flere jordfæstegrave og skeletdele fra forstyrrede grave. Området har tidligere været en del af kirkegården omkring Esrum Klosters kirke.

GIM 3520

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Gravplads/grav - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

6. Esrum Kloster - Esrum Møllegård

01.01.03 Esbønderup

diverse

Andet anlægsarbejde

middelalder/renaissance

Ved arkæologisk overvågning i forbindelse med en ny internetforbindelse mellem Esrum Kloster og Esrum Møllegård fremkom bl.a. rester af klosterets østfløj. I området syd for klosteret blev der fundet rester af en stenbygget vej og spor af en stenbygget bro ved det gamle åløb. Planeringslag, teglbrokker og sodsværtet sand tyder på, at der har ligget ældre bebyggelse på det sted, hvor Esrum Møllegård ligger.

GIM 3515

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Bebyggelse - Middelalder

Kloster - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Vej/bro - Udateret

7. Glarborg

01.01.03 Esbønderup

Gård

Selvvalgt forskning

1500-1600 tallet

Prøveundersøgelse på gårdtomt fra 1500-1600-tallet i Gribskov. På stedet er tidligere fundet Waldglass, som antyder en mulig renaissance-glasproduktion i Gribskov. Der er foretaget magnetometerundersøgelsen på stedet i 2001. Der blev lagt en søgegrøft på tværs af hovedbygningen. Herved fremkom rester af ildsteder og en sammenstyrtet skorsten delvis opmuret af genanvendte tegl fra Esrum Kloster. Undersøgelserne fortsætter i 2004.

GIM 3500

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Olfert Voss

Bebyggelse - Nyere tid

8. Stæremosen

01.01.04 Gilleleje

Boplads

Andet anlægsarbejde

bronzealder/ jernalder

Ved prøvegravning i forbindelse med udvidelse af industriområdet i Stæremosen fremkom tre bopladsområder med spor af flere stolpebyggede huse, gruber og kogestensgruber.

GIM 3518

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

9. Svendestykket

01.01.05 Græsted

Grøft/ gruber

Andet anlægsarbejde

Y.st. / Oldtid

Ved prøvegravning fremkom en bananformet grøft, som kan keramikdateres til tidlig neolitikum. Grøften har været ca. 10 m lang, og det er sandsynligt at dens sider har været afstivet af træ eller fletværk. Grøften må oprindeligt have været vandfyldt. Andre steder i undersøgelsesområdet fremkom spredte kogestensgruber.

GIM 3511

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Grube - Oldtid

10. Bryggergården

01.01.06 Helsingø

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid/ Y.st.

Ved fortsat prøvegravning fremkom kogegruber og kulturlag med enkelte skår af oldtidskeramik samt et enkelt afslag af en slebet flintøkse.

GIM 3493

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Oldtid

11. Fredgårdsvej

01.01.06 Helsingø

boplads

Andet anlægsarbejde

Y.rom./ Æl. germ.

Ved overvågning af kloakeringsarbejde fremkom flere stolpehuller, gruber, ildsteder og kogestensgruber. En stor bopladsgrube viste sig at indeholde store mængder keramik fra overgangen mellem yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder.

GIM 3502

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Pernille Foss

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Grube - Germansk jernalder

12. Slettegård

01.01.06 Helsingø

Kogestensgruber

Selvvalgt forskning

Oldtid

Ved gennemgang af luftfotografier fra 1950'erne blev museet opmærksomme på nogle aftegninger i kornet, som kunne tyde på en forhistorisk bebyggelse på en bakke lige nord for Slettegård i Laugø. Dette kunne imidlertid ikke påvises ved undersøgelsen, da sandbakken viste sig at være blevet afgravet i den mellemliggende periode. To kogestensgruber var de eneste spor af aktivitet i oldtiden.

GIM 3516

Tim Grønnegaard

Grube - Oldtid

13. Spillingshøj

01.01.06 Helsingø

Kogestensgruber

Vejanlæg

oldtid

Ved prøveundersøgelse forud for anlæggelsen af en ny fællesvej, som skal afløse en driftoverkørsel over jernbanen, blev i nærheden af den sløjfede bronzealderhøj "Spillingshøj" (Helsingø sb. 5) fundet 6 kogegruber, hvoraf de tre lå på række med et par meters mellemrum.

GIM 3510

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Grube - Oldtid

14. Valbyvej

01.01.06 Helsingø

boplads

Andet anlægsarbejde

oldtid

Ved overvågning af et kloakeringsarbejde fremkom på en højning tre kogestensgruber og et stolpehul, som vurderes at være udkanten af et større bopladsområde.

GIM 3508

Tim Grønnegaard

Liv Appel

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

15. Ramløse

01.01.09 Ramløse

Skattefund

Dyrkning

Y. vikingetid

På det sted, hvor Ramløse-skatten (GIM 3394) blev fundet i 1994, fremkom i 2003 opløjede brudsølv samt en hel og adskillige fragmenter af arabiske sølvmonter. Ved efterundersøgelsen kunne man fastslå Ramløseskatten ikke har været placeret i tilknytning til en bebyggelse. I det hele taget var der påfaldende få anlægsspor i området. Der blev fundet i alt 162 fragmenter af bl.a. brudsølv og arabiske sølvmonter. Da de fleste genstande er meget små, antages det, at det drejer sig om dele af Ramløseskatten, som i 1994 undgik udgraverens opmærksomhed.

GIM 3506

Liv Appel

Depotfund/skattefund/offerfund - Vikingetid

16. Bygaden

01.01.10 Søborg

Brolagt vej

Andet anlægsarbejde

middelalder/nyere tid

Ved arkæologisk overvågning i forbindelse med kloakering på Bygaden i Søborg fremkom rester af en brolagt vej i form af store marksten med den flade side opad. Stenene var blankslidte. Vejen fører over et fugtigt område øst for Søborg.

GIM 3505

Pernille Foss

Liv Appel

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

17. Toftevej 10

01.01.10 Søborg

grøft

Andet anlægsarbejde

middelalder/nyere tid

Ved arkæologisk overvågning i forbindelse med optagelse af olietanke blev der påvist et par ældre grøfter øst for Toftevej. Det er usikkert om disse grøfter kan sættes i forbindelse med bygraven omkring Søborg købstad (Sb. 61).

GIM 3497

Kjartan Langsted

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

18. Jægerspris Sportsplads

01.02.01 Dråby

Gruber

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 371. Fund af et par kogestensgruber med brændte sten, men ellers intet af arkæologiske interesse.

MFG 208/03

Uffe Mühldorff

Grube - Udateret

19. Kyndbyværket

01.02.05 Kyndby

Gravplads

Andet anlægsarbejde

Yngre germansk jernalder

sb. 93. Rørnedlæggelse gennem den tidligere undersøgte gravplads førte til fund af et par "offergruber" med enkelte dyrekogler.

MFG 199/03

Søren A. Sørensen

Gravplads/grav - Germansk jernalder

20. Salpetermosen

01.03.01 Frederiksborg Slots

Diverse

Vejanlæg

Diverse

Prøveudgravning, hvorved der fremkom del af en skelgrøft, løsfunden kerneøkse ved stolpehuller, enkelte trækulspletter samt slaggerester.

NFH A1658

Mette Roesgaard Hansen

Andre anlæg/diverse - Udateret

21. Egholm

01.03.04 Gørløse

Grave

Dyrkning

2.-3. århundrede e.Kr.

sb. 40. Yderligere eftersøgning af grave i området sydøst for og i umiddelbar tilknytning til 2001-udgravningen. Herved fremkom yderligere fem jordfæstegrave, hvoraf de fire var stærkt nedpløjede. Også disse grave formodes at stamme fra det 2.-3. århundrede e. Kr. uden at der dog fandtes sikkert daterbare oldsager. Gravpladsen menes nu at være totaludgravet, altså i alt 18 grave, men nedpløjningen antyder, at der tidligere kan have været flere grave på gravpladsen. En eftersøgning med søgegrøfter efter bopladsspor i gravpladsens nærhed var resultatløs.

NFHA0892

Morten Johansen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

22. Klostergården

01.03.12 Slangerup

Teglovn

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 64. Fund af teglovn, som ligger umiddelbart vest for klosteret. Ovnen kan muligvis sættes i forbindelse med opførelsen af dette.

MFG 218/03

Lotte Lai Sørensen

Bebyggelse - Middelalder

23. Lillevang

01.04.01 Asminderød

Byggeri og veje

Andet anlægsarbejde

Yngre romersk jernalder

sb. 83. Prøveudgravninger hvorved der i søgegrøfter fremkom to fundførende gruber fra yngre romersk jernalder, to fundtomme gruber samt en kogegrube. En boplads i tilknytning til gruberne kan have ligget på en bakke nær ved anlæggene, men denne bakke var for længst gravet væk ved råstofindvinding.

NFHA1618

Lea Meistrup-Larsen

Grube - Romersk jernalder

24. Lillevang

01.04.01 Asminderød

Byggeri og veje

Andet anlægsarbejde

TNC og historisk tid

sb. 84. Prøveudgravning og udgravning. Udgravning af midtsulehus samt tilhørende kulturlag og enkelte andre anlæg. Hustype- og form, redskabsfund samt den mest troværdige af 4 AMS-dateringer (3348 f. Kr. cal. +/-1 stdv) angiver, at huset kan dateres til tidlig neolitikum per C. Ved undersøgelsen fremkom endvidere vest for hustomten et vangedige med tilknyttet grøft fra historisk tid (antageligt én af Asminderød bys tre vangeskel).

NFHA1619

Lea Meistrup-Larsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

25. Soldraget

01.04.02 Birkerød

Gruber

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 77. Forud for byggemodning blev der ved forundersøgelse af et 8000 m² stort areal på en bakke, der skåner ned mod sydbredden af Sjælsø, registreret otte gruber. Tre større gruber indholdt keramik fra overgangen mellem ældre og yngre førromersk jernalder.

HØM 294

Ole Lass Jensen

Grube - Førromersk jernalder

26. Prinsessens Bastion, Kronborg Slot

01.04.07 Helsingør

Bastion ved slottet

Restaurering

renæssance-nyere tid

sb. 13. I forbindelse med restaurering af Kronborgs kronværk skulle fundamentet ved Prinsessens Bastion undersøges. Der blev udgravet et mindre felt både på murens inder- og yderside. Fundamentet er opført direkte ovenpå det stabile undergrundssand. Bastionen er bygget som en kassemur med svagt skrånede sider. Ydersiden er rejst som en teglstensfacade på et fundament af kampesten, der har sikret, at der ved normal vandstand ikke har været direkte kontakt til murværket. Ydersiden er desuden sikret ved udlagte lerlag og en brolægning. Bagmuren er helt fra grund opført af groft tilhugne kridtstenskvadre og øverst kronet af et teglsat rulskifte.

NM2 38/2003

Thomas Bertelsen

Bebyggelse - Nyere tid

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

27. Kokkedal Nord

01.04.10 Hørsholm

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder, per. V.

sb. 132. Forud for byggemodning blev der udført forundersøgelse af et 6 ha stort areal. På en stor, leret bakketop blev der registreret 43 gruber og et enkelt stolpehul spredt over et 10.000 m² stort areal. I fire gruber blev der fundet keramik fra yngre bronzealder per. V. Da området er stærkt nedpløjet, vil en kommende udgravning indskrænke sig til en enkelt, fundrig affaldsgrube.

HØM 301

Ole Lass Jensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

28. Kokkedal Nord II

01.04.10 Hørsholm

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder, tragtbægerkultur

sb. 131. Forud for byggemodning blev der udført forundersøgelse af et 6 ha stort areal. På en lav, sandet bakke blev der registreret 16 gruber og nedgravninger indenfor et 2000 m² stort areal. Desuden fandtes et 10 cm tykt bopladslag med trækul og flintartefakter over et 300 m² stort område. I en grube blev der fundet et stykke af en tyndnakket, sleben flintøkse, som antyder en datering af bopladsen til tidlige neolitikum eller tidlig mellemneolitikum. Bopladsområdet udgraves forud for kommende byggemodning.

HØM 305

Ole Lass Jensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

29. Løbjerggård Syd

01.04.11 Karlebo

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 86. Forud for udvidelse af golfbane blev der udført forundersøgelse på en 3 ha stor, tungeformet bakke, der falder jævnt ned mod et vådområde. Der blev registreret 36 anlæg i form af gruber og spredte stolpehuller. Enkelte gruber indeholdt et begrænset antal lerkarskår fra førromersk jernalder, antagelig per. I. De få og dårligt bevarede anlægsspor giver sammen med manglen på hustomter ikke anledning til yderligere undersøgelse.

HØM 300

Ole Lass Jensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

30. Nivåvej

01.04.11 Karlebo

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 83. Forud for et grundsalg blev der udført forundersøgelse af et 8,5 ha stort areal. På en lav, sandet bakke blev der i et 4300 m² stort område registreret 23 gruber og 8 stolpehuller, herunder spor af et treskibet langhus. Der blev ikke fundet daterende materiale, men antagelig er der tale om en boplads fra ældre jernalder. Bopladssporene fortsætter ind under et stort mulddepot, hvor forundersøgelse ikke var mulig. Det samlede bopladsområde er planlagt udgravet forud for kommende byggemodning.

HØM 295

Ole Lass Jensen

Bebyggelse - Ældre jernalder

31. Gurre slot

01.04.12 Tikøb

Borganlæg

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 40. På forborgsområdet omkring borgruinen udlagdes tre udgravningsfelter. Lige nord for borgen fremkom rester af bebyggelse på en naturlig holm. Syd herfor havde været en vandfyldt nedgravning, der senere i borgens funktionsperiode var blevet opfyldt. Mod nordøst på forborgen udlagdes en søgegrøft på tværs af en 48 m lang treskibet bygning. Her fandtes rester af mørtelgulve i sideskibene, medens det store midterrum havde haft en anden funktion, muligvis som fællesrum eller magasin. Den tredje søgegrøft blev lagt øst for borgruinen, hvor der blev fundet fundamentene af en teglbygget smedje, anlagt i sumpen på piloteringspæle. En mængde smedeslagger vidnede om bygningens funktion.

NM2 1 A/2003

Henriette Rensbro

Lone Hvass

Vivian Etting

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

32. Søgård

01.05.03 Kregme

grube, boplads

Andet anlægsarbejde

Neolitikum, jernalder, nyere tid

sb. 73. Undersøgelsen viste spor fra neolitikum, bl.a. en grube med skår fra tidlig neolitikum per. C. Dertil fremkom enkelte bopladsspor, der med sandsynlighed kan dateres til jernalder i form af et muligt hegn og 2-3 mindre økonomibygninger. En del anlæg kan dateres til nyere tid, hvor størstedelen tolkes som sandtagningshuller. Dertil et anlæg fra nyere tid bestående af en oval grøft på ca. 7 x 5 m, hvis funktion er ukendt. Tre ildpåvirkede områder i området kan ikke dateres.

MN1 8350/03-5

Josefine Franck

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Jernalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

33. Aalykke

01.05.06 Skævinge

Affaldslag

Diverse

Germansk jernalder

sb. 32. Affaldslag med knogler fremkommet i brinken ved udvidelse og oprensning af Havelse Å. Der blev ved en sonderende gravning ikke fundet artefakter i laget, men fauna i form af får, kvæg, svin, ged og hest samt meget trækul. AAR-8623 på prøve fra får gav en datering til germansk jernalder.

NFHA1491

Finn Erik Kramer

Kim Aaris-Sørensen

Knud Rosenlund

Kulturlag - Germansk jernalder

34. Korsbjerg Have

01.06.01 Farum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder, per. III

sb. 76. Forud for byggermodning blev der udført partiel udgravning af en boplads på en jævn, sydvendt bakkeskråning. I et 6700 m² stort udgravningsfelt blev der registreret 218 anlæg i form af stolpehuller og gruber, herunder en brønd og en grube med jernslagge. Der kunne udskilles to tomter af korte, treskibede langhuse samt en staklade. I gruberne blev der fundet et righoldigt keramikmateriale fra førromersk jernalder per. III. I udkanten af bopladsområdet blev der undersøgt et 13 m langt og indtil 2,3 m bredt, bådformet fyldskifte. Fyldlaget dækkede over en regelmæssig, tæt stenlægning, der overvejende bestod af små sten (indtil 8 cm store). Stenlægningen, der målte ca. 16 x 1,7 m, havde et let buet forløb. Stenlægningen var dybest nedgravet ved langsiderne, hvor stenene lå i en eller flere (op til tre) smalle render eller fordybninger. Stenlægningens form og bredde gør det, sammen med de parallelle render, nærliggende at tolke anlægget som en brolagt vej. Herimod taler dog stenenes ringe størrelse, den omhyggelige, næsten mosaikagtige lægning af stenene og at der især i renderne forekom små sten. Muligvis kan der være tale om en særlig form for vej, f.eks. en "processionsvej". Der blev ikke fundet daterbart materiale i tilknytning til stenlægningen.

HØM 283

Ole A. Schmidt

Lotte Lai Sørensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Vej/bro - Udateret

35. Korsbjerg Have Vest

01.06.01 Farum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre og yngre bronzealder

sb. 77. Forud for byggermodning gennemførtes partiel udgravning af et bopladsområde på en lav, sandet holm omgivet af tidligere vådområder. I et 2900 m² stort udgravningsfelt blev der registreret 78 anlæg i form af gruber, stolpehuller og andre former for nedgravninger. På holmens sydlige del, helt ud mod det tidligere vådområde, fandtes en koncentration af 14 små kogestensgruber. 25 m nord herfor, centralt på holmen, undersøgtes tomten af et ca. 11 m langt og 3 m bredt, Ø-V vendt, toskibet langhus med forsænket gulv. Nedgravningen, der var indtil 30 cm dyb (dybest i østenden) indeholdt kun få fund i form af flintafslag og ukarakteristiske lerkarskår. 10-12 m nord for hustomten undersøgtes en samlig større grube, bl.a. to brønde med keramik fra yngre bronzealder per. IV. Hustomten er formentlig ældre, antagelig fra ældre bronzealder per. I eller II.

HØM 285

Ole Lass Jensen

Mette Palm Hemmingsen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

36. Gulbjergvej

01.06.03 Slagslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre jernalder

sb. 42. Lige vest for byen undersøgtes en del af en jernalderboplads. Ud over gruber blev der fundet fire huse, der typologisk dateres til yngre jernalder.

MFG 210/03

Lotte Lai Sørensen

Bebyggelse - Yngre jernalder

37. Jægerbakke

01.06.06 Veksø

Gruber

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 81. Ved prøvegravning fremkom enkelte uregelmæssige gruber med et beskedent indhold af keramik. Efter endt prøvegravning fremkom en halv gruttesten samt en næsten hel lerkop i en af gruberne. Efter at hele området var muldafrømmet fandtes en hel, nedgravet lerkrukke, ca. 65 cm høj, nedsat med bunden opad. Krukken er dateret til ældre romersk jernalder.

MFG 197/03

Lotte Lai Sørensen

Søren A. Sørensen

Grube - Ældre jernalder

Københavns Amt

38. Østervang

02.01.03 Ejby

Værkstedspads

Dyrkning

rom./germ. jernalder

sb. 16. Soldning af felter udlagt i delvis udpløjet kulturlag på sydskråning. I soldene fandtes glasperler, glasskår fra drikkeglas, brudstykker af bronzegenstande, enkelte stykker guld-og sølvklip. Der blev desuden udlagt søgegrøfter for at afgrænse bebyggelsen mod sydvest. I den forbindelse blev der med detektor fundet brudguld og -sølv, romerske sølvdenarer, fibelfragmenter, vægtlodder, vognnagler af bronze samt ikke mindst statuefragmenter.

KØM 372

Svend Åge Tornbjerg

Kulturlag - Romersk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

39. Højelse Præstegård P- plads

02.01.05 Højelse

Bebyggelsesspor

Andet anlægsarbejde

middelalder-nyere tid

I forbindelse med udvidelse af P-plads i den gamle præstegårdshave sydvest for Højelse Kirkegård foretog Køge museum en forundersøgelse. Herved blev fundet to brøndhuller, en trækulsholdig grube og enkelte fyldskifter. Fundmaterialet var sparsomt og bestod hovedsageligt af byggeaffald fra middelalder til nyere tid.

KØM 2185

Ulla Fraes Rasmussen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

40. Kvickly-grunden

02.01.07 Køge

Bolværker, kajanlæg og byggemodning

Andet anlægsarbejde

Middelalder - nyere tid

På en grund mellem Vestergade og Køge Å er der i 1960'erne påvist syv bolværksrækker, der har afløst hinanden. I forbindelse med renovering og nybyggeri i efteråret 2003 undersøgte Køge Museum tre felter på grunden. Nærmest åen fandtes tre bolværksrækker og mellemliggende kajanlæg med fundrige udsmidslag, især fra perioden omkr. 1550 - 1700. Midt på grunden påvistes bl.a. tørvelægninger, formodentlig middelalderlig byggemodning, og endelig blev der nærmest gaden ved husrækken udgravet en velbevaret brønd, muligvis fra renæssance.

KØM 2182

Ulla Fraes Rasmussen

Anne C. Sørensen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Anløbsplads/handelsplads - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Anløbsplads/handelsplads - Nyere tid

41. Ølsemagle Vest

02.01.11 Ølsemagle

Bopladser

Andet anlægsarbejde

Yngre br. samt rom./germ. jern.

sb. 16. Forundersøgelse på en strækning over en kilometer langs Østbanen, hvor der syv steder fremkom aktivitetsspor, først og fremmest bebyggelsesspor i form af stolpehuller og gruber fra yngre bronzealder samt fra romersk- og germansk jernalder. Desuden fandtes en enkelt urnegrav samt en mindre udateret stolpekonstruktion, og et stolpehegn formodentlig fra jernalder.

KØM 2183

Svend Åge Tornbjerg

Mette Madsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

42. Højvænge

02.02.01 Ballerup

Depotfund

Plantning

Y. St.

I efteråret fremkom to stk. uslebne flintøkser ved gravning af et plantehul i en lavtliggende kolonihave i nærheden af Nybølle Å. Økserne lå samlet på bunden af det 55 cm dybe plantehul. Efterfølgende foretog Museet på Kroppedal en eftergravning på fundstedet. Der fremkom ikke flere økser, d.v.s. depotfundet bestod kun af to økser. Økserne er indleveret til Nationalmuseet som danefæ.

TAK 1169

Tom Giersing

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

43. Toftager

02.02.02 Brøndbyøster

Boplads

Andet anlægsarbejde

y.br./førrom./rom.

sb. 15. Fortsat undersøgelse (AUD 2002). Udgravningen i 2003 afdækkede yderligere et hegn, der fortsætter mod øst, ind på et allerede bebygget område. I området var der mange slags forskellige gruber, hvor enkelte kan dateres til yngre bronzealder/førromersk jernalder ud fra genstandsmaterialet. Makrofossilanalyser af to gruber, foretaget af Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser, viste at to af gruberne indeholdt kerner fra rug og klinte, hvilket kan tyde på dyrkning af vintersæd. Kernerne er indsendt til AMS-datering (14C-datering).

TAK 1115

Anne B. Hansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

44. Storager

02.02.05 Herstedvester

Grube/diverse

Andet anlægsarbejde

Y.St. / Oldtid

Ved prøvegravning af et areal på 1,4 ha blev fundet spredtliggende anlægsspor i form af enkelte gruber og stolpehuller. Ingen af stolpehullerne kunne knyttes til egentlige anlæg i form af hustomter el. lign. Muligvis kan nogle af anlægssporene dateres til neolitikum. I muldlaget blev der fundet en tyndnakket usleben flintøkse.

TAK 1130

Malene R. Beck

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Grube - Oldtid

45. Herstedøster Forsamlingshus

02.02.06 Herstedøster

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 2. Undersøgelse af en grube og et stolpehul fundet i en nedgravning til en regnvandsfaskine 20 m fra den fredede gravhøj sb. 2 ved Herstedøster Forsamlingshus i Herstedøster. I anlæggene fandtes en knogle og lidt keramik.

TAK 1168

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Jernalder

46. Kragehave Ødetofte 3

02.02.07 Høje Tåstrup

Gruber og grøfter

Andet anlægsarbejde

y.st./jernalder/nyere tid

Prøvegravning af et areal på ca. 13.000 m². I undersøgelsens 11 søgegrøfter blev der registreret spredtliggende gruber og grøfter. I den sydlige del af arealet fremkom et kulturlag, der målte ca. 9 x 5 m. Kulturlaget indeholdt to lag, hvor det øvre lag var meget rigt på keramik og flint. Keramikken dateres til den tidlige og mellemste del af yngre stenalder.

TAK 1166

Anne B. Hansen

Kulturlag - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Grube - Udateret

47. Lilleager

02.02.07 Høje Tåstrup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Prøvegravning af ca. 30.000 m². Den nordlige del af undersøgelsesområdet bar præg af, at der tidligere har været meget fugtigt. I den østlige del af området fremkom affald fra nyere tid. I den sydlige del af området, fremkom to kogestensgruber, der ikke kunne dateres nærmere end til oldtid .

TAK 1153

Anne B. Hansen

Grube - Oldtid

48. Torslunde Mark Nord 2

02.02.07 Høje Tåstrup

boplads/jordfæstegrave

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Prøvegravning af et areal på ca. 40.000 m². I undersøgelsens 19 søgegrøfter blev der registreret flere gruber. I den sydlige del af området blev der registreret spor efter et hus, der formentlig skal dateres til jernalder. I den nordlige del af området fremkom to meget ensartede jordfæstegrave, der begge var nordøst-sydvest orienteret. Den ene grav var 4,1 m lang og 1,2 m bred. Graven bestod af to stenrammer, der var orienteret i gravens længderetning. De to udgravede grave er så ens konstrueret, at de betragtes som samtidige, det var dog ikke muligt at datere gravene, idet der ikke var gravgaver eller andet daterbart materiale.

TAK 1152

Anne B. Hansen

Bebyggelse - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

49. Trekanten, Måløv kirke

02.02.10 Måløv

Gård/brønd

Andet anlægsarbejde

Nyere tid/udateret

Der blev ved undersøgelsen fundet spor efter en nyere tids gård, som blev nedrevet i forbindelse med udskiftningen. Under aktivitetslag og gulvlag fra denne gård kunne der i grusundergrunden konstateres en 1 m dyb muldfyldt nedgravning, som dækker en stor del af matriklen. Dette tyder på grusgravningsaktiviteter før den seneste bebyggelsesfase. De undersøgte anlæg består af et stenfundament, ler- og jordgulve samt en brolægning af flade sten med tilstødende gulvlag. En stensat brønd blev snittet og reableret, så den nu udgør et synligt fortidsminde på stedet. Desuden fandtes to kogestensgruber (FOR 2003-2122-0115).

TAK 1135

Henriette Rensbro

Tom Giersing

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Nyere tid

50. Bondehøjgård

02.02.11 Sengeløse

gård

Andet anlægsarbejde

Middelalder/nyere tid

På Bondehøjgårds tofte i Sengeløse er der foretaget arkæologisk forundersøgelse af 6000 m². Der blev påtruffet et 300 m² stort område med velbevarede kulturlag i 50-75 cm tykkelse og et dobbelt så stort område med mørk kulturjord. Flere steder er der koncentrationer af stolpehuller og gruber og grøfter i undergrunden. To gruber er undersøgt nærmere og kan begge dateres til ældre middelalder. De daterende fund er keramik, klæbersten og en dobbeltkam (FOR 2003-2123-0214).

TAK 1167

Henriette Rensbro

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

51. Kroppedal 2

02.02.11 Sengeløse

Andre anlæg

Diverse

Nyere tid

Danmarkshistorien i Vestskoven afholdt årsarrangement den 1. juni 2003 på Kroppedal. I denne anledning blev der foretaget en mindre arkæologisk undersøgelse øst for SØL 441 (AUD 1994, 41). Der blev trukket en 28 m lang og 3,5 m bred søgegrøft. Undersøgelsen resulterede ikke i nogen former for forhistoriske anlæg, der blev dog opsamlet en slibesten fra nyere tid i muldlaget.

TAK 1146

Anne B. Hansen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

52. Gammeldamsgård

02.02.12 Smørum

Skelgrøft

Andet anlægsarbejde

midd./nyere tid

sb. 97. Ved prøvegravning af ca. 10.000 m² fremkom en grøft, der antagelig repræsenterer en fase af en skelgrøft eller toftegrænse fra ældre middelalder eller højmiddelalder. Undersøgelser af den østlige del af arealet afslørede et lavtliggende område, der er opfyldt i 17-1800 tallet.

TAK 1128

Anne B. Hansen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

53. Nørrevangen

02.02.12 Smørum

Boplads/kogegruberække/gravplads/grav

Andet anlægsarbejde

Y.st./br./æ.j./y.j./vik..

Fortsat undersøgelse af boplads og gravplads og udvalgte områder på et 23 ha stort område (AUD 2002). Under en af de tre udgravede senneolitiske jordfæstegrave lå endnu en grav. Der var kun bevaret enkelte tænder og knogler fra den gravlagte. En 90 m lang kogegruberække, bestående af 30 aflange kogegruber pegede på Kong Svends Høj, der ligger på området. I en nærliggende grube fremkom der mange digel- og støbeformsfragmenter, der sammen med de tidligere fundne viser, at der har været støbt mange bronzegenstande på denne højtliggende plads i yngre bronzealder per. V. En koncentration bestående af over 40 kogegruber inden for 10 x 10 m lå vest for kogegruberækken. Der er indsendt trækulsprøver fra kogegruberækken og grubekoncentrationen til AMS-datering. De er formentlig fra yngre bronzealder per. V. På flad mark lå to urnegrave fra førromersk jernalder per. 3. Foruden brændte knogler fremkom henholdsvis en bronzefibel og glasperler i urnerne. De tidligere udgravede hustomter blev suppleret, således at der i alt blev udgravet over 50 treskibede huse og 13 grubehuse. Hovedparten af hustomterne bekræfter, at der har ligget rige bebyggelser fra yngre bronzealder og yngre germansk jernalder/vikingetid på stedet. Enkelte hustomter er fra førromersk og ældre romersk jernalder. Detektorfundene i tilknytning til bebyggelsen fra yngre germansk jernalder/vikingetid blev forøget med bl.a. et ovalt pladespænde, et ligearmet spænde og en del af et stort trefliget spænde. Bebyggelsen har formentlig tilknytning til Rytterkær gravpladsen (AUD 1989, 31; AUD 1991, 29)

TAK 1102

Tom Giersing

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

54. Bredebjerggård 6/7

02.02.13 Torslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

y.sta./y.brz./førrom./rom./ger.

sb. 46, 47. Prøvegravning af 30.000 m², hvor 10.000 m² blev udvalgt til videre undersøgelse. Der blev udgravet 29 huse og hegn. Her skal specielt fremhæves et 43 m langt hus, der dateres til 3.-6. årh. Huset er opdelt i flere rum. Nationalmuseets Naturvidenskabelige Undersøgelser undersøgte makrofossiler fra fem anlæg. En grube/kælder i førromtalt langhus samt en grube, der er placeret ca. 40 m øst fra langhuset, viste, at begge indeholdt kviste og knopper af eg. Det kan tolkes som rester efter løvfoder eller optændingsmateriale. I flere af de udgravede gruber var der keramik fra yngre bronzealder og jernalder. I den nordlige del af arealet var et kulturlag, hvor genstandsmaterialet daterer laget til den tidlige og mellemste del af yngre stenalder.

TAK 1127/TAK 1139

Anne B. Hansen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

55. Højagergård

02.02.13 Torslunde

Hegn, huse og gruber

Andet anlægsarbejde

yngre brz., ældre ja. oldtid generelt

sb. 49. Undersøgelingsområdet omfatter et areal på 1.800 m². Undersøgelsen resulterede i tre mindre huse (Hus 2, 8 og 9) og tre forrådshuse (Hus 7, 10 og 11), samt fem hegnforløb. Hus 2, 8 og 9 dateres til yngre bronzealder, førromersk jernalder og oldtid. De tre forrådshuse dateres til yngre bronzealder og ældre jernalder. De forskellige hegnforløb dateres til yngre bronzealder og oldtid.

TAK 1155

Anne B. Hansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

56. Samson Nord

02.02.13 Torslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre romertid/germansk jernalder

I foråret 2003 udgravede Museet på Kroppedal et bopladsområde fra germansk jernalder på et 8900 m² stort areal. 13 langhuse samt tre småhuse blev undersøgt. Anlægssporene tolkes som to måske tre gårde med 4-5 faser hver. Delvist bevarede hegnforløb kan knyttes til nogle af gårdfaserne. Samson Nord bopladsen ligger umiddelbart øst for Samsonspor (sb. 92, SØL 427) og er efter alt at dømme en del af samme boplads. Spredt i grubekompleks 293 blev der fundet en kniv, en spandformet sølvperle meget lig de perler, som er fundet i den såkaldte fyrstegrav på den nærliggende Brøndsagergravplads (sb. 41, SØL 941) og en bronzepincet. De tre smågenstande stammer formodentlig fra en ødelagt grav, som ikke kunne erkendes stratigrafisk.

TAK 940

Malene R. Beck

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

57. Vallensbæk Nordmark 4

02.02.15 Vallensbæk

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br/rom/germ.

Fortsat undersøgelse på et 20 ha stort prøvegravet areal (AUD 2001, 64). På et 1700 m² stort felt fremkom rester af et Ragnesmindehus med tilhørende økonomibygning og halvtagshegn. To andre treskibede hustomter kan typologisk dateres til yngre bronzealder. I gruber på feltet fremkom flint og keramik fra yngre bronzealder. Der blev udtaget prøver til arkæobotaniske undersøgelser i stolpehullerne fra de tagbærende stolper i Ragnesmindehuset. Resultatet var negativt.

TAK1157

Tom Giersing

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

58. Langehøjgård

02.03.01 Dragør

Grøfter

Andet anlægsarbejde

Udateret

Forud for udvidelse af St. Magleby kirkegård prøveundersøgtes 2000 m² på "Millionens mark" på østsiden af Møllegade, syd for præstegården (matr. 1) og vest for den nuværende kirkegård. I de tre udlagte N-S orienterede søgegrøfter var ingen anlæg eller løsfund ældre end 16-1700-tallet. Ud mod Møllegade var der rester af et stendige fra nyere tid, før vejomlægning i 1789. Midt på grunden fandtes N-S orienterede, parallelle grøfter i undergrunden. Disse kunne ikke dateres. Mod øst var der enkelte store sten, som kan stamme fra et stendige.

TAK 1122

Henriette Rensbro

Jens Henrik Jønsson

Andre anlæg/diverse - Udateret

59. Garderhøjfort

02.03.02 Gentofte

Fort

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved en arkæologisk sondering i toppen af det fredede Garderhøjfort er fastlagt beliggenheden af en del af fortets sprængstenskappe (udbredelse og dybde). Kappen er anlagt til beskyttelse af fort-kernen mod granatnedslag, og fandtes at ligge nogenlunde som angivet på bygningstegningerne fra opførelsen af fortet i 1886-92 (FOR 2003-2123-0085).

TAK 1143

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Nyere tid

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

60. Gladsakse Fort

02.03.03 Gladsakse

Fort

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved hjælp af maskinudgravede søgegrøfter er der foretaget en arkæologisk sondering af dele af saillantkaponieren i det fredede Gladsakse Fort forud for udbygningen af Motoring 3. I søgegrøfterne kunne betonbygværkets overside inspiceres. Det var dækket af asfalt, som flere steder var beskadiget. Endvidere kunne betonbygværkets nærmere udstrækning fastlægges. Og ved at grave ned langs bagvæggen kunne det konstateres, at kaponierens sprængstenskappe tidligere er fjernet til en dybde af mindst 1,6 m under tagniveau (FOR 2003-2119-0001).

TAK 1156

Jens Henrik Jønsson

Bebyggelse - Nyere tid

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

61. Stavnsbjerggård 3

02.03.05 Hvidovre

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førrom./ rom./vik.

Prøvegravning af 4,25 ha resulterede i undersøgelse af tre områder på i alt 4.300 m², hvor der fremkom 7 hustomter. Heraf er 3 små tomter fra førromersk jernalder og to udaterede. To ensartede, større hustomter med 5 sæt stolpehuller fra tagbærende stolper og bevarede vægstolpehuller har typologiske ligheder med huse fra ældre romersk jernalder og tidlig vikingetid. For at afklare dateringen er der indsendt forkullede korn fra stolpehullerne til AMS-datering.

TAK 1131

Tom Giersing

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

62. A. P. Møllers Hovedsæde

02.03.06 København

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid (1700-årene)

I foråret 2003 foretog Københavns Bymuseum en prøvegravning og en efterfølgende egentlig udgravning af det ca. 1 ha store areal beliggende på adressen Esplanaden 50 (A. P. Møllers Hovedsæde). Undersøgelserne viser, at der lå massive affaldslag på arealet, som bredt kan dateres til 1700-tallet. Fundindholdet i lagene var meget stort og bevaringsgraden af materialet overordentlig god. Der er fundet i tusindvis af dragtdele, heriblandt masser af strikkede uldsokker, handsker i læder og tekstil, et par hele groftvævede knæbukser, tre filthatte og tre parykker af ægte hår. Der blev fundet meget store mængder potteskår og glas. Det rødbrændte lertøj udgør hovedparten af det keramiske materiale, men der er også mange andre interessante typer, heriblandt en del fajancer fra Store Kongensgade-fabrikken (1723-1772) og fajancer af hollandsk oprindelse. På en del af fajancerne ses kongelige monogrammer. Der blev ligeledes fundet en hel del kinesisk porcelæn, som giver et indtryk af den nye mode, som vandt indpas i 1700-tallet, hvor kaffe og tedrikning spiller en central rolle. Det keramiske materiale besidder mange væsentlige informationer om handelsforbindelser og import og eksport.

På grund af de ekstremt gode bevaringsforhold var også bevaret store mængder plantedele, frø og fækalier, som sammenholdt med fundene af dyreknogler giver et indtryk af københavnernes ernæring. Laurbærblade, ærtbælg, ferskensten, hasselnødder, store flotte østersskaller, krønhjort, høns, lam og æggeskaller vidner om, at kosten, i hvert fald for visse af byens borgere, har været varieret og interessant. Fundet af adskillige kokranier giver ligeledes mulighed for at fastlægge kvægets størrelse i 1700-tallet. Biologen Annine Moltsen bearbejder plantematerialet, og zoologen Inge Inghof fra Zoologisk Museum gennemgår dyreknoglematerialet. Dette er kun en del af de mange aspekter af materialet, der vil være medvirkende til at give et langt mere nuanceret billede af 1700-tallets København.

KBM 2307

Lene Høst-Madsen

Kulturlag - Nyere tid

63. Amagertorv 7

02.03.06 København

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Undersøgelse og registrering af organiske opfyldslag. Over disse lå en brolægning.

KBM 2822

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Kulturlag - Middelalder

64. Bispebjerg Bakke

02.03.06 København

Gruber

Andet anlægsarbejde

Forhistorisk

Prøvegravning. Den arkæologiske undersøgelse i området resulterede, i at der fandtes 17 anlæg af ældre dato. Det drejer sig om 16 mindre og en større grube. Anlæggene indeholdt primært ildskørnet flint, flintafslag, groftmagret keramik og mindre stykker trækul. Det er meget svært at datere disse anlæg præcist og de kan reelt stamme fra begyndelsen af bondestenalderen til slutningen af førromersk jernalder. Det faktum at der er fund fra området fra bondestenalderens slutning (Sb. nr. 020306 - 55), forøger naturligvis sandsynligheden for, at de stammer fra denne periode, men medmindre der foretages en nærmere datering ved hjælp af naturvidenskabelige metoder (f.eks. AMS-datering) kan dette ikke umiddelbart klarlægges. De fundne anlæg udgør så lille en del af arealet som ellers gennemgående karakteriseres ved at være så forstyrret af den kultivering, der er fremkommet ved knapt 100 års gartneridrft, at der ikke skønnes at være arkæologiske interesser i området i et omfang, der kan danne grundlag for en yderligere arkæologisk udgravning.

KBM 2731

Lene Høst-Madsen

Grube - Oldtid

65. Bremerholm/ Dybensgade

02.03.06 København

Andet

Andet anlægsarbejde

Midd./ nyere tid

sb. 130. Undersøgelsen fortsat fra 2002. De arkæobotaniske undersøgelser og bearbejdelsen af genstandsmaterialet fortsætter. Undersøgelsen afsluttes i 2004.

KBM 2246

Søren Kjems

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

66. Brolæggerstræde 9

02.03.06 København

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I kælderens under ejendommen Brolæggerstræde 9/Knabrostræde 16 har Københavns Bymuseum undersøgt kulturlag fra 1300- og 1400-tallet samt en senmiddelalderlig tønnebrønd.

KBM 2801

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Kulturlag - Middelalder

67. Det centrale Valby

02.03.06 København

Skelgrøfter

Vejanlæg

Nyere tid

Prøveundersøgelse. Ialt 9 søgegrøfter undersøgt. Heri konstateredes fire parallelle Ø-V orienterede grøfter; måske skelgrøfter. Yderligere en N-S orienteret grøft indgår muligvis i samme system. Grøfterne indeholdt ingen bebyggelsesspor, så området formodes anvendt til dyrkning.

KBM 2551

Hans Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

68. Farvergade

02.03.06 København

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder, Nyere tid

I forbindelse med udskiftning af fjernvarmeledning registreredes en del senmiddelalderlige og eftermiddelalderlige konstruktioner, Bl. a. brønd, trævandledning, vejbelægning, murværk og senmiddelalderlige opfyldslag.

KBM 2849

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

69. Frederiksberg Have

02.03.06 København

Kunstigt vandfald

Andet anlægsarbejde

1802-4

I forbindelse med genopførelsen af det kunstige vandfald på kildeøen i Frederiksberg Have, udgravedes og dokumenteredes det oprindelige vandfald. Det viste sig at være meget velbevaret, således at store dele af de oprindelige materialer kunne indgå i rekonstruktionen.

KBM 2861

Henriette Rensbro

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

70. Gråbrødretorv 8

02.03.06 København

Klosteranlæg/ Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Ved udgravningen af kælderens til Gråbrødretorv nr. 8 fremkom den nordøstlige del af kampestensfundamentet til Gråbrødrenes klosterkirke (3 skifter store kampesten, 2 m. bredt), og et samtidigt fundament til en mur (3 skifter mindre kampesten, 1 m. bred), der udgår fra kirkens nordøstlige hjørne og som skræner mod nordøst. Denne mur har afgrænset kirkegården, der lå nordøst for kirken. Ved udgravningen af kirkegården fremkom hele eller flere dele af i alt 34 mennesker fordelt på 32 grave. Aldersspredningen blandt de gravlagte strækker sig fra nyfødt til voksen med en lige fordeling af mænd og kvinder. I to af gravene var en kvinde gravlagt sammen med et nyfødt barn. I den ene grav lå barnet på brystet af kvinden, i den anden grav lå den nyfødte til venstre for kvindens hoved. Flere kistebunde var bevaret. Kistebegravelserne befinder sig udelukkende langs med og nord for kirken, mens gravene nord for muren udelukkende er jordgrave. Keramikskår i fundamentfylden daterer kirken til 1400-tallet.

KBM 2885

Vivi Lena Andersen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kloster - Middelalder

71. Klerkegade m. fl.

02.03.06 København

Andre anlæg

Andet anlægsarbejde

Udateret

I forbindelse med ledningsudskiftning i kvarteret omkring Klerkegade foretoges arkæologisk tilsyn; især med henblik på registrering af oprindelig overflade og undergrundsniveau.

KBM 2834

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

72. Kronprinsensgade 1-7

02.03.06 København

Murværk

Andet anlægsarbejde

1700-årene

Københavns Bymuseum har registreret et stykke murværk med kampestensfundament ud for Kronprinsensgade nr. 7.

KBM 2847

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Bebyggelse - Nyere tid

73. Kultorvet

02.03.06 København

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

I forbindelse med ledningsomlægninger registreredes bygninger, brolægninger og kulturlag fra 1500- og 1600 årene. En af bygningerne kunne dendrokronologisk dateres til 1642.

KBM 2794

Hans Mikkelsen

Bebyggelse - Nyere tid

74. Kvarteret omkring Vor Frue

02.03.06 København

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Fortsat undersøgelse. Beretningsarbejdet på den store undersøgelse af lokaliteter i middelalderbyen omkring og syd for Vor Frue fortsatte dette år.

KBM 2224

Claus Nybo

Kulturlag - Middelalder

75. Ledningsudskiftning mellem Slotsholmen og Amalienborg

02.03.06 København

Bylag

Andet anlægsarbejde

Nyere Tid

Arkæologisk tilsyn i forbindelse med udskiftning af vandledninger i området mellem Slotsholmen og Amalienborg. Der blev fundet en del fyldlag hovedsagelig fra 1700-årene med et spændende genstandsmateriale.

KBM 2831

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Kulturlag - Nyere tid

76. Lundedalsvej - lokalplan 348

02.03.06 København

Opfyld, Muldrag og skelgrøfter

Vejanlæg

Nyere tid

Forundersøgelse. Der blev gravet 14 Ø-V-gående søgegrøfter med 15 meters mellemrum. Der fandtes kraftige opfyldslag af affald fra nyere tid og derunder ældre muldrag med enkelte skelgrøfter eller afvandingsgrøfter. Der blev ikke foretaget yderligere undersøgelser på arealet.

KBM 2779

Birgitte Borby Hansen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

77. Naboløs, Gammel Strand og Snaregade

02.03.06 København

Bolværk

Andet anlægsarbejde

Højmiddelalder

I alle tre gader fandtes trækonstruktioner, der formodentlig har sammenhæng med havneanlæg. De kunne dendrokronologisk dateres til perioden 1260-1396. Desuden fandtes kulturlag fra denne periode samt 14-1500-årene. I Snaregade fandtes også en formodentlig tidlige skarnkasse, der ikke kunne dateres pga. den ringe bevaringstilstand.

KBM 2747

Mathias Søndergaard

Jane Jark Jensen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

78. Nybrogade

02.03.06 København

Bolværk, Rende?

Andet anlægsarbejde

Nyere tid?

Fortsatte undersøgelser i forbindelse med ledningsudskiftning. Der blev iagttaget en del bolværksankre, der formentlig stammer fra nyere tid. Endvidere blev en trækonstruktion, muligvis en vandmøllerende, iagttaget.

KBM 2487

Stine Wozniak

Mathias Søndergaard

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

79. Østerport Station, etape 2

02.03.06 København

befæstning, bro

Andet anlægsarbejde

nyere tid

Fortsatte undersøgelser i forbindelse med Banestyrelsens LOKO-projekt, sporudvidelsen ved Østerport Station. Der var forventninger om at påtræffe rester af broen fra Østerport til Østerbros Ravelin.

Forventningerne herom var dels baseret på relevant kortmateriale, dels på resultaterne af de arkæologiske undersøgelser der blev foretaget i 2002.

Der blev foretaget en omfattende registrering af fundamentrester, der stammer fra brofæstet på ravelinen, ligesom en linje for ravelinens basis omtrentligt kunne skitseres.

KBM 2568

Jeppe Færch-Jensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

80. Rosenborggade og Åbenrå

02.03.06 København

Befæstning

Andet anlægsarbejde

Middelalder

Den middelalderlige befæstning blev lokaliseret på det sted, hvor den krydser gaden Åbenrå.

KBM 2882

Lars Søgaard Sørensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

81. Spanteloftsbygningen, Holmen

02.03.06 København

Bolværk

Andet anlægsarbejde

1600-årene

Vandretliggende tømmer identisk med en ligeledes N-S-orienteret ankerkonstruktion til bolværk, som fandtes på sydøsthjørnet af Nyholm i 1997 (KBM 1803 AP, se oversigtsplan). Syddelen af Nyholm blev etableret 1786 og er dermed næsten 100 år yngre end området længere mod nord, hvor Spanteloftsbygningen ligger. Der kan altså sagtens være en tidsforskel på næsten 100 år mellem de to stykker bolværk, selvom deres konstruktion er helt ens.

KBM 2884

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

82. Stormgade 6

02.03.06 København

Mastebedding

Andet anlægsarbejde

1700-årene

Undersøgelse af en mastebedding med det foremål at konstatere dens alder i forhold til de masteskure den står i, som dateres til 1700-årene. Det viste sig, at beddingen var lagt om i den sidste del af 1800-årene, da de hvilede på en fundament af muremesterbeton.

KBM 2799

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

83. Stormgade 6

02.03.06 København

Mastebedding

Andet anlægsarbejde

1700-årene

Undersøgelse af en mastebedding med det foremål at konstatere dens alder i forhold til de masteskure den står i, som dateres til 1700-årene. Det viste sig, at beddingen var lagt om i de sene 1800-år, da de hvilede på en fundament af muremesterbeton.

KBM 2799

Lisbeth Lomholdt Poulsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

84. Stræderne

02.03.06 København

Kulturlag, trævandrør og bygningsrester

Andet anlægsarbejde

Middelalder og nyere tid

sb. 209. Badstuestræde, Brolæggerstræde:

Undersøgelserne i stræderne er nu afsluttet, alt i alt har fundmaterialet givet et indblik i områdets topografi og historie: i begyndelsen, før den menneskelige aktivitet for alvor sætter ind i området, henlå det som en kystnær zone, hvor landskabet langsomt steg fra Kompagnistræde og op mod Vimmelskafet. Omtrent ved udløbet af Brolæggerstræde faldt undergrundsniveauet igen, så der dannedes en mindre strandvold og området prægedes af fersk fugtig vegetation. Dernæst steg undergrundsniveauet støt og roligt op mod Vimmelskafet.

I 1300-tallet begyndte der at være tegn på human påvirkning især i området op mod Vimmelskafet, mens det sydlige område kun har sporadiske spor, i form af enkelte kandeskår i de nedre kulturlag. Fra 1300-tallet og frem til anden halvdel af 1400-tallet sker en massiv opfyldning i den sydlige del af området. Affaldskomponenterne indeholder dog meget lidt husholdningsaffald og stammer sandsynligvis fra stalde i nærområdet.

Efter opfyldningen ses vejlag, og området er sandsynligvis inddraget til bebyggelse. De første bebyggelsesspor i undersøgelsen er dog næppe yngre end slutningen af 1500-tallet/begyndelsen af 1600-tallet. Der er fundet spor af i alt 7 teglbyggede huse i området. Husene er kun registreret i kælderniveau. Samtidigt med at teglhusene byggedes i gaden, ophørte tilvæksten i gadens kulturlag tilsyneladende også. Dette ses ved, at kælderniveauet i de registrerede bygninger er det samme, som det er i de eksisterende bygninger, ligesom det ikke en eneste gang har været muligt at registrere ildebrandslag fra de store brande i de to stræder. Tilvæksten i lagene stopper således på et tidspunkt før 1700-tallet.

Der kunne ligeledes registreres to selvstændige hovedvandleddninger i fyrretræ. En i vestsiden af Badstuestræde og en i sydsiden af Brolæggerstræde. De to ledninger kunne ikke dendrokronologisk dateres, men en stikledning til Hus 1 kunne dateres til vinteren 1727/28.

KBM 2244

Lene Høst-Madsen

Hans Mikkelsen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

85. Ved Stranden 8

02.03.06 København

Konstruktioner og kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder og nyere tid

Kanten af en ø, sandsynligvis Bremerholm ud for Slotsholmen blev undersøgt. Undergrunden på matriklen falder mod vest fra kote -0,20 til kote -0,65 med en mindre, lav tange mod nord.

KBM 2800

Karl Brix Zinglersen

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

86. Vindebrogade

02.03.06 København

Bebyggelse?

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 257. I forbindelse med omlægning af kloak registreredes et antal egestolper fældet i perioden o. 1550- o. 1750. Stolperne hører muligvis til kendte byggerier.

KBM 2798

Hans Mikkelsen

Bebyggelse - Nyere tid

87. Store Magleby Kirke

02.03.09 Store Magleby

Grube

Andet anlægsarbejde

Middelalder/nyere tid

Tæt syd for præstegårdens parcel i St. Magleby og vest for kirken er der i forbindelse med drænarbejde til en kirkegårdsudvidelse påtruffet en stor nedgravning opfyldt med bygningsaffald i form af stumper af teglsten, kalksten og mørtelklumper. Ved en påfølgende arkæologisk opmåling og sondering er det sandsynliggjort, at der er tale om affaldsmateriale fra en ældre kirkegårdsmur, som er nedrevet i første halvdel af 1700-årene forud for opførelsen af den nuværende kirkegårdsmur. I den nedrevne mur har der tydeligvis indgået genbrugsmateriale fra den af hollænderne af flere omgange ombyggede middelalderkirke i St. Magleby.

TAK 1172

Jens Henrik Jønsson

Grube - Middelalder

Grube - Nyere tid

88. Østergård

02.03.11 Tårnby (Kastrup)

Boplads

Andet anlægsarbejde

Bronzealder

Efter prøvegravning af 3 ha blev et område på 1500 m² udvalgt til en egentlig undersøgelse. Der afdækkedes rester af 4 treskibede huse samt diverse gruber, heraf mange kogegruber. En hustomt er udateret. De tre andre hustomter havde typologiske ligheder, og de repræsenterer formentlig flere faser af en mindre gård fra midten af yngre bronzealder. Dateringen er foretaget ud fra typologiske kriterier og ud fra keramikfund i gruberne på området. Et unikt lerkar på høj fod fremkom i en af gruberne fra yngre bronzealder.

TAK 1145

Malene R. Beck

Tom Giersing

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

89. Flængholm NV

02.04.07 Jyllinge

Boplads

Diverse

Kongemosekultur

sb. 35. Gennem en årrække har museet foretaget marinarkæologiske undersøgelser på denne boplads fra Villingebækfasen. Bopladsen er meget rig på flintredskaber, af hvilke især rhombiske skævpile og flækkestikler dominerer. Af organisk materiel fremkom et større ubearbejdet knoglemateriale, et par fragmenter af flintægspyd, en tandperle og flere benprene. Af træ fandtes flere nedbankede, tilspidsede stager, der formentlig stammer fra faststående fiskeredskaber.

MFG 123/98

Søren A. Sørensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

90. Karlsrundervej

02.05.04 Karlsrunder

Boplads

Andet anlægsarbejde

Mesolitikum og ÆGJ

sb. 30. I forbindelse med en byggesag gennemførtes en arkæologisk høring, hvor der under den arkæologiske forundersøgelse fremkom en grube med keramik fra yngre romersk jernalder eller ældre germansk jernalder samt en del udaterede kogegruber. Der opsamledes som løsfund en del flintredskaber, heriblandt en større kerneøkse og en flækkeskraber.

KØM 2184

Svend Åge Tornbjerg

Mette Madsen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

91. Kildebrønde Kirke

02.05.06 Kildebrønde

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzea. samt rom./germ. jern.

sb. 5. På stedet var der forud for prøvegravning fremkommet en fibel fra yngre romersk jernalder. I det 2.500 m² store felt fremkom en gård, bestående af et hovedhus med fire sæt tagærende stolper og enkelte vægstolper samt to mindre udhuse. På grundlag af stolpesætningen i langhuset kan denne dateres til yngre romersk - ældre germansk jernalder. Der fremkom desuden en udateret rektangulært konstruktion med to sæt tagbærende stolper og intakt vægforløb. Nær konstruktionen fremkom en del gruber, nogle dateret på grundlag af keramik til sen bronzealder/tidlig jernalder.

KØM 2170

Svend Åge Tornbjerg

Mette Madsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Holbæk Amt

92. Lundevej 6

03.01.01 Kalundborg

Voldgrav

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 64. Ved udgravning til kælder i forbindelse med nybyggeri på Lundevej 6 i Kalundborg fik museet lejlighed til registrere et ca. 14 m langt stykke af voldgraven til den middelalderlige bybefæstning. Allerede i 1997 fik museet lejlighed til at lægge et snit gennem samme voldgrav på Lundevej 2A, hvilket samlet giver et ganske godt indblik i gravens forløb under disse og mellemliggende matrikler. Voldgraven må i øvrigt i stor udstrækning formodes at blive efterladt rimeligt intakt under nybyggeriet.

KAM 2 / 97

Niels Hartmann

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

93. Fasanhaven

03.01.03 Raklev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.br.a.

sb. 337. Prøvegravning på mindre delareal af større byggemodningsområde. Som væsentligste resultater synes der ved prøvegravningen at være genetableret kontakt til sb. 337, som i den forbindelse kan korrigeres til at være skalfyldte gruber - ikke skaldyngge, og som ellers tolkes som randzoneaktiviteter til en yngre bronzealder. boplads liggende udenfor byggemodningsarealet. Ved prøvegravningen kunne tillige igen konstateres, at store dele af arealet er præget af omfattende aflejring af erosionsmateriale, hvilket får konsekvenser for fortolkningen af opsamlet genstandsmateriale i forbindelse med rekognoscering.

KAM 2003 009

Niels Hartmann

Bebyggelse - Yngre bronzealder

94. Hotelgrunden

03.01.03 Raklev

Brandgrav

Andet anlægsarbejde

y.b.a./æ.j.a.

sb. 397. Ved prøvegravning forud for opførelse af ældrecenter blev der i en afstand af ca. 40 m syd for den registrerede placering af den for længst sløjfede gravhøj sb. 7 (Hestehave-høj) afdækket en urne. På trods af, at urnen var bevaret i en højde af ca. 15 cm, kunne der ikke erkendes spor efter nedgravning til denne. Mod forventning blev der ved afsluttende udgravning mellem sb. 397 og sb.7 ikke registreret yderligere urner el. lign. I dette mellemliggende areal kan der imidlertid være foretaget afgørende terrænreguleringer i forbindelse med anlæggelse af Asnæsvejen.

KAM 2003 008

Niels Hartmann

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

95. Ågerup

03.01.07 Svallerup

Udsmid

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder?

Overvågning af jordarbejdet i forbindelse med anlæggelse af sø i fugtig lavning. Udover spredte fund af flintafslag og lidt knogler fra området generelt blev der i afgravningens vestlige side iagttaget en nok så markant mængde udsmid i form af flintafslag, knoglefragmenter, dyretænder og keramik. Udsmiddet må formentlig ses som spor efter en bosættelse længere mod vest, og må formentlig tidsmæssigt på baggrund af groft magret keramik helt eller delvist placeres i yngre stenalder. Som et noget usædvanligt og påfaldende indslag indgår der i knoglematerialet en del kraniefragmenter af menneske.

KAM 03-275

Niels Hartmann

Kulturlag - Yngre stenalder

96. Børnehaven Smilehullet

03.01.09 Ubby

Ingen anlæg

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 232. Under maskinel afrømning forud for opførelsen af en tilbygning til børnehaven Smilehullet blev der foretaget en arkæologisk overvågning. I forbindelse med opførelsen af børnehaven i 1996 blev der undersøgt kogestensgruber og gruber dateret til ældre romersk jernalder (AUD 1996, 69). De meget rodede forhold i den afgravede flade til tilbygningen gav ingen mulighed for, at arkæologiske iagttagelser kunne gøres.

KAM 2003 003

Jens Nielsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

97. Troldbjerg Ubby

03.01.09 Ubby

Kulturlag, stolpehuller, gruber, brønd, løsfund

Andet anlægsarbejde

y.st.a./y. br.a./-førromersk
j.a./vikingetid/middelalder

I forbindelse med en systematisk prøvegravning af et ca. 18,4 ha stort areal mellem landsbyerne Ubby og Jerslev i Hvidebæk kommune blev der inden for det meste af arealet konstateret forskellige spor af aktiviteter i forhistorisk og tidlig historisk tid. Aktiviteterne ses i form af forskellige anlægstyper samt forekomst af kulturlag og udsnid i tørvedannelser. Dateringsmæssigt drejer det sig om:

1. fund og anlæg fra mellemneolitisk tid med en stor geografisk udbredelse i området.
2. enkelte spredte genstande fra dolktid/ældre bronzealder.
3. et forholdsvis afgrænset område med anlæg fra yngre bronzealder.
4. en større geografisk udbredelse af fund og anlæg fra førromersk jernalder.
5. et enkeltfund i form af en sværdfæsteknap fra vikingetid.
6. en brønd og en grube fra tidlig middelalder.

Stolpehuller forekom i søgegrøfterne flere steder i området. Der er bl.a. tale om et 20-30 m langt hegnsløb eller husvæg samt koncentrationer af stolpehuller med bl.a. en 8 m lang række bestående af 5 stolpehuller. Det har ikke været muligt at udskille yderligere sammensatte stolpehulsstrukturer, hvilket vil kræve åbning af egentlige felter. Stolpehullerne er reelt udaterede, og kan som følge deraf repræsentere forskellige perioder. Et enkelt undersøgt stolpehul indeholdt dog mellemneolitisk keramik.

KAM 2003 010

Jens Nielsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Ældre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Førromersk jernalde

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

98. Ubby gl. forskole

03.01.09 Ubby

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder / nyere tid

Prøvegravning forud for byggemodning på mindre areal tæt sydvest for Ubby kirke. Ved prøvegravningen blev der i arealets sydlige del afdækket stolpehuller, en mulig brønd samt en del af et formodet grøftløb. Sidstnævnte viste sig ved snit at rumme en del middelalderkeramik af 1100-talstype. Afsluttende undersøgelse forventes foretaget i foråret 2004.

KAM 2003-012

Niels Hartmann

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

99. Novo Nordisk

03.01.10 Årby

Grube

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Efter aftale med bygherre blev der i forbindelse med anlægsarbejde trukket en søgegrøft tværs gennem anlægsområdet med henblik på at give museet mulighed for besigtigelse af denne.

Der kunne i denne kun iagttages en enkelt grube/nedgravning af formodet forhistorisk oprindelse, men uden daterende elementer til at understøtte denne antagelse.

Iagttagelser i søgegrøft samt tilstødende areal angav tillige, at der tidligere var foretaget markante afgravninger i anlægsområdet, hvorfor mulighederne for interessante iagttagelser i det resterende anlægsområde skønnes meget tvivlsomme

KAM 2003 014

Niels Hartmann

Grube - Oldtid

100. Løve

03.02.05 Gierslev

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Br.a., middelalder; nyere tid

sb. 78. Prøvegravning og efterfølgende regulær udgravning i privat byggeområdesområde. Prøvegravning gennemført på dette sted på baggrund af henvendelse til museet fra den private bygherre, hvor denne gjorde opmærksom på, at der ifølge lokal tradition på/ved arealet tidligere skulle have ligget en kirke (kapel), samt at Løvegård tidligere skulle have haft sin placering på eller meget tæt på dette sted. Ved prøvegravning og efterfølgende udgravning blev i arealets østlige del afdækket omfattende kulturlag, grøfter og gruber samt et stort antal stolpehuller. Fyldskifterne afspejler aktiviteter over et langt tidsrum, startende med ret sporadiske spor fra yngre bronzealder i form af lidt keramisk materiale, tilsyneladende sekundært indlejret i yngre gruber. Stolpehullerne må med nogen reservation antages stort set at skulle henføres til middelalderen, som dog først og fremmest kommer klart til udtryk gennem fund af en god del keramik af Østersøtype i en mulig skelgrøft. Af stolpehulsvrimlen er udskilt en række mulige små økonomibygninger, som antyder at vi her befinder os i randområdet af en bebyggelse. Muligheden for, at der kan være tale om en tidlig fase af Løvegård, kan vel ikke helt afvises, men bliver svært at afgøre endegyldigt. Sagen kompliceres således unægtelig af den kendsgerning, at Løvegård gennem tiden ikke har været en entydig størrelse, men gennem opsplitning og sammenlægning har bestået af et varierende antal gårde med forskellige/skiftende placeringer i forhold til landsbyen.

I perioden frem til 1774 er der imidlertid skriftlig belæg for, at Løvegård har ligget, hvis ikke på udgravningsområdet i 2003, så i det mindste meget tæt på.

Dette kan give en forklaring på en del af de omfattende kulturlag, som blev afdækket ved undersøgelsen i 2003. Af gamle forsikringspapirer fremgår således, at man efter brand på Løvegård Sankt Hans aften 1774 i et vist omfang genbrugte bygningsmaterialer fra denne gård til opførelse af en ny Løvegård på sin nuværende placering et godt stykke syd for Løve by. Kulturlagene kan således være spor efter oprydning på 1774 brandtomten med deponering af affald fra denne i nærliggende naturlige lavninger.

KAM 2003-007

Josefine Franck

Niels Hartmann

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

101. Sæbygård/Sæbyvej

03.02.14 Sæby

Kulturlag/stolpehuller/gruber/løsfund

Selvvalgt forskning

Maglemose/MN/Germ. jernalder

sb. 193. Ved en selvvalgt prøvegravning nær sydøstbredden af Tissø blev der påvist to adskilte forhistoriske bopladsområder. De to pladser indbyrdes relation og datering er uvis, men pladserne synes ud fra forekomsten af forskelligartede anlægstyper at være af ret forskellig karakter. Det betragtes som en mulighed, at begge pladser kan have været beboet i mere end en periode af forhistorisk tid, men forholdet er reelt uafklaret.

Sydligst i det prøvegravede areal blev der under et bevaret kulturlag konstateret forhistoriske gruber og stolpehuller. Fra kulturlag, og anlæg er der hjembragt flint, keramik og brændt lerklining fra tragtbægerkultur. Af sammensatte strukturer blev der punktvis konstateret 35,5 m af et hegnsforløb, af ukendt oprindelig længde, bestående af tætstillede stolper med en indbyrdes afstand af ca. 0,50 m målt fra midte til midte. Hegnet er orienteret omtrent øst-vest. Der blev desuden registreret en ca. nord-syd gående stolpe-hulsrække på ca. 7,50 m bestående af 4 stolper med en indbyrdes afstand af knap 2,50 m målt fra midte til midte. 2 stolpehuller, der i modsætning til de øvrige var stenforede, orienteret ca. Ø-V og med en indbyrdes afstand af 2,80 m målt fra midte til midte anses for at høre sammen.

Den nordlige del af det prøvegravede areal synes altovervejende at indeholde stolpehuller og kogestensgruber. Stikprøvevis undersøgelse af flere formodede gruber viste massiv fyld af kogesten og sort trækulsvart fyld under et lag gråbrun sandet fyld. Det synes dermed realistisk, at flere af de øvrige gruber i området ligeledes kan vise sig at være kogestensgruber. Der fandtes ingen daterende genstande i forbindelse med egentlige anlæg.

En formodet dyregang indeholdt en hel del flint af mesolitisk karakter, hvoraf 31 ud af 46 stykker flint er ildskørnet. Flinten dateres til den tidlige del af Maglemosekultur. Andetsteds i området fandtes inden for 1 m² i undergrundens grusaflejringer 11 stykker flint, der antagelig kan dateres til klassisk Maglemosekultur.

KAM 2003 005

Jens Nielsen

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Germansk jernalder

Andre anlæg/diverse - Jernalder

102. Absalonskolen

03.03.03 Holbæk

Gruber, skalgruber, kogegruber

Andet anlægsarbejde

Yngre Bronzealder-Førromersk
Jernalder

Forud for opførelse af Absalonskolen på et kuperet område Ø og NØ for den fredede Kikhøj i det vestlige Holbæk blev der ved trækning af søgegrøfter og efterfølgende fladeafrømning påtruffet og undersøgt et område med bosættelsesaktivitet i form af i alt 42 anlæg, hvor ¾ udgøres af kogestensgruber og større fundrige affaldsgruber. Få evt. stolpespor kan udgøre dele af en bygningsstruktur. Daterbare gruber placerer sig indenfor mindst 5 århundreder, yngre bronzealder per. IV-V (ca. 700 f. Kr.) til yngre førromersk jernalder per. IIIa (ca. 200 f. Kr.). Selve bosættelserne må forefindes i nærheden; evt. i området vest eller nord for det undersøgte område

Mho2003012

Birgitte Borby Hansen

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

103. Ågård Nord

03.03.03 Holbæk

Gruber, kogegruber

Vejanlæg

yngre bronzealder

sb. 165. Ved undersøgelsen forud for forlængelsen af Holbækmotorvejen blev der fundet 15 gruber samt 7 kogegruber. Keramik fra gruberne daterer fundet til yngre bronzealder. Der blev ikke fundet stolpehuller.

mho2000038

Birgitte Borby Hansen

Grube - Yngre bronzealder

104. Bernts Have

03.03.03 Holbæk

Gruber, kogegruber

Andet anlægsarbejde

yngre bronzealder

På den sydøstligste del af et byggemodnet areal på Holbæk Ladegårds jorder umiddelbart syd for Holbæk by, blev der foretaget prøvegravning af et areal på ca. 24000 m². Der blev fundet ialt 14 forskellige fyldskifter, deraf mindst 10 kogestensgruber. Fem af anlæggene indeholdt fund i form af grove flintafslag/-skrabere, groft magrede side- og/eller randskår samt en knusesten. Anlæggene kan sandsynligvis dateres indenfor yngre bronzealder. Flere af kogestensgruberne lå tæt på de oprindelige vådområders kant, evt. placeret som et led i et socialt eller kultisk forehavende nær/i vådområdet/mosen.

Mho2003008

Birgitte Borby Hansen

Grube - Yngre bronzealder

105. Langerødgård Øst

03.03.03 Holbæk

Gruber, skalgruber, kogegruber

Vejanlæg

Yngre Bronzealder pr. 4-5

sb. 166. Forud for motorvejsudvidelsen Holbæk-Tuse blev der på tracéet ved Langerød fundet omtrent 50 anlæg, størstedelen i form af kogestensgruber samt andre muldede keramikholdige gruber. En enkelt mindre grube indeholdt mængder af stenskærver samt ca. 28 kilo keramikskår. Tre store gruber liggende på række indeholdt flere samlinger af saltvandsskaller. Der kan være tale om køkkenmøddinger eller rituelle anlæg. Alle gruber dateres til sen yngre bronzealder. Mange vådhuller samt en stærkt stenet undergrund kan være årsag til manglende sikre egentlige bosættelsesspor.

mho2000037

Birgitte Borby Hansen

Grube - Yngre bronzealder

106. Marius Pedersens Vej

03.03.03 Holbæk

Gruber, kogegruber

Vejanlæg

yngre bronzealder

På et nyudstykket areal lige øst for Holbæk og tæt på fjorden skal der etableres en vej på over 300 m. Den arkæologiske prøveundersøgelse gav 13 forhistoriske anlæg, heraf 9 kogegruber. I den ene af kogegruberne blev der fundet en flækkekniv af flint fra den yngre bronzealder.

mho2003014

Anne Preisler

Grube - Yngre bronzealder

107. Sofiesminde Alle

03.03.03 Holbæk

Gruber, skalgruber

Diverse

Yngre Bronzealder pr. 6

På det stærkt kuperede terræn blev der fundet tre koncentrationer af bebyggelsesrester fra yngre bronzealder per. VI der viser, at bebyggelsen har strakt sig over et meget stort areal. Blandt de undersøgte anlæg var der 7 store bopladsgruber med tykke lag af muslingeskaller (hovedsageligt hjertemuslinger). Gruberne indeholdt tillige dyrekogler, enkelte benredskaber og større lerkarskår, hovedsageligt fra mellemstore kar.

mho1999006

Anne Preisler

Grube - Yngre bronzealder

108. Åvang

03.03.07 Nørre Jernløse

gruber

Andet anlægsarbejde

førromersk jernalder

I sydøstkanten af Regstrup by skal et område på over 27.000 m² bebygges. Anlægsarealet afgrænses mod nord og øst af Regstrup Å, og kaldes Åvang. Ved prøvegravningen blev der kun fundet to forhistoriske anlæg i form af gruber, begge beliggende på og ved et lille bakke drag i den sydlige del af arealet.

Den største af gruberne, og den eneste med et daterbart materiale, lå nær toppen lige nord for et vandværk, der er bygget her. Ud fra den fundne keramik kan gruben dateres til midten af førromersk jernalder (300-200 f.Kr.).

mho2003036

Anne Preisler

Grube - Førromersk jernalder

109. Tjørneholm

03.03.17 Ugerløse

gruber

Andet anlægsarbejde

yngre bronzealder

I forbindelse med byggemodning blev der foretaget en arkæologisk forundersøgelse. På arealet blev fundet enkelte gruber indeholdende keramik fra yngre bronzealder.

mho2003042

Anne Preisler

Grube - Yngre bronzealder

110. Toftebanke

03.03.19 Ågerup

Kogegruber

Skovrejsning

oldtid

I den nordligste søgegrøft henover Toftebanke (38 m.o.h.) blev der registreret 5 kogegruber og en større nedgravning, der formentlig også er forhistorisk. Eneste genstand, der blev funde i en af kogegruberne - var et flintafslag.

Endnu 2 kogegruber blev registreret, beliggende i en af de tre søgegrøfter parallelt med Kongstrupvej.

mho2003037

Anne Preisler

Grube - Oldtid

111. Vestervangen

03.04.01 Asnæs Kogestensgrube

Andet anlægsarbejde Udateret

Ved prøvegravninger forud for byggemodning på et større område fandtes spredt i området 1 kogestensgrube og 5 andre fyldskifter med spor af trækul og/eller brændt ler. Alt er udateret. Området ligger højt, tæt ved den gamle Lammefjordskyst.

OHM 1761 Lise Holm

Grube - Udateret

112. Bøgebjerg

03.04.03 Fårevejle Grube

Andet anlægsarbejde Ældre romersk jernalder

sb. 537. Ved prøvegravning forud for anlæggelse af golfbane, blev på toppen af den meget markante bakke "Bøgebjerg" fundet 4 gruber med keramik og 1 kogestensgrube. Keramikken daterer gruberne til ældre romertid. Der er desuden en del fiskeknogler og blåmusling i gruberne, formentlig hentet i den nærliggende, nu indæmmede, Lammefjord.

Tæt ved er tidligere undersøgt en romertidsgrav, sb. 504, men der kom ikke flere ved undersøgelsen.

OHM 1785 Lise Holm
Arne Hedegaard Andersen

Grube - Romersk jernalder

113. Fårevejlegård

03.04.03 Fårevejle Boplads, grube, kogestensgrube

Andet anlægsarbejde Yngre bronzealder

sb. 535. Forud for anlæggelse af ny golfbane blev foretaget et antal prøvegravninger. Herved fandtes rester af en boplads bestående af 3 større fyldskifter indeholdende keramik og 3 kogestensgruber. Keramikken består mest af store beklaskede forrådskar, der kan dateres til den sene del af yngre bronzealder. Pladsen ligger på SV-skråningen af en meget høj, markant bakke beliggende lige NV for Fårevejlegård, ved Stubberup. Der er kun ca. 400 m til den tidligere Lammefjordskyst.

OHM 1781 Lise Holm

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

114. Fårevejlegård, lok. 5

03.04.03 Fårevejle Kogestensgrube

Andet anlægsarbejde Udateret oldtid

sb. 533. I forbindelse med etablering af ny golfbane blev foretaget et antal prøvegravninger. På lok. 5 fandtes 5 kogestensgruber; de er udateret. Kogestensgruberne ligger på kanten af en højning, hvorfra terrænet falder stejlt mod et fugtigt, lavt område lige vest for landsbyen Stubberup.

OHM 1237 Lise Holm

Grube - Oldtid

115. Fårevejlegård, lokalitet 16

03.04.03 Fårevejle Kogestensgrube

Andet anlægsarbejde Udateret oldtid

sb. 534. Forud for anlæggelse af ny golfbane blev foretaget et antal prøvegravninger. På lokalitet 34 fandtes en kogestensgrube på en jævn flade sydvest for Fårevejle.

OHM 1237 Lise Holm

Grube - Oldtid

116. Ordrupvej

03.04.03 Fårevejle Grube

Andet anlægsarbejde Ældre jernalder

sb. 536. Undersøgelse af grube forud for etablering af golfbane. Det drejer sig om en grube eller evt. en naturlig lavning, der er opfyldt med sand, iblandet lidt kulturlag. Den ligger på en sydvestvendt svag skrånning, tæt vest for den nu indæmmede Lammefjord. Fundene består af keramik, heriblandt et stort randskår. Gruben dateres til ældre jernalder.

OHM 1784 Lise Holm

Grube - Ældre jernalder

117. Udflyttervej

03.04.03 Fårevejle Boplads

Andet anlægsarbejde ældre jernalder, formentlig romertid

sb. 530. Undersøgelse foretaget forud for etablering af golfbane lige vest for Stubberup. Der undersøgte en bopladslokalitet bestående af 23 gruber, 5 kogestensgruber, 1 stolpehul, samt flere flade fyldskifter, der kan være naturlige opfyldte lavninger, med spredte fund. Pladsen ligger markant på kanten af et højdedrag lige vest for Stubberup, med udsyn over Lammefjorden. Terrænet falder stærkt til en fugtig lavning umiddelbart ved kysten af den nu inddæmmede Lammefjord. Fyldskifterne ligger på en lerbanke, omgivet af sand. Fra gruberne er lerkarskår, dyreknogler og en del blåmusling. Keramikken dateres til ældre jernalder, formentlig romersk jernalder.

OHM 1780 Lise Holm
Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

118. Kelstrup

03.04.12 Vig Boplads

Vejanlæg Ældre romertid

sb. 402. Efter muldafrømning i forbindelse med vejforlægning erkendtes gruber og stolpehuller. Undersøgelsen viste gruber med et stort keramikmateriale og flere kogestensgruber. Desuden stolpehuller til et hus, der ligger på tværs af tracèet, hvorfor det kun er delvist undersøgt. Huset er 6 m bredt. Keramikken består af forrådskar, finere kar og en vævevægt. Keramikken daterer pladsen til ældre romersk jernalder. Pladsen fortsætter formentlig mod vest, mens den er afgrænset mod syd og nord. Mod øst ligger jernbanen Holbæk-Nykøbing Sj. Pladsen ligger tæt ved landsbyen Kelstrup, der har eksisteret på sin nuværende plads senest i middelalder.

OHM 1795 Lise Holm
Arne Hedegaard Andersen

Bebyggelse - Romersk jernalder

119. Odsherredhallen, fodboldbane

03.04.12 Vig

Grube

Andet anlægsarbejde

Bronzealder/jernalder

sb. 400. Forud for anlæggelse af fodboldbane foretoges en prøvegravning; herved fremkom 4 gruber med rester af trækul og brændt ler, samt et løsfundet lerkarskår fra en sandfyldt lavning. Området er et forholdsvis fladt plateau, der falder stejlt mod V og mere jævnt mod S.

OHM 1782

Lise Holm

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

120. Dejvad-ledning

03.06.02 Bjergsted

Grube

Andet anlægsarbejde

y.br.a.

sb. 102. I forbindelse med kontrol af anlægsarbejde blev der registreret en større grube med fund af bl.a. en god del keramik fra yngre bronzealder per. V..

KAM 2003-004

Niels Hartmann

Grube - Yngre bronzealder

121. Kaldred

03.06.03 Bregninge

Kulturlag?

Andet anlægsarbejde

Oldtid?

Efter oprivning fra ejeren blev der foretaget besigtigelse på byggegrund efter maskinafrømning af muldjord.

Muldafrømningen var ikke alle steder ført ned til ren undergrund, men de steder hvor denne var frilagt kunne der ikke iagttages fyldskifter af interesse.

Længst mod vest var der blevet gravet igennem/blevet frilagt et meget mørk kulturjordsagtigt lag.

Der kunne dog ikke gøres interessante observationer i dette lag, som måske må betragtes som et naturligt fænomen.

KAM 03-511 (sagsnummer)

Niels Hartmann

Kulturlag - Oldtid

122. Havnsøgård

03.06.04 Føllenslev

Grube, kogestensgruber, rydningssten

Andet anlægsarbejde

yngre bronzealder/ældre jernalder

sb. 283. Ved prøvegravning af et delområde af udstykning til parcelhusbyggeri blev der i områdets nordvestlige hjørne undersøgt en stor forhistorisk grube, seks kogestensgruber samt tre mindre stenrydningsdynger, der antages at være forhistoriske.

Der fremkom bearbejdet flint, bl.a. i form af et par grove skiveskrabere, samt et mindre keramisk materiale, der dateres til yngre bronzealder/ældre jernalder.

KAM 2003 002

Jens Nielsen

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Ældre jernalder

Grube - Oldtid

123. Trustrupgård Skov

03.06.06 Jorløse

Kulturlag

Selvvalgt forskning

Ældre/ynge stenalder

sb. 197. Mindre supplerende undersøgelse på Ertebøllelokalitet i Lille Åmose, prøvegravet i 2001 og 2002 (AUD 2001 126; AUD 2002). Der er ved de tidligere prøvegravninger udskilt to kulturlag, der er adskilt af et oldsagssterilt lag. Begge lag synes at tilhøre den keramiske del af Ertebøllekulturen, og et større antal pilespidser fra de to lag er nærmest af "Stationsvejtype". Et tidligneneolitisk indslag synes at være til stede.

KAM 2001 021, KAM 2002 013

Douglas T Price

Jens Nielsen

Kulturlag - Ældre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

124. Svebølle/Lavendelvej

03.06.09 Viskinge

Stolpehul og kogegrube

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder/nyere tid

sb. 99. Ved prøvegravning af udstykning for parcelhusbyggeri fandtes kun sparsomme spor af forhistorisk og historisk aktivitet i form af en udateret sodplet/kogegrube samt et lille rødbrændt potteskår i et svagt fyldskifte af ringe dybde, måske bunden af et stolpehul. Desuden et tvivlsomt fyldskifte med et hjørnefragment af en grønglaseret kakkelovnskakkel.

Potteskåret dateres til oldtid, hvor de forholdsvis grove magringskorn peger på en datering til yngre stenalder.

KAM 2003 001

Jens Nielsen

Grube - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

125. Vandledning Svinninge-Mørkøv

03.07.07 Kundby

Gruber, kogegruber

Andet anlægsarbejde

Yngre Bronzealder pr. 5

På et 6,5 km langt og 11 m bredt vandtrace fra Mørkøv til Svinninge blev registreret og delvis undersøgt 18 forhistoriske anlæg, heraf 3 kogegruber, 5 fyldskifter og 10 bopladsgruber. To sammenhængende bopladsgruber syd for Marke indeholdt lerkarskår fra den yngre bronzealder per. V. I den ene grube fandtes næsten udelukkende større klumper brændt lerklining, mens der i den anden lå lerkarskår, der kunne sammensættes til to næsten hele lerkar samt et større brudstykke fra et tredje.

mho2002040

Anne Preisler

Grube - Yngre bronzealder

126. Kastanie Alle

03.07.12 Svinninge

Huse, gruber, kogegruber

Andet anlægsarbejde

Yngre Bronzealder-Førrømersk
Jernalder

Forud for byggemodning af ca. 9 ha dyrket mark i Svinninges sydvestlige udkant blev der foretaget en omfattende forundersøgelse på alle 6 byggeetaper. Efter trækning af i alt 13 N-S gående søgegrøfter med relevante udvidelser kunne der, især langs et NØ-SV gående strøg på markens midte, svarende til byggeetaperne 3 - 4, erkendes omfattende spor efter bosættelsesaktiviteter i form af ca. 200 stolpespor, hvoraf dele af mindst 3 Ø-V-orienterede bygningskonstruktioner synes at kunne udskilles. Ca. 40 kogestensgruber samt adskillige større muldede affaldsgruber supplerer billedet af bopladsaktiviteter.

mho2002059

Birgitte Borby Hansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

127. Nordgårde

03.07.12 Svinninge

kulturlag, brønde, gruber, grave

Selvvalgt forskning

senneolitikum, yngre romersk jernalder

sb. 70. Fortsat gravning på lokalitet med kulturlag fra senneolitikum og grave, brønde og gruber fra yngre romersk jernalder. Ved årets gravning blev kulturlaget fortsat udgravet. Få meter fra det sted, hvor der i 2001 blev fundet en hundegrav og en menneskegrav blev der ved årets undersøgelse fundet en grav med et ca. 6 år gammelt barn. Skelettet var meget nedbrudt.

mho2001019

Niels Wickman

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

128. Bjergene

03.07.13 Tuse

Gruber, kogegruber, kulturlag, høj

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder, bronzealder

Forud for motorvejsudvidelsen Holbæk-Tuse blev der på tracéet ved Bjergene udlagt 21 søgegrøfter samt 11 felter. Der fremkom omtrent 100 anlæg, langt størstedelen i en bræmme langs højderyggen Tuse Bjergs´ kant. Der er næsten udelukkende tale om kogestensgruber samt flere muldede keramikholdige gruber. Desuden undersøgtes dele af et kulturlag med mere end 30 kg keramikskår samt ca. 35 kg rester af nedbrudte jernudvindingsovne i form af sintrede ovnkapperester samt slagger; i en grube fandtes myremalm. Anlæg samt kulturlag dateres til ældre romersk jernalders tidlige del. Der fandtes ingen spor af direkte beboelse.

Afrømning på den overpløjede storhøj Tuse sogn sb. 12 viste ingen bevarede spor af denne; højens randsten ligger i kanten af et nærliggende vandhul. En gravlignende nedgravning omtrent midt på højtømtten kan være rester af en fjernet (central)grav.

mho2000049

Birgitte Borby Hansen

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Jernudvinding - Jernalder

129. Hyldager

03.07.13 Tuse

kulturlag

Vejanlæg

stenalder

sb. 132. Forud for etableringen af Holbækmotorvejens forlængelse undersøgtes dele af et ca 180 m² stort kulturlag. Kulturlaget indeholdt mindst fire spor efter ildsteder, men ingen spor efter bygninger. Fundmaterialet var tyndt og bestod fortrinsvis af flintaffald.

mho2000048

Flemming Hansen

Kulturlag - Stenalder

Kulturlag - Stenalder

Sorø Amt

130. Borgen på Sprogø

04.03.08 Korsør

Borgruin

Selvvalgt forskning

Middelalder-renæssance

sb. 68. Borgen på Sprogø er omtalt på en blyplade lagt i Valdemar den Stores grav i 1182. I forbindelse med restaurering af borgens nordre ringmur blev der åbnet 6 små felter på og udenfor ringmurene og genåbnet en ca. 6 m lang søgegrøft vestligt på borgbanken. Her kunne morænebakkens oprindelige overflade konstateres. Den er forud for borgens opførelse blevet ryddet for træer, og den øvrige vækst på stedet brændt af. Straks herefter og i sammenhæng med opmuring af ringmuren er der blevet tilført lerlag for at skabe en jævn borgbanke. I et lille felt syd på borgbanken fremkom et hjørne af konstruktion opmuret af munkesten og bevaret i 6 skifter. Hjørnet stod direkte på den oprindelige borgbankes overflade og er det første sikkert konstaterede murværk fra Valdemar den Stores borg. Hjørnet ser imidlertid ud til allerede hurtigt at være blevet dækket af et kraftigt mørtellag, hvorpå er placeret en simpel teglbrokkefundering for en tørvemur. Det var ikke muligt i det lille felt (1 x 2 m) at komme en tolkning nærmere. Men velbevarede levn af Valdemar den Stores borganlæg gemmer sig under græstørven i hvert fald på den sydvestlige del af borgbanken. Undersøgelsen blev foretaget i et praktisk og økonomisk samarbejde med A/S Storebælt.

NM2 59/2003

Nils Engberg

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

131. Gedebjergvej I

04.05.07 Herlufsholm

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.ba/oldtid

Prøvegravning på den sydlige del af udstykningsområde i Lille Næstved. På det store område fandtes spredte gruber og stolpehuller, bl.a. fra yngre bronzealder, uden at en egentlig bebyggelse kunne påvises. Alle anlæg var stærkt nedslidte, og fraværet af konstruktioner skyldes formentlig den store grad af nedpløjning.

NÆM 2002:121

Jonas Christensen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Oldtid

132. Gedebjergvej II

04.05.07 Herlufsholm

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.ba/førrom.jernalder

Prøvegravning i Lille Næstveds vestlige del. Området var generelt stærkt nedpløjet, og der sås kun spredte anlæg (stolpehuller og gruber). I en lavning mod nordvest var bevaringsforholdene imidlertid bedre, og der fremkom her huse, produktionsgruber etc. fra førromersk jernalder. Disse anlæg udgravedes under eget journalnummer (jf. NÆM 2002:121-A).

NÆM 2002:121

Lehne Mailund Christensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

133. Gedebjergvej Nord

04.05.07 Herlufsholm

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førrom. jernalder

Udgravning efter prøvegravning forud for byggemodning (jvf. NÆM 2002:121). Relativt lavtliggende på en vestvendt skråning ned mod en mindre, tidligere vandfyldt lavning, fremkom to langhuse, et mindre hus eller hegn, et muligt, halvcirkelformet læsted, samt trækulsfyldte gruber, og en grube med et antal diglefragmenter. Diglerne har været af en forholdsvis åben form. På baggrund af skårmaterialet kan pladsen dateres til ældre førromersk jernalder, og befinder sig formentlig i udkanten af et større bopladsområde, beliggende på de højere, stærkt nedpløjede arealer mod øst.

NÆM 2002:121-A

Lehne Mailund Christensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

134. Ladby Kirketomt

04.05.07 Herlufsholm

Ødekirke

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 26. Mindre sondageudgravning ved den fredede kirkeruin forud for restaureringen af denne. Undersøgelsen blev udført for at klarlægge enkeltheder vedrørende tomtens konstruktion og historie. Kirken kan fastslås at være anlagt på en naturlig højning. Den forholdsvis let funderede romanske kirke af kampesten med detaljer af frådsten/kalk må ud fra fund af munkesten, ribbesten af tegl samt mønsterfliser have undergået en renovering i gotisk tid. Skriftlige kilder antyder, at kirken er blevet vedligeholdt indtil ca. 100 år efter sognets nedlæggelse 1560. Af kapellet, der i 1700-tallet bygges på de gamle mure, fandtes kun få spor. En udvidelse af kirkegården 1831 nævnt hos Henry Petersen kunne dokumenteres ved undersøgelser ved det nuværende kirkedige, der iøvrigt for en stor del består af genbrugte kvadre fra den romanske kirke. Ud fra bevaret murkerne kunne endelig korbueåbningens oprindelige størrelse fastslås at have været noget større end de seneste års rekonstruktion har ladet antyde. Restaureringsarbejdet fortsætter 2004.

NÆM 2003:111

Thomas Roland
Søren S. Tillisch

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Præstø Amt

135. Gørslev

05.01.03 Gørslev

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 13. I forbindelse med byggesag gennemførtes en arkæologisk forundersøgelse i form af en prøvegravning, hvorved der fremkom både kulturlag og stolpehuller fra en bebyggelse, som på grundlag af keramik, m.v. kan dateres til højmiddelalder. Foruden en del keramik fremkom der forskellige redskaber. I området har der frem til landboreformernes tid ligget en gård.

KØM 2174

Svend Åge Tornbjerg

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

136. Skovly

05.02.03 Bårse

Stensætning, muligvis bro eller vad

Andet anlægsarbejde

Udateret

Ved gravning af anlægsgrube til støbning af fundament til pylon for luftledning (knap 300 m S for landevejen) sås en kompakt stenlægning af større marksten. Ifølge anmelder udgjorde stensamlingen tydeligvis en konstruktion, med hvad der forekom som to parallelle sider. Konstruktionen fulgte tilsyneladende lavningens forløb (dvs. stort set Ø-V), men på grund af opgravningens karakter, var det ikke muligt at vurdere, om stenlægningen fortsatte udenfor anlægsgruben. Der kan være tale om en bro eller snarere et vad. Det er værd at bemærke at oldtidsvejen ved Risby ligger umiddelbart SV i samme lavning. Det skal endvidere bemærkes, at 1800-tals kort angiver et vandløb/en grøft på tværs af stedet. Anden mulig tolkning er derfor tidligere bredsikring (eller opfyld ?). Konstruktionen er udateret. Punktet afsat ud fra luftfoto, hvor nævnte pylon er synlig.

NÆM 2003:129

Paul Rather

Andre anlæg/diverse - Udateret

Vej/bro - Udateret

137. Vildtbanegrøften

05.02.11 Snesere

Vildtbanepæl-/sten

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Rest af den kgl. vildtbanegrøft anlagt mellem Dybsø og Præstø Fjord i begyndelsen af 1600-tallet. Udført som en vandfyldt grav med gærde. Volden, der var cirka 14-15 km lang, er ved enderne forsynet med pæleværk ud i vandet. Efter planerne har den været cirka 3,75 m bred med en bundbredde på cirka 1,25 m og en dybde på 1,9 m. Desuden en stor vold med gærde. I alt omfattede anlægget cirka 400 km². Anlægget forfaldt allerede i Christian IVs levetid, men en renovering påbegyndtes i 1715. Generelt set vedligeholdt til 1715 hvor ryttergodsets salg medførte en sløjfning og nedpløjning. Kun få stræk er i dag synlige.

NÆM 2002:134-A

Thomas Roland

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

138. Eskebjerg

05.02.13 Vordingborg

Boplads

Dyrkning

Sen palæolitikum

Forsat undersøgelse. Ved den østlige fod af det 17 meter høje Eskebjerg, på en bred sandet terrasse, er der udgravet næsten 100 m² af en boplads fra Ahrensburgkultur.

Ved undersøgelsen er fremkommet klassiske pilespidser, skrabere, stikler og blokke fra Ahrensburgkulturen. Fundene findes overvejende i et 15 cm tykt sandlag og flintspredningerne viser, at der findes spor efter 3-4 aktiviteter eller bosættelser på stedet.

Det står med udgravningen i 2003 klart, at der på stedet er tale om en række små bosættelser, formodentlig jagtstationer, og at disse tilsammen dækker mindst 200 kvadratmeter. Undersøgelserne forventes at fortsætte i 2004.

SMV 7802

Keld Møller Hansen

Christofer Buch

Bebyggelse - Palæolitikum

139. Oringe

05.02.13 Vordingborg

Boplads

Selvvalgt forskning

Ertebølle kultur

Museet fortsatte efter et års pause sine undersøgelser. Målsætningen var at undersøge den sydvestlige del af bopladsen. Det viste sig, at der på dette sted kun fandtes meget lidt tilbage af bopladsen, og at den hermed formodentlig er afgrænset i denne retning. Det er et godt resultat, idet det frygtedes at bopladsen fortsatte i det uendelige i netop den retning.

SMV 7586

Hoda El-Sharnouby

Bebyggelse - Ældre stenalder

140. Vordingborg Slotsruin

05.02.13 Vordingborg

Borgvold

Selvvalgt forskning

tidlig middelalder

Efter en magnetometrisk opmåling af Slotsruinen udvalgte en meget kraftig buet anomali, der afspejler volden omkring Valdemar den Stores borg fra midten af 1100-tallet til nærmere undersøgelse. En 20 m lang søgegrøft gennem den viste, at anomaliens kraftige udslag skyldtes, at voldkærnen i 40 cm tykkelse bestod af stærkt brændt lerklining fra en ældre bebyggelse. Lerklininglaget var holdt på plads af en meterbred bræmme af større sten på begge sider af volden. Spor efter en egentlig ringmur var der ikke. Under volden konstateredes et centimeter tyndt kulturlag tilsyneladende bestående af svedne planker fra en ældre bebyggelse.

SMV 7473

Dorthe Wille-Jørgensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

141. Tystrup

05.03.02 Fakse

Boplads, depot

Andet anlægsarbejde

Jernalder, neolitikum

Ved Tystrup ligger en stor jernalderboplads med bebyggelse fra 200-500-tallet. Museet har siden 1995 løbende foretaget undersøgelser af bopladsen i takt med I/S Fasans udvidelse af den eksisterende losseplads. I 2003 fandtes kun et par affaldsgruber, som muligvis hører til bopladsen foruden et langt ældre flintdepot med forarbejde til 2 firsidige økser fra neolitikum.

SMV 7451-54

Keld Møller Hansen

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

142. Gartnerhaven

05.03.03 Hylleholt

Gravanlæg

Vejanlæg

Neolitikum

Rester af et neolitisk højanlæg samt en del af et større grubeområde, formodentligt fra neolitikum eller bronzealder. Det neolitiske højanlæg, der var godt 30 m langt og 20 m bredt, var orienteret nord-syd. Højen indeholdt resterne af en træbygget centralgrav, der sandsynligvis har været omgivet af et hegn - i dag bevaret som en halvcirkel af stolpehuller øst for graven. Af sekundære gravanlæg i højen forekom to dyssetomter.

SMV 7823

Hoda El-Sharnouby

Gravplads/grav - Yngre stenalder

143. Rønnede

05.03.05 Kongsted

Kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 43. I forbindelse med etablering af en spildevandsledning trak museet en to meter bred søgegrøft midt i det 16 meter brede og 2,5 kilometer lange tracé. Undersøgelsen afdækkede kun ganske få spor af arkæologisk interesse, og de få kogestensgruber som fremkom kunne ikke dateres nærmere end til oldtiden.

SMV 7850

Hoda El-Sharnouby

Grube - Oldtid

144. Rønnede Øst

05.03.05 Kongsted

Bopladsspor, vej

Vejanlæg

Oldtid, Historisk tid

Ved en prøveundersøgelse af en ny udstykning i Rønnede fandtes enkelte, kraftigt nedpløjede bopladsspor i form af stolper og affaldsgruber samt et vejforløb fra historisk tid.

SMV 7880

Keld Møller Hansen

Bebyggelse - Oldtid

Vej/bro - Nyere tid

145. Hammer Hestehave

05.04.01 Hammer

Løsfund

Selvvalgt forskning

Middelalder/nyere tid

Ved detektorafsøgning som del af museets undersøgelser af området omkring Hammer fremkom to mønter, herunder en mulig borgerkrigsmønt.

NÆM 2003:109

Søren Terkelsen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

146. Vildtbanegrøften

05.04.01 Hammer

Vildtbanepæl-/sten

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Rest af den kongelige vildtbanegrøft anlagt mellem Dybsø og Præstø Fjord i begyndelsen af 1600-tallet. Udført som en vandfyldt grav med gærde. Volden, der var cirka 14-15 km lang, er ved enderne forsynet med pæleværk ud i vandet. Efter planerne har den været cirka 3,75 m bred med en bundbredde på cirka 1,25 m og en dybde på 1,9 m. Desuden en stor vold med gærde. I alt omfattede anlægget cirka 400 km². Anlægget forfaldt allerede i Christian IV's levetid, men en renovering påbegyndtes i 1715. Generelt set vedligeholdt til 1715 hvor ryttergodsets salg medførte en sløjfning og nedpløjning. Kun få stræk er i dag synlige.

NÆM 2002:134-B

Thomas Roland

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

147. Hopperum

05.04.02 Holme-Olstrup

Naturskabt

Andet anlægsarbejde

Udat.

Gravningen af to åbne drængørfter ved Holmegaards Mose gav rent arkæologisk ikke de store resultater. Skønt nøje undersøgelse af opgravet materiale, især fra moselagets nedre niveau, profiler osv., fandtes intet spor af kulturhistorisk interesse. Arbejdet var dog også på forhånd planlagt, så det i mindst mulige omfang berørte de intakte moselag, hvorfor chancerne for evt. at støde på mesolitiske kulturlag m.v. derfor var minimert.

Undersøgelsen bidrog med vigtige informationer af mosegeologisk karakter for dette sydøstlige hjørne af Holmegaards Mose.

NÆM 2003:103

Henrik Høier

Andre anlæg/diverse - Udateret

148. Lillemark II

05.04.06 Mogenstrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

Mindre prøvegravning forud for boligbyggeri. På arealet umiddelbart op til det aktuelle område er der tidligere fremkommet boplads spor og brandgrave. Der fandtes en del ildgruber og råstofgruber, der var opfyldt med bopladsaffald. De skal formentlig tolkes som resterne eller udkanten af et bopladsområde på den højereliggende del umiddelbart vest for udgravningsområdet. Dette område blev ikke undersøgt før byggeriet gik i gang og eventuelle anlægsspor kan derfor være blevet bortgravet.

NÆM 2002:126

Malene R. Beck

Bebyggelse - Ældre jernalder

149. Marie Grubbesvej

05.05.05 Fanefjord

Grav

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Ved anlæggelse af et jordvarmeanlæg på Marie Grubbesvej på Møn stødte arbejderne på knogler. Vordingborg Politi blev tilkaldt og videregav efter nøje overvejelse fundet til museet. En besigtigelse og efterfølgende udgravning viste, at det drejede sig om knogler fra et menneske. Skelettet lå i et transgressionslag, der kan dateres til sen Ertebøllekultur.

SMV 7932

Keld Møller Hansen

Gravplads/grav - Oldtid

150. Skettelshøje

05.05.05 Fanefjord

Vejkiste

Vejanlæg

Historisk tid

Vejkiste genanvendt som rævegrav.

SMV 7845

Keld Møller Hansen

Vej/bro - Nyere tid

151. Morten Reenbergs Gård

05.05.09 Stege

Munkestensgulv

Restaurering

1600-tallet

Foranlediget af indretningen af et nyt kirkekontor blev gulvet i to af rummene mod kirken fjernet og afgravet for isolering. I den forbindelse afdækkedes et meget velbevaret munkestensgulv samt spor efter en skillevæg. Munkestengulvet er det sidste af en række gulvlag; efter fundene at dømme alle fra 1600-tallet, der alle har ligget i en bygning, ældre end den endnu eksisterende Reenbergs Gård, som blev opført omkring år 1700.

SMV 7842

Dorthe Wille-Jørgensen

Bebyggelse - Nyere tid

152. Stege Torv

05.05.09 Stege

bygning/kulturlag

Andet anlægsarbejde

middelalder

Under overvågningen af kloakreovering og ny gadebelægning på Store Torv i Stege blev beliggenheden for og det omtrentlige udseende af Steges middelalderlige rådhus fastlagt. Rådhuset er nævnt første gang i 1492 og ødelagt i 1659. På torvet omkring rådhuset fremkom til vores store undren kun mørke, homogene, næsten fundtomme opfyldslag; ingen antydning af gadebelægnings. I selve Storegade langs torvet fremkom kun sporadiske spor efter middelalderlige gadebelægnings.

SMV 7864

Poul Erik Skovgaard

Dorthe Wille-Jørgensen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

153. Lille Heddinge

05.06.06 Lille Heddinge

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre jernalder - Middelalder

100 m fra den middelalderlige kirke er udgravet meget omfattende spor efter en boplads fra jernalderen samt bebyggelse fra middelalderen.

Mindst et hus har tilsyneladende haft svagt buede vægge og dette, sammenholdt med afstanden mellem sporene af de tagbærende stolper, indikerer en datering til yngre jernalder (vikingetid). I forbindelse med et af husene blev i øvrigt iagttaget en u-formet grøft ved gavlen, som kan være spor efter en tilbygning.

Andre hustomter fremstod mere diffust med stolperækker i uens afstand. Der er her formodentlig tale om tomter fra middelalderen. Fra kanten af området, ned mod en lavning, findes flere steder kulturlag og affaldsgruber (dertil en mulig brønd).

Der fremkom enkelte fund i form af keramik fra yngre jernalder og slagger. En del knogler stammer formodentlig fra middelalderen. Ved en detektorafsøgning fremkom en del jern og flere stykker bronze. Nogle af bronzegenstandene stammer fra dragtspænder og bærer dyreornamentik, som daterer dem til sen vikingetid og middelalder.

SMV 7830

Hoda El-Sharnouby

Bebyggelse - Yngre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

154. Store Heddinge

05.06.11 Store Heddinge Ls

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid, Middelalder

En prøveundersøgelse af en større udstykning i udkanten af Store Heddinge medførte erkendelsen af nogle kraftigt nedpløjede forhistoriske boplads spor samt højryggede agre fra middelalderen.

SMV 7843

Hoda El-Sharnouby

Bebyggelse - Oldtid

Ager/mark - Middelalder

155. Alfehøjvej

05.07.03 Fensmark

Gruber/stolpehuller

Andet anlægsarbejde

Oldtid?

Prøvegravning forud for boligbyggeri. Der blev fundet få stolpehuller, hvoraf ingen så ud til at høre til et hus. Desuden en del gruber, bl.a. kogestensgruber. Fra en enkelt grube opsamledes tre stykker oldtidskeramik, mens det øvrige er udaterede. Hovedparten har dog "oldtidskarakter".

Det tynde muldlag på cirka 20 centimeter samt mange anlæg på 10 cm eller derunder kunne tyde på en nedpløjning, og at flere anlægsspor derfor er gået tabt. De store gruber har generelt en dybde på cirka 30 cm.

Det er sandsynligt, at det er tale om udkanten af et bopladsområde, der antagelig strækker sig langs den lave højderyg mod nordvest og fortsætter på skråningerne mod syd.

NÆM 2033:121

Jonas Christensen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

156. Alfehøjvej/Kalkerup

05.07.03 Fensmark

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Mindre prøvegravning forud for boligbyggeri. Arealerne stærkt nedpløjet og de spredte forhistoriske anlæg (stolpehuller og gruber) stod svagt. Der er formentlig tale om udkanten af et bopladsområde strækkende sig langs den lave højderyg mod nordvest, og/eller på skråningen mod syd.

NÆM 2003:121

Jonas Christensen

Bebyggelse - Oldtid

157. Åsøvej

05.07.04 Glumsø

Enkeltfund

Selvvalgt forskning

Nyere tid

To mønter fundet ved detektorsøgning; en borgerkrigsmønt og en nyere tid, muligvis slutningen af 1600-tallet.

NÆM 2003:120

Peter Henriksen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

158. Helligåndshusets Østfløj

05.07.07 Næstved

Husfundament

Selvvalgt forskning

Middelalder/nyere tid

Sondagegravning øst for Helligåndshuset i Næstved blev udført for at forsøge at finde og datere eventuelle bevarede rester af den tilbygning hvis tagflader og fortanding har sat sine tydelige spor i Helligåndshusets østlige gavl. Fundamentsgrøfter og stenrækker angiver en syldstenssat bygning på knap 10,5 (Ø-V) x 9 (N-S) m. En markant mængde tag- og murtegl i de overliggende nedbrydningslag viser, at tegl har indgået i temmelig stor mængde (som egtl. mur eller i bindingsværktavlene). I de øvre lag fremkom rudeglas, bl.a. med rester af bemaling, hvilket antyder en forholdsvis fornemt udstyret bygning. De fremkomne fundamenter blev dækket af et nedbrydnings- og opfyldslag, der kan dateres til 1600(-1700)-årene. Bygningens opførelsestidspunkt lod sig ikke bestemme ud fra de fremkomne fund. Da bygningen imidlertid må være bygget og nedrevet før 1600(-1700)-tallet, kan den principielt have indgået i det middelalderlige Helligånds anlæg. Bygningen kan dog lige så sandsynligt være opført i 1500-1600-tallet, da Helligåndshuset fungerede som offentligt hospital.

NÆM 2003:112

Thomas Roland

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

159. Lerbjerget

05.07.07 Næstved

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./Middelalder

Prøvegravning på Lerbjerget syd for Lille Næstved forud for anlægsarbejde. Arealet var mange steder forstyrret af middelalderlige og nyere tids aktiviteter, herunder formentlig både lertagning og gartnerivirksomhed. Kun på den sydlige del af området fremkom derfor anlægsspor af oldtidskarakter i større mængde, herunder de mulige rester af et tidlignende hus fra per C.

NÆM 2002:120

Jonas Christensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Middelalder

160. Sneppevej

05.07.07 Næstved

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Forud for boligbyggeri udførtes en prøvegravning. Der fremkom spredte anlæg, hovedsagelig gruber, hvoraf de erkendte syntes at være af oldtidskarakter.

NÆM 2002:122

Jonas Christensen

Bebyggelse - Oldtid

161. Sortebrødreklostret

05.07.07 Næstved

Kloster

Selvvalgt forskning

Middelalder

Forud for Næstved Kommunes markering af klostertomten i terrænet i Sortebrødreanlægget, og på den tilstødende parkeringsplads, udførte Næstved Museum en mindre undersøgelse for at forsøge at fastslå klosterkirkens østlige udbredelse. Dette lykkedes delvist, idet der kun ca. 1 m vest for, hvor østafslutningen formodedes at befinde sig, blev påtruffet et svært fundament, der kunne stamme fra kirkens gavl. Tilskrivningen er, omend sandsynlig, ikke entydig. Visse forhold i fundamentets orientering og stratigrafien kunne antyde, at der er tale om en selvstændig bygning. Et stort antal murbrokker og spredte skår etc. fra 1600-1700-tallet i den omkringliggende fyld angiver dog tydeligvis tilstedeværelsen af en stor, nedrevet teglstensbygning.

NÆM 2002:130

Hans Mikkelsen

Kloster - Middelalder

162. Sandby præstegård

05.07.09 Sandby Enkeltfund
Selvvalgt forskning Nyere tid
Enkeltfundne mønter, bl.a. en borgerkrigsmønt og en toskilling fra 1648, fundet ved detektor.
NÆM 2003:118 Peter Henriksen
Andre anlæg/diverse - Nyere tid

163. Sandbygård

05.07.09 Sandby Enkeltfund
Selvvalgt forskning Middelalder/nyere tid
Mønter fundet ved detektorsøgning, bl.a. en kobbersterling (1377-1481) og en 1-skilling (1779).
NÆM 2003:117 Peter Henriksen
Andre anlæg/diverse - Middelalder
Andre anlæg/diverse - Nyere tid

164. Krogsøgård

05.07.11 Tybjerg Løsfund
Selvvalgt forskning Middelalder
Som led i museets undersøgelser af området omkring Hjelmsøllille, fremkom som detektorfund et skjoldformet beslag.
NÆM 2003:114 Søren Terkelsen
Andre anlæg/diverse - Middelalder

165. Åvej

05.07.12 Tyvelse Enkeltfund
Selvvalgt forskning Nyere tid
Mønt eller medalje fundet ved detektorsøgning
NÆM 2003:119 Peter Henriksen
Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bornholms Amt

166. Bryghuset, Hammershus

06.01.01 Allinge-Sandvig Borgruin
Restaurering Middelalder-renæssance
sb. 153. Restaurering af bryghuset.
NM2 29/2003 Nils Engberg
Maria Bastrup
Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder
Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Maribo Amt

167. Poppelvej

07.01.02 Eskilstrup

boplads

Andet anlægsarbejde

Æ.st./Y.st./br./sen vik./tidl. midd.

sb. 5, 58. Inden for et større lokalplanområde fandtes løsfund fra Ertebølletid og mange anlægsspor fra tidlig neolitikum. De tidlige neolitiske anlægsspor omfatter en hustomt med midtsule, gruber, og løse stolpehuller. Enkelte af gruberne tolkes til at være rester efter såkaldte værkstedsgruber, med ensartet genstandsinventar. Især fremkom skiveskrabere af flint og mange ubearbejdede flintskiver, hvilket tyder på en egentlig flintskiveskraberproduktion på stedet, antageligt i forbindelse med skindbearbejdning på pladsen. Udover flint hjemtoges keramik, lerklining, lerskiver og dyreknogler (tamdyr). Fra bronzealder erkendtes et område med mange kogestensgruber (keramikdateret) samt et par brønde. Desuden undersøgte gruber fra den sydvestlige udkant af et bebyggelsesområde fra sen vikingetid/tidlig middelalder. I gruberne fandtes keramik, tenvægt og slagger.

FMN 1288 & FMN 1310

Benny Staal

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

168. Gundslev Kirkegård

07.01.03 Gundslev

Grave

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 39. Overvågning af nedtagning af 20 m kirkegårdsdige forud for nyetablering af graverbygning på den middelalderlige kirkegård. Under diget lå to grave fra 14.-15. århundrede. Umiddelbart udenfor kirkegårdsdiget blev der afdækket to affaldsgruber med tegl, især tagtegl og resterne efter en brønd.

FMN 1253

Anna-Elisabeth Jensen

Bo Gyldenkærne

Benny Staal

Bebyggelse - Middelalder

Gravplads/grav - Middelalder

Grube - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

169. Hartvig Jensensvej

07.01.07 Nørre Alslev

gruber/hustomter

Andet anlægsarbejde

sen bronzealder/ældre jernalder

sb. 39. Under fortsat forundersøgelse af lokalplanområde i Nørre Alslev fremkom to hustomter og en række gruber, keramikdateret til sen bronzealder/tidlig jernalder

FMN 1267

Bo Gyldenkærne

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

170. Fibigergårdsvej

07.01.11 Stubbekøbing

Kogestensgruber

Vejanlæg

Oldtid

Fem kogestensgruber blev registreret i forbindelse med byggemodning i et område umiddelbart nord for Fribrødre Å. Kogestensgruberne formodes at indgå i et aktivitetsområde fra bronzealderen, der strækker sig ind over de udstykkede grunde.

FMN 1313

Benny Staal

Grube - Oldtid

171. Nordbyens skole

07.01.12 Tingsted

kulturlag

Andet anlægsarbejde

senneolitikum

sb. 64. Delvis udgravning af et metertykt senneolitisk kulturlag/udsmidslag, afspejlende aktiviteter ved bredden af et vådområde (og ud i dette) i forbindelse med nyt skolebyggeri i udkanten af Nykøbing F. Fra udsmidslaget er indsamlet keramik, flint og knoglemateriale.

FMN 1284

Bo Gyldenkærne

Kulturlag - Yngre stenalder

172. Klosterkirken

07.02.07 Nykøbing F

kirke/kloster

Andet anlægsarbejde

middelalder

sb. 27. Ved renovering af pladsen foran klosterkirken, blev der påtruffet to rækker af store fundamentssten orienteret i vestlig retning på hver side af kirkens hovedindgang. Fundamentet kan stamme fra det tidligere Sct. Nicolai Kapel, som i 1419 blev skænket gråbrødrene af Erik af Pommern. Blandt fundamentsstenene fremkom enkelte potteskår og en snørelivsnål af bronze. Nåle af denne type kendes blandt andet fra egnens folkedragter

FMN 1109

Benny Staal

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kloster - Middelalder

173. Sønder Alslev Gammelby

07.02.11 Sønder Alslev

diverse/bebyggelse/kulturlag

Dyrkning

yngre stenalder/vikingetid/tidlig
middelalder

sb. 16. Ved forundersøgelse på dyrkningstruet areal fremkom mange stolpespor fra en sen vikingetid og tidlig middelalder bebyggelse. Desuden fandtes rester efter et ovnanlæg, antagelig til jernbearbejdning. Sekundært fremkom et tidlig neolitisk kulturlag. Forundersøgelsen viser at den centrale del af "Gammelbyen" skal søges umiddelbart nord for den undersøgte parcel. Flyttelandsbyen daateres til 11.-13. århundrede gennem den fureornamenterede østersøkeramik.

FMN 1130

Benny Staal

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

174. Kulturcenter Fuglsang

07.06.19 Toreby

Grube

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 275. Formodet tidlig neolitisk værkstedsgrube fremkommet ved forundersøgelse i to etaper. Gruben var spækket med oldsager, især flintredskaber og flintafslag, men også keramikskår og knogler.

FMN 1287

Anna-Elisabeth Jensen

Benny Staal

Grube - Yngre stenalder

Odense Amt

175. Langegade 46/Strandgade 41

08.01.05 Kerteminde

Bylag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Museet registrerede profiler i udgravning til kælder. Der kunne iagttages en strandvold, hvorover der var flere lag med kulturjord med sandede afretningslag imellem. I en grube blev der fundet keramik og fajance fra nyere tid. Hvis museet var blevet varslet i tide, kan det ikke udelukkes, at vi kunne have dateret kvarterets grundlæggelse.

KTM 209

Bodil Holm Sørensen

Eigil Nikolajsen

Kulturlag - Nyere tid

176. Strandgade 22, Kerteminde

08.01.05 Kerteminde

Bylag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid (1700-tallets begyndelse)

I forbindelse med udgravning til husfundament registrerede museet profiler og udtog oldsager af disse. Nederst kunne man iagttage den oprindelige sandstrand, ovenover en sekvens med gentagne overslynings- og kulturlag, øverst et kulturjord med flere lag, herunder et brandlag. Fundmaterialet omfatter hovedsagelig keramik og hollandske kridtpiber.

KTM 213

Eigil Nikolajsen

Kulturlag - Nyere tid

177. Torvet/Langegade Syd

08.01.05 Kerteminde

Bylag

Andet anlægsarbejde

Senmiddelalder og renaissance

I forbindelse med at Kerteminde Kommune renoverede ledningsnettet i Langegades sydlige del foretog museet en registrering af profilerne. Der blev iagttaget to stedvist tre kulturlag med afretningslag af hvidt sand imellem. Fundmaterialet bestod af keramik, læderfragmenter (?), dyrekogler og kviste, der var udlagt som stabilisering.

KTM 204

Bodil Holm Sørensen

Rune Lykke Simonsen

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

178. Vestertoften

08.01.09 Munkebo

Boplads, gruber

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder, Ældre romersk jernalder

I et område, hvor en boligforening var i færd med at opføre et nybyggeri blev der fundet 12 fyldskifter (gruber, en kogegrube, et udsmidslag med kogesten, udefinerbare fyldskifter). Fundmaterialet består af keramik fra især førromersk jernalder og ældre romersk jernalder, men også lidt dyreknogler og -tænder samt skaller fra muslinger og østers.

KTM 140

Eigil Nikolajsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

179. Kirkendrup

08.04.06 Næsbyhoved-Broby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Forhistorisk tid

sb. 42. Prøvegravning på et 1,7 ha stort byggemodningsområde. Undersøgelsen frembragte kun spredte anlægsspor, bestående af et par lave gruber, en kogegrube, et ildsted, enkelte tynde, delvist borteroderede kulturlag og diverse fyldskifter. Fra kulturlaget enkelte skår, der, på grund af en meget stor fragmentation, ikke kan dateres nærmere end til forhistorisk tid.

OBM 2728

Mads Runge

Bebyggelse - Oldtid

180. Kirkendrup Nordøst

08.04.06 Næsbyhoved-Broby

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

sb. 41. Ved fladegravning forud for boligbyggeri fremkom affalds- og kogegruber med stort indhold af keramik og dyreknogler, især koncentreret i den østlige del af feltet. I periferien af grubeforekomsten afdækkedes enkelte stolpehuller, heriblandt en stolperække helt op til feltkanten. Denne kan repræsentere en række af tagbærende stolper i en treskibet huskonstruktion. Keramik fra adskillige gruber dateres entydigt til ældre romersk jernalder. Pladsen er klart afgrænset mod vest, mindre klart mod syd, og ved etablering af stamvej nord herfor i december 2002 blev der kun iagttaget et anlæg. Anlægskoncentrationen har utvivlsomt fortsat ud under den tidligere etablerede stamvej øst herfor. Lokaltetens evt. fortsættelse mod syd, vest og nord vil kunne følges ved kommende års udbygning af boligområdet.

OBM 4597

Charlotte Kolmos

Bebyggelse - Romersk jernalder

181. Herluf Trolles Vej

08.04.07 Odense

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre førromersk jernalder

sb. 143. Prøvegravning af et 2,5 ha stort byggemodningsområde. Undersøgelsen frembragte enkelte kogegruber og en række store affaldsgruber, hvor der blev fundet en del keramik, der dateres til ældre førromersk jernalder. Desuden udgravedes et velbevaret knoglemateriale. Det er planen at fortsætte udgravningen i 2004.

OBM 2726

Mads Runge

Bebyggelse - Førromersk jernalder

182. Tarup Øst

08.04.08 Pårup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

Ved flere småundersøgelser i 3200 m langt og 0,4 bredt tracé til vandledning dokumenteredes flere koncentrationer med koge- og affaldsgruber, der ikke kan dateres nærmere end oldtid.

OBM 2714

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Oldtid

183. Troelsegård Syd

08.04.09 Sanderum

boplads

Andet anlægsarbejde

Romersk jernalder, ældre germansk jernalder

sb. 51. Ved prøvegravning af et ca. 52.000 m². stort areal blev der påvist massive, meget velbevarede og videnskabeligt set meget informative anlæg på et ca. 36.500 m². stort område, især koncentreret på den vest/sydvestlige del af området, der udgjorde 2/3 af det undersøgte areal. Her er påvist en hustomt, omfattende kulturlag, affaldskuler, ildsteder, koncentrationer af stolpehuller, ovne m.v. fra en udstrakt boplads dateret til ældre romersk jernalder. Især kulturlagene er meget rige på oldsager i form af kværnsten, lerkarskår og ikke mindst velbevarede dyreknogler. Ved detektorafsøgning af muldrag og kulturlag er fremkommet 10 fibler af jern og bronze. Disse har en kronologisk spredning fra romersk jernalder per. B2-D. Af andre detektorfund kan nævnes et fortrinnet, fiskeformet bronzebeslag, antagelig af romersk oprindelse, drikkehornsbeslag, tre denarer fra 2. årh., smelteklumper af bronze, brudguld, jernkam og diverse jernredskaber. Hertil er fundet en glasperle og et par mulige forhistoriske glasskår. Årsagen til, at bebyggelsessporene fremtræder meget velbevarede, er kulturlagenes tykkelse, der har virket som et beskyttende lag mod plovskærets ødelæggelser. Der er dog ikke med sikkerhed påvist kulturlag fra romersk jernalder per. C-D, så disse kan allerede være ødelagt. Efter prøvegravningen er det tinglyst, at der ikke fremover må foregå dybdegående anlægsarbejder på arealet, der nu henligger som golfbane.

OBM 4593

Lars Ewald Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

184. Gyngstruplund Nord

08.05.04 Krogsbølle

Boplads/ager

Råstof

Frj/æ.rj./mia/nyere tid

sb. 73. Forud for råstofindvinding undersøgtes et i alt 9721 m² stort felt. Heri blev afdækket en treskibet hustomt af typen der er kendetegnet for ældre jernalder. I et tagbærende stolpehul fandtes et lille bager nedsat. I omkringliggende koge- og affaldsgruber fandtes brændte dyreknogler og fragment af ildbuk samt keramik fra sen førromersk/ældre romersk jernalder. Over området var endvidere et felt af højryggede agre fra middelalder/nyere tid. Undersøgelsen fortsattes i takt med udvidelsen af råstofgraven.

OBM 4403

Mogens Bo Henriksen

Lars Ewald Jensen

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

185. Stengårdsminde

08.05.07 Skamby

Boplads

Vejanlæg

Y.br.a.

sb. 63. Ved en mindre undersøgelse i et spildevandstracé undersøgtes enkelte gruber, heriblandt en cirkulær koge-grube og en affaldsgrube med flint og keramik fra slutningen af yngre bronzealder.

OBM 2731

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

186. Skrillinge Øst

08.07.12 Kavslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 19. Prøvegravning i forlængelse af tidligere udgravning af senmiddelalderlig torpebebyggelse (AUD 2001, 206). Der fremkom kun to konstruktioner i form af en stolperække og en grøft, som var fortsættelsen af et tidligere registreret formodet tofteskæl. Desuden var der en del oftest fundtomme gruber og mindst en brønd.

OBM 8540

Marianne Goral Krogh

Bebyggelse - Middelalder

187. Skrillinge Øst II

08.07.12 Kavslunde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Æ. rom.

sb. 59. Ved undersøgelse af en ca. 3000 m² stor flade i omtrent direkte forlængelse af et i 2002 undersøgt område (AUD 2002,157) fandtes to tre-skibede langhuse og en staklade. Hustomterne kan typologisk dateres til ældre romersk jernalder, hvilket modsvarer af keramikfund fra omkringliggende gruber. Der blev udtaget systematiske fosfatprøver over hustomterne. Området omkring tomterne rummede meget få spredte anlæg, som det er iagttaget på flere andre bebyggelser fra ældre romersk jernalder i Skrillinge Øst-området.

OBM 2743

Karen Green Therkelsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

188. Højbyvej

08.08.01 Allerup

Boplads/ager

Vejanlæg

Y.br.a./vt./mia.

sb. 42. Ved prøvegravning af et ca. 50.000 m². stort areal fandtes en tæt koncentration af forhistoriske anlæg over hovedparten af arealet. Ved en efterfølgende fladeafdækning på skønsmæssigt 1/3 af arealet fremkom nordligst i feltet to treskibede langhuse fra yngre bronzealder; til samme periode knytter sig enkelte affaldsgruber og en brønd. Mod sydvest i feltet fremkom to til tre etskibede langhuse fra sen vikingetid/tidlig middelalder (1000 tallet). Desuden blev der lokaliseret ni grubehuse, og i disse såvel som i langhusene fandtes Østersøkeramik, så konstruktionerne tolkes som samtidige. I fem af grubehusene blev der fundet tenvægte. Til perioden sen vikingetid/tidlig middelalder knytter sig antagelig også enkelte affaldsgruber, hvoraf en var fyldt med slagge og bronzebeslag fra en sammensat træspannd. Fra middelalder/nyere tid stammer et system af højryggede agre.

OBM 8884

Lone Bach Adamsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Vikingetid

Ager/mark - Middelalder

Grube - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

189. Skovgård

08.08.01 Allerup

Boplads/ager

Vejanlæg

Æ.germ./mia./nyere tid

sb. 41. Ved omfattende prøvegravning i den sydøstlige kvadrant af et kommende udfløtningsanlæg mellem Odense-Svendborg-motorvejen og den eksisterende Ø-V-gående fynske motorvej er der påvist et ca. 15.000 m². stort areal med særligt tætte forekomster af bopladsanlæg (AUD 2002). Anlæggene indeholdt et tyndt stykke bronzeblik, en kransformet væbevægt samt en korsformet bronzefibula med spadeformet fod. Ved efterfølgende fladeafdækninger på arealet påvistes relativt spredte og dårligt bevarede anlæg i form af få stolpehuller, en del kogegruber og enkelte gruber. Et par gruber var gravet ned i højtliggende, vandførende lag, og her fandtes organisk materiale bevaret. Det ene anlæg, der tolkes som en brønd, rummede dele af en dårligt bevaret, formodentligt drejet træskål, en barkskål samt en formodet kølle m.v. Anlæggene kan kun generelt dateres til jernalder, om end en datering til ældre germansk jernalder ikke kan udelukkes. Fra middelalder eller snarere nyere tid stammer spor efter ældre markinddelinger i form af grøfter. Fra 18- og især 1900-tallet stammer et stort antal dræn, der især fandtes i feltets sydlige del, hvor bebyggelsessporene til gengæld var få.

OBM 8874

Michael Winther

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Ager/mark - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

190. Agerhatten

08.08.03 Fraugde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 136. Ved undersøgelse i forlængelse af tidligere udgravet område (2002) blev der fundet enkelte forhistoriske anlæg samt aflejringer, der var nedskyttet fra et bopladsområde på bakken syd for pladsen.

OBM 6844

Lars Ewald Jensen

Bebyggelse - Oldtid

191. Engblommen

08.08.03 Fraugde

Boplads/jernudvinding

Vejanlæg

Førrom.

sb. 100. Ved prøvegravning af et område umiddelbart nord for Birkum Mose og i direkte vestlig forlængelse af et i 2001 undersøgt bopladsområde fra førromersk jernalder (AUD 2001, 211) fandtes en mindre koncentration af koge- og affaldsgruber fra ældre jernalder. I et kultur- og erosionslag på en skråning ned mod mosen undersøgtes et jernudvindingsanlæg af Skovmarkentypen. I kanten af en søgegrøft og gennemskåret af denne fandtes et anlæg bestående af en indtil 25 cm dyb slaggefyldt grube, hvis ene halvdel har været omgivet af halvcirkulær lerbalk. Grubens anden halvdel gik jævnt over i et slaggelag, der tolkes som udrømning fra ovnanlægget. Ovnens centrale del var overlejret af et lag af rødbrændt og forsinret ler fra ovnsakten. I erosionslaget, som ovnanlægget var nedgravet i, fandtes enkelte lerkarskår fra ældre jernalder.

OBM 8477

Jørgen A. Jacobsen

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Jernudvinding - Førromersk jernalder

192. Fraugde Radbyvej

08.08.03 Fraugde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid/nyere tid

sb. 120. Ved prøvegravning i forlængelse af tidligere undersøgt område (AUD 2001, 215) fandtes et mindre antal grøfter, en mulig kogegrube samt en rodvælter. Kun den mulige kogegrube kan evt. dateres til oldtid; de øvrige anlæg er sandsynligvis nyere.

OBM 8479

Karen Green Therkelsen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

193. Fraugde-gravpladsen

08.08.03 Fraugde

Boplads

Vejanlæg

Bronzealder

sb. 7. Ved muldafrømning af 3-4 m bredt tracé til cykelsti gennem, hvad der formodedes at være den østligste del af den i 1890'erne og 2001 (AUD 2001, 214) undersøgte Fraugde-gravplads fra romersk jernalder fandtes kun en enkelt kogegrube. Gravpladsen er nu afgrænset mod både øst og vest.

OBM 4191

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Bronzealder

194. Frydenlund

08.08.03 Fraugde

Megalit/boplads/grøft

Andet anlægsarbejde

y.st./br.a./nyere tid

sb. 62. Prøvegravning af nedpløjet højtomt. Nær højens top fandtes enkelte formodede stenspor, og i et af disse fremkom et neolitisk skår. Der var ingen spor af højfyld i primært leje; pløjelaget indeholdt en mængde sten, herunder tømursfliser, men ikke flintaffald eller ildskørnet flint. Det kan ikke med sikker afgøres, om der er tale om en megalittomt, evt. en runddyse. I højens periferi fandtes et par cirkulære kogegruber, muligvis fra bronzealder, og en grøft, antagelig fra middelalder eller nyere tid.

OBM 6012

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

Grube - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

195. Kohave Syd

08.08.03 Fraugde

Gravplads

Vejanlæg

Yngre førromersk jernalder

sb. 110. Udgravning af 13 brandpletgrave indenfor et ca. 900 m² stort område. Gravfeltet er afgrænset mod tre verdenshjørner og dateres ud fra skår fra to af gravene til yngre førromersk jernalder. Udover skår og de brændte knogler er gravene fundtomme. Af naturvidenskabeligt materiale er foreløbigt kun fremkommet trækul. To kogegruber er placeret hhv. i og umiddelbart udenfor gravfeltet. Kogegruberne kan være samtidige med gravene og afspejler evt. andre aktiviteter her, hvilket AMS-dateringer vil enten af- eller bekræfte. Desuden ekstensiv undersøgelse af ca. 4.000 m² af vejtracé, hvor ved fremkom yderligere to kogegruber, der kan være samtidige med gravene.

OBM 8663

Mads Runge

Gravplads/grav - Romersk jernalder

196. Neder Holluf Vej

08.08.03 Fraugde

Boplads/grøft

Andet anlægsarbejde

Oldtid/mid/nyere tid.

Ved prøvgravning forud for udstykning fandtes fire muligvis forhistoriske gruber, som ikke undersøgte nærmere. Endvidere afdækkedes et forløb af en 130 cm bred og indtil 95 cm dyb, som forløb nordøst-sydvest over grunden og ned til en bæk. Der er muligvis tale om en skelgrøft, som også ses på udskiftningskortet fra 1788. Hvorvidt grøften har inddelt et agerområde, eller om der er tale om Neder Holluf bys afgrænsning mod vest, kan ikke afgøres.

OBM 2722

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

Ager/mark - Middelalder

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

197. Nørrebjerg Syd

08.08.03 Fraugde

Boplads/grav

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder/y.st.

sb. 91. Ved prøvegravning fandtes få og spredte kogegruber og stolpehuller, der evt. tilhører en boplads fra yngre bronzealder, som tidligere er delvis undersøgt nord herfor (AUD 2000, 218). Desuden fandtes en grube med en del affaldsflint, som med forsigtighed kan dateres til neolitikum. Størst interesse samler sig om fire jordfæstegrave, hvoraf tre var omgivet af meget velbevarede og velkonstruerede stenrammer. Den fjerde grav var mere forstyrret. Den ene grav indeholdt et intakt svajet bæger, en anden kun den nedre del af et kar i neolitisk gods. I den tredje grav var gravrummet helt udfyldt af to store og flade sten, som var placeret direkte på gravbunden. Herover lå spredte skår af et svajet bæger. Den fjerde grav rummede en deponering af brændte menneskeknogler. I fylden af alle grave fandtes indlejret ukarakteristisk bopladsflint, muligvis fra yngre stenalder. Der var ingen spor af højkonstruktioner over de fire grave, der dateres til yngre enkeltgravskultur.

OBM 8410

Mogens Bo Henriksen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

198. Østre Boulevard I

08.08.03 Fraugde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 91. Ved systematisk prøvegravning af et ca. 6500 m² stort areal syd for et tidligere prøvegravet bopladsområde (AUD 2000, 219) fandtes blot få og meget fundfattige affaldsgruber, der ikke kan dateres nærmere end oldtid.

OBM 8411

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Oldtid

199. Petersborg Øst

08.08.03 Fraugde

Boplads/ager

Vejanlæg

Oldtid/nyere tid

sb. 142. Ved undersøgelse i nyt vejtracé til udvidelse af den eksisterende Stat-Ene-vej imod øst, blev der fundet enkelte gruber og agerrener. Det skal bemærkes, at feltet ligger under fem meter fra en undersøgt et megalitanlæg (080803-62) uden, at der blev fundet spor af denne, bortset fra enkelte flade sten der størrelsesmæssigt var lidt større end en hånd; disse kan stamme fra en tømur.

OBM 8443

Lars Ewald Jensen

Bebyggelse - Oldtid

Ager/mark - Nyere tid

200. Radby Vest

08.08.03 Fraugde

Boplads

Vejanlæg

Jernalder

sb. 73. Ved mindre undersøgelse i ca. 4 m bredt tracé til cykelsti fandtes en mindre koncentration af stolpehuller og et par kogegruber. Der fremkom ingen daterende genstande, men anlæggene formodes at tilhøre en vest herfor og tidligere påvist bebyggelse, muligvis fra begyndelsen af yngre jernalder (AUD 2001, 225).

OBM 8449

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Jernalder

201. Odense-Ringe-motorvejen, stræk. 5

08.08.04 Højby

Boplads

Vejanlæg

Y.st./y.br./rom.

Ved prøvegravning af et 1,7 km langt motorvejstracé kunne der udskilles fire områder med koncentrationer af forhistoriske anlæg; nordligst fandtes et gårdanlæg fra 4.-5. årh., længere mod syd bebyggelsesspor fra yngre stenalder og yngre bronzealder. Kun jernaldergården blev mål for en fladeafdækning (OBM 8893).

OBM 8893, 8899, 8846,8852

Mette Sejr Thomsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

202. Nygård

08.08.05 Nørre Lyndelse

Boplads/grav

Vejanlæg

Oldtid/førom

sb. 56. Ved prøvegravning fandtes enkelte bopladsanlæg fra oldtid og en brandpletgrav fra førromersk jernalder. En efterfølgende fladeafdækning afslørede flere bopladsanlæg i form af især kogegruber samt endnu 3-4 nedpløjede brandpletgrave, hvis eneste indhold var brændte knogler og sekundært brændt keramik. En vandsoldning af gravenes fyld er planlagt.

OBM 8840

Michael Winther

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

203. Erhverv Syd, Langeskov

08.08.08 Rønninge

Boplads, gruber

Vejanlæg

Udateret (fundtomme anlæg)

I søgegrøft forud for anlæggelse af et vænge blev påtruffet en række stærkt nedpløjede og fundtomme anlæg. Undersøgelsen blev foretaget som led i et større projekt.

KTM 182

Rune Lykke Simonsen

Bebyggelse - Udateret

Grube - Udateret

204. Mariesminde, Erhverv Syd

08.08.08 Rønninge

Boplads og depot

Vejanlæg

bronzealder

sb. 76. I et område, hvor der skulle anlægges en pendlerplads blev der ved forundersøgelsen trukket tre søgegrøfter, hvorved der fremkom 15 fyldskifter (gruber, kogestensgruber, stolpehuller) samt et bronzedepot fra yngre bronzealder med ca. 40 genstande (en celt, halsringe, armringe, nåle, barrer, fragment af større corpusarbejde i bronze). En opfølgende fladeafdækning bragte ikke flere fund for dagen.

KTM 200

Bodil Holm Sørensen

Rune Lykke Simonsen

Erling Bott

Jens Anker Pedersen

Bebyggelse - Bronzealder

Depotfund/skattefund/offerfund - Bronzeald

205. Bjerggårds Allé

08.08.09 Seden

Boplads/ager

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 27. I et 12 m bredt og 250 m langt vejtracé i forlængelse af tidligere undersøgt bebyggelse fandtes seks kogegruber, et par ikke sammenhængende stolpehuller, en agerrene og tre ikke nærmere definerbare gruber. Agerrenen dateres til middelalder eller efterreformatorisk tid, og i to af kogegruberne fandtes keramik fra ældre jernalder. Lokaliteten ligger i den sydlige udkant af den omfattende jernalderbebyggelse ved Seden Syd.

OBM 7493

Thomas G. Poulsen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Ager/mark - Jernalder

206. Helstedgård SV

08.08.09 Seden

Boplads/grav/ager

Andet anlægsarbejde

Maglemose/førrom./rom/nyere tid

sb. 8. Ved stor fladeafdækning i det udstrakte Seden Syd-kompleks med bebyggelsesspor fra hele ældre og tidlig yngre jernalder fandtes omfattende bebyggelsesspor fra flere faser. Men også spor efter tidligere aktivitet blev iagttaget. Ældst var en grube fra Maglemosekulturen med en flækkeblok og en trekantmikrolit. I to adskilte områder fandtes store og fundrige gruber med knogler og skår fra hhv. sen førromersk og ældre romersk jernalder. Fokus blev rettet mod et område med seks tre-skibede langhuse med velbevarede vægforløb, et eller to langhuse kun bestående af tagbærende stolper, fem mulige hegnforløb samt tre drikkevandsbrønde og en enkelt hørrødningsbrønd med velbevarede hørbundter. Samtlige langhuse med bevarede vægforløb dateres typologisk til yngre romersk jernalder, en datering der understøttes af keramikmateriale og en enkelt fibel med høj nåleholder fra de omkringliggende gruber og mindre kulturlagsområder. Sidstnævnte indeholdt endvidere jernknive og lidt bronzeblik. De to huse, som kun betød af tagbærende stolper, og som i øvrigt var NV-SØ-ventede, antages at være økonomibygninger til de omkringliggende større langhuse. Keramikfund fra hørrødningsbrønden knytter ligeledes denne til pladsens huse, altså yngre romersk jernalder. De tre drikkevandsbrønde blev alle fundet i umiddelbar nærhed af et eller flere langhuse, og trods mangel på fund, må også disse høre til yngre romertid. Endvidere fandtes to klynger med ialt syv brandpletgrave og en urnebrandgrube, antagelig fra yngre førromersk jernalder. Nær husene fandtes i en grube et skelet af et 2-5 årigt barn. Barnet var lagt på siden i hockerstilling med hovedet vendt mod vest og ansigtet mod syd. Der var ikke medgivet gravgaver af nogen art, og resultatet af en AMS-datering afventes. Yngre romertids-bebyggelsen tolkes som en af forgængerne til den nærliggende sortmuldsplads sb. 7.

OBM 5740

Karen Green Therkelsen

Grube - Ældre stenalder

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

207. Ring III Nord, etape 7 (Seden Syd)

08.08.09 Seden

Boplads

Vejanlæg

førrom. /y. rom./æ. germ. jernalder

sb. 7. Ved prøvegravning af et ca. 850 m langt tracé til ringvej fremkom et større bopladsområde tilhørende det store jernalderlige bebyggelseskompleks ved Seden Syd. Komplekset kan i yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder betragtes som et regionalt center. Prøvegravningen frembragte massive bebyggelsesspor i form af gruber, stolpehuller, brønde mv. Gruberne kan være fra førromersk jernalder, mens stolpehuller og brønde antagelig tilhører yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. Der foretages egentlig udgravning i 2004.

OBM 9882

Mads Runge

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

208. Seden Syd

08.08.09 Seden

Boplads

Andet anlægsarbejde

y.rom/æ.germ.

sb. 7. Fortsat undersøgelse på værkstedsplads fra 4.-5. årh. (AUD 2001, 234). Syd for de tidligere undersøgte områder fandtes i forbindelse med udgravning forud for byggeri et intensivt aktivitetsområde med enkelte fundfattige gruber og stolpehuller samt seks stærkt vandførende brøndnedgravninger. Anlæggene indeholdt kun få jernalderskår og dyreknogler. Til gengæld indeholdt flere organisk materiale i form af træ - uforarbejdet såvel som bearbejdet; sidstnævnte bl.a. i form af genbrugt bygningstømmer. En af nedgravningerne indeholdt tre mindre "brøndkasser", lavet af pileflet. En nedgravning indeholdt en pileflettet "brøndkasse", kombineret med vandretliggende stammestykker. En nedgravning rummede en form for trappe- eller stigeanordning. I fylden til en brønd fandtes en intakt tønder svamp, i en anden lå et stort bundt hørstængler. Brøndene er opfyldt hurtigt, og som følge af deres placering i bopladsens periferi er der ikke kommet meget kulturaffald heri. De simple konstruktioner peger på, at der er tale om produktionskar og ikke egentlige brønde. Dette kunne tyde på, at brøndene har været brugt til iblødsætning af organisk materiale, som det tidligere er påvist på pladsen.

Af bopladsens dyrkningstruede kulturlag blev endnu 38 m² systematisk undersøgt. Igen viste laget sig at være kolossalt fundrigt, bl.a. fordi det var bevaret i indtil 25 cm tykkelse. Samtidig kunne det konstateres, at der var en vis koncentrationsspredning i kulturlaget. Den sydlige del af det undersøgte område var relativt mere fundfattig end den nordlige, og materialet her virkede meget fysisk nedbrudt (små skår, små benstumper). Til gengæld var her ret store mængder fiskeknogler og -skæl. Lagets nordlige del indeholdt kun små mængder af fiskeknogler, men til gengæld enorme mængder af pattedyrsknogler i store - til tider intakte eksemplarer. Stedvis kunne der afdækkes nærmest brotlægninger af knogler, opblandet med ildskørende granitsten. Disse forekomster må afspejle hastigt tildækkede udsmidslag efter enkeltbegivenheder. Blandt benene fandtes - udover keramik fra 4.-5. årh., et par glasperler, et lille stump af terra sigillata (?) og et randskår af en grønligt, frankisk spidsbæger. Dateringen af sidstnævnte stemmer overens med den keramiske datering; tilstedeværelsen af et terra sigillataskår er mere problematisk. Enkelte osteformede knusesten fandtes også i laget, mens jerngenstande kun forekom meget sparsomt. Under kulturlaget blev der afdækket meget få og spredtliggende anlæg i form af stolpehuller, der ikke indgik i noget tydeligt system. Ca. midt i det undersøgte område fandtes til gengæld under laget en deponering af en mellemstor til stor hund, der at dømme ud fra tandslidet var gammel. Hunden var lagt ned i sovestilling, og der er utvivlsomt tale om en forsætlig nedlæggelse. Dyret lå direkte på undergrunden, og var tilsyneladende hastigt dækket af kulturlag, da den overhovedet ikke var forstyrret af trafik over området. Skelettet er taget op i præparat, og en AMS-prøve er udtaget.

OBM 9882

Karen Green Therkelsen

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

209. Sedenparken

08.08.09 Seden

Boplads/ager

Vejanlæg

Oldtid/nyere tid

sb. 29. Ved afrømning i vejtracé og systematisk prøvegravning fandtes et par kogegruber og enkelte fyldskifter, der ikke kan dateres nærmere end oldtid. Fra middelalder/efterreformatorsk tid stammer et kombineret grøft- og stolperækkesystem, der vurderes at tilhøre en ældre markinddeling på stedet. Udgravningen ligger i direkte forlængelse af et tidligere undersøgt gårdsanlæg fra tidlig yngre romertid (AUD 2001, 235).

OBM 6809

Mads Runge

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Oldtid

Ager/mark - Nyere tid

210. Ring III Nord, etape 1

08.08.11 Åsum

Koge grubefelt, boplads

Vejanlæg

y.br./br.-jernalder/oldtid

Ved prøvegravning af et ca. 2 km langt tracé til ringvej kunne der udskilles to områder med koncentrationer af forhistoriske anlæg: Sydligst fandtes på en velafgrænset 50 x 50 m stor, lav bakke et mindre koge grubefelt fra yngre bronzealder (OBM 8667). Nordligst fremkom en række spredte koge grube fra bronze- eller jernalder samt et grubekompleks, der blot henføres til oldtid (OBM 8680). Ingen af lokaliteterne er indstillet til videre undersøgelse.

OBM 8667, 8680

Mads Runge

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

211. Ring III Nord, etape 2

08.08.11 Åsum

Boplads

Vejanlæg

ældre (?) bronzealder

sb. 82. Ved prøvegravning af et ca. 150 m langt tracé til ringvej fremkom et par koge gruber, et kompleks af affaldsgruber samt spredte fyldskifter. Fra affaldsgruberne keramik, flint og knogle. Materialet dateres til bronzealder og formentlig periodens første halvdel. Området formodes at repræsentere udkanten af en boplads, der antagelig ligger på et lidt højere, plant terræn mod nord. Områderne er ikke indstillet til videre undersøgelse.

OBM 8683, 8684

Mads Runge

Bebyggelse - Ældre bronzealder

212. Ring III Nord, etape 3 (Toruplund Syd)

08.08.11 Åsum

Gravplads

Vejanlæg

Yngre romersk jernalder

sb. 81. Ved prøvegravning af et ca. 800 m langt tracé til ringvej fremkom nordligst dele af et brandgravfelt fra yngre romersk jernalder. Der blev i den midterste af tre søgegrøfter registreret 12 grave indenfor 10 m. De 11 af anlæggene er urnegrave, mens den sidste kan repræsentere en brandplet. Dateringen af gravene baseres på keramikken samt enkelte kam- og metalfragmenter. Gravene spreder sig over hele yngre romersk jernalder og formodes at udgøre dele af et større gravfelt. Gravfeltet ligger i den sydlige udkant af det store Lundsgård-kompleks fra jernalderen, der kan betragtes som et regionalt center. Den resterende del af gravfeltet undersøges i 2004.

OBM 8685

Jesper Hansen

Mads Runge

Gravplads/grav - Romersk jernalder

213. Ring III Nord, etape 4 (Toruplund)

08.08.11 Åsum

Boplads

Vejanlæg

y. romersk/æ. germ. jernalder

sb. 44. Ved prøvegravning af et ca. 600 m langt tracé til ringvej fremkom ca. 50 m vest for udgravningen OBM 6065 (Sb 44) bopladsspor i form af gruber, stolpehuller mv. over en ca. 500 m lang strækning N-S. Over ca. 250 m registreredes 10-30 cm tykke kulturlag med indhold af knogle og keramik. Over og under kulturlagene fandtes anlægsspor. Hele komplekset dateres til yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. Detektorafsøgninger frembragte en denar og en næbfibel, der dateres til hhv. yngre romersk jernalder og yngre germansk jernalder. Sidstnævnte antagelig en illustration af kulturlagenes gradvise destruktion. Lokaliteten tilhører det store Lundsgård-kompleks fra jernalderen, der kan betragtes som et regionalt center. Lokaliteten undersøges i 2004.

OBM 8688

Mads Runge

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Kulturlag - Germansk jernalder

214. Ring III Nord, etape 5

08.08.11 Åsum

Boplads

Vejanlæg

Diverse tidsperioder

Ved prøvegravning af et ca. 300 m langt tracé til ringvej fremkom sydligst (OBM 8689) spredte fyldskifter, der henføres til oldtid. Fra pløjelaget stammer en stor skiveskraber, der dateres til neolitikum/bronzealder samt et stykke sølvklip, der dateres til ældre germansk jernalder. Nordligst (OBM 8690) fandtes ca. 100 øst for lokaliteten OBM 6723 (Sb 46) spredte anlæg, herunder en større affaldsgrube. En stikvej mod vest vil få berøring med OBM 6723, hvor der tidligere er undersøgt dele af huse og en fladmarksgrav fra yngre romersk jernalder. De to områder formodes at udgøre et bo- og evt. gravpladsområde. I 2004 foretages udgravning på lokaliteten OBM 8690.

OBM 8689, 8690

Mads Runge

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Udateret

215. Ring III Nord, etape 6

08.08.11 Åsum

Boplads

Vejanlæg

y. br/ja/ma/nyere tid

Ved prøvegravning af et ca. 450 m langt tracé til ringvej fremkom sydligst (OBM 8692) en række kogegruber, der ud fra formen henføres til yngre bronzealder. Nord herfor (OBM 8693) fandtes fem kogegruber fra bronzealder/jernalder. Nordligst (OBM 8694) fremkom en affaldsgrube, der keramikdateres til yngre førromersk jernalder, per. IIIa, samt en agerren fra middelalder/efterreformatorisk tid. Ingen af områderne er indstillet til en egentlig fladeafdækning.

OBM 8692, 8693, 8694

Mads Runge

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Ager/mark - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

Svendborg Amt

216. Lundsager

09.01.08 Ringe

Boplads/produktion

Restaurering

Bronzealder/nyere tid

sb. 132. Ved prøvegravning på et kommende boligområde fandtes en koncentration med 8 kogegruber inden for et ca. 150 m² stort areal. Udlægning af søgegrøfter nord herfor afslørede kun to yderligere kogegruber og ellers ingen anlægsspor. Kogegruberne, der på grund af den cirkulære form og rundede bund med forsigtighed dateres til bronzealder, tilhører antagelig periferien af et aktivitets- eller bopladsområde. Fra nyere tid stammer to formodede trækulsmiler.

OBM 4414

Mogens Bo Henriksen

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

217. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 10

09.01.08 Ringe

Boplads

Vejanlæg

y. førrom./æ.rom./y.st.

sb. 139. Prøvegravning af 900 m langt udsnit af motorvejstracé incl. omfattende tilkørselsanlæg. På den sydlige del af strækningen påvistes langhus m.v. fra ældre jernalder, og her skal foretages fladegravning i 2004. I den nordlige del af området (OBM 8896) blev der fundet spredte bebyggelsesspor, hvoraf enkelte kan henføres til tragtbægerkulturen. Midt i området (OBM 8890) blev der fundet spredte bebyggelsesspor fra yngre førromersk jernalder samt en bronzefibula fra ældre romersk jernalder.

OBM 8890, 8896, 8897

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

218. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 11

09.01.08 Ringe

Boplads

Vejanlæg

førrom/æ.rom.

sb. 143. Ved prøvegravning af en 1 km lang strækning af motorvejstracé fandtes mange, men spredtliggende bopladsanlæg, hvoraf nogle indeholdt skår fra sen førromersk eller tidlig ældre romersk jernalder. Der blev ikke udpeget områder til fladeafdækning.

OBM 8898

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

219. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 16

09.01.08 Ringe

Boplads/vandmølle

Vejanlæg

førrom/y.rom./middelalder

sb. 128. Ved prøvegravning af tilkørselsvej til motorvej påvistes to områder med særligt mange anlæg. Ved den ene lokalitet (OBM 8837) fandtes en koncentration af hovedsageligt gruber fra førromersk jernalder på tidligere registreret bopladsområde, samt hertil et vådområde, der antagelig udgør periferien af en middelalderlig mølledam til en græsmølle. På den anden lokalitet (OBM 8838) afdækkedes to stolpepar, sandsynligvis tagbærende stolper i et treskibet langhus, antagelig fra sen yngre romersk jernalder. På begge lokaliteter foretages udgravninger i 2004.

OBM 8837, 8838

Mette Sejr Thomsen

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Vandmølle - Middelalder

220. Dageløkke Feriecenter

09.02.01 Bøstrup

Bosættelsesområde

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 91. Et areal på 12.000 m² blev prøvegravet forud for anlæg af feriehuse. En fossil søgrænse kunne konstateres, og vest for denne fandtes en del flint som kan dateres til den tidlige del af yngre stenalder.

LMR 14347

Otto Christian Uldum

Bebyggelse - Yngre stenalder

221. Lejbølle Skydebane

09.02.01 Bøstrup

Bosættelsesområde

Diverse

Yngre stenalder

sb. 61. Brugerne af det eksisterende skydebaneanlæg - jagtforeninger og Hjemmeværnet - ønskede at etablere et fælles anlæg med nye faciliteter, hvilket ville medføre jordarbejder på hidtil dyrket land. Da Langelands Museum i 1960'erne rekognoscerede området, blev der identificeret flere neolitiske bosættelser, og ved anlægget af flugtskydebane i 2000 (LMR 13823), blev der fundet tørvelag med brændte og ubrændte knogler og skarpkantet bearbejdet flint. Prøveundersøgelsen af et 12.000 m² stort areal ved Lejbølle på Langelands østkyst nord for Tranekær. Der fandtes en del bearbejdet flint, men ingen sikre spor af bebyggelse, og derfor anbefales det, at det planlagte anlægsarbejde kan foretages.

LMR 14315

Lars Erik Larsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

222. Lohals Rensningsanlæg

09.02.02 Hov

Bosættelsesområde

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 53. Et areal på godt 20.000 m² blev prøvegravet forud for anlæg af ældreboliger. En mindre mængde anlægsspor kunne konstateres, samt en ringe mængde bearbejdet flint.

LMR 14348

Otto Christian Uldum

Bebyggelse - Yngre stenalder

223. Lohals Rensningsanlæg

09.02.02 Hov

Bosættelsesområde

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

Tranekær Kommune ønskede at anlægge et nyt rensningsanlæg til spildevand, og erhvervede derfor et areal umiddelbart syd for et allerede eksisterende rensningsanlæg, som var utidssvarende. Prøvegravningen blev kun foretaget på en del af det berørte areal, da anlægsarbejdet allerede var i gang, da Langelands Museum modtog oplysning om arbejdet. Undersøgelsen blev iværksat straks på en del af arealet, og senere blev den resterende del undersøgt. Der fremkom ved undersøgelsen kun en kogestensgrube fra yngre stenalder samt et stolpehul, og arealet blev derfor frigivet til anlægsarbejde.

LMR 14422

Otto Christian Uldum

Bebyggelse - Yngre stenalder

224. STM-vinduer

09.02.04 Simmerbølle

Bosættelsesområde

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 18. Firmaet STM Vinduer og Døre ønskede at udvide fabriksarealerne. Ved prøveundersøgelse af et areal svarende til ca. 5000 m², blev der erkendt en grube indeholdende keramik, lerklining og dyreknogler. Keramikken tilhører jernalderen, sandsynligvis ældre jernalder.

LMR 14394

Benny Staal

Bebyggelse - Ældre jernalder

Grube - Ældre jernalder

225. Henninge Nor øst

09.03.02 Fuglsbølle

Skibsspærring/pælespærring

Selvvalgt forskning

Yngre romersk jernalder

sb. 12. I den østlige del af det inddæmmede Henninge Nor på Midtlangeland, nordøst for den tidligere ø Egholm genfandtes og udgravedes den vestligste del af et ca. Ø-V orienteret spærringsanlæg bestående af et da 4 m bredt bælte af nedrammede, tilspidsede, tynde træstammer. Anlægget var første gang blevet påvist af Jens Winther i 1935. Med henblik på en datering af anlægget optoges fire stammer til C-14 datering. resultatet er overraskende blevet en datering til yngre romersk jernalder, 3. årh. e. Kr. Spærringsanlægget må derfor knyttes til samme lille, eksklusive gruppe som anlæggene i Haderslev Fjord, ved Fjellebroen, Sydfyn og ved Jungshoved i Bøgestrømmen. Et tilsvarende spærringsanlæg over et sejløb i den sydvestlige del af Henninge Nor er i 1998 blevet C-14 dateret til yngre jernalder og tidlig middelalder.

LMR 9184

Jørgen Skaarup

Sejlspærring - Romersk jernalder

226. Vågebjerg SV

09.03.03 Humble

Bosættelsesområde

Selvvalgt forskning

Tidlig middelalder

sb. 114. I slutningen af august og begyndelsen af september udførte Langelands Museum over knap tre uger, en undersøgelse af en lokalitet ved Vågebjerg syd for Humble på Langeland. På forhånd var forventningerne store, da en af museets faste detektorfolk havde indleveret mange gode bronzegenstande; to urnesfibler, en rund fibel med stiliseret dyremotiv, bæltespænder, et knivbeslag med bukkelornamentik af vendisk type og et par tenvægte. Størstedelen af genstandene blev fundet indenfor et 100 x 150 m stort område på et mod syd og vest let skrånende plateau, mod nord falder terrænet lokalt noget mere, men er her ellers præget af store hatbakker, mens den tidligere Langelandsbanes dæmning afgrænser området mod øst. Området er dyrket mark.

Umiddelbart fremkom ikke den store mængde anlægsspor, og det viste sig at iagttagelsesforholdene var temmelig vanskelige. Der fandtes næsten overalt spredte knogler af pattedyr af forskellig størrelse; for det meste som enkeltknogler eller få stykker i anatomisk orden, hvilket tyder på udsnid af måltidsrester. Mere spredt i dette lag fandtes skår af keramik af forskellig udførelse, både groft magret tykvægget gods og Østersøkeramik med karakteristisk bølgeornamentik. I laget kunne få steder ses fyldskifter af forskellig størrelse, men ingen karakteristiske.

I den nordlige del af feltet fandtes en stor sortfarvet grube. Den var orienteret N/Ø-S/V, og målte 7 x 3,5 m og var i midten godt 35 cm dyb. I den nordlige ende fandtes ved snit en noget dybere, fuldstændig sodet, trækulsholdig nedgravning indeholdende store mængder ildskørnede sten. I denne sorte fyld fandtes et antal skår af Østersøkeramik og et par dyrekogler. Gruben må på trods af at der ikke fandtes stolpehuller, tolkes som tomten af et grubehus, baseret på iagttagelserne af det jævne gulvlag og grubens størrelse og form.

LMR 12955

Otto Christian Uldum
Jørgen Skaarup

Bebyggelse - Middelalder

227. Lindelse Nor ad Købingshoved

09.03.04 Lindelse

Naturhavn

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 6a. Det kun 300 m brede og indtil 1,5 m dybe gab mellem de to samtidige voldsteder fra middelalderen, Købingshoved og Kværnen, og naturhavnen øst herfor afsøgte omhyggeligt men forgæves for rester af broforbindelser, sejlspærringer og skibsvrag. En supplerende afsøgning af skredprofilet i den nordlige voldgrav på Kværnen gav ikke yderligere fund. Fra Købingshovedborgen og de befæstede bypladser nord herfor er til gengæld indkommet flere strandfundne munkesten og detektorfundne metalsager, herunder fire borgerkrigsmønter.

LMR 12805, LMR 13757

Jørgen Skaarup

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Anløbsplads/handelsplads - Middelalder

228. Kastanievej

09.04.05 Espe

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 46. I forlængelse af tidligere udgravningsfelt (2002) fandtes enkelte gruber og stolpehuller med fund af keramik fra førromersk jernalder per. IIIa. Undersøgelsen fortsætter i 2004.

OBM 4780

Lars Ewald Jensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

229. Hjulby

09.06.11 Nyborg Ls (Hjulby)

Boplads/ager

Vejanlæg

Yngre stenalder/middelalder/nyere tid

sb. 80. Ved afrømning af et 2911 m² stort areal nær tidligere undersøgt gårdkompleks (AUD 1992, 162) fra tidlig middelalder og kirketomt (AUD 1997, 217) fra middelalder fandtes, udover agerrener fra middelalder/nyere tid og enkelte kogegruber fra oldtid - en arm af den nu delvist udrænedede Hjulby Sø. I tørvelaget i søens kant fandtes neolitisk flintaffald og et fragment af en slebet økse.

OBM 6732

Thomas G. Poulsen

Grube - Oldtid

Ager/mark - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

230. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 15

09.06.15 Sønder Højrup

Natur/boplads

Vejanlæg

senpal./oldtid

sb. 29. Ved prøvegravning på tilkørselsvej til motorvej gennemgravedes fire dødishuller med velbevarede lagserier fra sen Weichseltid til nutid. Der fandtes ikke genstande i lavningerne. Omkring disse lå få og spredte bopladsanlæg, som ikke kan dateres nærmere end oldtid.

OBM 8841

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Andre anlæg/diverse - Palæolitikum

Bebyggelse - Oldtid

231. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 8

09.06.15 Sønder Højrup

Boplads

Vejanlæg

senpal./æ.jern.

sb. 28. Ved prøvegravning på 1,4 km langt forløb af motorvejstracé fremkom en serie dødishuller med velbevarede lagserier fra senglacial tid, dog uden fund. På strækningen fandtes endvidere enkelte mindre koncentrationer af gruber og stolpehuller, antagelig fra ældre jernalder. Ingen af områderne er udpeget til egentlige udgravning.

OBM 8889, 8904, 8905, 8906, 8907

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Andre anlæg/diverse - Palæolitikum

Bebyggelse - Ældre jernalder

232. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 9

09.06.15 Sønder Højrup

Boplads/natur

Vejanlæg

Førrom./senpal.

sb. 26. Prøvegravning af 2,2 km langt parti af motorvejstracé. Nordligst fremkom et par dødishuller; i kalkgyljelag i bunden af et af disse fremkom en kastet stang af en ung ren. I tørvelag i lavningens top fandtes store egestammer, hvorfra udtoges dendropøver. På et højdedrag oven for dødishullerne påvistes et udstrakt bopladsområde fra yngre førromersk jernalder; dette undersøges i 2004.

OBM 8842, 8895 og 8908

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Andre anlæg/diverse - Palæolitikum

Bebyggelse - Førromersk jernalder

233. Granvej

09.06.16 Ullerslev

Boplads/produktion

Andet anlægsarbejde

Oldtid/nyere tid

I forbindelse med prøvegravning blev der fundet tørvelag med lidt bearbejdet træ samt enkelte knogler af tamdyr. På fladerne her omkring fandtes hørtørringsanlæg og stolpehuller der ifølge lokales oplysninger stammer fra en lade til et savværk der lå på stedet i 1950'erne. I lavningerne fandtes nedskyldslag med nistre af trækul, hvilket indikerer en forhistorisk boplads på de højere liggende partier nord eller øst for feltet.

OBM 2721

Lars Ewald Jensen

Bebyggelse - Oldtid

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

234. Ravnekærslund

09.06.17 Vindinge

Boplads

Andet anlægsarbejde

y.br/nyere tid

sb. 148. Fortsat prøvegravning af ca. 12 ha stort byggemodningsområde, hvorfra der tidligere er registreret neolitisk kulturlag samt et rammehus fra sen vikingetid/tidlig middelalder. Ved nærværende undersøgelse fremkom enkelte udaterede anlæg, en affaldsgrube, der ud fra keramikken dateres til yngre bronzealder samt terrænregulerende lag fra nyere tid

OBM 9875

Mads Runge

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Nyere tid

235. Skrænten

09.06.17 Vindinge

Ager

Vejanlæg

Nyere tid

sb. 152. Ved prøvegravning på skråning ned til Holckenhavn Fjord fandtes få anlæg, hvoraf hovedparten antageligt er et resultat af nyere (landbrugs) udnyttelse af arealet.

OBM 4569

Mette Sejr Thomsen

Ager/mark - Nyere tid

236. Birkebjerg Vest

09.06.19 Årslev

Boplads

Vejanlæg

Førrøm.

sb. 24. Ved afdækning af en ca. 607 m² stor flade på et område, hvor der ved prøvegravning var fremkommet gruber med keramik og en stempelornamenteret lerblok, fandtes kun yderligere få og spredte anlæg, især kogegruber. Anlæggene dateres på baggrund af få skår og lerblokken til midten af førrømersk jernalder. Bebyggelsen er antagelig jævn gammel med en brandgravplads, som i 2002 undersøgte ca. 170 m nordøst herfor (sb. 20).

OBM 8844

Michael Winther

Mette Sejr Thomsen

Bebyggelse - Førrømersk jernalder

237. Kirstinebjerg Huse Nord

09.06.19 Årsløv

Boplads/gravplads/ager

Vejanlæg

Y.br./frj/vik./mia.

sb. 21. På baggrund af resultater, opnået ved prøvegravning af et ca. 40.000 m² stort areal, blev der afdækket en flade på ca. 10.000 m². Området rummede en serie koge- og affaldsgruber med keramik og flint fra yngre bronzealder per. V eller VI. Et treskibet hus med fem sæt tagbærende stolper kan evt. være fra samme tid. To staklader og et lille treskibet hus med fire sæt tagbærende stolper kan evt. også tilhøre samme bebyggelse. Næstældst er et stort antal affalds- og koge-gruber med keramik, fragment af ildbukke, knusesten med videre fra midten af førromersk jernalder. Det kan ikke udelukkes, at en eller flere af de stolpebyggede konstruktioner kan være fra denne tid. Nogenlunde samtidig med den førromerske bebyggelse er fire grøftforløb og tre større gruber, som tilsammen danner et forløb, der er afdækket over en ca. 269 m lang strækning, dog ikke uafbrudt, for der er afbrud på op til 78 m i forløbene. Konstruktionen fortsætter uden for området både mod nord og syd, og den er ialt dokumenteret over 888 m. Grøften havde en bredde op til 3,8 m, og en dybde på indtil 1,4 m, og de steder, hvor den blev snittet, kunne opbygningen ses at være ganske homogen fra top til bund. Der var ingen spor af vådbundsaflejringer, og den virkede hastigt tilkastet. Flere steder - især i den centrale del af forløbet, lå store mængder bopladsaffald i form af især keramik fra midten af førromersk jernalder i fylden. Dette materiale lå på en måde, så det virkede primært aflejret; der var altså ikke tale om fyld fra omgravede gruber. Umiddelbart vest for den centrale del af grøften fandtes 5 præcis Ø-V-orienterede jordfæstegrave; den ene af disse var nedgravet i grøftforløbet. Der var ikke bevaret ligrester i nogle af anlæggene, men en indeholdt spor af en kistekonstruktion, evt. en "tremmekiste". Flere af gravene indeholdt jerngenstande (nøgle, knive) og glas- og ravperler i små mængder. Ingen af genstandene er snævert daterende, men sammensætningen af gravgods - sammenholdt med den præcise øst-vest-orientering og gravgodsets indikation af, at ligene har ligget med hovedet i vest - kunne tyde på en datering på overgangen mellem vikingetid og tidlig middelalder. 15 m nordvest for de fem grave lå endnu en jordfæstegrav med tilsvarende orientering. Endelig skal det tilføjes, at der forløb et Ø-V-orienteret system af højryggede agre over udgravningsområdet.

OBM 8887

Mogens Bo Henriksen

Thomas G. Poulsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

Gravplads/grav - Middelalder

Ager/mark - Udateret

238. Lundegårdsvej

09.06.19 Årsløv

Kult anlæg

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 17. Fortsat forundersøgelse af areal, hvor fra tidligere er undersøgt en række af ca. 20 koge-gruber samt spredte neolitiske anlægsspor. Ved udgravningen i 2003 af arealerne øst og sydøst for de tidligere undersøgelser fremkom flere ikke snævert daterede materialetagningsgruber samt et Ø-V-orienteret bælte af koge-gruber, der udgør fortsættelsen af ovenstående række. Den noget uregelmæssige række kan nu følges over 160 m. Rækken er ikke afgrænset mod øst eller vest, hvilket, pga. moderne byggeri, heller ikke er muligt. Koge-gruberne dateres ud fra formen til yngre bronzealder. Fortsat prøveundersøgelse af areal mod nord i 2004.

OBM 7975

Mads Runge

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

239. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 13

09.06.19 Årslev

boplads/grav

Vejanlæg

oldtid/førrom.

sb. 23. Ved prøvegravning af en tilkørselsvej til motorvejsanlæg fremkom områder med spredte bopladsanlæg fra oldtid; ingen af disse blev genstand for en egentlig udgravning. Endvidere lokaliseredes en mindre brandgravplads, som siden blev udgravet (OBM 8840, lb.nr. #)

OBM 8839, 8840

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

240. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 14

09.06.19 Årslev

Boplads

Vejanlæg

Førrom.

sb. 29. Prøvegravning af tilkørselsvej til motorvej. Der udskiltes et bopladsområde, som siden blev udgravet (OBM 8844, lb.nr. #).

OBM 8843, 8844

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

241. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 6

09.06.19 Årslev

Boplads

Vejanlæg

Førrom.

sb. 22. Ved prøvegravning i 900 m langt motorvejstracé blev der udskilt tre områder med forhistoriske bebyggelsesspor: På to af disse lokaliteter blev der påvist bopladser fra yngre bronzealder og førromersk jernalder, som blev indstillet til udgravning (OBM 8887, OBM 8900). Mellem disse fandtes et grøftforløb fra førromersk jernalder (OBM 8888), som fortsatte ind på lokaliteten OBM 8887, jvf. denne.

OBM 8887, 8888, 8900

Mette Sejr Thomsen

Lone Bach Adamsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

242. Motorvej Odense-Ringe, stræk. 7

09.06.19 Årslev

Boplads

Vejanlæg

førrom.

Prøvegravning af 1,4 km langt tracé til motorvej. På strækningen blev fundet spredte bebyggelsesspor i form af gruber og stolpehuller. I den nordlige del af strækningen (OBM 8901) er det muligt, at bebyggelsessporene skal ses i sammenhæng med et bopladsområde fra førromersk jernalder nord herfor (sb. 25). Ca midt i området (OBM 8902) fremkom en del bebyggelsesspor, dateret til ældre førromersk jernalder; disse opfattes som udkanten af et egentligt bopladsområde, som skal søges øst for tracéet. I den sydlige del af strækningen (OBM 8903) fremkom enkelte bebyggelsesspor, som er udaterede; disse opfattes som mindre aktivitetsområder.

OBM 8901, 8902, 8903

Lone Bach Adamsen

Mette Sejr Thomsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

243. Skjoldnæs Golfbane

09.07.05 Søby

Bosættelsesområde

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder

sb. 32, 33. Den nydannede Ærø Golfklub samt en kreds af ærøboere ønsker at anlægge en golfbane på Skjoldnæs. Området har tidligere kun været rekognosceret for megalittomter i 1982, og der er ikke siden tilkommet yderligere oplysninger om dets arkæologiske potentiale. I forbindelse med det foreslåede anlægsarbejde var det væsentligt for Langelands Museum at skaffe et bedre udgangspunkt for vurderingen af de mulige skader på lovbeskyttede fortidsminder i området. Desuden var det håbet, at man ved rekognosceringen kunne identificere anlægsspor som på forhånd kunne ønskes friholdt for anlæg eller gøres til genstand for egentlige undersøgelser uden prøvegravning. Dette ville billiggøre den efterfølgende prøvegravningskampagne. Forud for anlæg af golfbane foretog Langelands Museum en rekognoscering af anlægsområdet. Der blev lokaliseret en del fundkoncentrationer af bearbejdet flint, hovedsageligt fra yngre stenalder, og desuden en del øvrige bosættelsesspor.

LMR 14396

Otto Christian Uldum

Bebyggelse - Yngre stenalder

244. Rønnebærhuse

09.07.07 Ærøskøbing

Bosættelsesområde

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 16. Boligselskabet BSB ønskede at anlægge en klynge andelsboliger på mat. 73c/69i ad Ærøskøbing by. Langelands Museum vurderede med henvisning til nærheden af den gamle del af Ærøskøbing at der var sandsynlighed for at støde på spor af lovbeskyttede fortidsminder. Langelands Museum udførte en arkæologisk prøveundersøgelse forud for anlægsarbejde. Ved undersøgelsen fandtes en del anlægsspor i form af kogestensgruber og stolpehuller, men ingen i sammenhængende strukturer.

LMR 14423

Jens Arne Rasmussen

Bebyggelse - Udateret

Thisted Amt

245. Oddershedegård III

11.02.02 Hillerslev

Boplads

Råstof

Tragtbægerkultur

sb. 93. I forbindelse med prøvegravning blev undersøgt en grube på 2 x 1 m og 0,35 m dyb med mange skår og en del bearbejdet flint bl.a. flækker og en skiveøkse. Keramikmaterialet omfattede skår fra flere lerkar, tilsyneladende tragtbægre, hvoraf kun enkelte var ornamenteret med finger- eller negleindtryk og runde pindstik lige under randen. Fundmaterialet dateres foreløbigt til tidligeololitisk tragtbægerkultur, Oxiefasen.

THY 3934

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

246. Skibstedgård

11.02.06 Nors

Boplads

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 103. Ved prøvegravning forud for vejanlæg blev i kulturlag påtruffet brolægninger samt ét husgulv af kridt formentlig fra et lille udhus. Der formodes at være flere huse tilstede, og muligvis drejer det sig om et lille isoleret gårdsanlæg. Keramikdatering til førromersk jernalder per. IIIa.

THY 2559

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Ældre jernalder

247. Vorning I

11.02.06 Nors

Boplads

Vejanlæg

Oldtid muligvis yngre bronzealder /
førromersk jernalder

sb. 104. Ved prøvegravning forud for vejanlæg fandtes på toppen af et bakkedrag en lille samling fyldskifter, herunder en cirkulær grube foret med ildskørnede sten. Fyldskifterne kunne ikke umiddelbart ses at tilhøre et hus.

THY 3946

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

248. Vorning II

11.02.06 Nors

Boplads

Vejanlæg

Førromersk jernalder

sb. 105. Ved prøvegravning forud for vejanlæg fandtes ca. midt på en SV-vendt skråning et kulturlag fra ældre jernalder med huse (lerpaneler til to forskellige huse), et massivt skårlag, en stensamling og kridtfyldte stolpehuller. Keramikken skal antagelig dateres til førromersk jernalder per. IIIa.

THY 3947

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Kulturlag - Ældre jernalder

249. Fjordglimt

11.02.08 Sennels

Boplads

Andet anlægsarbejde

Muligvis middelalder

sb. 103. Ved prøvegravning på et plateau ca. 100 m SV for Sennels kirke fandtes forud for byggeri adskillige grøfter, stolpehuller og enkelte diffuse fyldskifter i undergrundsniveau. Datering uvis, muligvis middelalder.

THY 3951

Mette Roesgaard Hansen

Bebyggelse - Middelalder

250. Ballerum II

11.02.09 Tved

Boplads / oldtidsagre / ardsfor

Råstof

Bronzealder

sb. 33. På littorina havbund ca. 6-7 m over DNN fandtes ved prøvegravning forud for råstofgravning spor efter marker og bebyggelse fra bronzealderen over et flere hektar stort område. Moderne dyrkning har imidlertid ødelagt væsentlige dele heraf, således at det kun er fragmenter af en helhed, som er tilbage. I områdets sydlige del er bl.a. bevaret større dele af en mark, hvis nordlige markskel i form af tætliggende ardsfor fra en parallelpløjning kan følges over mindst 30 m. Tre steder i området er konstateret mindre samlinger af gruber og stolpehuller, der tolkes som spor efter enkelte bosteder. Fundmaterialet stammer primært fra yngre bronzealder.

THY 3950

Jens-Henrik Bech

Bebyggelse - Bronzealder

Ager/mark - Oldtid

251. Sønderby I

11.02.09 Tved

Boplads

Vejanlæg

Ant. bronzealder

sb. 32. Ved prøvegravning forud for vejanlæg fandtes øverst på en sydvendt skråning to samlinger af stolpehuller, hvoraf den ene tilhører en stolpebygget indhegning med op til tre rækker stolper anbragt i forbandt, som de bl.a. kendes fra bronzealderbopladsene i Bjerre Enge. Den anden samling stolpehuller tilhører sandsynligvis et hus.

THY 3948

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Bronzealder

252. Tousgaard

11.02.11 Vigsø

Høj / grave

Dyrkning

Ældre og yngre bronzealder

sb. 11. Foranlediget af fund af bronzegenstande fra ældre og yngre bronzealder i en overpløjet høj beliggende på kanten af Hanstholm knuden blev der foretaget en efterundersøgelse af højens centrale og østlige del. Det kunne konstateres, at det tidligere fundne bronzesværd fra ældre bronzealder per. III må stamme fra en stenkiste, som har været centralgrav i højen. Liget har muligvis været ubrændt. Endvidere fandtes tæt syd for centralgraven spor efter minimum en urnegrav, hvorfra de øvrige bronzegenstande fra yngre bronzealder per. IV formodes at stamme. 2 m sydøst for urnegraven fandtes dele af en opbygning af lodretstående kalksten, der har dannet et let bueformet indhak i højfoden. Stenopbygningen ser ud til at være opført i forbindelse med denne grav.

THY 3825

Anne-Louise Haack Olsen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravhøj - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

253. Abildgård

11.02.12 Østerild

Jordgrav

Andet anlægsarbejde

Tragtbægerkultur

sb. 47. I forbindelse med prøvegravning forud for landbrugsbyggeri blev udgravet en delvist ødelagt N-S orienteret jordgrav under flad mark. Graven var meget lille, ca. 1,50 x 1,0 m, og kun 0,2 m nedgravet i undergrunden. I nedgravningen var anbragt et til to lag hånd- til hovedstore sten omkring et smalt, ca. 20 cm bredt, midterparti. På den meget smalle stenfrie gravbund lå i gravens nordende en samling ravperler og 11 store samlestykker af rav, der blev optaget og udgravet som præparat (jf. foto). Flere af samlestykkerne er fragmenterede, men alle synes at have haft samme afstand mellem de tætsiddende parallelle gennemboringer. Det bedst bevarede af de rektangulære samlestykker er 8,5 cm langt og med 9 gennemboringer. Blandt ravperlerne var to rørfornede og ca. 40 ganske små skiveformede perler med en diameter på 0,5 cm eller mindre. Umiddelbart ser der ikke ud til at være noget forhold mellem det begrænsede antal perler og de mange samlestykker. Graven dateres af samlestykkerne til tragtbægerkultur.

Overfladefund og to mindre gruber tyder på tilstedeværelse af en boplads på stedet, måske fra samme periode.

THY 3933

Jens-Henrik Bech

Gravplads/grav - Yngre stenalder

254. Engholm

11.03.05 Sjørring

Boplads

Råstof

Tragtbægerkultur

sb. 275. Ved prøvegravning forud for råstofgravning fandtes et ildsted med ildskørnede sten, et par gruber og stolpehuller samt et langstrakt uregelmæssigt fyldskifte ca. 10 cm dybt. I sidstnævnte blev fundet adskillige skår, hvoraf en del var ornamenteret i tidligneo-litisk Vøllingstil. Desuden fandtes 3 skrabere og en stor tværpil/ meget lille skiveøkse heri. Fyldskiftet er muligvis en naturligt dannet erosionsrende opfyldt med kulturlag.

THY 3840

Anne-Louise Haack Olsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

255. Ørgård

11.03.07 Skjoldborg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Senneolitikum ell. ældre bronzealder /
Ant. tidlig middelalder

sb. 141. I forbindelse med landbrugsbyggeri undersøgtes dele af en bebyggelse med mindst to sulehus. Hus I er et Ø-V vendt hus ca. 5 m bredt og 15,5 m langt med en række midtsuler placeret med en afstand på mellem 4 og 5 m. I husets vestende er en af midtsulerne placeret i gavlen. Vægforløbet er kun delvist bevaret; enkelte steder ses parvist placerede vægstolper. Udenfor huset henholdsvis parallelt med eller vinkelret på dette blev afdækket en række dårligt bevarede grøftforløb. Hovedparten af disse har formentlig fungeret samtidig med huset og må tolkes som en form for indhegning. Vest for Hus II afdækkedes en del af et ligeledes Ø-V orienteret sulehus. Der blev ikke fundet daterende materiale i forbindelse med husene, der således udelukkende dateres til tidlig middelalder på typologisk grund, da de mere ligner sulehusene fra denne tid end eksempelvis senneolitiske huse. På udgravningsområdet blev desuden afdækket enkelte uregelmæssige fyldskifter, tolket som rødvelter, med lidt flint og keramik antagelig fra senneolitikum/ældre bronzealder.

THY 3944

Mette Roesgaard Hansen
Jens-Henrik Bech

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Middelalder

256. Jørsby 1

11.04.08 Jørsby

Hustomt

Dyrkning

Sen Vikingetid/Middelalder

sb. 18. Ved en prøvegravning fandtes, umiddelbart oven for den fossile kystskrænt, en meget velbevaret hustomt med spor af tørvevæg, lergulv og urørte stenlægninger. Fundmaterialet består af en hel del større skårflager af kuglekar, slibesten af skifer og stumper af kværnsten af granatglimmerskifer. Ved pløjning til læhegn i 1999 (AUD 1999, 311) fandtes opløjede sten og en stor mængde forkullet korn. Hustomten ligger på et 1 m tykt, sterilt muldrag. Under dette muldrag fandtes i den sandede undergrund udaterede anlægsspor.

MHM 2791x

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

257. Dronningevænget

11.04.09 Sejerslev Landsby

Andet anlægsarbejde Sen FRJA

I forbindelse med muldafrømning fandtes særdeles velbevarede hustomter med lergulve, arnesteder, stenlægninger mv. Desuden fandtes spredte stolpehuller og hegn.

MHM 3067x Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

258. Mølhavn

11.04.09 Sejerslev Landsby

Andet anlægsarbejde YBA/FRJA

I et felt på knap 2000 m² blev fundet flere klart afgrænsede områder med stolpehuller, men det lykkedes ikke at udskille hustomter. Desuden udgravedes få gruber hvoraf en enkelt indeholdt en del keramik.

MHM 2794x Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

259. Hvidbjerg Plejecenter

11.05.04 Hvidbjerg Grøft

Vejanlæg Udateret

Ved en større forundersøgelse fandtes en ca. 1 m bred og 50 cm dyb rundbundet grøft der afgrænsede et større areal. Grøften opfattes som et ældre tofteskel.

MHM 3101x Poul Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

260. Lødderupvang

11.05.06 Lødderup Langhøj

Dyrkning Yngre Stenalder

sb. 154. Ved en prøvegravning kunne det konstateres, at der stadig fandtes bevarede gravanlæg i den stærkt dyrkningstruede langhøj. Ved højfoden fandtes enkelte gruber og ved højens nordende et større område med ardspor.

MHM 2993x Poul Mikkelsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

261. Hammeren

11.05.09 Nykøbing M Boplads

Andet anlægsarbejde YSA

Ved en større forundersøgelse fandtes spredte stolpehuller, rester af kulturlag og enkelte gruber med flintafslag og groftmagret keramik.

MHM 2995x Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

262. Damsgård

11.05.10 Ovtrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

FRJA

Ved en mindre forundersøgelse fandtes stolpehuller og gruber med keramik.

MHM 3119x

Poul Mikkelsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

263. Bjerregård

11.05.13 Tæbring

Overpløjet høj

Dyrkning

EGK

sb. 14. Totaludgravning af overpløjet høj i samarbejde med Morsø Arkæologiforening. Den ældste høj var en lille enkeltgravshøj med en delvist bevaret randstenskæde. Centralt i denne høj fandtes en grav bygget af større sten. I graven fandtes enkelte ravperler. Ved en senere højjudvidelse blev randzonen markeret af en bræmme af store og små sten. Ingen gravanlæg fra denne højfase var bevaret. På et tidspunkt placeredes en lille stenbuste i højens sydøstlige del. Buxten var fundtom.

MHM 3121x

Poul Mikkelsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

264. Mikkelsbakke

11.05.13 Tæbring

Landsby

Dyrkning

Vikingetid

Færdigundersøgelse af den sydøstligste del af landsby fra 7.-11. århundrede. e. Kr. (AUD 2001, 273). Foruden flere mindre huse med buede langvægge blev der undersøgt et 25 m langt hus med buede langvægge. Der var foretaget adskillige ændringer i huset der må have stået i en længere periode. I huset ses en tydelig rumopdeling. I en af byggefaserne har et af rummene haft lerstampet gulv og i forlængelse af gulvet fandtes en intakt ovnbund. Desuden udgravedes 7 grubehuse og en lang række forskellige funktionsgruber og hegn. Endelig undersøgtes flere jernudvindingsanlæg. Især må fremhæves en fuldstændig intakt ovnbund med isiddende slaggeklump. Denne ovn blev optaget i præparat.

MHM 1335x

Poul Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Bebyggelse - Vikingetid

265. Boddum Bisgård I

11.06.02 Boddum

Boplads / hjulspor

Andet anlægsarbejde

Vikingetid / tidlig middelalder

sb. 105. Ved prøvegravning forud for anlæggelse af spildevandsledning blev der kun ca. 100 m S for Boddum kirke fundet stolpehuller, gruber, skelgrøfter, et par hjulspor samt et mindre grubehus, der skæres af en af skelgrøfterne. Grøfterne er orienteret Ø-V og N-S og tyder på en meget regelmæssig inddeling af området. Hjulsporene kan være fra en vejføring mellem to samtidige gårde. Bortset fra brudstykker af en vævevægt og et mindre skår af oldtidskaraktter i fylden til grubehuset er der ikke gjort fund ved undersøgelsen.

THY 3935

Jens-Henrik Bech

Bebyggelse - Vikingetid

Vej/brø - Udateret

266. Boddum Bisgård II

11.06.02 Boddum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Udateret , ant. bronzealder

sb. 104. Ved prøvegravning blev påtruffet udaterede stolpehuller i to koncentrationer, formentlig fra to forskellige bosteder. Lidt derfra lokaliseredes en række større gruber med ildskørnede sten og enkelte skår af oldtidskarakter i fylden. Gruberne tolkes som lertagningsgruber.

THY 3936

Jens-Henrik Bech

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Udateret

267. Nygård

11.06.03 Gettrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder / ældre førromersk jernalder

sb. 84. Ved prøvegravning forud for landbrugsbyggeri blev iagttaget stolpehuller formentlig fra to huse samt en række store lertagningsgruber med skårmateriale fra ældre førromersk jernalder. Blandt fundene foreligger også et fragment af en avlssten af ler samt en støbestuds af bronze. De stolpebyggede huse er formentlig ældre og dateres forsøgsvist til bronzealder.

THY 3945

Mette Roesgaard Hansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

268. Skibstedgård

11.06.13 Ydby

Boplads

Selvvalgt forskning

Tragtbægerkultur / tidlig middelalder

sb. 245. Ved udgravning blev afdækket et område på ca. 700 m² med stolpehuller og grøfter fra tidlig middelalder. I tilknytning hertil undersøgte en uregelmæssig stenlægning og kulturlag med en del keramik bevaret i en sænkning i undergrunden. Keramikken daterer bebyggelsessporene til tidsrummet mellem 1000 og 1200 e. Kr., mest sandsynligt 12. årh. Indenfor udgravningsområdet blev desuden fundet tre gruber med keramik fra mellemneolitisk tragtbægerkultur.

THY 3939

Anne-Louise Haack Olsen

Tina L. Thurston

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Ålborg Amt

269. Ferslev kirke, nordvest for

12.01.02 Ferslev

Ingen anlæg

Andet anlægsarbejde

Udateret

I forbindelse med opførelse af et nyt kapel nordvest for kirken blev opgravningen overvåget. Der fremkom dog ingen kulturhistoriske anlæg.

ÅHM j.nr. 5258

Bente Springborg

Andre anlæg/diverse - Udateret

270. Farmas i Farsø

12.02.04 Farsø

jættestue

Andet anlægsarbejde

yngre stenalder

sb. 9. Prøvegravning og udgravning af de yderste randrester af jættestue. Farsø Kommune har tidligere forsømt at lave lokalplan for området, så virksomheden lod ved den lejlighed blot grave hele højen bort med kammer osv., uden at museet blev tilkaldt. Den østligste del, som endnu er bevaret og resultaterne fra gravningen viser, at højen har været mere end 3 meter høj og har haft en diameter omkring 35 meter. Forhåbentlig ligger indgangen og de mulige offerlag i den endnu urørte østdel.

VMÅ 2372

Bjarne Henning Nielsen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

271. Alstrup Hede

12.02.08 Kongens Tisted

Landbebyggelse

Selvvalgt forskning

1400-tallet

sb. 97. På et ca. 100 m² stort markareal, der er stærkt truet af dyrkning, gennemførtes en mindre forundersøgelse. Området ligger umiddelbart vest for den fredede middelaldertorp "Alstrup gardested". Ved forundersøgelsen blev der udgravet den sydlige del af et ca. 11 m langt, Ø-V-vendt hus, hvori der var bevaret rester af brolægning og lergulv samt flere stolpehuller. Huset må dog have stået på en sten- og træsyld, da de spredte stolpehuller kun vanskeligt kan danne en væglinie. Endvidere fremkom bunden af et ca. 1,25 m bredt, omtrent N-S-orienteret, stensat jorddige. Tilsvarende diger er bevaret inden for det fredede område. Fund af kuglepoter i diget, lergulvet og i et enkelt stolpehul daterer foreløbigt hus og dige til tiden omkring 1400. En senere udført magnetisk kortlægning af to, ca. 40 x 40 m store arealer nord for udgravningsfeltet har bl.a. påvist to mulige hustomter. Undersøgelsen søges fortsat.

ÅHM j.nr. 5221

Stig Bergmann Møller

Bebyggelse - Middelalder

272. Bælum kirke

12.03.02 Bælum

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

18-1900-tallet

Ved overvågning af udgravning til en ny sognegård i Bælum præstegårds have fandtes udelukkende kulturlag, hvori lå nyere tids genstande, heriblandt 18-1900-tals keramik.

ÅHM j.nr. 5220

Bente Springborg

Kulturlag - Nyere tid

273. Nørholm forsamlingshus

12.05.08 Nørholm

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

1650-1750

En forundersøgelse umiddelbart nord for det nu nedrevne Nørholm Forsamlingshus påviste kun opfyldte sandtagningshuller. I disse blev der fundet en eftermiddelalderlig ovnkakkel samt skår fra en stjertpote og et fad. Stjertpotten dateres til 1650-1750.

ÅHM j.nr 5216

Stig Bergmann Møller

Kulturlag - Nyere tid

274. Nørholm skole

12.05.08 Nørholm

Muligt hegn

Andet anlægsarbejde

Udateret

Forud for opførelsen af en ny fløj til Nørholm Skole blev der foretaget en udgravning på et ca. 310 m² store område. Derved fremkom kun et muligt hegnsløb orienteret NØ-SV. Grundet manglende fund er det mulige hegn udateret.

ÅHM j.nr. 5222

Bente Springborg

Stig Bergmann Møller

Andre anlæg/diverse - Udateret

275. Aalborghus Slot

12.05.16 Aalborg

Forsvarsanlæg

Andet anlægsarbejde

16-1800-tallet

I forbindelse med renovering af nordfløjen til Aalborghus Slot blev der etableret et rørlagt afløbssystem langs nordfløjens nordside. Ved museets undersøgelse blev der påvist to Ø-V-orienterede kampestensrækker, der givetvis er udlagt for at støtte fløjens nordmur og fastholde borgbankens nordside.

ÅHM j.nr. 5249

Bente Springborg

Stig Bergmann Møller

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

276. Nytorv 11, Aalborg

12.05.16 Aalborg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

17-1800-tallet

I forbindelse med opførelse af en ny bagbygning på den nordlige del af grunden Nytorv 11 fulgte museet opgravningen for at finde spor af byens senmiddelalderlige udstrækning og/eller anlæg med tilknytning til forsvarsværket omkring det nord for liggende Aalborghus Slot. Der fremkom dog blot en afløbsrende og en latrinkasse fra 17-1800-tallet samt diverse affaldslag fra nyere tid.

ÅHM j.nr. 5245

Bente Springborg

Bebyggelse - Nyere tid

277. Østerågade 15, Aalborg

12.05.16 Aalborg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

ca. 1252-1435

I forbindelse med nybyggeri på ejendommen Østerågade 15 i Aalborg blev der i baggården mod vest udgravet affalds- og planeringslag, rester af huse, en mulig matrikelgrænse, en affaldskule og en latrin. Dendrokronologiske dateringer sandsynliggør, at husresterne skal dateres fra ca. 1252 til ca. 1435.

ÅHM j.nr. 5169

Bente Springborg

Bebyggelse - Middelalder

278. Tolstrup

12.07.08 Næsborg

Hustomt

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

sb. 23. Udgravning af en enkeltgård med flere udhuse på stedet, hvor der skal opføres en stor svinestald. På lokaliteten skulle også have været en gravhøj, men enten lå den i virkeligheden uden for anlægsområdet, eller også var den helt bortpløjet. Dele af gården blev allerede i 1956 udgravet af amatørarkæologen Bent Jensen og da var der stadig bevaret husgulve i flere faser, stenlægninger osv. I 2003 var kun vestenden velbevaret med dækkende kulturlag, som må stamme fra et nedstyrtet tag, idet huset må betegnes som en brandtomt. En sonderende undersøgelse i kulturlaget antydede dog, at det må have været en planlagt afbrænding, da gulvområdet var ryddet. Hovedhuset var 20-21 m langt og der blev iagttaget to hovedfaser. Den ældste hvor huset havde en bredde på 5,5-5,75 m. Det yngre hus blev udvidet til 7,5 meter i bredden og der blev også opført såkaldte staklader til denne fase. Dateringen er foretaget på keramik i brandlaget.

VMÅ 2403

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

279. Hornum Grusgrav

12.08.12 Ulstrup

kogegruber

Råstof

ynge bronzealder?

sb. 138. I forbindelse med grusgravning i en part af Hornum Grusgrav blev fundet 5 kogegruber på et højtliggende bakkedrag. Der var ikke tidligere konstateret oldtidsanlæg nord, øst og syd for, ligesom en prøvegravning vest for også var resultatløs.

VMÅ 2361

Bjarne Henning Nielsen

Grube - Yngre bronzealder

280. Aars Golfbane øvegreen 2

12.08.14 Aars

hustomter

Andet anlægsarbejde

Enkeltgravstid, Ældre romersk jernalder

sb. 297. I forbindelse med anlæggelsen af Aars Golfbane blev på denne lokalitet afdækket et toskibet hus fra sen enkeltgravstid og en enkeltgård fra sen førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. Det toskibede hus var N-S-orienteret, ca. 14,5 meter langt og ca. 5,0-6,5 meter bredt. Huset var trapezformet, bredest i nord. De fleste vægstolper var bevarede. Gavlen i nord var lige, i syd rundet. Indenfor husets ramme blev fundet enkelte smågruber og en større arbejdsgrube. I den ene af de små fandtes bl.a. keramik fra sen enkeltgravstid og en kværnsten, i den anden smågrube bl.a. nogle ildskørnede skrabere. I toppen af arbejdsgruben lå en lille kværnsten af samme type som den førnævnte. Jernaldergården bestod af et hovedhus og mindst et ekstra hus. Hovedhuset lappede delvist ind over stenalderhuset i dets nordlige ende. Det var mindst 15 m langt og 6,5 m bredt (6-7 sæt tagstolper). Ca. 20 m nordøst lå et mindre hus bestående af 4 sæt tagstolper. Dette har været mindst 7 m langt og 5,5 m bredt.

VMÅ 2405

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

281. Tandrupgård 2

12.08.14 Aars

Hustomt og gruber

Andet anlægsarbejde

sen førromersk/ældre romersk, yngre bronzealder

sb. 302. Ved anlæggelse af Aars Golfbane blev på green bane 14 udgravet en enkeltgård fra sen førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. Gården bestod af et langhus med 2-4 tilhørende staklader/udhuse. Langhuset har været mindst 15 m langt og 5,5 m bredt. Småhusene lå alle vest og sydvest for langhuset. På pladsen blev endvidere fundet en grube fra yngre bronzealder.

VMÅ 2411

Charlotta Lindblom

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

282. Tandrupgård 3

12.08.14 Aars

Hustomt

Andet anlægsarbejde

Enkeltgravstid

sb. 301. Under det kommende 1. teested på bane 15 Aars Golfbane blev udgravet en del spor efter bebyggelse. Dette i form af stolpehuller, gruber og et toskibet langhus i to faser. Mange af stolpehullerne tilhørende huset indeholdt keramik og i et stolpehul i den formodede indgang, en tyknakket økse af enkeltgravstypen. Huset var Ø-V-orienteret og parallele vægge. Et trapezformet hus er tidligere fundet på VMÅ 2405.

VMÅ 2412

Charlotta Lindblom

Bebyggelse - Yngre stenalder

283. Tandrupgård 5

12.08.14 Aars

gruber

Andet anlægsarbejde

ældre førromersk jernalder

sb. 303. Ved anlæggelsen af Aars Golfbane blev på green bane 15 fundet enkelte små gruber med blandt andet flint, brændt flint og keramik. Gruberne må tilhøre samtidig bebyggelse nær ved.

VMÅ 2413

Charlotta Lindblom

Grube - Førromersk jernalder

284. Vestermarksskolen

12.08.14 Aars

boplads

Andet anlægsarbejde

sen førromersk/ældre romertid

Ved en påtænkt udvidelse af Vestermarksskolen i Aars blev frilagt dele af en enkeltgård fra sen førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. Da byggeplanerne blev skrinlagt dækkedes gården til igen uden udgravning.

VMÅ 2391

Bjarne Henning Nielsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Viborg Amt

285. Kvolsvej

13.01.08 Kvols

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 26. Ved prøvegravning af et ca. 0,5 ha. stort område fandtes en ildgrube uden daterende fund.

VSM 438G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Oldtid

286. Hvinningdal I

13.03.01 Balle

Høj/gravplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./br./førrom.

sb. 83. Udgravning af overpløjet gravhøj. Centralt i højen afdækkedes en 2,0 x 1,0 m stor, Ø-V orienteret grav fra tidlig enkeltgravetid, der var gravet ca. 0,4 m ned i undergrunden. Kistespor viste, at graven har rummet en plankekiste, og rester af tandemalje og svage knoglespor viste, at den gravlagte har ligget på højre side med let optrukne ben og med hovedet mod vest. I graven fandtes en stridsøkse, to store ravskiver, en flækkekniv af flint samt en tværpil. Graven var omgivet af en ca. 0,4 m dyb ringgrøft med en ydre diameter på ca. 3,0 m, med spor efter kraftige stolper. På den gamle overflade et par meter sydøst for graven fandtes rester af et snorebæger. Graven og ringgrøften var dækket af en lav høj af lyst, udvasket sand, omgivet af et spinkelt randstengærde med en diameter på ca. 13 m. Umiddelbart udenfor randstengærde fandtes rester af 12 - 14 brandgrave fra overgangen mellem bronze- og jernalder. De fleste af gravene rummede rester af lerkar og en enkelt grav desuden en lille dragtnål af jern. Flere af gravene var markeret med en eller to store sten, og to af gravene var dækket af cirkulære hhv. 1,8 m og 4,9 m store, flade stenlægninger.

SIM 4/2003

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

287. Hvinningdal II

13.03.01 Balle

Høj/brandgrave

Andet anlægsarbejde

Y.st./br./førrom.

sb. 84. Udgravning af overpløjet gravhøj. Centralt i højen afdækkedes en 3,5 x 1,9 m stor, oval og ca. 0,4 m dyb nedgravning i undergrunden, hvori der fandtes svage spor efter en ca. 2,2 x 0,9 m stor kiste. Graven var fundtom, men formodes at være anlagt i tidlig enkeltgravetid. Graven var dækket af en lav høj af lyst udvasket sand, med en diameter på omkring 10 m. I højens nordøstside fandtes en 2,3 x 0,9 m stor, VNV-ØSØ orienteret grav, der har rummet en brændtbenskiste fra ældre bronzealders per. III. Graven rummede brændte knogler samt en lille bronzekniv. I højens vestside fremkom tre brandgrave fra slutningen af yngre bronzealder eller tidlig jernalder.

SIM 5/2003

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

288. Hvinningdal III

13.03.01 Balle

Høj/ardspor

Andet anlægsarbejde

Y.st./br.

sb. 86. Udgravning af overpløjet gravhøj. Den ældste grav var en 2,2 x 0,6 m stor, Ø-V orienteret bundgrav fra enkeltgravstid, der var anlagt på et gammelt pløjelag under højen, under hvilket der fandtes tydelige ardspor. Rester af tandemalje i gravens østende samt tre små ravperler viser, at graven har rummet en kvinde. I den lave høj, der var anlagt over graven, fandtes tre sekundære grave fra enkeltgravstid, hhv. en kvindegrav med 55 ravperler, en barnegrav med fire ravperler samt en mandsgrav med en stridsøkse af overgravstype. I forbindelse med anlæggelsen af disse grave er højen blevet gjort både højere og bredere. I senneolitisk tid er der blevet anlagt tre Ø-V orienterede grave i toppen af højen. Den første af disse grave bestod af en solid pakning af store sten, der har beskyttet en 2,2 x 0,55 m stor kiste af kraftige planker. Graven rummede en ualmindelig velformet flintdolk af type V samt en fladehugget pilespids. Tæt op til denne grav lå en lidt mindre grav med to fladehuggede pilespidser samt en 0,8 x 0,4 m stor barnegrav, der var dækket af en cirkulær stenlægning med en diameter på ca. 1,0 m. I denne grav fandtes et 4 cm højt lerbæger. I forbindelse med anlæggelsen af disse grave er højen blevet forsynet med en kraftig pakning af sten, der tilsyneladende har dækket det meste af højens sider. I ældre bronzealder anlagdes en stor stenpakket egekistegrav i højens sydside. Graven var desværre noget forstyrret, men spredte fragmenter af et dolkblad og af en spydspids af bronze viser, at der er tale om en mandsgrav fra begyndelsen af ældre bronzealder. I forbindelse med denne gravlæggelse blev højen udvidet til omkring 21 m i diameter, og omgivet med et randstensgærde af 50 cm store sten. Endelig fandtes rester af en urnegrav fra yngre bronzealder i højens østside.

SIM 6/2003

Knud Bjerring Jensen

Ager/mark - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

289. Hvinningdal IV

13.03.01 Balle

Høj

Andet anlægsarbejde

Y.st./y. br.

sb. 87. Udgravning af overpløjet gravhøj. Centralt i højen afdækkedes en Ø-V orienteret grav fra enkeltgravstid. Graven var anlagt på et tyndt muldlag under højen, og bestod af et ca. 3,0 x 1,3 m stort, millimetertyndt trækulslag uden yderligere markering. Graven rummede en stridsøkse af bundgravstype og en økse af flint. Graven var dækket af en lav høj med en diameter på ca. 16 m, omgivet af et randstensgærde af hånd- til hovedstore sten. Der kunne ikke påvises yderligere grave i højen. Tæt op til randstensgærdet i højens NØ-side fandtes en ca. 4,0 x 4,0 m stor, flad pakning af 10 - 30 cm store sten, mellem hvilke der fandtes sammenhængende trækulsflager og spredte lerkarskår. Anlægget var bygget tæt sammen med randstensgærdet, og repræsenterer muligvis en form for bygning eller kulthus fra yngre bronzealder.

SIM 7/2003

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

290. Bølling Sø Vest I

13.03.02 Engesvang

Boplads, offerplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder, yngre stenalder

I et 250 m² stort felt undersøgte en 10 x 6 m stor stenlægning ved kanten af et gammelt åløb. I midten var der en række ildsteder med små, skørbrændte sten og meget trækul. I stenlægningen fandtes talrige flækker og enkelte tværpile og stikler. Nord for stenene var et område på 4,0 x 3,5 m med stor fundkoncentration. Desuden var der spredte fund i et større område omkring stenene. Antallet af blokke og flintafslag er meget lille i forhold til mængden af flækker. Pladsen må tolkes som en jagtstation, hvortil man har medbragt færdige redskaber. Fundene er fra sen Kongemosekultur og Ertebøllekultur. I tørvelaget fremkom desuden offerfund med skår og to flintøkser fra tidlig tragtbægerkultur.

HEM 3883

Tinna Møbjerg

Bebyggelse - Ældre stenalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

291. Bølling Sø Vest III

13.03.02 Engesvang

Offerfund

Andet anlægsarbejde

Æ.st./y.st./br.a./middela.

sb. 82. Undersøgelse af et 450 m² stort moseområde med flere trælag. Mod syd var rester af en 8 x 6 m stor platform med vandretliggende, delvist tilhugget træ. Et stykke er C-14 dateret til tidlig bronzealder. Nordøst herfor var et andet, større område med træ. I begge områder har træet til dels retning mod et fyldskifte på 3,5 m i diameter, muligvis et kildevæld eller en brønd. Ved fyldskiftet var der 10 lodrette stolper. Dette område udgraves i 2004. Træet ligger nederst i et tørvelag. Under træet er der et sandlag med tværpile, flækker m.v. fra Ertebøllekultur og en tyndnakket flintøkse fra tidlig tragtbægerkultur. I feltets NV-hjørne var der fund og et mindre trælag, som ved hjælp af dendrokronologi er dateret til tidlig middelalder.

HEM 3898

Tinna Møbjerg

Depotfund/skattefund/offerfund - Ældre ste

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

Depotfund/skattefund/offerfund - Ældre bro

Depotfund/skattefund/offerfund - Middelald

292. Bølling Sø Vest IV

13.03.02 Engesvang

Boplads, offerfund

Andet anlægsarbejde

Æ.st./y.st.

Mindre undersøgelse i moselag ved sydsiden af gammelt åløb. Under højmosetørv og sumptørv fremkom en tyndt sandlag med trækul, flækker, skrabere og tværpile fra Ertebøllekultur. Under dette fundlag var et gytjelag, som dækkede over et kulturlag med flintblokke og mikroflækker fra Maglemosekultur. I samme lag fandtes et økseskaft og en del træ. Mod øst afdækkedes et 15 x 5 m stort område med træstykker, måske rester af en bro. I feltets NV-hjørne var der i tørvelaget nedgravet en tyndnakket flintøkse fra tidlig tragtbægerkultur. Undersøgelsen fortsættes i 2004.

HEM 4030

Tinna Møbjerg

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

293. Dværgebakke VIII

13.03.02 Engesvang

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

Undersøgelse af mindre bopladsområde med blokke, flækker og flintafslag i sydkanten af den kommende Bølling Sø. Der afgravedes 15,5 m².

HEM 3897

Tinna Møbjerg

Bebyggelse - Ældre stenalder

294. Firehuse 6

13.03.02 Engesvang

Boplads

Skovrejsning

Bra. eller ja.

Ved rekognoscering på et 350 x 300 m stort, dybdepløjet areal konstateredes 9 opløjede kogegruber. Der var ingen daterende fund. Der blev ikke foretaget udgravning.

HEM 3985

Jens Jørgen Kærgaard

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

295. Østergårds Mark

13.05.06 Houlbjerg

Boplads

Skovrejsning

Yngre førromersk jernalder

Ved prøvegravning forud for skovrejsning fandtes enkelte gruber på et område, hvor der tidligere er opsamlet en del keramik fra yngre førromersk jernalder.

KHM 1910

Merete Holm

Bebyggelse - Førromersk jernalder

296. Stougårdsvej

13.05.07 Hvorslev

Boplads?

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I et ca. 0,8 ha stort område fandtes ved prøvegravning en ovn, en række med 8 større gruber og enkelte andre fund. På grundlag af enkelte lerkarskår skal ovnen formentlig dateres til 13-1400 tallet.

VSM486G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Middelalder

297. Agertoften NV

13.06.07 Hørup

Boplads?

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 15. Ved prøvegravning af et ca. 4 ha stort område fandtes en lille grube, der ikke kunne dateres.

VSM431G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Oldtid

298. Knudstrup

13.06.12 Torning Aktivitetsområde
Skovrejsning Oldtid
sb. 201. Ved prøvegravning forud for skovrejsning fandtes en ild-/koge-grube.
VSM424G Jesper Hansen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

299. Tohøje

13.06.12 Torning Andet/høj
Skovrejsning Udateret
sb. 202. Ved prøvegravning forud for skovrejsning fandtes ingen spor efter fortidsminder og dermed heller ikke spor efter to tidligere registrerede gravhøje (sb. 100-101).
VSM425G Jesper Hansen

Gravhøj - Udateret

300. Engvejen, Bjerringbro

13.07.02 Bjerringbro Aktivitetsområde
Andet anlægsarbejde A YX-BXX
Ved prøvegravning af et ca. 2 ha. stort område fandtes 2 ildgruber og en anden ikke nærmere funktionsbestemt grube. Der blev ikke gjort daterende fund, men ud fra anlægstypen foreslås en datering til yngre stenalder eller bronzealder.

VSM421G Mikael H. Nielsen

Grube - Yngre stenalder

Grube - Bronzealder

301. Bøgebakken

13.07.03 Grensten Bopladsområde
Andet anlægsarbejde Oldtid
sb. 43. Ved prøvegravning forud for byggemodning fandtes en mindre samling kogestensgruber og stolpehuller uden daterende fund. Antages at være yderkanten af et bopladsområde.

KHM 1811 Merete Holm

Bebyggelse - Oldtid

302. Stendalen, Bjerringbro

13.07.05 Hjermand

Uvis undergruppe. Oldtid, Uvis
undergruppe Sten- ell. Bronzealder

Andet anlægsarbejde

OXXX ,AXBX

sb. 59. Ved prøvegravning af et ca. 1,1 ha stort område fandtes enkelte, spredtliggende fyldskifter. I den sydvestlige, højest beliggende del (område B) fandtes bl.a. tre fyldskifter med sortgrå trækulholdigt fyld. De var alle ca. 0,1 m. dybe og uden fund. I samme område fandtes et større aflangt fyldskifte på ca. 4,0 x 1,1 m. med skrå sider og en dybde på 0,5-0,6 m. Fyldskifterne i denne del af området skal antagelig dateres til oldtid. I den østlige del (område A) fandtes flere fyldskifter med en ensartet (i tørke) brunlig fyld. I to af disse fyldskifter fandtes skår, der foreslås dateret til yngre stenalder eller bronzealder.

VSM 508G

Martin Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Oldtid

303. Mammen SØ

13.07.09 Mammen

Boplads

Skovrejsning

BXX , CYG og evt. DXX

sb. 47. Fortsat undersøgelse fra 2002. I 2003 undersøgtes rester af enkelte hustomter, mange gruber og andre anlægsspor. Den største aktivitet har tilsyneladende været i yngre bronzealder og evt. tidlig førromersk jernalder. Det er bemærkelsesværdigt, at der kun er lokaliseret enkelte mulige hustomter i lyset af de mange gruber med keramik m.v. fra denne tid. Der blev næsten ikke fundet yderligere spor efter den tidligere lokaliserede gård fra germansk jernalder. En formodet hustomt kan være yngre og skal måske dateres til middelalderen.

VSM326G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

304. Mammen Søndervang

13.07.09 Mammen

Boplads samt løsfund

Andet anlægsarbejde

OXX

Ved prøvegravning af en parcelhusgrund fandtes en ildgrube samt enkelte løsfund, bl.a. en hvæssesten.

VSM479G

Mikael H. Nielsen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

Bebyggelse - Oldtid

305. Fruegårde

13.07.10 Skjern

Ile-/koge-grube

Skovrejsning

Oldtid

sb. 149. Ved prøvegravning af et ca. 4,3 ha. stort område fandtes en ildgrube.

VSM428G

Jesper Hansen

Grube - Oldtid

306. Lykkevej 15-17

13.07.12 Sønder Vinge

Boplads

Vejanlæg

Bronzealder- tidlig førrom. jernalder

Ved prøvegravning af knap 10 ha fandtes en del anlægsspor i et ca. 1,2 ha. stort område. Anlægssporene omfatter stolpehuller, ild/-koge gruber, råstofgruber, og andre fyldskifter. Der blev kun gjort få fund i form af lerkarskår og en flintskraber. Det er formodentlig tale om størstedelen af et bosættelsesområde, der ud fra anlægssporenes karakter, topografiske placering og fund skal antagelig dateres til bronzealder/tidlig førromersk jernalder.

VSM 504G

Mikael H. Nielsen

Lars Egholm Nielsen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

307. Nabevej 13

13.07.16 Vinkel

Kulturlag, uvis undergruppe

Læhegn

Senneolitikum ell. Æ. br.a., Oldtid

sb. 24. Ved prøvegravning forud for dybdepløjning af et 8 m bredt læbælte fandtes rester af et kulturlag og enkelte fyldskifter. I kulturlaget fandtes trækulsnister, lidt bearbejdet flint, skår og en fladehugget, fliget pilepids. Pilespidsen kan ud fra type, kvalitet og form dateres til ældre bronzealder eller evt. senneolitikum. Hvorvidt de få anlægsspor, der er dateret til oldtid er fra samme tid er uvist, da der ikke blev gjort fund i disse fyldskifter. Der blev ikke fundet spor efter gravhøjen 130716-24 men på den naturlige højning, hvor den formodes at have ligget, fandtes en formodet historisk 3m. lang grøft fyldt med mindre sten. Denne formodede "søgegrøft" kan være et forsøg på at lokalisere en grav i gravhøjen og stenene i "grøften" kan evt. stamme fra et gravanlæg.

VSM 639G

Martin Mikkelsen

Kulturlag - Ældre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Oldtid

Kulturlag - Oldtid

308. Sønderhedegård

13.08.01 Asmild

Bopladser, agre, offergrube? og grave?

Andet anlægsarbejde

BÆX-BYX-CÆF og evt. CYV

Ved prøvegravning af et ca. 12 ha stort område fandtes spor efter et betydeligt antal (måske ca. 30) 3-skibede langhuse og andre anlægsspor fra bronzealder og tidlig førromersk jernalder. De fleste langhuse formodes at være fra bronzealderen og flere af dem er formodentlig brændte. Blandt de formodede hustomter fra førromersk jernalder er mindst 2-3 huse med væggrøfter. Der er flere steder i lavninger og på en skråning fundet spor efter agre med ards por. Spredt i området er desuden fundet gruber, ild-/koge gruber og diverse andre fyldskifter. En grube med en del forkullet korn kan være en form for offergrube, men hvorvidt den er samtidig med eller måske ældre end bebyggelsen i området er usikkert. I den nordvestlige del af området er fundet en del spredtliggende formodede råstofgruber, hvoraf en del indeholder affald i form af keramik. I hvert fald nogle af disse gruber synes at være fra en senere del af førromersk jernalder. På en lille højning er desuden fundet mindst 3 aflange, rektangulære fyldskifter, der ud fra form og fyld er tolket som mulige grave fra vikingetiden. I området skal anlægges en golfbane og det er planen at bevare praktisk taget alle fortidsminder i området.

VSM415G

Martin Mikkelsen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

309. Egeskovcentret

13.08.03 Dollerup

Boplads

Andet anlægsarbejde

AYT

Ved prøvegravning af et ca. 4,7 ha stort område fandtes en grube med skår fra tragtbægerkultur og et fyldskifte med et fragment af en kværnsten. Der fandtes ingen spor på en naturlig højning efter en tidligere registreret, formodet gravhøj (sb. 104). Det er tvivlsomt om der har været en høj på stedet.

VSM235G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

310. Agerskov Krat I-II

13.08.04 Finderup

Boplads

Skovrejsning

BYX

sb. 112. Ved prøvegravning forud for dybdepløjning fandtes anlægsspor i 2 områder beliggende ca. 350 m fra hinanden. Anlægssporene omfattede begge steder enkelte formodede ild-/koge gruber. I det ene område fandtes desuden et kulturlag med få lerkarskår og bearbejdet flint. Skårene kan formodentlig dateres til sen yngre bronzealder.

VSM427G

Jesper Hansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Kulturlag - Yngre bronzealder

311. Hesselbjergvej 2

13.08.04 Finderup

Boplads

Skovrejsning

BYX

sb. 110. Ved prøvegravning af et ca. 6,6 ha stort område fandtes bopladsspor i to nær hinanden beliggende områder, der kun var adskilt af en svag sænkning. I begge områder fandtes stolpehuller, gruber, herunder formodede jordovne samt andre fyldskifter. Endvidere fandtes underdelen af et nedsat forrådskaar, der antages at have været placeret inde i et langhus. Fundmaterialet omfatter et begrænset antal lerkarskår, enkelte knusesten samt få stykker bearbejdet flint. Ud fra anlægssporens karakter, de daterbare lerkarskår og den topografiske placering antages bostedsområderne at skulle dateres til yngre bronzealder. Der kan dog også være anlægsspor fra ældre bronzealder og tidlig førromersk jernalder i områderne. Anlægssporene antages endvidere at stamme fra en enkeltgård, der er flyttet rundt i området.

VSM426G

Jesper Hansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

312. Over Løgstrup

13.08.05 Fiskbæk

Boplads

Andet anlægsarbejde

CÆF

sb. 151. I et knapt 1 ha. stort område fandtes spredtliggende anlægsspor. Disse omfattede bl.a. et 3-skibet langhus med væggrøft og båseskillerum i østdelen. Huset var placeret i bunden af en lille slugt. Andre anlægsspor i form af ild-/koge gruber, råstofgruber og andre fyldskifter fandtes især på højningen lige nord for huset. Huset og nogle af de affaldsfyldte gruber kan dateres til midten af førromersk jernalder, mens andre gruber kan være ældre.

VSM381G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

313. Bjørnevad

13.08.10 Ravnstrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 175. Afsluttende undersøgelse (2002) af område med spredte anlægsspor. På den yderste del af et næs fandtes ca. 15 formodede jordovne, der ikke umiddelbart rummede daterende fund, men som ud fra typen antagelig skal dateres til enten yngre stenalder eller bronzealder. Desuden blev fundet spredte bopladsspor og der udgravedes to dårligt bevarede 3-skibede langhuse, enkelte gruber og andre anlægsspor. Et område med delvist lerfyldte gruber er tolket som et muligt aktivitetsområde, evt. brugt i forbindelse med jernsmedning. Bopladssporene kan ud fra keramik og hustyper dateres til sen yngre bronzealder og især tidlig ældre jernalder. To tidligere fundne brandgrave knytter sig givetvis til bopladsen. Den yderste del af næsset er afskåret af en formodet (vold)grav. På spidsen af næsset er fundet anlægsspor til en eller flere konstruktioner af ubestemmelig type. Der er ikke gjort sikkert daterende fund, men de antages at knytte sig til (vold)gravene. Der er forelået en datering til yngre jernalder eller middelalder for (vold)grav og anlæg.

VSM269G

Martin Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Andre anlæg/diverse - Yngre jernalder

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Udateret

314. Klarisgård

13.08.12 Rødning

Boplads

Skovrejsning

AYS/BÆ1, BXX og DXX

sb. 174. Ved prøvegravning og efterfølgende udgravning blev fundet bopladsspor i form af mindst otte 2-skibede langhuse, et 3-skibet langhus, en del gruber bl.a. ildgruber samt andre fyldskifter. Ingen af de 2-skibede huse havde spor efter forsænkninger. Fundmaterialet består primært af bearbejdet og brændt flint samt i mindre grad af lerkarskår. Der blev kun fundet enkelte brudstykker af fladehuggede genstande. Midtsulehusene er ud fra hustype og fund dateret til senneolitikum og tidlig ældre bronzealder. Det 3-skibede langhus er ud fra hustypen dateret til bronzealder. I området fandtes desuden spor efter et formodet agersystem med højryggede agre. Agersystemet antages at være fra middelalderen.

VSM449G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Ager/mark - Middelalder

315. Rødning SV

13.08.12 Rødning

Bopladser

Andet anlægsarbejde

AYS/BÆ1; BYX-CÆF1

sb. 173. Inden for et 6 ha stort område fandtes 4 spredtliggende, formodede bosteder på en nordvendt skrånning. Et af bostederne rummede mulige spor efter et 2-skibet langhus, der ud fra hustypen foreslås dateret til senneolitikum eller tidlig ældre bronzealder. På de andre bosteder er fundet et sikkert og to formodede 3-skibede langhuse samt flere gruber og andre fyldskifter. Ud fra hustyper og lerkarskår foreslås disse hustomter dateret til yngre bronzealder og evt. tidlig førromersk jernalder. Ud fra bostedernes placering og topografien antages det, at de 4 bostedsområder hører til et større bosættelsesområde, der meget vel kan have rummet en flyttende enkeltgård.

VSM247G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

316. Kirkebækvej 115

13.08.15 Viborg

"Vold"

Råstof

Historisk

sb. 159. Ved prøvegravning af et knapt 8 ha stort område blev der fundet spor efter en grøft, der formodentlig har løbet langs hele den forsvundne vold kaldet Margrethevolden. Der fandtes kun enkelte andre anlægsspor i området og ingen spor efter tidligere registrerede oldtidsagre.

VSM 420G

Kurt Glintborg Overgaard

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

317. Søndermarken, Viborg

13.08.15 Viborg

Boplads og urnegrav

Andet anlægsarbejde

CÆR

sb. 264. Ved prøvegravning og en mindre udgravning i et ca. 1,5 ha stort område blev fundet bopladsspor i form af et dårligt bevaret 3-skibet langhus, ildgruber, råstofgruber og andre anlæg. Fundmaterialet består primært af lerkarskår fra ældre romersk jernalder. En urnegrav fra samme tid fandtes ca. 6 m syd for hustomten. Der blev kun fundet brændte ben i urnen.

VSM229G

Malene R. Beck

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

318. Viborg Kaserne

13.08.15 Viborg

Hustomt, grube og hegn, løsfund,
løsfund

Andet anlægsarbejde

FRJ ell. ÆRJ, vik. tid ell. ÆMA, YMA

sb. 268. Der blev afdækket den vestlige del af en formodet større boplads fra førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. Der blev således fundet to treskibede langhuse, mulige vestender af to treskibede langhuse, to mulige 4-stolpeanlæg samt dele af en grøft, som muligvis er fra en gårdsindhegning. Der blev desuden registreret et kulturlag over anlægssporene, som sandsynligvis er et gammelt dyrkningslag. I et overlejrende udsmidslag/påfyldningslag som sandsynligvis stammer fra Viborg by, blev der fundet enkelte keramikskår fra yngre vikingetid/ældre middelalder og yngre middelalder. Desuden blev der fundet en bronzebroche dekoreret med glasindlæg, der antagelig skal dateres til 1100-tallet.

VSM 328G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

319. Kølsenvej

13.08.16 Vorde

Boplads

Andet anlægsarbejde

AYE-AYS, BYX

sb. 147. Udgravning af dele af en boplads med to eller tre 2-skibede langhuse og enkelte gruber, der foreslås dateret til sen enkeltgravskultur eller tidlig senneolitikum. Desuden blev udgravet et 3-skibet langhus og andre anlægsspor fra (tidlig?) yngre bronzealder.

VSM252G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

320. Løgstørvej 26

13.08.16 Vorde

Boplads

Andet anlægsarbejde

Bronzealder(?)

sb. 148. Ved prøvegravning af et ca. 25 x 25 m stort område fandtes seks ildgruber, to stolpehuller og enkelte andre fyldskifter. Ud fra anlægssporenes art samt enkelte fund antages anlægssporene at være fra bronzealderen. Ud fra nærliggende fund er der formodentlig tale om aktivitetsspor i den sydlige del af et større bosættelsesområde.

VSM 439G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Bronzealder

321. Toruphøje

13.09.01 Fjelsø

Fladmarksgravpladser, gravhøj og rituelle anlæg

Dyrkning

AYT, AYE, BÆX, BYX, CÆF og CÆR

sb. 60. Fortsat undersøgelse (2002) af frigivet gravhøj. Efter at gravhøjen og dens nærmeste omgivelser er undersøgt, kan der nu dokumenteres en endog meget langvarig anvendelse af en markant mindre højning som begravelsesplads. De ældste grave er 4 stendyngegrave. De var desværre var meget dårligt bevarede, dels som følge af gravrøveres aktiviteter, dels på grund af dyrkning ved foden af gravhøjen. Stendyngegravene synes ud fra fund af en del ornamenterede lerkarskår i og ved to af gravene, at kunne dateres til mellemneolitikum per. III-IV. I tilknytning til en af stendyngegravene er fundet formodede oksetænder og rester af et eller to lerkar. I bunden af selve gravene fandtes en del små hvidbrændte knoglefragmenter.

Derefter har der tilsyneladende ikke være aktiviteter i området før engang i enkeltgravstid. Da blev der på den daværende overflade sat en plankekiste, der blev støttet, men ikke overdækket af sten. I den næsten uforstyrrede grav fandtes kun en flækkekniv. På den kun delvist bevarede stensætning omkring kisten fandtes spredte lerkarskår til samme(?) større kar. Omkring, men næsten ikke over denne grav, er anlagt en lav høj, der har haft en diameter på ca. 15-16 m men som har været under 1 m høj. Højen har nærmest forhøjet den eksisterende naturlige højning og højen har dermed ikke fremstået som et egentligt monument i landskabet.

Et markant vækstlag på overfladen af enkeltgravshøjen viser, at der er forløbet et godt stykke tid inden den næste høj blev anlagt. Denne høj var meget ødelagt og der er kun fundet mindre rester af en stenomsat grav, der tilsyneladende er blevet placeret på den daværende overflade. Selve gravens konstruktion er usikker og ingen fund fra graven er bevaret. Den nye høj har haft en diameter på kun ca. 12 m og er dermed markant mindre i fladen end den ældre enkeltgravshøj. Til gengæld har den i hvert fald mod sydvest haft en meget markant stensat facade, der her bestod af op til 6 skifter sten med store sten i bunden og små foroven. Mod nordvest var også bevaret en rest af facaden, men her bestod den af betydeligt mindre sten. Højens dårlige bevaringstilstand gør det usikkert, om stensætningen har stået hele vejen rundt om højen. Den oprindelige maksimale højde på denne højfase kan derfor heller ikke bestemmes, men den har nu givetvis fremstået som en mindre kuppelhøj oven på den da markante højning. Det er bemærkelsesværdigt, ikke mindst set i lyset af senere aktiviteter, at der ved foden af den markante stenfacade mod sydvest er placeret to, tildels sammenhængende, buede rækker sten. Det skal her foreslås, at de er en form for markering af graven (eller måske to grave?) inde midt i højen.

Endnu et tydeligt vækstlag viser, at der igen er gået et stykke tid før den næste og formodentlig sidste højfase er bygget oven på kuppelhøjen. Denne højfase var også meget ødelagt, men højfylden dog bevaret i store dele mod sydvest. Her kunne der ses flere noget forskelligartede opbygningslag og når disse ikke er tolket som hørende til samme højfase skyldes det fraværet af væksthorisonter mellem disse lag. Det er meget usikkert, om der er fundet spor efter en grav til denne højfase. Når det ikke helt kan udelukkes, skyldes det, at der ret centralt i højen er fundet mulige spor efter en rektangulær stensat kiste. Kun svage stenspor i bunden af et røvehul var dog tilbage og der var derfor ingen muligheder for at knytte den mulige grav til andre dele af højen. Den udbyggede kuppelhøj har nu en diameter på ca. 16 m og højfoden er dermed igen placeret omtrent hvor den ikke synlige(?) højfod til enkeltgravshøjen har været.

Dermed er selve højens dannelse afsluttet, men som det er tilfældet med mange andre gravhøje fortsætter gravlæggelserne i og uden for højen. Allerede før undersøgelsen forelå der oplysninger om fund af flere urnegrave i højen. Ved udgravningen fandtes yderligere 9 næsten uforstyrrede urnegrave. Desuden fandtes spor efter mindst 2 andre, ukendte urnegrave, ligesom der i den omgravede højfyld fandtes mange dele af gravurner og brændte ben. Hvor mange urner, der oprindeligt har stået nedsat i selve højen er usikkert, men flere end 15 synes rimeligt sikkert. Også uden for højen er der foretaget gravlæggelser. Sydøst for højen er således fundet 3 urnegrave og 3 andre brandgrave. Også uden for højfoden skal der endvidere tidligere være fundet gravurner, men der hersker stor usikkerhed om antallet. Urnegravene både i og uden for højen er formodentlig primært nedsat i yngre bronzealder per. IV-V og en af de andre brandgrave uden for højen kan også dateres til yngre bronzealder per. IV.

Et stort antal sekundære brandgrave i og uden for ældre gravhøje er ikke i sig selv usædvanligt. Det er derimod de talrige og forskelligartede spor efter formodede rituelle anlæg ved gravhøjens fod. Et af disse anlæg har med rimelig sikkerhed været en stenkiste (K99) placeret tæt ved højfoden mod sydøst. Der var kun stensporene tilbage og stratigrafiske iagttagelser tyder på, at stenene allerede er fjernet inden andre aktiviteter foregik på stedet midt i yngre bronzealder. Det er væsentligt, at højen med sikkerhed ikke har nået ud til og derfor ikke kan have overdækket stenkisten. Umiddelbart var tesen om en fritstående kiste måske ikke den mest oplagte, men da der tidligere er gjort flere andre fund, der kan tolkes på samme vis, må tesen rimeligvis være korrekt. Hvad denne stenkiste har været brugt til kan i dette (og de andre?) tilfælde ikke belyses af fund. Det kunne være oplagt at se det som et anlæg, hvor

den døde kan have ligget lit de parade før den endelige gravlæggelse. I dette tilfælde er det muligt, at stenkisten har været omgærdet af en grøft (K100), der dog kun var velbevaret syd og sydøst for stenkisten.

Halvcirkelformede grøftanlæg er efterhånden påvist ved foden af flere gravhøje og også her forekom en sådan grøft (K104). Der er stor sandsynlighed for, at grøften hører sammen med en lille stensætning (K41) med 4 næsten lodretstående sten, der var sat ned i kanten af gravhøjen. Lige foran denne stensætning fandtes i øvrigt 2-3 stolpehuller, der formodentlig også skal knyttes til det samlede anlæg. Man kan måske forestille sig, at der har været placeret et lille alter inden for grøftanlægget og lige foran stensætningen .

Der fandtes i øvrigt en anden tilsvarende stensætning (K60), der var sat ned i højens østkant. I vestkanten fandtes endvidere stenspor, der kan tolkes som spor efter endnu en sådan stensætning. Endnu en type anlæg fremkom tre steder ved højfoden. Alle disse steder fandtes to stolpehuller med en afstand på ca. 0,8 m og disse anlæg er derfor her benævnt 2-stolpeanlæg. De minder på sin vis om stolpehullerne lige foran stensætningen K41 og skal måske tolkes på samme vis.

Alle de foran nævnte anlæg er i større eller mindre grad overlejret af stenlægninger ved foden af gravhøjen. På og mellem stenlægningerne er fundet en del lerkarskår, som foreslås dateret til midten af yngre bronzealder. Senest på denne tid er de oven for nævnte anlægsspor dermed stratigrafisk forseglet. Stenlægningerne var i øvrigt mere eller mindre sammenhængende og blev umiddelbart antaget at være tilfældigt henkastede marksten. Ved syd og sydvestsiden var der primært tale om mindre samlinger af småsten og det stod efterhånden klart, at der bag alle disse mindre stenlægninger fandtes urnegrave. Tilsyneladende har man ved en række begravelser markeret urnens placering inde i højen med en lille stensamling.

Man kan også vende det om: Bortset fra den mest simple urnegrav har alle andre urnegrave og måske også de tidligere stensatte kistegrave en eller anden form for markering ved højfoden. Ved Torup Høje sb. 60 kan der opereres med mindst 6 typer af markeringer. Fundene ved denne høj synes at vise, at sådanne markeringer formodentlig allerede har været anvendt engang i ældre bronzealder, jf. stenbuerne ved foden af den ældre kuppelhøj. Markeringerne er på forskellig vis fortsat til et stykke ind i yngre bronzealder.

Den variation og kompleksitet i markeringerne, der er fundet ved denne høj synes umiddelbart uden paralleller i tidligere fund. På den anden side vil en nytolkning af en række tidligere fund, hvor der er foretaget omhyggelige undersøgelser ved foden af gravhøjene, formentlig vise, at forskellige former for markeringer har været almindeligt forekommende i dele af bronzealderen.

Afsluttende skal det nævnes, at der også senere har været aktivitet i og ved gravhøjen. Der er således fundet et knust, lille lerkar fra tidlig førromersk jernalder. Oven på det knuste kar var anbragt en knusesten. Senere er der i ældre romersk jernalder nedgravet en formodentlig stensat grav. En del skår i den omgravede højfyld viser, at der givetvis har været tale om en såkaldt lerkargrav. Derefter har højen tilsyneladende ligget hen indtil gravrøvere i flere omgange har raseret betydelige dele af højen. Allerede før udgravningen var det uforståeligt, at gravhøjen var frigivet med den begyndelse, at der var "for lidt tilbage". Man kan efter afslutningen af undersøgelsen spørge sig selv om, hvor meget der skal være tilbage af en gravhøj for at der er nok tilbage til at begrunde en fredning.

VSM254G

Martin Mikkelsen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

322. Gedsted NØ

13.09.02 Gedsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Y. bronzealder-tidlig førrom. jernalder
samt middelalder

sb. 73. På et knapt 1 ha stort område blev ved en prøvegravning fundet et Ø-V orienteret 3-skibet langhus med tre sæt tagstolpehuller. Huset har muligvis været ca. 11 m langt og foreslås ud fra hustypen dateret til yngre bronzealder per. IV-V. Desuden blev fundet en del spredtliggende anlægsspor i form af en eller to ildgruber, flere formodede råstofgruber, herunder et større grubekompleks på ca. 10 x 18 m, samt andre gruber og fyldskifter. Keramik fra nogle af anlæggene kan dateres til yngre bronzealder og tidlig ældre jernalder. Endelig blev fundet otte N-S orienterede agerrener til et mindst 80 meter bredt agersystem, der foreslås dateret til middelalderen.

VSM 447G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Ager/mark - Middelalder

323. Diget, Klejtrup

13.09.06 Klejtrup

Ukendt samt agersystem

Andet anlægsarbejde

Æ. jernalder? samt middelalder?

sb. 108. Ved prøvegravning i forbindelse med byggemodning blev gjort enkelte fund i form af knusesten og skår, der måske skal dateres til ældre jernalder. Desuden blev fundet spor efter et formodet højrygget agersystem, der eventuelt skal dateres til middelalder.

VSM 448G

Martin Mikkelsen

Andre anlæg/diverse - Ældre jernalder

Ager/mark - Middelalder

324. Lynderup

13.09.07 Lynderup

Kulturlag, aktivitetsområder samt
urnegrave

Andet anlægsarbejde

AYS, BXX og BYX

sb. 68-71. Ved prøvegravning af et ca. 5 ha. stort område fandtes fortidsminder i fire adskilte områder (sb. 68, 69, 70 og 71). Tre af områderne rummede kun enkelte anlægsspor, primært i form af formodede ild-/koge gruber. I disse, relativt højtliggende områder, blev videre undersøgelser opgivet. I det sidste område (sb. 70) blev lokaliseret et fundrigt kulturlag, en større og en mindre samling af ild-/kogeruber samt en urnegrav. Fund af fladehuggede genstande viser aktivitet i sidste del af senneolitikum eller tidlig ældre bronzealder, men det er usikkert, om de mange ild-/koge gruber er fra samme tid eller fra en eller flere anvendelsesfaser i bronzealderen. Urnegraven er fra yngre bronzealder. Det er bemærkelsesværdigt, at denne lokalitet er placeret i bunden af en lille smeltevandsdal tæt ved et lille mosehul. Området undersøges i 2004.

VSM983F

Mikael H. Nielsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Ældre bronzealder

Kulturlag - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

325. Bredegård Øst

13.09.11 Skals

Offerlag samt fladmarksgravplads

Diverse

AYT og BYX

sb. 105. Ved en prøvegravning forud for nedlæggelse af et elkabel blev lokaliseret dele af kulturlag med keramik fra tragtbægerkulturen. Der er formodentlig tale om dele af et stadig ret velbevaret offerskårlag ved foden af en tidligere, delvist undersøgt jættestue (sb. 17). Endvidere blev fundet to urnegrave fra yngre bronzealder (sb. 105). Urnerne har givetvis været nedsat under flad mark. Urnegravene samt endnu en urnegrav fundet ved ødelæggelsen af jættestuen skal formodentlig knyttes til en boplads (sb. 87) lige vest for området.

VSM613G

Martin Mikkelsen

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

Kulturlag - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

326. Nordentofte, Skals

13.09.11 Skals

Boplads

Andet anlægsarbejde

AYX, AYS og BYX-CÆF1

sb. 104. Forud for byggemodning fandtes anlægsspor i halvdelen af et ca. 2,2 ha. stort område. Der er undersøgt to formodede midsulehuse, det ene med forsænket østende. Keramik fra denne forsænkning er formentlig fra klokkebægerkulturen. Endvidere er fundet fire 3-skibede langhuse samt en række råstofgruber, andre gruber og fyldskifter. Fund fra nogle af disse anlæg kan dateres til yngre bronzealder og tidlig førromersk jernalder. Der er formodentlig tale om en del af et større bosættelsesområde, hvor der kan have været en ret kontinuerlig bosættelse. Nogle løsfund viser endvidere aktivitet i området i yngre stenalder.

VSM626F

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

327. Egelund

13.09.13 Ulbjerg

Boplads

Skovrejsning

Oldtid

Ved prøvegravning af ca. 8,8 ha. fandtes en ildgrube uden daterende fund.

VSM 492G

Mikael H. Nielsen

Bebyggelse - Oldtid

328. Ulbjerg Østergård

13.09.13 Ulbjerg

Boplads

Skovrejsning

BXX

sb. 181. Ved prøvegravning forud for skovrejsning fandtes anlægsspor i to adskilte områder (sb. 181-182), der dog formodentlig hører til samme bosættelsesområde. Der fandtes få stolpehuller, gruber og kulturlag med en del bearbejdet flint. Der foreslås en datering til bronzealder.

VSM422G

Jesper Hansen

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

329. Bjerregrav Nord

13.09.14 Vester Bjerregrav

Boplads

Andet anlægsarbejde

AYX-BXX

sb. 54. Ved prøvegravning af et ca. 1,6 ha stort område blev fundet flere kogestensgruber, enkelte andre fyldskifter samt få løsfund. Ud fra anlægstype og løsfund foreslås en datering til yngre stenalder eller bronzealder.

VSM233G

Malene R. Beck

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

330. Gudenådalen

13.12.02 Hornbæk

Diverse bopladslokaliteter

Andet anlægsarbejde

Ertebøllekultur og førromersk jernalder

I forbindelse med etablering af et elkabel fra Aalborg til Trige blev der foretaget prøvegravninger over Gudenådalen hvor ledningen skulle graves i jorden. strækningen var på ca. 4,4 km med en tracebredde på ca. 60 m. Der blev fundet rester efter fem bopladslokaliteter fra hhv. ertebøllekultur og førromersk jernalder. ingen af lokaliteterne gav anledning til yderligere afrømning eller udgravning.

KHM A/0760

Christoph Briese

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

331. Kvorning 9a

13.12.03 Kvorning

Boplads og aktivitetsområde

Råstof

AYX og BYX

sb. 61. Ved fortsat prøvegravning af et større område til råstofindvinding blev fundet nogle anlægsspor i form af få stolpehuller, en del formodede jordovne samt nogle råstofgruber. Nogle af råstofgruberne kan ud fra keramik dateres til sen yngre bronzealder. Der er også fundet en del bearbejdet flint i området og nogle flintredskaber kan formodentlig dateres til en sen del af tragtbægerkulturen. Nogle anlægsspor forekommer spredtliggende eller i mindre samlinger, men en tidligere prøvegravning har tilsyneladende vist en længere uregelmæssig række af forskelligartede gruber.

VSM782F

Martin Mikkelsen

Malene R. Beck

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

332. Bjerregrav Stationsvej 19

13.12.14 Øster Bjerregrav

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre førromersk jernalder

sb. 29. På et mindre, nordvendt næs, ud i Bjerregrav Mose, hvor der tidligere ved overfladeopsamling er opsamlet keramik, undersøgtes i et 5 m bredt og 40 m langt trace bopladsspor i form af gruber og stolpehuller. Et enkelt, meget velbevaret langhus, med syldsten, lergulv og kulturlag undersøgtes partielt. Da kun husets NV-hjørne berørtes af anlægsarbejdet og resten var dækket af et kraftigt muldlag, er hovedparten af huset bevaret in situ.

KHM 1062

Jeppe Boel Jepsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

333. Ved Bjerregrav Station

13.12.14 Øster Bjerregrav

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre førromersk jernalder

sb. 35. Ved SØ-kanten af Bjerregrav Mose undersøgtes i et smalt tracé sporene af mindst fire huse. Lokalteten er partielt særdeles godt bevaret, med rester af lersatte ildsteder og kulturlag. Der er et stort keramisk materiale fra pladsen, og dette indeholder foruden lerkar en ildbuk og en vævevægt.

KHM 1866

Merete Holm

Sanne Boddum

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Randers Amt

334. Sellingvej 1

14.03.02 Hadbjerg

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Ældre førromersk jernalder

På lokalitet hvor der skulle opstilles en elkabelmast blev der undersøgt et kulturlag med en del skår. Under laget fandtes en del muld- og stenfyldte gruber. Anlæggets funktion kan ikke tolkes med sikkerhed, men det kan dreje sig om en lavning med vandingshuller der senere er brugt som affaldsdepot

KHM 1942

Carsten Korthauer

Kulturlag - Førromersk jernalder

335. Sellingvej 2

14.03.02 Hadbjerg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre førromers og ældre romersk jernalder

På lokalitet hvor der skulle opstilles en elkabelmast blev der undersøgt et antal stolpehuller, to større og et større antal mindre keramikholdige gruber. Der kunne af stolpehullerne ikke erkendes bygningsrester.

KHM 1942

Carsten Korthauer

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

336. Mosegård

14.03.04 Haslund

Boplads

Andet anlægsarbejde

ældre germansk jernalder

På lokalitet hvor der skulle opstilles en elkabelmast blev der undersøgt et 2,5 x 4 m stort grubehus med en stor kampesten placeret i dets midte. Op mod husets nord- og vestside var der en balk eller vægbænk beklædt med et tyndt lerlag. Der var spor efter ildsted og brolagt guld.

KHM 1115

Carsten Korthauer

Bebyggelse - Germansk jernalder

337. Tebbestrup-Spørring

14.03.04 Haslund

Diverse anlæg

Andet anlægsarbejde

Udateret

På lokalitet hvor der skulle opstilles en elkabelmast blev der foretaget prøvegravninger ved hver masteplacering, dvs prøvegravninger på 55 lokaliteter på hver ca. 1600 m². Der blev fundet anlæg på syv lokaliteter hvoraf de fire blev færdigundersøgt løbende med prøvegravningen. De øvrige tre krævede regulære undersøgelser.

KHM A/076

Carsten Korthauer

Andre anlæg/diverse - Udateret

338. Leca 4

14.03.08 Vissing

Hørbrydegrave

Andet anlægsarbejde

Yngre romersk jernalder

På lokalitet hvor der skulle opstilles en skurvogsby i forbindelse med opsætningen af elmaste blev undersøgt otte hørbrydegrave (gruber til tørring af hør) samt fire kogestensgruber. Gravene var mellem 2,5 og 3 m lange, mellem 60 og 80 cm brede, med lodrette sider og flad bund hvorpå der lå et lag trækul. Dateringen baseres på keramik fundet i kogestensgruberne.

KHM 1114

Carsten Korthauer

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

339. Ødum Kirke

14.03.12 Ødum

Jordfæstegrav og grube

Andet anlægsarbejde

Udateret

På sted for kapel på kirkegård, hvor der skulle bygges nyt kapel afdækkedes en jordfæstegrav med et velbevaret skelet af en voksen person. Graven blev overfladedokumenteret og tildækket igen. Desuden blev der undersøgt en lav trækulsholdig grube med enkelte ubrændte knogler. Ingen af anlæggene kunne dateres men formodes at kunne knytte sig til kirken.

KHM 0733

Ernst Stidsing

Gravplads/grav - Udateret

Grube - Udateret

340. Ebeltoft Strand

14.05.03 Ebeltoft

Sammenskyllede lag

Andet anlægsarbejde

Vikingetid- æld. middelalder

sb. 121. Under forberedelse af byggeri på strandengen ved Ebeltoft Strand blev der på overgang mellem et øvre 0,5 m tykt tørvelag og underliggende marine sandlag fundet trægenstande mellem sammenskyllede, vandrullede lag, pindelag, småsten og trækulsstykker. Fundene bestod af halvdelen af bunden til en træspand, to mindre spantstykker med isiddende nagle fra en mindre træbåd, en 20 cm lang, meget velbevaret og omhyggeligt tilskåret "trænål" fremstillet af hårdt træ samt en velbevaret, 120 cm lang T- formet trægenstand med to gennemboringer under det svagt opadbøjede tværstykke; formodentlig en såkaldt bomstol, som har båret mast og bomme, når disse var lagt ned i vandret stilling.

EBM 829

Esben Kannegaard

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Vrag - Udateret

341. Boeslum

14.05.04 Ebeltoft Ls

Voldsted

Dyrkning

13-1600'årene

Afsluttende undersøgelse af voldstedet Boesholm. På den cirkulære borgbanke, 75 m i tværmål, omgivet af lavtliggende fugtige områder, er der udgravet rester af en gård fra 13-1600 årene. Stedets ældste beboelseshus, med tilknyttet bageovn, har været opført med jordgravede stolper. Det er afløst af en formodentlig flere stokværk høj bygning, hvis kampestensbyggede kælder med pigstensbrolægning var meget velbevaret. En udvendig, træbeklædt trappe har ført ned til kælderen, i hvis ene side der var et stort ildsted. Fra adgangsområdet til borgbanken har en brolagt vej ført forbi en formodet stald og videre op til beboelsesområdet. Mellem husene var der tre brønde. Et stort og imponerende fundmateriale fra tidligere tiders detektorafsøgning daterer, sammen med fund fra udgravningerne, bosættelsen til 13-1600 årene. Fundamentet fra skiftende tiders adgangsbro til borgbanken var bevaret i form af 30 kraftige egestolper. Broen er dendrokronologisk dateret til 1314-1382.

EBM 763

Pauline Asingh

Connie Jantzen

Esben Kannegaard

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

342. Vester Tved

14.05.09 Tved

Bopladsgruber og stolpehuller.

Andet anlægsarbejde

Tidlig førromersk jernalder

sb. 47. I forbindelse med anlæggelse af spildevandsledning over højtliggende, kuperet terræn blev undersøgt 8 bopladsgruber, to stolpehuller samt 3 mindre områder med kulturlag indeholdende keramik fra begyndelsen af førromersk jernalder.

EBM 820

Michael Wölck

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

343. Gulspurvevej 5

14.05.10 Vistoft

Bopladsgruber

Andet anlægsarbejde

TN

sb. 114. Ved undersøgelse af et 175 m² stort byggefelt blev der på et højtliggende areal udgravet 5 mindre bopladsgruber med flint og keramik fra tidligneneolitikum/tragtbægerkultur.

EBM 819

Michael Wölck

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

344. Purhus 2

14.06.02 Fårup

Grav

Andet anlægsarbejde

Yngre jernalder

Ved prøvegravning forud for byggemodning fandtes blandt andet et omtrent ovalt, 1,5 m langt fyldskifte. Anlægget var 80 cm dybt med en plan bund og skrånende sider. I fylden sås temmeligt mange sten og knust keramik. Et brændt lag har muligvis oprindeligt forsejlet graven, men fandtes nu som et nedsunket lag.

KHM 2039

Tine Lorange

Gravplads/grav - Yngre jernalder

345. Henningbakke

14.07.02 Hem

Skalddyng

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

I forbindelse med nedgravning af elkabel, blotlagdes i et 2 m bredt trace 5 meter af en skalddyng. De 5 m antages at være dyngens bredde, mens dens længde ikke kendes. På stedet, hvor ledningen skar skalddyngen, var dyngen bevaret i en tykkelse af cm. Der kunne iagttages to lag skaller adskilt af et ganske tyndt muldrag. Det nederste skallag bestod primært af blåmuslinger, mens det øverste bestod af hjertemuslinger. Ubrændte dyrekogler fandtes i hele dyngen og der forekom små koncentrationer af brændte dyrekogler. I tilknytning til skalddyngen fandtes kulturlag og stolpehuller, men disse er ikke undersøgt. Keramik fra skalddyngen og de omgivende lag daterer fundet til yngre førromersk jernalder.

KHM 2114

Tine Lorange

Skalddyng - Ældre jernalder

Kulturlag - Udateret

346. Fladbjerg 1

14.07.06 Mariager Ls

Gruber

Andet anlægsarbejde

Bronze- eller jernalder

sb. 277. I et 60 cm bredt ledningstracé registreredes over en strækning på cirka 100 m spredte gruber og rester af kulturlag.

KHM 1071

Jeppe Boel Jepsen

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

347. Enghøj 3

14.09.02 Borup

Gravplads

Andet anlægsarbejde

Vikingetid

Syv jordfæstegrave. Fire af gravene var fundtomme, dog tandemalje i en . En grav indeholdt en jernkniv. En indeholdt et trefliget bronzespænde med tekstilrester og en indeholdt en helt formuldet træskål indeholdende en tenvægt af brændt ler, to dobbeltskallede skålspænder med sølvblik og partiel fortinning, et cirkulært bronzesmykke med guldbelægning (som trediesmykke), et halssmykke bestående af 31 glasperler, en ravperle, to bronzeperler og en bronzefingerring. desuden en lille løkke af bronzetråd, en bronzearmring, et bæltespænde og remendedup af jern og en jernkniv.

KHM 1934

Ernst Stidsing

Gravplads/grav - Vikingetid

348. Tjærby

14.09.04 Gimming

Ødekirke og ødekirkegård

Dyrkning

Middelalder

sb. 20. Fortsatte undersøgelser. I 2003 blev der undersøgt 115 grave samt et antal stolpehuller. Ud fra nogle stolpehuller kunne der udskilles dele af et hus med buet gavl. Der var ingen grave i husarealet, hvilket antyder at det er ældre eller samtidig med kirkegårdens ældste fase. Af de undersøgte grave var der skeletrester i 52. I 21 kunne armstillingen afgøres. 10 med armstilling A, 9 med B og 2 med D. Der var hovedsten i 8 grave. Andre 8 havde spor efter trækiste. En var stensat i trapezform. En havde både hoved- og fodsten. De undersøgte grave lå øst for kirken. Indtil nu er der blevet undersøgt ca 450 grave (der ligger vest, nord og øst for kirken), en stenkirke, en trækirke samt fire stolpebyggede huse - ældre eller samtidig med den ældste kirke. Arealet syd for kirken resterer at blive undersøgt.

KHM 0899

Inger Marie Hyldgaard

Kirke/Kirkegård - Middelalder

349. Nørreskovvej

14.09.10 Støvring

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre førromersk/ældre romersk
jernalder

Ved prøvegravning forud for anlæggelse af golfbane fandtes flere stenlægninger. I forbindelse med stenlægningerne er fundet en del keramik. Derudover er fundet flere store gruber med keramik, trækul, ildskørnede sten og knoglerester. Undersøgelserne var meget begrænsede, da der kun blev gravet på de små områder, hvor der skulle etableres greens, men de antyder en forholdsvis velbevaret boplads fra sen yngre førromersk jernalder eller ældre romersk jernalder. Lokaliteten håbes sikret gennem områdets udlægning til golfbane.

KHM 1867

Sanne Boddum
Merete Holm

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

350. Gl. Estrup

14.10.03 Fausing

Portfundament

Andet anlægsarbejde

1600-tallet

I forbindelse med kloakering mellem voldgrav og nordfløj på Gl. Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum undersøgte rester af en munkestensbygget portbygning, der tidligere har dannet indgang til slottet.

KHM 1926

Ernst Stidsing

Herregård - Nyere tid

351. Gl. Estrup 4

14.10.03 Fausing

Bygningsrester

Andet anlægsarbejde

1600-tallet

I forbindelse med renovering i et kælderrum i nordfløjen på Gl. Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum blev der blotlagt og overfladedokumenteret en munkestenssat afløbsrende med retning mod nordfløjens nordmur hvor der tillige var spor efter en tidligere åbning. Endvidere blev undersøgt en rest af et kampestensfundament.

KHM 2045

Christoph Briese

Herregård - Nyere tid

352. Gl. Estrup 5

14.10.03 Fausing

Bygningsrester

Andet anlægsarbejde

Senmiddelalder

I forbindelse med kloakeringsarbejder ved Gl. Estrup, Jyllands Herregårdsmuseum, gennemskar grøften de kraftige fundamenter af en bygning i parken mellem slottet og orangerierne. Bygningen, der givetvis har været en del af den middelalderlige ladegård, har været nord-syd orienteret og ca. 8,5 m lang.

KHM 2065

Thomas Bertelsen

Herregård - Middelalder

353. Præstedalsvej

14.10.06 Hørning

Formodet gravhøj

Vejanlæg

Udateret

Foranlediget af planer om vejudvidelse, der ville berøre den registrerede gravhøj, undersøgte højen. Men den lod sig ikke genfinde, og er enten bortpløjet eller har aldrig været der.

KHM 2113

Jeppe Boel Jepsen

Gravhøj - Udateret

354. Merkurvej

14.10.08 Krstrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder/førromersk jernalder

Prøvegravninger over et 125.000 m² stort areal hvor der blev fundet et antal stolpehuller, gruber og fyldskifter indeholdende en smule keramik. Anlæggene stammer givetvis fra en eller flere næsten totalt nedpløjede boplads. På arealet var der desuden registreret to gravhøje. Krstrup sb. 15 og 36.

Undersøgelser på disse lokaliteter viste at der tilsyneladende aldrig har været gravhøje på stederne.

KHM 1353

Christoph Briese

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

355. Minervavej

14.10.08 Krstrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder/førromersk jernalder

Prøvegravning hvorved der fremkom et mindre antal stolpehuller og keramikholdige affaldsgruber der formentlig stammer fra en totalt nedpløjet boplads.

KHM 2061

Christoph Briese

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

356. Aldersro II

14.11.02 Egå

Boplads/flinthugningsplads/offermose

Vejanlæg

Yngre stenalder/yngre

bronzealder/ældre jernalder/nyere tid

sb. 51. Fortsat udgravning fra 2002. Årets udgravning koncentrerede sig om at færdigundersøge kulturlag og flinthuggerplads fra mellemneolitikum per. V/ tidlig enkeltgravskultur samt en mindre mose med udsmidslag fra sen førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. Udgravningen viste, at tørvelagene i mosen i slutningen af bronzealderen var blevet bortgravet, hvorved der var dannet en lavbundet sø. I denne sø blev efter en begyndende gytjedannelse nedlagt 4 hele lerkar, et moselig samt flere koncentrationer af keramik og knyttnæve store sten. Herefter gendannedes tørvelagene, og i disse lag blev der i slutningen af førromersk jernalder igen gravet en række gruber. I en af disse gruber blev fundet et fint vidjefletværk. Under denne grube fremkom et forarbejdet træstykke. Over gruberne iagttoges et udsmidslag fra den sene del af førromersk jernalder. Øverst i dette lag fandtes et helt samt et delvist bevaret skelet af tamko som nu er C14-dateret til slutningen af 1700-tallet.

FHM 4097

Peter Mohr Christensen

Poul Nissen

Kulturlag - Yngre stenalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

357. Egåmosevej

14.11.02 Egå

Boplads

Vejanlæg

sen yngre bronzealder/tidlig førromersk jernalder

sb. 29. Undersøgelse af lokalitet med gruber fra tidlig førromersk jernalder forud for anlæggelsen af Skødstrup-Søften motorvejen. Ved undersøgelsen blev der fundet 29 større og mindre gruber samt nogle få stolpehuller. Gruberne dateres ud fra keramikken til tidlig førromersk jernalder, en enkelt kan dog dateres til sen yngre bronzealder. De få stolpehuller der blev fundet, lå alle langs med udgravningsfeltets sydlige kant og antyder at gruberne udgør et randområde til en boplads der ligger syd for undersøgelsesområdet. Udgravningen er afsluttet.

FHM 4095

Poul Nissen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

358. Kristineborg

14.11.02 Egå

Boplads/kulturlag/gruber

Vejanlæg

Yngre stenalder/førromersk jernalder

sb. 49. Fortsat bopladsundersøgelse fra 2002. Årets arbejde koncentreredes om undersøgelsen af et kulturlag fra mellemneolitikum per. Ib, med henblik på at få klarlagt kulturlagets karakter og hvad der eventuelt fandtes under dette. Under et øvre, delvist omblandet kulturlag på ca. 400 m² fandtes et forseglede bundlag med begrænset udstrækning på ca. 15 m². Laget dateres til mellemneolitikum per. Ib med et indehold af karakteristisk keramik og flint i form af primært skiveskrabere men også skiveknive. Under kulturlaget fremkom desuden en langstrakt, flad grube af ringe dybde, indeholdende en kompakt flintkoncentration eller flinthuggeplads. Et lignende anlæg fandtes ved undersøgelsen i 2002. Udgravningen er afsluttet. Der er i alt afdækket et areal på ca. 4400 m².

FHM 4099

Stine Laursen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

359. Virupgård

14.11.02 Egå

Mose/boplads

Vejanlæg

Sen neolitikum/ældre bronzealder/sen
førromersk jernalder

Undersøgelse af mindre mosehul forud for anlæggelsen af Skødstrup-Søften motorvejen. Ved undersøgelsen blev der fundet spredte fund formodentlig fra senneolitikum/tidlig ældre bronzealder langs mosens østlige kant, samt et mindre udsnit fra sen førromersk jernalder ved den sydlige kant. Endvidere blev der fundet 4 tørvegruber i den nordøstlige del af mosens, der formodentlig skal dateres til førromersk jernalder, samt yderligere 4 udaterede gruber langs med kanten af mosens. De naturvidenskabelige undersøgelser viser at der kan spores enkelte episoder med uregelmæssigheder i mosens udviklingshistorie. Bl.a. at der på et tidligt tidspunkt har været en brand ved mosens østlige kant. Det kunne dog ikke afgøres om denne episode var relateret til menneskers ophold i området. Det kunne også ses at den naturlige vegetationssuccession har været afbrudt engang i oldtiden idet der var aflejret gytjelag ovenpå tørvelag. Dette fænomen er formodentlig humanrelateret men det kunne ikke afgøres om det skyldes afgravning af tørv eller omfattende skovrydning i nærmiljøet. Fundmaterialet består overvejende af keramik fra sen førromersk jernalder, men også lidt neolitisk keramik og flintafslag, samt nogle få dårligt bevarede knogler. Blandt fundene kan fremhæves en fladehugget spydspids fra senneolitikum/tidlig ældre bronzealder. Udgravningen er afsluttet.

FHM 4509

Poul Nissen

Peter Mohr Christensen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Ældre bronzealder

Kulturlag - Førromersk jernalder

360. Tendrup Ågård

14.11.04 Hornslet

Bebyggelse, gravplads

Andet anlægsarbejde

Bronzealder, førromersk jernalder, germansk jernalder

Ved prøvegravning forud for byggemodning af et cirka 20 ha stort område i den vestlige udkant af Hornslet fremkom to mindre områder med bebyggelsesspor og et gravfelt fra germansk jernalder. Bebyggelsen rummede to treskibede huse, formodentlig fra ældre bronzealder. Husenes dimensioner var store, mindst 20 x 7-8 m. Desuden fandtes et treskibet hus fra formodentlig førromersk jernalder med fire sæt tagbærende stolper og indgangsstolper. Herudover blev der undersøgt et hus eller et gårdsanlæg fra formodentlig yngre romersk jernalder eller germansk jernalder med let buede vægforløb. Til huset knytter sig et hegn og formodentlig en brønd. Måske skal endnu et hus knyttes til gården. På trods af, at mange af stolpehullerne blev snittet, fandtes ikke daterende materiale ved udgravningen af hverken husene eller brønden, og de er derfor alle dateret på hustypologi. Bebyggelserne lå alle tæt ved Rosenholm Å på den nordligste del af det 20,3 ha store område. Sydligst - og samtidig også højest - fandt vi en gravplads med omkring 20 grave fra germansk jernalder. Gravene kaldes typiske for perioden men atypiske sammenlignet med hvordan grave er flest. Nedgravningerne var cirkulære til ovale og mellem 1-2 m store, og bevaret i en dybde mellem 25 cm og 1,5 m. I flere grave var der nedkastet lerkar, ofte ødelagt mod sten i graven eller nedlagt i allerede ødelagt med sorteret tilstand. Det meste af dette gravgods var lagt ovenpå et eventuelt kistelåg. I flere af gravene kunne der iagttages konstruktionsspor som kistespor, ofte afbrændt eller afsvedet, □ vægge□ af formodet fletværk og "låg" af fletværk, skind eller klæde. I mange af gravene blev der konstateret forkullede cirkulære og skålformede spor, der er tolket som afsvedne træskåle. På nær få mulige stykker jern blev der ikke fundet metaloldsager i gravene, der heller ikke rummede hverken brændte eller ubrændte knogler eller ligspor. Det skal nævnes, at der er mulighed for, at nogle af anlæggene skal dateres til førromersk jernalder, da den ukarakteristiske keramik fra de to perioder kan forveksles.

Det mulige gårdsanlæg nordligst på arealet kan være samtidig med gravpladsen, men ellers formodes den samtidige bebyggelse at befinde sig umiddelbart sydvest for det undersøgte areal.

KHM 2068

Mette Bjerrum
Jeppe Boel Jepsen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

361. Vendehøj 4

14.11.04 Hornslet

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Yngre romersk jernalder/germansk jernalder

sb. 77. Ved prøvegravning forud for byggemodning fremkom spor af bebyggelse fra yngre romersk eller germansk jernalder i form af grubehuse, brønde, stolpehuller og muligvis grave. Foreløbig er kun to grubehuse og en brønd undersøgt nærmere. I det ene grubehus fandtes et par væbevægte af ler, mens brønden indeholdt forholdsvis velbevaret træ og enkelte knogler. Bebyggelsen er interessant af to grunde. For det første er den meget velbevaret - der er næsten en meter muld over store dele af bopladsområdet. For det andet er det formodentlig den direkte efterfølger til den totaludgravede Vendehøj-landsby fra 200 f.Kr. til 200 e.Kr. Undersøgelsen fortsætter i 2004.

KHM 2112

Jeppe Boel Jepsen
Claus Kjeld Jensen
Lars Rasmussen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

362. Overgård

14.11.06 Mørke

Affaldsgruber

Andet anlægsarbejde

Ældre Middelalder

sb. 60. Ved prøveundersøgelse af et 2,5 ha. stort, højtliggende boligudstykningsområde fandtes 5 mindre affaldsgruber med rester af lerklining, blåmuslingskaller, knogler samt keramikskår af tidlig middelalderkarakter

EBM 822

Michael Wölck

Lotte Pedersen

Grube - Middelalder

363. Holmgård

14.11.08 Skødstrup

Boplads/kulturlag/gruber/offer

Vejanlæg

yngre stenalder/bronzealder/førromersk jernalder.

sb. 84. Fortsat bopladsundersøgelse fra 2002. Ved undersøgelsen fremkom spredte stolpehuller, affaldsgruber og kogestensgruber samt en lavning med vådbundsaflejringer og kulturlag indeholdende flint og keramik. I vådbundsaflejringerne blev der bl.a fundet to små flintdolke og en sleben økse fra senneolitikum. Ovenfor lavningen fandtes flere kogestensgruber. Af særlige anlæg på pladsen kan nævnes et grubekompleks indeholdende megen keramik og flint der dateres til senneolitikum eller bronzealder. Udgravningen er afsluttet.

FHM 4103

Michael Vinter Jensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre ste

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Depotfund/skattefund/offerfund - Bronzeald

Grube - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Depotfund/skattefund/offerfund - Førromer

Grube - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

364. Kankbølle

14.11.08 Skødstrup

Urnegrav/skelgrøft/kælder

Vejanlæg

udateret

sb. 83. Forud for anlæggelsen af motorvejen Søften-Skødstrup blev der foretaget en udgravning på toppen af en meget markant forhøjning i terrænet. Omtrent 10 m sydøst for bakkens højeste punkt blev der fundet en meget nedpløjet urnebrandgrav fra ældre jernalder. Mod nordøst i næsten samme afstand fra toppen var der en jordgravet kælder fra historisk tid, med trappetrin gravet ud direkte i undergrundsleret. Mod vest et udsnit på en halv snes meter af en N-S-gående skelgrøft, der markerer sogneskillet, mellem Skødstrup og Hjortshøj sogne.

FHM 4102

Carsten M. Riisager

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

Bebyggelse - Nyere tid

Århus Amt

365. Over Randlev

15.02.11 Randlev

Boplads

Selvvalgt forskning

Germ./vik.

sb. 11. Fortsat udgravning af bebyggelse (AUD 2001, 438). Undersøgelsen omfattede 4.500 m², hvor der fremkom to langhuse, tre grubehuse og en brønd. I brøndens opfyldningslag var en større mængde jerngenstande, hovedsageligt søm, klinknagler og brudstykker af beslag. Desuden var der en støbeform og husdyrknogler. Fund fra grubehusene omfattede jerngenstande, keramik samt ten- og vævevægte. I alt er nu 13.000 m² undersøgt og herved er fundet fire langhuse, syv grubehuse og to brønde.

FHM 4016

Jens Jeppesen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

366. Helenelyst

15.03.01 Brabrand

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder/ynge bronzealder

Fortsat udgravning fra 2002. Der fandtes ved udgravningen bopladsspor i form af gruber og stolpespor fra både tidlig neolitikum og yngre bronzealder. Ved udgravningen fremkom en ca. 20 m lang trapezformet Ø-V-orienteret nedgravning. Der var spor efter, at et lag af trækul var blevet afbrændt i bunden. Under afbrændingen af dette, var der anlagt et lag af ler, som fremkom stærkt rødbrændt. I den vestlige del af nedgravningen var der over lerlaget anlagt en stensamling. Umiddelbart under denne, fremkom der et grå lag med oldsager. Fyldskiftet dateres på grundlag af disse til Oxie gruppen.

FHM 4342

Claus Skriver

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

367. Labing Mølle

15.03.04 Lyngby

Vandmølle

Restaurering

Middelalder

Ved Århus Amts oprensning af mølledammen til Labing Mølle fremkom en større mængde egetømmer fra ældre mølledæmninger på stedet. Tømmeret blev registreret og prøver udtaget til dendrokronologisk datering. Egetræets alder viste sig at ligge mellem "efter 1190" og 1541. Ældste sikre datering er år 1290, og herved bliver Labing Mølle 100 år ældre end hidtil antaget.

FHM 4457

Jens Jeppesen

Vandmølle - Middelalder

368. Åboulevarden 28-30

15.03.11 Århus

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Rennæssance / Nyere tid

Udgravning på to grunde hvor Søndervold tidligere har været placeret. Det stod ret hurtigt klart at der intet var tilbage af den gamle forsvarsvold fra vikingetiden. Al jorden fra denne var bortgravet, formentlig i nyere tid. Der blev lavet 3 sonderende prøvegrøfter der viste at åbrinken var blevet afgravet i 1600-tallet, formentlig i forbindelse med de ombygninger af havnens bolværker der kendes fra skriftlige kilder. På baggrund af dette, blev der ikke lavet yderligere undersøgelser på grundene.

FHM 4230

Hans Skov

Lars Krants Larsen

Kulturlag - Nyere tid

369. Domkirkens sydvesthjørne

15.03.11 Århus

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I forbindelse med mindre kloakarbejde blev der gravet et vinkelformet hul ud for Domkirkens sydvesthjørne. I den ene grøft blev der registreret en række fundamentsten der antages at være dele af den senmiddelalderlige kirkegårdsmur. I den anden grøft var disse fundamentsten fjernet ved nyere forstyrrelser. I bunden var der dog intakte kulturlag. Herfra stammer bl.a. en smule keramik samt en langtandskam lavet af knogle formentlig fra ko.

FHM 4497

Morten Søvsø

Lars Krants Larsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

370. Domkirkepladsen ved Domkirkens nordlige tværskib

15.03.11 Århus

Vej, Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Middelalder

I forbindelse med mindre kloakarbejde blev påtruffet rester af en vej fra omkring 1100 samt rester efter endnu en brolægning, muligvis fra 1100-tallet. Der kan være tale om en reparation af første vej. Der fremkom derimod ingen begravelser fra Domkirkens kirkegård, hvilket viser at området foran tværskibets nordportal aldrig har været anvendt som kirkegård.

FHM 4491

Lars Krants Larsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

371. Havnegade 2A

15.03.11 Århus

Ovne, Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Vik.

I forbindelse med om- og tilbygninger på grunden Havnegade 2A/Skolegyde 10 (matr.nr. 855a) blev der lavet arkæologiske undersøgelser i kælderen samt på området mellem Skolegyde 10 og Skolegyde 8. Området hvor undersøgelserne er foretaget befinder sig lige øst for domkirkens kor oven på en ca. 1 m høj strandvold. Vigtigste resultater er en række af store ovne der har afløst hinanden. Det er endnu ikke helt klarlagt hvad ovnene har været brugt til, muligvis er der tale om et bageri. Der er ganske mange fund. Nævnes kan kamme og kammageraffald, bennåle, vævevægte og tenvægte. Fra det store udland stammer små stumper drikkeglas og en kværnsten af rhinsk bassalt, hvæssesten af skiffer og gryder af klæbersten fra Norge og mosaik- og sølvfolieperler.

FHM 4480

Lars Krants Larsen

Andre anlæg/diverse - Vikingetid

Kulturlag - Vikingetid

372. Østergade 4

15.03.11 Århus

kulturlag

Andet anlægsarbejde

Jernalder, Nyere tid

I forbindelse med etablering af en ny kældertrappe fremkom enkelte stolpehuller fra jernalder samt kulturlag og grube fra senmiddelalder/nyere tid.

FHM 4487

Lars Krants Larsen

Kulturlag - Jernalder

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

373. Store Torv

15.03.11 Århus

Brønd, fundamenter

Andet anlægsarbejde

Høj.mid.

I forbindelse med opførelse af en vandkunst på Store Torv ville man få frilagt fundamenterne fra byens ældste rådhus samt fjerne dele af den ældste offentlige brønd på torvet (AUD 1994, 421). Der blev bjerget træ fra brønden der er dateret til ca. 1257-61. Fundamenter og brønd blev indmålt med GPS og det kunne konstateres at de oprindelige indmålinger skal justeres en smule, både hvad angår placering og kote. Det kunne endvidere konstateres, at de træbyggede brønde, der under den oprindelige udgravning af torvet blev bevaret, er i hastigt forfald og ved først givne lejlighed bør udgraves med henblik på at bjerger træprøver til dendrokronologiske dateringer.

FHM 4470

Lars Krants Larsen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

374. Studsgade 16

15.03.11 Århus

Bageri

Diverse

Nyere tid

Da dele af en parkeringsplads pludselig sank ned i et dybt hul blev museet kontaktet. Det viste sig at parkeringsbåsene var placeret oven på en teglstensopmuret fyringskanal til et stort bageri opført af Århus-kooperativet "Arbejdernes Produktionsforening" i 1907. Den snildt indrettede ovn kunne bage op til 408 brød ad gangen.

FHM 4495

Lars Krants Larsen

Bebyggelse - Nyere tid

375. Studsgade 32

15.03.11 Århus

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Udateret

I forbindelse med mindre kloakarbejde blev der gravet et hul foran de små huse der ligger lidt tilbage trukket fra Studsgade. Hullet var usædvanlig forstyrret af moderne installationer og væsentligste resultat var at undergrunden befinder sig over kote 3 m, hvilket er usædvanligt højt. Det stemmer da heller ikke helt overens med tidligere undersøgelser i gaden, og der kan være tale om en fejltolkning.

FHM 4508

Lars Krants Larsen

Bebyggelse - Udateret

376. Vestergade 3

15.03.11 Århus

Smedje, kirkegård, hospital

Restaurering

Tid.mid., sen.mid., nyere tid

I forbindelse med omfattende renoveringer af bygningerne på grunden Vestergade 3 blev der foretaget arkæologiske undersøgelser forskellige steder på grunden. I kælderen under vestfløjen blev påvist en bronzesmedje fra 1000-årene samt 3 brønde hvoraf den ene var overlejret af smedjen, men dog næppe meget ældre end denne. Næst ældste brønd er dendrokronologisk dateret til 1230erne og den yngste til starten af 1700-tallet. Desuden blev der påtruffet senmiddelalderlige grave fra Helligåndshospitalet. Ved undersøgelserne i gården og i bygningerne benævnt "Restauranten" og "Pianobaren" blev påtruffet fundamenter og brolægninger fra Århus Helligåndshospital. Ældste et bindingsværkshus fra omkring 1400, der efter en brand omkring 1500 erstattes af endnu en bygning, denne med teglflisegulv. Sammenholder man de skriftlige kilder med de nye arkæologiske undersøgelser ser det ud til at hospitalet oprindeligt kun har haft kirkegård øst for det undersøgte område i området under nuværende Magasin, og at det først er sent i middelalderen at kirkegården vest for de undersøgte bygninger tages i brug. Endvidere kunne det tyde på at Helligåndshospitalet oprindeligt har været i besiddelse af hele området mellem Emil Vetts Passage, Åboulevarden, Immervad og Vestergade, et område på omkring 8000 kvm.

FHM 4461

Lars Krants Larsen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

377. Hundhøj

15.04.04 Kolt

gruber/mose

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder/bronzealder/ældre jernalder

sb. 88. Ved prøvegravning og udgravningen af en forhøjning, fremkom i forhøjningens udkant et lerkar fra senneolitikum, en stor (8 x 10 m) grube fra ældre førromersk jernalder, et par gruber med jernalder keramik, et lille mosehul med bronzealder- og jernalderkeramik samt agerrener fra historisk tid.

FHM 4515

Carsten M. Riisager

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

Andre anlæg/diverse - Jernalder

Ager/mark - Nyere tid

378. Kolt

15.04.04 Kolt

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

I forbindelse med prøvegravninger på to højtliggende marker blev påtruffet anlægsspor fra to formentligt enkeltliggende gårdsanlæg. Ingen huse blev påtruffet men en del kogestensgruber og affaldsgruber.

FHM 4481

Lars Krants Larsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

379. Skovhøj

15.04.04 Kolt

Grav

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

I forbindelse med byggemodning blev en overpløjet høj undersøgt. Højen dækkede over en lerkargrav fra ældre romersk jernalder. Graven, der var omsat af en stenramme, indeholdte 9 lerkar samt et bæltespænde.

FHM 4392

Claus Skriver

Gravplads/grav - Romersk jernalder

380. Mårslet Bytoften

15.04.06 Mårslet

Hørforarbejdning

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Nær et lille moseområde blev påtruffet et kampestensopbygget rødningsskar med to hørgrave tæt ved. Desuden blev udgravet enkelte gruber med affaldsprodukter. Undersøgelsen fortsætter i det nye år.

FHM 4534

Lars Krants Larsen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

381. Mårslet Tandervej

15.04.06 Mårslet

Gruber, vej

Vejanlæg

Vik., Tidlig midd., Nyere tid

Prøvegravninger på et stort udstykningsområde der dog for en stor del er præget af mose og engdrag. Længst mod vest blev påtruffet anlæg fra 1000-årene, der sandsynligvis kan henføres til den forsvundne landsby Over Mårslet. Desuden blev påtruffet en gammel vej kendt fra udskiftningskortene.

FHM 4512

Lars Krants Larsen

Grube - Vikingetid

Grube - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

382. Constantinsborg

15.04.07 Ormslev

Bro

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

I forbindelse med reetablering af det gamle haveanlæg på Constantinsborg blev der ved den nordlige voldgrav påtruffet pæle og kampesten. Der er sandsynligvis tale om den sydlige fundering til en bro. Det kunne endvidere konstateres at der oprindeligt har været rindende vand i voldgraven. Voldgrav og bro menes jævnfør årringsdateringer opført omkring 1680.

FHM 4489

Lars Krants Larsen

Forsvarsanlæg/voldsted - Nyere tid

Herregård - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

383. Lystrup Engso

15.06.01 Elev

Boplads/udsmidslag

Andet anlægsarbejde

Ertebøllekultur

Arkæologiske forundersøgelser forud for mulig etablering af engso i Lystrup Enge. Engområdet har i stenalderen været dækket af en fjord. Langs den forhistoriske kyst er der igennem årene registreret og undersøgt mange bopladser primært fra Ertebøllekulturen særligt langs nordkysten. Der blev ved de gennemførte undersøgelser åbnet 22 grøfter. I en grøft trukket umiddelbart syd for de udgravede dele af Lystrup Enge bopladsen fandtes bevarede træstager. Indtrykket var dog her, at bopladsområdet i vid udstrækning er blevet afgrænset mod syd ved de tidligere gennemførte udgravninger. Langs den forhistoriske sydkyst er der i engene trukket en serie grøfter i et område med mange bopladregistreringer. I en af grøfterne fandtes der omrodede kulturlag med bevaret træ, knogle og tak. Også andre grøfter i området efterlod et indtryk af, at der her kan være gode muligheder for at finde bevarede udsmidslag med organisk materiale.

FHM 4528

Henrik Skousen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

384. Aldersro I

15.06.02 Elsted

boplads

Vejanlæg

Yngre stenalder

sb. 55. Fortsat og afsluttet undersøgelse af boplads fra yngre stenalder med tykt, stratificeret kulturlag. Kulturlaget dækker ca. 6000 m² på en sydvendt, let skrånende flade ned mod en lille mose. I alt 1470 m² er udgravet stratigrafisk med forskellige metoder. Pladsens mest markante bosættelse tilhører tragtbægerkulturens per. V, men tidligneo-litikum per. II og mellemneolitikum per. I-II er også tilstede i form af gruber og kulturlagspletter nederst i lagfølgen, ligesom indslag af grubekeramisk kultur, enkeltgravskultur og dolktid ses i de øvre lag. Centralt på bopladsen afdækkedes et aktivitetsområde med meget tæt fundspredning, hvor dele af flintinventaret kan refittes. I andre områder er fundspredningen meget diffus, og da der her er en tendens til terrassedannelse kan der være tale om tilknyttede agre. Kulturlagene er genstand for naturvidenskabelige analyser til belysning af lagsekvensens dannelse: makrofossil- og pollenanalyse, tekstur- og tyndslibsanalyse og C14-datering. Der har sandsynligvis været udsmidslag i den tilstødende tørvemose, men dette er destrueret ved omfattende aktiviteter i ældre jernalder, se AUD 2002. Ved bopladsens vestlige udkant fremkom en del gruber og særlige fund, der tolkes som ofringer i forbindelse med kildevæld. Der er tale om hele økser, mejslers og lerkar samt en lille samling tværpile, der i tid strækker sig fra tidlig tragtbægerkultur til enkeltgravskultur.

FHM 4096

Uffe Rasmussen

Peter Lundby

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

385. Asmusgårdsvej

15.06.02 Elsted

Gruber

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

I forbindelse med etableringen af 3 prøvegrøfter på en mark i Elsted sogn, blev der påtruffet gruber og anlægsspor fra førromersk jernalder per. 1. Prøvegravningen gav ikke anledning til yderligere undersøgelser.

FHM 4203

Lars Krants Larsen

Grube - Førromersk jernalder

386. Asmusgårdsvej

15.06.02 Elsted

Gruber, boplads, sognegrænse

Andet anlægsarbejde

Y.st, jernalder, midd.

I forbindelse med etablering af afskærende spildevandsledning i ovennævnte sogne blev der påtruffet stolpehuller, affalds- og kogestensgruber med keramik fra perioden tidlig neolitikum til jernalder, samt en evt. sogneskelgrænse, som kan være gravet i middelalderen. De arkæologiske resultater gav ikke anledning til yderligere udgravninger.

FHM 4514

Karin Poulsen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Andre anlæg/diverse - Middelalder

387. Kildevang D

15.06.02 Elsted

Boplads/gruber/stolpehuller/kulturlag.

Vejanlæg

Yngre stenalder/ældre jernalder

sb. 53. Boplads beliggende på en jævnt, skrånende bakke umiddelbart ovenfor den forhistoriske fjord ved Lystrup Enge. Lokaliteten er en fortsættelse af en tidligere udgravet lokalitet umiddelbart vest for (FHM 4092A-C). Den er ikke afgrænset mod syd. Der fandtes 10 gruber samt kulturlag fra yngre stenalder med fund af flint og keramik, hvoraf én er en mulig rituel grube fra tidlig neolitikum. Fra ældre jernalder blev der i alt blev der udskilt 16 huse fordelt på 12 treskibede huse samt 4 udhuse, hvoraf to er fra tidlig romersk jernalder mens resten er fra sen førromersk jernalder. Især én gård med velbevarede hegn og et langhus i tre faser skiller sig ud som en mulig stormandsgård. Desuden fandtes 4 brønde fra jernalderen. Der er i alt afdækket et areal på 10.500 m².

FHM 4092D

Mads Ravn

Jakob Bonde

Grube - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Jernalder

388. Kildevang E

15.06.02 Elsted

Boplads/gruber/stolpehuller/kulturlag

Vejanlæg

Yngre stenalder/førromersk jernalder

På en jævnt, skrånende bakke er der afdækket et areal på 9000 m². Der fandtes her boplads spor i form af gruber, huse og kulturlag. Fem anlæg dateres til stenalderen fordelt på en mulig grav fra mesolitikum samt tre affaldsgruber og et rituel, systemgravet anlæg fra den tidlige del af neolitikum (tidligneolitikum per. II/mellemneolitikum per. I.). Anlægget blev systematisk udgravet og tegnede sig som fire på hinanden nedgravede grøfter overlejret af et mørkt, fundholdigt kulturlag med fornemt ornamentet keramik. Fire treskibede huse på pladsen dateres til sen førromersk jernalder mens et enkelt dateres til tidlig førromersk jernalder. Desuden fandtes 2 brønde og flere gruber med keramik og knogler fra jernalderen. Lokaliteten er ikke afgrænset mod syd. Udgravningen er afsluttet.

FHM 4431

Mads Ravn

Jakob Bonde

Gravplads/grav - Ældre stenalder

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

389. Klokhøje I

15.06.04 Lisbjerg

Boplads

Vejanlæg

Sen førromersk/ældre romersk jernalder

sb. 146. Undersøgelse af en højt beliggende bebyggelse fra sen førromersk jernalder og ældre romersk jernalder forud for anlæggelsen af Skødstrup-Søften motorvejen. Ved undersøgelsen blev der fundet 9 huse fra sen førromersk jernalder og 3 langhuse fra ældre romersk jernalder, samt 5 småhuse og hegnsgrøfter i flere faser omkring det samme gårdsanlæg. Flere af husene har været udsat for brand. Bebyggelsen har haft mindst fire faser. Derudover blev der fundet 52 gruber hvor de fleste lå i et område med grubekomplekser vest for selve bebyggelsen. En enkelt af gruberne skilte sig ud ved at indeholde store mængder rødbrændt ler og mange lerkar. Grubens fyld tolkes som udrømning af en brandtomt. Bopladsen fortsætter nord for undersøgelsesområdet og er således ikke totalundersøgt.

FHM 4490

Poul Nissen

Peter Mohr Christensen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

390. Lindegård mose

15.06.04 Lisbjerg

Kulturlag/udsmidslag/mose

Vejanlæg

Yngre stenalder/bronzealder/jernalder

sb. 147. Forud for anlæggelsen af motorvejen Søften-Skødstrup blev der udgravet et lille mosehul med stratificerede aflejringer samt et tilstødende stratificeret kulturlag. Lokaliteten lå i tilknytning til et større, tidligere vådområde ovenfor Egådalen. De fundførende mosekontekster må ud fra fundene dateres til henholdsvis tidligneoolitikum, mellemneolitikum per. V og til bronzealder/jernalder. Flere af mosekonteksterne kunne stratigrafisk relateres til de tilstødende kulturlagskontekster og deres indbyrdes datering understøttes af fundene. Fundmaterialet består af flint, keramik, lidt rav samt knogle/tak/tand. Fra de to neolitiske mosekontekster foreligger en del knoglefund som i flere tilfælde fandtes som mindre, afgrænsede koncentrationer. Der er i alt afdækket et areal på ca. 1250 m².

FHM 4502

Peter W. Lundby

Kulturlag - Yngre stenalder

Kulturlag - Bronzealder

Kulturlag - Jernalder

391. Lindegård Vold

15.06.04 Lisbjerg

kulturlag/spidsgrøft/vandgrøft

Vejanlæg

stenalder/historisk tid

sb. 94. Fortsat udgravning fra 2002. På en SØ-ventd skråning for foden af Lisbjerg-bakken er der ved årets udgravninger blevet undersøgt et vådbundsområde med kulturlevn fra mesolitikum og sen tidlig neolitikum, samt et næsten 840 m langt udsnit af et voldgravsforløb fra slutningen af forhistorisk tid eller starten af historisk tid (se også gravningerne FHM 4397 og FHM 4434). Hertil kommer to agerensystemer fra middelalder, renæssancen eller starten af nyere tid og et 390 m langt udsnit af en mindst 800 m lang vandafledningsgrøft med samme datering. Desuden var der af udaterede anlæg 20 gruber, 18 stolpehuller, 11 udefinerede eller uspecificerede anlæg og to rodvæltre.

FHM 4395

Carsten M. Riisager

Kulturlag - Ældre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Oldtid

Forsvarsanlæg/voldsted - Oldtid

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Middelalder

392. Lisbjerg Terp vest

15.06.04 Lisbjerg

Boplads/gruber/stolpehuller/kulturlag

Vejanlæg

Yngre stenalder/førromersk jernalder

sb. 39. Fortsat bopladsundersøgelse fra 2002. På en mindre højning i kuperet terræn vest for Terp blev afdækket gruber, huse og kulturlag, der dateringsmæssigt spredte sig fra tidligneoolitikum til yngre førromersk jernalder. Anlæggene fra tidligneoolitikum omfattede et delvist bevaret hus med et formodet aktivitetsområde i østenden samt to hegnforløb. Anlæggene var placeret på en sydøstvendt skråning ned mod et tidligere vådområde og fandtes under et kulturlag, der på baggrund af fundmaterialet anses for opblandet men primært kan dateres tilmellemneolitikum per. V. Fra den tidligste del af førromersk jernalder fandtes en stor mængde gruber, der for de flestes vedkommende indeholdt et varieret fundmateriale bestående af keramik, knogler og forarbejdet flint. Enkelte af gruberne stammer muligvis fra yngre bronzealder. Tre huse skal med stor sandsynlighed dateres til bopladsen fra tidlig førromersk jernalder. To huse og en enkelt grube dateres til yngre førromersk jernalder. Alle anlæg fra denne periode fandtes i udkanten af udgravningsfeltet og en mulig boplads fra yngre førromersk jernalder anses ikke for afgrænset. En staklade med 3 x 3 stolper kan ikke dateres nærmere indenfor pladsens brugsperiode. Udgravningen er afsluttet. Der er ialt afdækket et areal på ca. 18.570 kvm.

FHM 4194

Jakob Bonde

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

393. Damgården

15.06.06 Søften

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder/ ældre romersk jernalder

Udgravning af et ca. 1000 m² stort areal med gruber, belligende umiddelbart øst for bopladsen FHM 3576 E, Damtården IV, der blev udgravet i 1991. Gruberne indeholdt keramik fra overgangen førromersk jernalder og ældre romersk jernalder, samt rester af støbeforme.

FHM 4475

Claus Skriver

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Skanderborg Amt

394. Kærsgård

16.01.08 Silkeborg

Høj

Diverse

Udateret

Prøvegravning i en ca. 0.8 m høj og 8-9 m stor, nyfundet gravhøj. Højen er tilsyneladende uskadt, og er efterfølgende blevet fredet.

SIM 8/2003

Jette Bang

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

395. Borrehøj

16.01.09 Skannerup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 63. Mindre undersøgelse af spredte kogestensgruber. Umiddelbart nord for området er tidligere udgravet et enkeltliggende gårdsanlæg fra yngre romersk jernalder (AUD 1988, 322).

SIM 19/2003

Knud Bjerring Jensen

Grube - Udateret

396. Tvilum

16.01.14 Tvilum

Megalitanlæg

Dyrkning

Yngre stenalder

sb. 220. Prøvegravning i formodet megalitanlæg. Der fremkom en del ildskørnet flint, kvartsit og granit. Desuden fandtes spredte neolitiske lerkarskår, hvoraf flere med ornamentik kan henføres til mellemneolitikum per. I. Undersøgelsen fortsætter i 2004.

SIM 11/2003

Knud Bjerring Jensen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

397. Haldursvej-Ry

16.02.03 Dover

Gruber og stolpehuller

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder, sn/æbz og æj.

Ved en forundersøgelse fandtes spredte spor af forhistoriske bebyggelser i form af gruber, stolpehuller og løsfund fra ældre stenalder, senneolitisk tid/ældre bronzealder og ældre jernalder.

SBM 961

Ejvind Hertz

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Andre anlæg/diverse - Bronzealder

Andre anlæg/diverse - Ældre jernalder

398. Grønagergård

16.03.02 Hornborg

Boplads

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder

sb. 63. På en lav, sandet højtning i et tidligere vandlidende område udgravedes to faser af et gårdsanlæg fra ældre romersk jernalder. Gårdsanlægget bestod i begge faser af et langhus og to-tre udhuse. Det ældste langhus viser spor efter nedbrænding. Ved den sydlige kant af undersøgelsesområdet fandtes endnu et langhus, der antyder, at bopladsen strækker sig yderligere mod syd og sydøst.

VKH 6536

Charlotta Lindblom

Bebyggelse - Romersk jernalder

399. Haurum

16.03.02 Hornborg

Gravplads

Vejanlæg

Yngre bronzealder

sb. 73. På toppen af en lille bakke blev der frilagt 320 m². På den lille gravplads blev der registreret 4 urner, 13 brandpletter samt to gruber. Urnerne der var stærkt skadet af pløjning blev optaget i gips for senere udgravning på Vejle Amts konserveringsværksted. Lokaliteten er færdigudgravet.

VKH 6554

Aase Gyldion Andersen

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

400. Sønderkær

16.03.02 Hornborg

Høj, gravplads, boplads

Vejanlæg

Enkeltgravskultur, førromersk, germansk stenalder

sb. 14. Ved søgningen efter to registrerede gravhøje, sb.nr. 14 og 15 blev der åbnet et 2050 m² stort felt. Her blev der fundet en 1,7 x 3 m stor jordfæstegrav fra undergravstid, indeholdene en flintøkse og en stridsøkse. Graven var beliggende på en naturlig morænebakke og af selve gravhøjen fandtes ingen spor. Ydermere fandtes blev der fundet tre brandgruber og en urne fra tidlig førromersk jernalder. Urnen og den ene brandgrube indeholdt øskenringe af bronze. Af bebyggelsesspor fandtes et 6 x 26 m stort treskibet hus fra yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. Vest herfor fandtes dele af et hegnsforløb, der utvivlsomt har omgivet et gårdsanlæg, der dog lå uden for traceet.

VKH 6525

John E. Jeppesen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

401. Borgergade, Horsens

16.03.03 Horsens

bebyggelsesspor

Andet anlægsarbejde

middelalder

sb. 47. I forbindelse med omlægning af fjernvarmerør blev der registreret kulturlag fra middelalderen.

HOM 1778

Rikke Isler

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

402. Gersdorfsgade 28, Horsens by

16.03.03 Horsens

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 81-82. I forbindelse med udgravning af et ledningstracé i baggården, blev anlægsarbejdet overvåget på baggrund af tidligere fund af gravlæggelser i nabogården i Ole Wormsgade. Der blev ikke fundet uforstyrrede grave, kun moderne forstyrrelser og nedgravninger med mange humane knogler i fylden.

HOM 1770

Rikke Isler

Kulturlag - Nyere tid

403. Horsens Nørrestrand

16.03.03 Horsens

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

mellem-sen førromersk jernalder

sb. 38. På et højtliggende, fladt næs midt på den sydlige side af Nørrestrand blev foretaget en prøvegravning forud for anlæggelsen af mulddepot. I 6 udlagte søgegrøfter blev der registreret i alt 64 anlæg, heraf et dusin stolpehuller, som næsten alle blot blev registreret i fladen. 6 af de mange påviste gruber dateres ud fra skårmaterialet til mellemste- eller sen ældre førromersk jernalder. Fra en af gruberne fremkom også en lille bronzefibula og en jernslagge. Da det efter prøvegravningen blev besluttet at anlægge mulddepotet et andet sted end oprindeligt planlagt, resulterede undersøgelsen ikke i en efterfølgende udgravning.

HOM 443

Per Borup

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

404. Lovby

16.03.03 Horsens

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

yngre bronzealder/ældre førromersk jernalder

sb. 64. Under prøvegravning forud for byggemodning af grunde beliggende på et højedrag nord for Bygholm Sø og sydøst for tomten af Lovby Kirke blev påtruffet bebyggelsesspor i form af stolpehuller og gruber. Et par skår fundet i en grube dateres til bronzealder eller førromersk jernalder.

HOM 922

Mikkel H. Thomsen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

405. Lovbyvej-Silkeborgvej, spejderhytte

16.03.03 Horsens

aktivitetsspor

Andet anlægsarbejde

oldtid

sb. 97. Forud for anlæg af spejderhytte i område med gravhøj og oplagt for forhistorisk bebyggelse lagdes to søgegrøfter med udvidelser. Der fandtes kun to stolpehuller som ikke kunne sættes i sammenhæng med andet, hvorfor området blev frigivet.

HOM 1769

Annemette Kjærgaard

Andre anlæg/diverse - Oldtid

406. Nørhuse Eng

16.03.03 Horsens

boplads

Andet anlægsarbejde

ældre stenalder

I et spildevandstracé gennem Hansted Ådal sås under tørvelaget nedenfor den sydlige skråning af Hansted Ådal en lille sandet hævnning af undergrunden. I overfladen, af det der i slutningen af ældre stenalder var den nordligste spids af en lille holm, udgravedes indenfor nogle få kvadratmeter flint fra Ertebøllekulturen, mest i form af restprodukter fra flinttilhugning. Stedet anses for at udgøre et aktivitetsområde, der var helt uden anlæg.

HOM 1818

Per Borup

Bebyggelse - Ældre stenalder

407. Nørhuse nord

16.03.03 Horsens

boplads

Andet anlægsarbejde

ældre stenalder, yngre stenalder

sb. 103. Indenfor et 10 m bredt spildevandstracé undersøgtes et op til ca. 20 cm tykt kulturlag i en smal lavning på en fossil tange, der i stenalderhavet fra fastlandet skød sig ud i Hansted Ådal. Især indenfor et ca. 5 x 10 m stort område indeholdt kulturlaget en større mængde affaldsflint med enkelte redskaber fra både tragtbægerkulturen og senneolitikum samt enkelte mikrolitter fra maglemosekulturen. Kulturlaget, der også indeholdt enkelte skår og lidt organisk materiale, anses for at udgøre en del af et udsmidslag fra en nærliggende boplads, af hvilken der ikke sås direkte spor. Udfra topografien kan bebyggelsen findes på begge sider af den lille lavning.

HOM 1840

Per Borup

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Kulturlag - Yngre stenalder

408. Østergades Stadion

16.03.03 Horsens

kogegrube, gruber

Andet anlægsarbejde

oldtid, nyere tid

En forundersøgelse på det gamle Østergades Stadion, anlagt i 1930'erne, resulterede i fundet af flere spredte og diffuse anlægsspor. Blandt andet fandtes flere fyldskifter med trækulsfarvet fyld og flere flintafslag, en kogestensgrube samt en nedgravning fra nyere tid med flere sten samt enkelte teglfragmenter og enkelt skår af glaseret keramik i overfladen. Gruben kunne ikke umiddelbart relateres til yderligere anlæg. Undersøgelsen førte ikke til en egentlig udgravning.

HOM 1814

Karen Rysgaard

Grube - Oldtid

Grube - Nyere tid

409. Enner-Vinten

16.03.06 Tamdrup

gruber

Andet anlægsarbejde

bronzealder

sb. 16. Forud for anlæggelsen af en vandledning blev der i tracéet undersøgt to gruber og et enkelt stolpehul på skråningen af en lille forhøjning. Mens en ca. 2,7 m bred og 110 cm dyb grube var fundtom, indeholdt en nærliggende, noget mindre grube et større skårmateriale, der daterer gruben til mellemste eller yngre bronzealder.

HOM 1742

Per Borup

Grube - Bronzealder

410. Statsfængsel, Enner Mark

16.03.06 Tamdrup

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

yngre førromersk jernalder/ældre romersk jernalder

sb. 130. Forundersøgelse forud for etablering af skurby ved Frodesdalsvej. Der lokaliseredes en del af en større bebyggelse fra tiden omkring Kr. f. på den nordlige del af det berørte areal. Området er friholdt for tungt materiel og der er i den forbindelse ikke muldafrømmet til bunden.

HOM 1519 (Colas)

Anne Mette Kristiansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

411. Statsfængsel, Enner Mark

16.03.06 Tamdrup

bebyggelse, grave

Andet anlægsarbejde

yngre bronzealder, ældre førromersk
jernalder, ældre germansk jernalder

sb. 121, 125-130. Udgravning af 8 lokaliteter indenfor et 45 ha stort område på Enner Mark, forud for opførelsen af "Statsfængslet Østjylland". De 8 udgravninger afslørede, at der i området gennem en stor del af forhistorisk tid har været aktivitet i form af bebyggelse på stedet. Foruden bebyggelse fra ældre bronzealder i form af et særpræget væggrøftshus fra per. III og almindelige treskibede huse fra yngre bronzealder fandtes flere enkeltgårde fra ældre førromersk jernalder af typen med væggrøft i den østlige ende af huset. Perioderne yngre førromersk og ældre romersk jernalder er også repræsenteret, dog kun således at udkanten af en større bebyggelse fra tiden blev påvist. Mere omfattende var bebyggelsen fra ældre germansk jernalder, hvoraf der afdækkedes flere gårdsanlæg i flere faser. Et 25 m langt enskibet hus med buede langsider dateres til en sen del af vikingetiden. Med sin placering ganske nær skudstedet for Enner-skatten, en stor sølvskat fra sen vikingetid, må det stå klart at den gård, hvor skatten er nedlagt dermed er fundet. Både germanertids- og vikingetidsbebyggelsen er beliggende lavt, på mindre højninger i et terræn tidligere præget af talrige vådområder. Karakteristisk for pladserne er tykke lag af kasserede brændte sten (udsmid af det meget svinende ildaffald fra husene) i forbindelse med bebyggelserne. På områdets mest markante bakketop fandtes en grav fra vikingetid indeholdende en stor jernøkse, kniv med hvæssten samt et halvkuglekar. Spredt i området fandtes flere dårligt bevarede urnegrave, formentlig fra ældre førromersk jernalder.

HOM 1519

Anne Mette Kristiansen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

412. Søkildevej, Ring Sø, etape 2.

16.04.04 Ring

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

neolitikum, bronzealder, førromersk
jernalder

sb. 54. Ved prøvegravning af det berørte område ovenfor Ring Sø er der fundet spor af forhistorisk bebyggelse og anden aktivitet. Bebyggelsessporene har karakter af stolpehuller, gruber og kogegruber. De øvrige aktivitetsspor udgøres af gruber, kogegruber og områder med kulturlagsrester. Disse områder har form af egentlige lavninger, men også af mindre sænkninger i terrænet, hvor den oprindelige muldhorisont er bevaret. Det vurderes at anlægssporene skal undersøges nærmere. Dateringerne af det fundne rækker fra neolitikum (formentlig enkeltgravskultur), et muligt indslag fra yngre bronzealder og i et enkelt tilfælde jernalder. Dateringen til jernalder skyldes fundet af en plankonveks jernslagge fundet øverst i en grubes fyld. Dateringerne skal tages med forbehold, da det fremkomne keramikmateriale er begrænset i mængde; det fundne virker noget særegent og det er nødvendigt med et forøget materiale for at nå en sikker datering.

HOM 1877

Anne Mette Kristiansen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

413. Glarbo

16.04.05 Gl.Rye (Rye)

Høj

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 29. Mindre undersøgelse af spredte fyldskifter under sløjfet gravhøj. Der kunne ikke udskilles egentlige anlæg på stedet.

SIM 17/2003

Knud Bjerring Jensen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

414. Rye Bro

16.04.05 Gl.Rye (Rye)

Broanlæg

Vejanlæg

Midd./nyere tid

Mindre undersøgelse efter opgravning af talrige, kraftige stolper i forbindelse med etablering af en ny stibro over Salten Å. De fleste af stolperne er firkantet tilhuggede med dimensioner på op til 25 x 25 cm. Størstedelen af stolperne er tilspidsede i den ene ende, og flere er op mod et par meter lange. Stolperne stammer formodentlig fra forskellige broanlæg over Salten Å, og dendrokronologiske dateringer af 18 udvalgte stolper og planker spreder sig begyndelsen af 1500-årene til omkring år 1800.

SIM 1/2003

Knud Bjerring Jensen

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

415. Bytoften 41, Sdr. Vissing

16.04.06 Sønder Vissing

grube

Andet anlægsarbejde

ældre førromersk jernalder

Under prøvegravning forud for parcelhusbyggeri fremkom en ca. 4 x 4 m stor, uregelmæssig grube. Den blot 30-35 cm dybe, formodede sandtagningsgrube dateres ud fra et mindre skårmateriale til tidlig førromersk jernalder.

HOM 1798

Per Borup

Grube - Førromersk jernalder

416. Gantrupvej, Voerladegård

16.04.11 Voerladegård

bebyggelse, urnegrav

Andet anlægsarbejde

ældre jernalder, vikingetid, tidlig middelalder

sb. 97. Fortsat udgravning af lokalitet med vikingetids- og tidlig middelalderbebyggelse. Der fandtes stolpehuller, men hele hustomter kunne ikke erkendes. Der kunne ikke føjes nyt til langhuset A400 fra 2000-udgravningen, og modsat 2000-udgravningen fandtes ingen grubehuse. Alt i alt tyder det på, at vi er i en anden type aktivitetsområde, måske i udkanten af bebyggelsen. Det er her, man har placeret sin brønd, og stolpehullerne må stamme fra andre uidentificerede aktiviteter. Grøften A35 fra 2000 løb tværs gennem hele feltet og fortsatte videre ud af feltet mod nord, og anlægsintensiteten formindskedes ikke mod nord. Et hegnsforløb konstateredes østligst i det vestlige felt, men ellers tyder anlægssporene kraftigt ud mod vest. Det kan derfor konkluderes, at bebyggelsen strækker sig videre mod nord (og øst), men ikke mod vest. Den tilhørende bebyggelse, dvs. egentlige huse, skal nok findes mod syd (syd for 2000-feltet), hvor det delvist udgravede langhus A401 blev afdækket. En urnegrav samt en håndfuld potteskår fra det vestlige felt viser, at der tillige må findes en jernalderbebyggelse i nærheden.

HOM 1483

Marie Foged Klemensen

Andre anlæg/diverse - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

417. Klostermølle

16.04.11 Voerladegård

kloster

Andet anlægsarbejde

middelalder

sb. 81. Bygningerne ved Klostermølle udgøres i dag af et skovriderhus, en naturskole og de overlevende bygninger fra en nu nedlagt papirmølle. Under disse ligger resterne af Voer Kloster i form af selve kirken og det centrale klosteranlæg samt formodentlig også rester af diverse mølleanlæg. Der har kun været foretaget mindre arkæologiske undersøgelser (senest ved M. Aaman Sørensen, O. Schiørring o.a. i 1983; registreringsmaterialet fra den og ældre undersøgelser befinder sig på Nationalmuseet), så anlæggets fysiske historie er ringe belyst. Desuden er der gjort (og bliver stadig gjort) en del fund i form af menneskeknogler, rester af mursten, tag- og gulvtegl og lignende ved havegravning, i muldvarpeskud o.s.v. Lokaliteten er fredet, så eventuelle jordarbejder sker kun med dispensation fra rette myndigheder og bør følges arkæologisk. I forbindelse med forskelligt, mindre ledningsarbejde blev gravearbejdet fulgt, og der registreredes et lille udsnit af mur og fundament og murværk opført i munkesten. Ud fra tegl fundet i fylden ved fundamentet dateres det til høj-/senmiddelalder. Ligeledes registreredes de forskellige opfyldslag i grøfterne.

HOM 1704

Annemette Kjærgaard

Kloster - Middelalder

418. Ryttergård, Dørup

16.04.11 Voerladegård

hus

Andet anlægsarbejde

1000-1600

sb. 111. I forbindelse med muldafrømning forud for byggeri af hus fremkom nordligst i feltet i alt 12 stolpehuller. Stolpehullerne tolkes som det sydligste forløb af en bygning med jordgravede stolper. Der konstateredes to mulige vægforløb samt en mulig, indvendig skillevægskonstruktion. Bygningen sås at fortsætte ind under en vej etableret i nyere tid. Der blev ikke fundet noget daterende i stolpehulsnedgravningerne, men de dateres alligevel forsigtigt til middelalder/renæssance ud fra graden af udvaskning, beliggenhed o.s.v.

HOM 1839

Annemette Kjærgaard

Bebyggelse - Nyere tid

419. Egebjerg Kær

16.05.02 Hansted

boplads

Andet anlægsarbejde

TRB/Senneolitikum/æ.br

sb. 94. På et lavtliggende, næsten helt fladt, sandet næs ned til Hansted Ådal registreredes i et spildevandstracé i alt 54 forhistoriske anlæg, næsten alle i form af stolpehuller. Herfra kunne udskilles det meste af et treskibet, Ø-V-orienteret langhus med 3 sæt tagbærende stolper og 12 bevarede vægstolper. Den østligste del af det 5-5,25 m brede hus var fjernet af en moderne nedgravning, men det har ikke været meget længere end de godt 10 m, som var bevaret. Der fremkom ingen daterende fund med tilknytning til huset, som formentlig skal dateres til ældre eller mellemste bronzealder. I kanten af huset lå en grube fra tragtbægerkulturen. Den indeholdt foruden skår fra mellemneolitikum per. I, også nogle brændte hasselnøddeskaller.

Lidt herfra udgravedes et toskibet langhus med et 4 x 4,5 m stort forsænket gulv og to tagbærende stolper. Også dette hus var godt 10 m langt. Genstande fra det blot 10-16 cm tykke kulturlag er med til at datere huset til senneolitikum/ældre bronzealder.

Mellem de to huse fremkom en let buet stolperække bestående af 5-6 stolper, som antagelig repræsenterer et hegnsforløb.

HOM 1816

Per Borup

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

420. Egebjerg Nord

16.05.02 Hansted

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

førromersk jernalder

sb. 82. På en jævnt skrånende overflade undersøgtes i en næsten 290 m lang søgegrøft 7 forhistoriske anlæg, alle i form af gruber og ildsteder. I en enkelt større, 120 cm dyb og 260 cm bred, grube fremkom et større skårmateriale. 3 af de øvrige anlæg bestod af nedgravede stensatte ildsteder med plane koncentrationer af cirka nævestore sten lagt i helt fladbundede, blot ca. 10-20 cm dybe nedgravninger. Ovenpå de ildpåvirkede sten lå flere lerkar, som daterer anlæggene til tidlig førromersk jernalder. I et nærliggende vandhul fremkom et mindre skårmateriale fra samme periode.

HOM 781

Per Borup

Bebyggelse - Førromersk jernalder

421. Egedal

16.05.02 Hansted

gruber

Plantning

førromersk jernalder

sb. 124. Forud for plantning undersøgtes på en flad, sandet bakke lige ovenfor Lille Hansted Å i alt fire gruber. To af gruberne, henholdsvis 90 og 65 cm dybe og 1,60 og 2 m i diameter, dateres på baggrund af større skårmaterialer til den senere del af førromersk jernalder. Gruberne formodes at udgøre en del af et lidt større aktivitetsområde, som derfor blev friholdt for den forestående dybdepløjning. To andre, lidt mindre gruber lå i kanten af et gammelt vandhul godt 100 meter derfra. En fyld delvist bestående af vandaflejrede sedimenter tyder på, at grubernes anvendelse netop skal knyttes til aktiviteter i forbindelse med vandhullet.

I den ene grube fremkom foruden enkelte små skår et fragment af en kværnsten.

HOM 1788

Per Borup

Grube - Førromersk jernalder

422. Gl. Egebjergvej, Egebjerg

16.05.02 Hansted

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

middelalder, nyere tid

sb. 119. I forbindelse med en jordhandel blev museet anmodet om en § 25 udtalelse angående et 4006 m² stort areal beliggende i den gamle Egebjerg landsby. Arealet er fra ældre tid toften til gård matr. nr. 4 i Egebjerg. Der blev derfor foretaget en prøvegravning, hvor to nord-sydgående søgegrøfter blev udlagt. Søgegrøfterne afslørede rester efter bebyggelse i form af stolpehuller i søgegrøfternes sydlige ender og nordligst i begge grøfter brolægning i flere meters udstrækning. Fund af middelalderlig keramik, dels gråbrændt uglaseret, dels rødbrændt, indvendigt glaseret, giver en foreløbig dateringsramme fra ca. 1300 til ca. 1600 e. Kr.

HOM 1844

Esben K. Hansen

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

423. Hanstedgård SV

16.05.02 Hansted

diverse

Andet anlægsarbejde

stenalder/oldtid

sb. 96. I et spildevandstracé gennem Hansted Ådal blev foretaget flere naturvidenskabelige undersøgelser sammen med undersøgelsen af flere forhistoriske anlæg. På den mest vestligste kant af en fossil ø fremkom et ca. 50 cm stort, stensat ildsted med en del endnu udateret trækul, mens der nedenfor skrånningen, dækket af marine aflejringer, udgravedes en større stenlægning, formentlig trædesten lagt i et lavvandet/forsumpet område. Undersøgelsen forventes bl.a. at kunne bidrage til kendskabet til de lokale fossile strandlinier

HOM 1817

Per Borup

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Oldtid

424. Kastanjenbakken, Egebjerg

16.05.02 Hansted

bebyggelse i kulturlag, grav,
aktivitetsområde

Andet anlægsarbejde

sen enkeltgravskultur, ældre
bronzealder/neolitikum, førromersk
jernalder

sb. 117. Sb. nr. 117, 118. (Vejnavnet senere ændret af kommunen til Baunehøjvej)

Lokalitet 1: fremkom ved prøvegravningen og bestod af et bevaret kulturlag i en tør sænkning. Laget var op til 70 cm tykt og dækket af op til 70 cm muld. I kulturlaget lå huse i form af indlejrede stolpehuller og ildsteder. Gulvlag sås som lysere, mere sandede partier. Vægforløb samt rester af stenlægninger kunne iagttages. Genstandsmaterialet bestod primært af keramik. Den nordligste flanke af disse gårde, med en del bopladsgruber udgravedes. Selve kulturlaget blev taget ud af udstykningen og ligger hen som grønt område og er udlagt som kulturarvsareal. Dateringen på bebyggelsen spænder ud fra keramikken fra sen ældre førromersk jernalder til tidlig ældre romersk jernalder, med hovedvægten i yngre førromersk jernalder. Til bebyggelsen hører et massivt lag af brændte sten og andet ild-affald som er transporteret op til 150 meter væk og dumpet i et tilsandet vandhul. Bebyggelsen har formentlig sin forgænger på lokalitet 2. I en afstand af 350 m sydvest for kulturlaget er registreret endnu en bebyggelse fra tidlig yngre førromersk jernalder, lokalitet 3. Kulturlaget på stedet er bevaret dels på grund af sin atypiske beliggenhed i en tør sænkning, dels på grund af en meget kraftig naturlig muldtransport i området.

Lokalitet 2: Der er på det berørte område udgravet en bebyggelse fra ældre førromersk jernalder, primært dens senere afsnit, med 4 bevarede huse og et stort antal gruber samt i tørre lavninger bevarede kulturlag i form af 20-50 cm tykke dyrkningslag med indhold af spredt keramik. Gruberne rummede primært keramik, men også flint, knusesten og små slagsten, foruden forskellige restprodukter opstået i forbindelse med forarbejdning af jern, således blandt andet en meget stor mængde jernudvindingsslagger. Herudover er fundet lidt jern og en plan-konveks slagge. Til lokaliteten hører desuden et kulturlag i et nærliggende tilsandet vandhul med et tykt lag ild-affald fra bebyggelsen på lokalitet 1 og et ældre kulturlag med keramik og flint fra enten neolitikum eller ældre bronzealder. Et anlæg må dateres til enkeltgravskultur. Fundet kan stamme fra en næsten bortpløjet grav fra bundgravstid: anlægget rummede skårene af et retvægget bæger af type H med organisk formet krave og vinkelornamentik i pindstik. Der var ikke spor af høj på stedet, men netop her var anlæggene i øvrigt præget af stor nedpløjning.

HOM 1790

Anne Mette Kristiansen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Kulturlag - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Kulturlag - Romersk jernalder

425. Kastanjeparken, Egebjerg

16.05.02 Hansted

aktivitetsspor

Andet anlægsarbejde

ældre jernalder

sb. 117, 118. Grundet byggemodning foretog Horsens Museum en forundersøgelse på Kastanjeparken. Der sås ingen anlægsspor i de søgegrøfter, der bliver direkte omfattet af anlægsarbejdet. Derimod påvistes kulturlagspletter på en lavning i området. Det skønnedes at der var tale om aktivitetsspor fra en nærliggende bebyggelse.

HOM 1268

Annemette Kjærgaard

Kulturlag - Ældre jernalder

426. spildevandsledning Egebjerg-Horsens

16.05.02 Hansted

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

yngre stenalder og ældre bronzealder

sb. 28, 82, 94. Efter prøvegravning på i alt 11 udpegede lokaliteter indenfor et ca. 4 km langt vand- og spildevandsledningstracé blev der foretaget egentlige udgravninger på 5 af stederne. Disse er efterfølgende hver især blevet udskilt fra sagen HOM 1622 under museumssagerne HOM 781, HOM 1816, HOM 1817, HOM 1818 og HOM 1840. Under selve det efterfølgende anlægsarbejde blev afgravningen i hovedparten af den resterende del af strækningen overvåget, men der fremkom ikke herved yderligere arkæologiske resultater. Til gengæld blev der foretaget nogle mindre, naturvidenskabelige undersøgelser, som samtidig er med til at indgå i en mindre undersøgelse af det marine miljø under stenalderhavets største udbredelse.

HOM 1622 (samt HOM 1840, HOM 781, HOM 1816, 1817, 1818)

Per Borup

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

427. Toftum befæstede anlæg

16.05.08 Søvind

befæstet anlæg og boplads

Plantning

tidligneo-litisk tragt-bægerkultur

sb. 123. Museet har for egen regning bekostet en undersøgelse af et 250 x 12 m langt læhegnstracé på det tidligneo-litiske, befæstede anlæg Toftum. Flere interessante iagttagelser kunne gøres her: en regulær bopladsfase overlejrer en del af systemgravene på stedet. Blandt andet fandtes en unik situation bevaret, hvor øksesmedens værksted synes forladt i al hast. Et første gennemsyn af flintmaterialet, der tæller over 1000 stk pr. m² viser, at afslagene stor set uden undtagelse stammer fra de sidste stadier af tilhugning af flintøkser samt opskærping af æggen på færdige økser. På flintlaget fandtes tre store slibesten stablet oven på hinanden og et par meter fra flintlaget ved sækningens kant blev fundet to komplette tyndnakkede økser.

HOM 1800

Torsten Madsen

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Forsvarsanlæg/voldsted - Yngre stenalder

428. Højvangsvej, Gedved

16.05.09 Tolstrup

kogestensgruber

Vejanlæg

oldtid

sb. 30. Undersøgelse af 7 kogegruber beliggende lidt sydøst for Sb. 30. Der er tidligere fundet flere enkelte kogestensgruber i nærområdet.

HOM 1765

Per Borup
Rikke Isler

Grube - Oldtid

429. Skovvej-Lykkebjerg

16.05.09 Tolstrup

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

ældre romersk jernalder

Forud for byggemodning af et 2,4 ha stort areal udgravedes i alt 42 hustomter, som repræsenterer 4 gårdsanlæg i sammenlagt 3 faser indenfor ældre romersk jernalder. To af gårdene, begge udgravet i fuld udstrækning, eksisterede i alle 3 faser. Begge gårde bestod i hele perioden af en ca. 20 m lang hovedbygning med 6 tagbærende stolpesæt og 3 - 4 mindre udhuse og lader med en åben plads centralt mellem husene. I begge tilfælde blev samtlige bygninger gentagne gange nedrevet og genopført på samme sted, i hver fase blot en anelse forskudt i forhold til forgængeren. Det samlede antal registrerede bygninger indenfor de to gårde blev på denne baggrund henholdsvis 12 og 16. Begge gårdene var omgivet af velbevarede hegn med markante indgangspartier, den ene af et en-stolpet fletværkshegn, den anden af et tilsvarende i hele den vestlige halvdel, mens den østlige bestod af et dobbelt-stolpet faskinehegn. Størrelsen af de indhegnede arealer forblev gennem alle tre faser uændrede, henholdsvis 1225 m² og 690 m². Yderligere to delvist udgravede gårde med tilsammen 14 langhuse, udhuse og lader eksisterede i henholdsvis 1 og 2 af faserne. I denne periode dannede gårdene en mindre rækkelandsby, hvis udstrækning måske til en side fortsætter udenfor det undersøgte område. Til bebyggelsen hørte to brønde, den ene næsten 2 m dyb. Indenfor to af gårdene undersøgte i alt 6 større gruber, som rummede størstedelen af det daterende genstandsmateriale.

HOM 1856

Per Borup

Bebyggelse - Romersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

430. Tolstrup Kirke

16.05.09 Tolstrup

kalkgrube

Andet anlægsarbejde

nyere tid

Ved udgravningen til en olietank sydvest for kapellet blev der påtruffet en muret, firesidet kalkgrube. Gruben målte (indvendig) 180 x 120 cm. På bund og sider var der rester af kalk, og fylden i bunden indeholdt kulstykker, antageligt stenkul.

HOM 1803

Rikke Isler

Grube - Nyere tid

431. Bjergene

16.05.12 Vær

jordfæstegrave

Dyrkning

ældre romersk jernalder

sb. 78. Udgravning af to jordfæstegrave fra ældre romersk jernalder. Anlægget A1 var stærkt nedpløjet og indeholdt kun få skår. I anlægget A2 sås en 2 x 3 m stor stenlægning, hvorunder fandtes skår bl.a. med mæanderornamentik. Fund og fundkontekst i overensstemmelse med østjyske jordfæstegrave fra ældre romertid.

HOM 1498

Esben Klinker Hansen

Gravplads/grav - Romersk jernalder

432. Byvangen Øst

16.05.12 Vær

kogegruber, gruber

Andet anlægsarbejde

oldtid/førromersk jernalder

sb. 86. Der blev foretaget en systematisk forundersøgelse på et godt 11.000 m² stort areal. Der sås i alt to kogestensgruber og to gruber. Kun en af gruberne kunne dateres til førromersk jernalder. Gruberne indikerer, at der kan være en bebyggelse i umiddelbar nærhed. Da der ikke sås andre fyldskifter, vurderes det, at der ikke er mulighed for at støde på væsentlige fortidsminder, hvorfor der ikke foretages yderligere.

HOM 1813

Annemette Kjærsgaard

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Oldtid

433. Sundgårdsvej

16.05.12 Vær

aktivitetsspor bebyggelse

Andet anlægsarbejde

oldtid

sb. 87. Afsluttende undersøgelse (AUD 1999, 480) ved prøvegravning af muligt bopladsområde. Der fremkom enkelte gruber, spredte kogestensgruber og et par enkelte stolpehuller. Ingen nærmere daterbare fund.

HOM 1110

Karen Rysgaard

Bebyggelse - Oldtid

434. Kongevej-Søvejen

16.05.15 Østbirk

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

middelalder

sb. 193. I forbindelse med en mindre byggemodning udgravedes et Ø-V-orienteret, toskibet, 21 m langt og 7,5 m bredt hus med jordgravede tag- og vægstolper. Bygningen havde nogenlunde lige langvægge og rette gavle og en formodet skillevæg i vestenden. Desuden var der spor af en tilbygning i østenden. De vægstolper, der var placeret ud for de tagbærende stolper var noget dybere end de øvrige vægstolper. Bygningen dateres ud fra fundene til højmiddelalder. Desuden sås adskillige gruber, en formodet hegnsgrøft samt enkelte, akontekstuelle stolpehuller, der stammer fra samme periode.

HOM 1746

Annemette Kjærsgaard

Bebyggelse - Middelalder

435. Østbirk Rundkørsel

16.05.15 Østbirk

bebyggelse

Vejanlæg

br.a./oldtid

sb. 194. Forud for anlæggelsen af en rundkørsel undersøgte i et fladt, sandet terræn to områder med henholdsvis 19 og 48 stolpehuller. Ingen af stederne kunne der med sikkerhed udskilles bygninger, men i det ene felt iagttoges et eller flere hegnsforløb. På baggrund af tidligere, nærliggende undersøgelser dateres anlæggene til bronzealderen.

HOM 1796

Per Borup

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Oldtid

436. Præstemarken Øst

16.05.15 Østbirk

grave

Andet anlægsarbejde

bronzealder

sb. 78. Forud for byggemodning undersøgtes en overpløjet gravhøj. Den tørveopbyggede høj, med en diameter på knap 20 m og bevaret i en højde af indtil ca. 30 cm, indeholdt to grave, henholdsvis en jordfæste- og en brandgrav, begge synlige i form af et godt 3 x 1 m stort stenleje. Begge grave lå acentralt i den nordlige del af højen, og var dækkede af et tyndt tørvelag med tydelige, ubrudte vækstlagshorisonter. En hulning i stenlægningen til den ældste af gravene, der var anlagt på den datidige overflade, dannede fundamentet til en bulkiste. Sammen med gravformen daterer gravgodset, i form af en lille bronzesnål, graven til ældre bronzealder. Stenlejet i den sekundære grav, der var nedgravet i den primære høj, bestod af en N-S-orienteret, helt plan stenlægning af meget ensartede, blot cirka nævestore sten. Midt på stenlægningen lå en koncentration af hvidbrændte knogler. Der var tilsyneladende ikke medgivet uforgængelige gaver i graven, som alene på formen dateres til mellemste bronzealder. Der blev ikke med sikkerhed påvist rester efter randstenskæder.

HOM 1684

Per Borup

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

437. Urup

16.05.15 Østbirk

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

middelalder/nyere tid

sb. 168. I en smal ledningsgrøft undersøgtes en rest af et formodet stendige, der efter affrensning som en 1,7 m bred, uregelmæssig stensamling af større sten. Stenene var ikke nedgravede i undergrunden og anlægget virkede plyndret, eller i hvert fald forstyrret. Anlægget dateres til middelalder/nyere tid. Der sås også en mindre stolpehulsrække. Stolpernes form og deres indbyrdes afstand er som de to stolperækker, der registreredes i 2002. Stolperækkens funktion lader sig vanskeligt bestemme med sikkerhed ud fra et så begrænset udsnit, men der kan være tale om et udsnit af en bygning eller hegn fra middelalder /nyere tid. Foranlediget af kabelnedlægning ved Urup gravedes tre grøfter lige vest for Urup hovedgård. Her sås i en smal grøft to N-S-orienterede stolperækker liggende i forlængelse af hinanden samt stendige. Stolperækkerne må formodes at være en del af en bebyggelse undersøgt umiddelbart nord herfor i 1997. Stolperækkerne og diget kan ikke dateres nærmere end til middelalder./nyere tid.

HOM 914

Annemette Kjærgaard

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

438. Birkevej, Ejstrupholm

16.06.01 Ejstrup

bebyggelse, jernudvinding

Andet anlægsarbejde

ynge romertid, ældre germanertid

sb. 225. Grundet byggemodning undersøgtes flere gårdsanlæg. Det ene bestod af et ca. 15 m langt og ca. 5,5 m bredt hus, der bestod af fem sæt tagbærende stolper samt udtrukne dørstolper i både nord- og sydside. Væg- og hegnsstolper var ikke bevarede. Lidt nord herfor sås et nogenlunde kvadratisk, 1,75 x 2 m stort firstolpeanlæg, der tolkes som en hertil hørende staklade. Dette gårdsanlæg dateres ud fra hustypen til yngre jernalder.

Umiddelbart nord herfor sås et andet gårdsanlæg bestående af et 26 m langt, godt 5 m bredt hus med udtrukne dørstolper. Vestenden af huset tolkes som beboelsesdelen og bestod af to kvadratiske moduler af hver fire stolper, mens der i østenden sås et indgangsparti i form af endnu et kvadratisk modul og derefter i alt seks stolper i staldenden. Væg- og hegnsstolper var ikke bevaret. Lidt syd herfor sås et rektangulært, 1,5 x 3,5 m stort firestolpeanlæg. Dette gårdsanlæg dateres ud fra hustypen til ældre germansk jernalder.

Nordligst i udgravningsfeltet sås endnu to kvadratiske, 2,5 x 2,5 m store firestolpeanlæg, men det er endnu uvist om de hører til det undersøgte gårdsanlæg eller til et nordligere beliggende gårdsanlæg. Længst mod vest i feltet sås et 16 m langt forløb af to parallelle stolperækker, der tolkes som enten rester af et hegn eller et hegns hus. Resten af gårdsanlægget formodes at ligge syd herfor.

HOM 638

Annemette Kjærgaard

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Yngre jernalder

Jernudvinding - Jernalder

439. Nørre Snede landsby og helligkilde

16.06.05 Nørre Snede

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

ynge romersk jernalder

sb. 471. Forud for den delvise fjernelse af et skelhegn, der løb tværs gennem den tidligere udgravede Nørre Snede boplads (HOM 1184; VKH M211) foretog Horsens Museum en arkæologisk undersøgelse i samarbejde med Skjern-Egvad Museum og Moesgård Museum. Der blev rømmet muld af i et ca. 120 m langt og op til 10 m bredt tracé. Det blev tilstræbt at afdække enkelte stolpehuller registreret under den tidligere undersøgelse for at få en overlappning hermed. Ligeledes blev det tilstræbt at undersøge og registrere de fremkomne anlæg i sammenhæng med den tidligere undersøgelses resultater og opnå sammenfald i valg af metode, dokumentationsniveau o.s.v. Der fremkom et væld af anlæg, hvoraf knap 200 blev snittet. Det lykkedes for størstedelens vedkommende at konteksttolke disse, at bestemme relationen til diverse hegn eller huse, at udskille ikke tidligere erkendte anlæg, samt i nogle tilfælde at afklare spørgsmål vedrørende funktion og/eller stratigrafi fra den ældre undersøgelse.

HOM 1184

Annemette Kjærgaard

Bebyggelse - Romersk jernalder

440. Statsfængslet, Nørre Snede

16.06.05 Nørre Snede

vej, gravhøje

Andet anlægsarbejde

historisk tid, oldtid

sb. 509. Forundersøgelse forud for udvidelse af Statsfængslet i Nørre Snede i område nær fire fredede gravhøje og flere hærvejsspor. Der fandtes ved undersøgelsen ikke spor efter forhistorisk aktivitet. Hærvejssporene ligger formentlig både lige øst og lige vest for det berørte område.

HOM 1756

Anne Mette Kristiansen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

Vej/bro - Nyere tid

Vejle Amt

441. Palsgård Fabrik

17.01.01 As

bebyggelsesspor

Andet anlægsarbejde

yngre stenalder (tragtbæger) og
bronzealder

sb. 29. Udgravning i forbindelse med udvidelse af fabrikken. Der blev gjort fund af bebyggelsesspor i form af enkelte stolpehuller samt gruber fra stenalder og bronzealder.

HOM 1754

Rikke Isler

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Stenalder

Grube - Stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

442. Bakkeallé 3

17.01.03 Bjerre

grube

Andet anlægsarbejde

yngre bronzealder

På et knap 1700 m² stort område foretoges en systematisk forundersøgelse. Der sås kun et fyldskifte, nemlig en større grube fra yngre bronzealder. Gruben snittedes og materiale er hjemtaget.

HOM 1824

Annemette Kjærgaard

Grube - Yngre bronzealder

443. Østrup Søndergård

17.01.04 Glud

kogegrube

Andet anlægsarbejde

oldtid

Et 600 m² stort område blev undersøgt forud for opførelse af ny staldbygning. Der sås en kogestensgrube fra bronzealderen, men ikke andre spor af fortidsminder

HOM 1822

Annemette Kjærgaard

Grube - Oldtid

444. Søborgvej

17.01.04 Glud

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder / ældre bronzealder

Ved undersøgelse fremkom to konstruktioner med parallelle stolpeforløb umiddelbart sydvest for muligt toskibet hus fundet ved forundersøgelsen. Anlæggene kunne tolkes som mulige huse eller samlet som hegn med støttestolper. Næsten fundtomt med undtagelse af enkelte afslag og hvidbrændt flint.

HOM 1767

Charlotta Lindblom

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

445. Dymosegård

17.01.07 Klakring

diffuse fyldskifter

Plantning

oldtid

På arealet udlagt til skovrejsning ved Dymosegård, Klakring blev der foretaget en prøvegravning med 11 parallelle omtrent N-S-gående søgegrøfter.

Ved undersøgelsen fremkom flere spredte anlægsspor/fyldskifter, hvis datering og indbyrdes forhold var temmelig usikre.

Anlægssporene blev skønnet for spredte og ukarakteristiske til yderligere undersøgelse.

HOM 1836

Karen Rysgaard

Andre anlæg/diverse - Oldtid

446. Nebsager præstegård.

17.01.08 Nebsager

Hus/skelgrøft

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 22. Forud for anlæggelsen af en mindre parkeringsplads ved Nebsager Kirke blev foretaget en undersøgelse. Der konstateredes i den afrømmede flade flere anlæg, som formodes at kunne dateres til middelalderen. Dette gælder især i 8 større, fladbundede nedgravninger, som anses for at være vægstolper i en firkantet, ca. 5 m bred, NV-SØ-orienteret bygning. I kanten af feltet sås et nord-syd-orienteret grøftforløb, der formodes at repræsentere en skelgrøft, som her har markeret skellet mellem Hornsyld og Nebsager ejerlav. Der fremkom ingen fund, som med sikkerhed kan fastslå dateringen af anlæggene.

HOM 1747

Per Borup

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

447. Møgelkær

17.01.09 Rårup

brydegrave

Andet anlægsarbejde

nyere tid

sb. 89. Undersøgelse af 3 næsten ens nedgravninger, to af dem 50 cm brede, 6 m lange og op til 1 m dybe med lodrette sider. Nedgravningernes sider og bund var stærkt rødfarvede efter kraftig varmpåvirkning. Fylden indeholdt en del trækul, som har været fyringsmaterialet. På bunden af en af gravene fandtes en mængde forkullede stængeldele og en ildragerlignende genstand af jern. De forkullede stængeldele formodes at være hør, og gravene altså brydegrave. Dateringen anslås til 1700-1850 ud fra fundet af en gul mursten sikkert indlejret i fylden i en af gravene.

HOM 444

Anne Mette Kristiansen

Andre anlæg/diverse - Nyere tid

448. Dons Landevej

17.02.01 Almind

Boplads spor

Vejanlæg

Jernalder

sb. 84-86. Ved prøvegravning af vejtracee fremkom tre områder med fortidsminder i form af et muligt vejspor, et bopladsområde, samt et område med kogestensgruber. Udgravning vil blive foretaget i 2004.

MKH 1178-1180

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Jernalder

449. Pedersminde

17.02.01 Almind

Bebyggelse

Råstof

Ældre romersk jernalder

sb. 81. Udgravning af et gårdsanlæg med treskibet langhus, to staklader, hegnsløb og flere bopladsgruber. Der fandtes en del keramik i stolperne.

MKH 1170

Mette Nissen

Bebyggelse - Romersk jernalder

450. Pedersminde I

17.02.01 Almind

Boplads

Råstof

Ældre rom. jernalder

sb. 81. Udgravning af 3-skibet storgård fra ældre romersk jernalder. På pladsen udgravedes desuden 2 staklader, hegnsløb og bopladsgruber. En del sortglattet keramik fra de tagbærende stolper samt indgangsstolper.

MKH 1170

Lene Heidemann

Mette Nissen

Bebyggelse - Romersk jernalder

451. Pedersminde II

17.02.01 Almind

Gravplads

Råstof

førrøm./ældre rom.

sb. 79. Urnegravplads, hvor urner blev taget op ved prøvegravning. Desuden stolper og få skår fra formodet ødelagt urne. Dateringførrømsk jernalder/ældre romersk jernalder. I den nærmestliggende grøft mod sydøst udgravedes en jordfæste-grav med en udateret jernnål. Gravpladsen er bevaret in situ.

MKH 1171

Lene Heidemann

Mette Nissen

Gravplads/grav - Førrømsk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

452. Pedersminde III

17.02.01 Almind

Forsvarsvold

Råstof

Ældre jernalder

sb. 82. Ved prøvegravning fandtes henover et højtliggende bakkedrag syd for en landsby og en gravplads fra ældre jernalder en voldgrav med tilhørende palisadegrøft. Fortidsmindet blev bevaret in situ.

MKH 1172

Lene Heidemann

Forsvarsanlæg/voldsted - Ældre jernalder

453. Pedersminde IV

17.02.01 Almind

Boplads

Råstof

Førromersk jernalder

sb. 83. Udgravning af treskibet enkeltgård i 2 faser. Omkring gården var der bopladsgruber og et udsmidslag med keramik fra førromersk jernalder, hvilket formodentlig daterer gården.

MKH 1173

Lene Heidemann

Mette Nissen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

454. Pedersminde V

17.02.01 Almind

Gruber og kulturlag

Råstof

Bronzealder

sb. 80. Ved prøvegravning fandtes et område med gruber og kulturlag indeholdende skår fra bronzealder. Der blev givet tilladelse til at anlæggene blev gravet bort uden undersøgelse

MKH 1174

Lene Heidemann

Grube - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

455. Stensagergård

17.02.02 Eltang

Gruber

Råstof

Førromersk jernalder

sb. 52. Ved prøvegravning fandtes spredte gruber og kogestensgruber med keramik fra førromersk jernalder per. II.

MKH 1169

Hans Chr. H. Andersen

Grube - Førromersk jernalder

456. Drejens Boligby

17.02.06 Nørre Bjert

Kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 71. Ved prøvegravning fandtes to kogestensgruber samt skår fra et kar dateret til ældre jernalder.

MKH 1177

Gunvor Christiansen

Grube - Ældre jernalder

457. Brørup

17.03.04 Taulov

Bopladsgruber/hustomter

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder, ældre stenalder,
middelalder

sb. 100. Undersøgelsen afdækkede to etskibede huse, der typologisk kunne dateres til tidlig middelalder. Der fremkom flere gruber, heraf en enkelt med keramik fra senneolitikum, enkelte med keramik fra yngre førromersk jernalder/ældre romersk jernalder samt et kompleks af lertagningsgruber fra ældre førromersk jernalder.

VKH 6563

Karen Rysgaard

Grube - Yngre stenalder

Grube - Førromersk jernalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

458. Østerhåbsvej

17.04.03 Hatting

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

bronzealder

sb. 173. Forud for byggeri blev udgravet et ca. 1700 m² stort areal, hvorpå fandtes fire mindre bygninger (heraf tre praktisk taget identiske), en lidt længere toskibet bygning samt en stolperække, der kan udgøre nordvæggen i en bygning beliggende under Østerhåbsvej. Keramikken fundet ved prøvegravning og udgravning synes at spænde over ældre og yngre bronzealder - muligvis med et lille senneolitisk indslag.

HOM 1719

Mikkel H. Thomsen

Bebyggelse - Bronzealder

459. Eskebjerg skov

17.04.04 Hedensted

Diverse

Andet anlægsarbejde

Stenalder

Vest for Ørum Å blev der på en strækning af 600 m trukket to parallelle søgegrøfter. Der blev på de 2.330 m² registreret 32 anlæg og indsamlet 8 flintgenstande. Der vil ikke blive foretaget yderligere undersøgelser.

VKH A00307

Aase Gyldion Andersen

Andre anlæg/diverse - Stenalder

Andre anlæg/diverse - Stenalder

460. Rørkærgård

17.04.04 Hedensted

Diverse

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 79. Der fremkom gruber, kogestensgruber og få stolpehuller. Ingen af sidstnævnte kunne dog sættes ind i nogen form for system. Da der ikke blev fundet oldsager på stedet er en datering af aktivitetsområdet ikke muligt.

VKH 6564

John E. Jeppesen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

Grube - Oldtid

461. Korning Søndermark

17.04.05 Korning

Boplads

Vejanlæg

Førromersk jernalder

sb. 13. Undersøgelsen omfattede tre treskibede langhuse samt to staklader. Både hustyper og fund daterer lokaliteten til førromersk jernalder og ældre romersk jernalder, samt gruber med okker der muligvis er fra stenalderen. I en af gruberne blev der fundet brændte knogler der på Naturhistorisk Museum i Århus er bestemt til hund, gris og muligvis kat. Fundene omfatter et spandformet lerkar, et fodbæger, vævevægte en glasperle samt en D pil fra enkeltgravskulturen.

VKH 6538

Aase Gyldion Andersen

Grube - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

462. Korning Syd

17.04.05 Korning

Boplads

Vejanlæg

Yngre romersk jernalder

sb. 12. Ved undersøgelsen fremkom fire treskibede hustomter fra ca. 6-14 m længde. Husene var kun repræsenteret ved tagbærende stolper. Keramik fra pladsen dateres til yngre romersk jernalder.

VKH 6537

Charlotta Lindblom

Bebyggelse - Romersk jernalder

463. Sebberup 2

17.04.06 Løsning

Gruber

Skovrejsning

Ældre romersk jernalder

sb. 70. Ved prøvegravning fandtes to kogestensgruber og to gruber indeholdende keramik fra ældre romersk jernalder, i den sydvestlige del af arealet.

VKH 6583

John E. Jeppesen

Grube - Romersk jernalder

464. Ternevej syd

17.04.10 Tyrsted

bebyggelse

Andet anlægsarbejde

yngre stenalder/ældre bronzealder,
førromersk jernalder

sb. 59. Ved prøvegravning blev påtruffet bebyggelsesspor fra yngre stenalder og ældre førromersk jernalder i form af stolpehuller, gruber og genstande; keramik, flintafslag og -redskaber. I områdets sydlige og vestlige del blev der fundet af bebyggelsesspor fra yngre stenalder, i form af huse og enkelte gruber. To steder, mod syd og i midten af området, blev der fundet af bebyggelsesspor fra tidlig førromersk jernalder. Sporene her består af affaldsgruber med store mængder keramik og stolpehuller tilhørende huse og to mulige hegnsforløb.

HOM 1852

Rikke Isler

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

465. Tyrstedgård

17.04.10 Tyrsted aktivitetsspor

Andet anlægsarbejde oldtid

sb. 54. En forundersøgelse på et areal udlagt til udstykning gav et magert resultat i form af ganske få spor efter aktivitet i forhistorisk tid: en enkelt kogestensgrube og nogle få opsamlede flintafslag i en gammel, bevaret muldhorisont.

HOM 1694 Anne Mette Kristiansen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

466. Tyrstedlund

17.04.10 Tyrsted agerrene

Andet anlægsarbejde middelalder/renæssance

sb. 60. Ved forundersøgelse forud for udstykning fandtes kun en enkelt agerren.

HOM 1785 Anne Mette Kjærgård

Ager/mark - Middelalder

Ager/mark - Nyere tid

467. Kometvej

17.04.12 Ølsted bebyggelse, kammergrav

Andet anlægsarbejde br.a, jernalder, vikingetid

sb. 21. På stedet fandtes ved udgravning aktivitetsspor fra ældre førromersk jernalder, flere huse fra vikingetid, heriblandt et Trelleborghus. Desuden udgravedes en kammergrav fra vikingetid. I kammeret, som målte 3 x 2 m og var orienteret N-S, var anbragt en vognfading. Indholdet var et rytter- og våbenudstyr med blandt andet sporer, jernøkse, kniv, hvæssesten og flere andre genstande og skal dateres til 900-tallet.

HOM 1235 Charlotta Lindblom

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Gravplads/grav - Vikingetid

468. Mølholm

17.05.07 Vinding Diverse

Andet anlægsarbejde Oldtid

sb. 14. På et højt plateau på sydsiden af Vejle Fjord blev der registreret en grube, to ildsteder samt 4 stolpehuller. Der blev fundet et enkelt flintafslag.

VKH 6569 Aase Gyldion Andersen

Bebyggelse - Oldtid

Grube - Oldtid

469. Købmandsgade

17.07.06 Vejstrup

Gruber

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 85. Ved prøvegravningen fandtes tre gruber fra højmiddelalderen samt opfyld/udsmid fra 1300-tallet og opefter. Fundene repræsenterer formentlig udkanten af en middelalderlandsby. Der blev ikke konstateret fortidsminder af en karakter, der nødvendiggør yderligere udgravninger.

HAM 4258

Lisbeth Christensen

Grube - Middelalder

470. Vejstruprød

17.07.06 Vejstrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 84. Under opførelsen af en staldbygning fremkom keramik og kulturlag stammende fra en boplads fra ældre jernalder.

HAM 4189

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Ældre jernalder

471. Brandholmvej 5

17.08.02 Brande

Boplads

Skovrejsning

Y.st./bra.

Ved prøvegravning fandtes på en mark en lille grube med et tragtbæger fra tidlig tragtbægerkultur. Karret var 40 cm i diameter, og bunden manglede. Der foretoges mindre udgravning omkring stedet uden resultat. På samme mark fandtes en kogegrube og en 1,2 m dyb grube med knogler, knusesten og skår af mange lerkar fra bronzealderen. På den østlige mark fremkom tre kogegruber. Her kunne der efter dybdepløjning konstateres en stor grube, syv opløjede kogegruber og tre pletter med trækul.

HEM 3980

Martin Winther Olesen

Jens Jørgen Kærgaard

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

472. Brandlund

17.08.02 Brande

Boplads

Skovrejsning

Y.st./æ.jerna.

Ved prøvegravning fremkom flintgenstande fra yngre stenalder og bl.a. kogegruber og del af et langhus fra ældre jernalder.

HEM 3982

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

473. Transformatorstation Grarup

17.08.02 Brande

Gravhøje, boplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./bra.-ja.

Forud for anlæg af en transformatorstation undesøgt et ca. 50.000 m² stort areal. Mod nordøst fremkom 3 gravanlæg fra enkeltgravskulturen på række N-S inden for 30 m. Der var ikke spor efter høje, men en af gravene kan være en registreret gravhøj. Den sydligste grav havde ringgrøft og grav med kistespor, svage skeletspor, stridsøkse og flække. Den mellemste var en cirkelgrav med stridsøkse, to ravskiver og flække. Den nordlige grav indeholdt en flække og var omgivet af en ringgrøft. På den sydvestligste, højest liggende del af området fremkom enkelte stolpehuller og 10 koge-gruber fra bronzealder eller jernalder.

HEM 3947

Hans Rostholm

Jens Jørgen Kærgaard

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

474. Sofiesminde

17.08.05 Givskud

Høj

Skovrejsning

Oldtid

sb. 136. Den registrerede og overpløjede høj indgår i et mindre højkompleks ved Kulhede. Der blev anlagt en række søgegrøfter med det formål at finde den præcise placering af højen. Der var bevaret et tyndt lag højfyld, og registreret en N-S-orienteret nedgravning på 4 x 2 m. Fylden i graven bestod af spættet lyst og sort sand der øjensynligt stammer fra nedsunken tørveopbygget højfyld.

VKH 2945

Aase Gyldion Andersen

Gravhøj - Oldtid

Gravplads/grav - Oldtid

475. Møllehus

17.08.09 Langskov

Boplads

Andet anlægsarbejde

Føromersk/germansk jernalder

sb. 29. Der blev registreret 270 anlæg, heraf 20 større og mindre gruber, en mulig grav med stenpakning, et hus med vægforløb samt to stolpeforløb der stammer fra huse eller hegn. Der vil senere blive foretaget en udgravning på lokaliteten.

VKH 6572

Aase Gyldion Andersen

Bebyggelse - Føromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

476. Ølholm

17.08.09 Langskov

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 28. Ved prøvegravningen fandtes en del flintafslag og enkelte redskaber i søgegrøften. I et område på ca. 270 m² blev der udlagt et net af kvarte kvadratmeterfelter. Sammentællingen af flinten fra disse gav 4-5 koncentrationer, der må tolkes som enkelte værksteder, der har været i brug på forskellige tidspunkter. Sammensætningen af flinten tyder i høj grad på at flækkerne er medbragt til stedet udefra, da der ikke på lokaliteten forefindes flint af en kvalitet, der muliggør produktion af sådanne. Redskabsinventaret begrænser sig til tværpile og forarbejder til disse, endeskrabere og flækker med tandning. Pladsen er en transitplads, der dateres til mellemste ertebøllekultur.

H 6560

John E. Jeppesen

Kulturlag - Ældre stenalder

477. Kokborg 1

17.08.13 Thyregod

Diverse

Andet anlægsarbejde

Udateret (nyere tid)

sb. 296. Udgravning af tre gravlignende anlæg, alle orienteret Ø-V og liggende i forlængelse af hinanden. Det viste sig, at der var tale om nedgravninger af nyere dato.

VKH 6878

Rikke Isler

Andre anlæg/diverse - Udateret

478. Kokborg 2

17.08.13 Thyregod

Diverse

Andet anlægsarbejde

Udateret (Nyere tid)

sb. 295. Udgravning af fire gravlignende anlæg, tre orienteret N-S og en Ø-V. I anlæggene blev der ikke fundet daterende materiale. Det er usikkert om der er tale om grave.

VKH 6879

Rikke Isler

Andre anlæg/diverse - Udateret

479. Lillelund

17.08.13 Thyregod

Gruber

Skovrejsning

Førromersk jernalder

sb. 297. Ved rekognoscering efter dybdepløjning fandtes på et bakkefremspring opløjet materiale fra tre kogestensgruber og syv-otte gruber. Fylden fra tre af gruberne indeholdt skår fra ældre førromersk jernalder.

VKH 6596

Folmer Christiansen

Grube - Førromersk jernalder

480. Uldum

17.08.14 Uldum

Kogestensgruber

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder (?)

sb. 19. Ved prøvegravning fandtes et antal kogestensgruber, hvoraf en indeholdt en del flækker og afslag samt en frostskiyeøkse.

VKH 6603

Folmer Christiansen

Grube - Ældre stenalder

481. Grønnegade/Vissingsgade

17.08.15 Vejle

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

Middelalder/Nyere tid

sb. 35. I forbindelse med rørlægningsarbejde i de to gader i Vejles bymidte, blev der påvist endnu intakte bylag, sandsynligvis fra senmiddelalderen eller renæssancen. Der har ikke tidligere været konstateret kulturlag i disse gader, hvorfor det er en vigtig indikator for fremtidige anlægsarbejder.

VKH 6512

Martin Wangsgaard Jürgensen

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

482. Nørretorv

17.08.15 Vejle

Kulturlag, vejanlæg

Andet anlægsarbejde

Middelalder/nyere tid

sb. 37. Undersøgelsen blev foretaget i forbindelse med etableringen af et regnvandsbassin på torvet, der ligger umiddelbart uden for den middelalderlige bykerne. Ved prøvegravningen konstateredes en række kulturlag, hvoraf de ældste meget vel kunne være middelalderlige. Desværre fremkom ingen egentlige anlægsspor, ud over enkelte nedrammede stokke.

VKH 6566

Martin Wangsgaard Jürgensen

Kulturlag - Middelalder

Vej/bro - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

Vej/bro - Nyere tid

483. Torvegade 10

17.08.15 Vejle

Kulturlag/kælder

Andet anlægsarbejde

Middelalder/Nyere tid

sb. 34. Undersøgelsens baggrund var udgravningen til en kælder. Kælderudgravningen dækkede over et areal på omtrent 9 x 9 m, med en dybde på omtrent 2 m. Da undersøgelsen blev foretaget, var 2/3 af området allerede gravet ned til undergrund, men på trods af dette lykkedes det at registrere to gruber, hvoraf den ene var stenforet i bunden, et større parti af et senmiddelalderligt kældergulv samt en stensat brønd af uvis alder.

VKH 6533

Martin Wangsgaard Jürgensen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

Kulturlag - Nyere tid

Bebyggelse - Udateret

484. Vestergade

17.08.15 Vejle

Vej / bro

Andet anlægsarbejde

Middelalder/Nyere tid (?)

sb. 38. Under arbejder fremkom en række kulturlag såvel som rester af en - muligvis to - brolægninger og et stort anlæg til fundering af en ældre vej. De ældste dele af det fremkomne materiale kan være middelalderlige.

VKH 6584

Martin Wangsgaard Jürgensen

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

485. Birkely

17.09.01 Bredsten

Bro

Diverse

Middelalder

sb. 98. I den opgravede jord fra udgravning til et 25 m langt og 4-5 m bredt vandhul fandtes resterne af 5 tilspidsede stolper, alle af en længde på mellem 50 og 100 cm og en diameter på 25-30 cm. Fundstedet ligger i en eng, ca. 20 meter fra Vejle Å. Umiddelbart over for fundstedet, ved ådalens sydside, ligger en markant bakke, der på ældre målebordsblade er benævnt "Slotsbanke". To af stolperne er ved dendrokronologi dateret til omkring 1100.

VKH 6556

Folmer Christiansen

Vej/bro - Middelalder

486. Gellinggård

17.09.06 Lindeballe

Boplads

Vejanlæg

Udateret

sb. 49. Prøvegravning på 720 m² afslørede flere stolpehuller beliggende på toppen af et bakke-
drag der støder op til Omme Å. Blandt stolpehullerne var et muligt hegnsløb. Der vil blive foretaget en
mindre udgravning på lokaliteten i 2004.

VKH 6615

Aase Gyldion Andersen

Bebyggelse - Udateret

487. Havnsbjergvej

17.09.06 Lindeballe

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre stenalder

sb. 17. Prøvegravning på lokalitet, hvor der tidligere er registreret en mindre flintplet. Der fandtes
hverken anlæg eller genstande.

VKH 3550

Aase Gyldion Andersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Ringkøbing Amt

488. Nisgård

18.01.02 Dejbjerg

-

Andet anlægsarbejde

-

Prøvegravning på lokalitet i et område med bronzealdergravhøje samt -bopladser. To formodede
overpløjede høje viste sig at være geologiske formationer. Ingen anlæg påvist iøvrigt. Undersøgelsen
afsluttet på prøvegravningsniveau.

SKJ 765

Torben Egeberg

Andre anlæg/diverse - Udateret

489. Ganer Mølledam

18.01.08 Skjern

-

Vejanlæg

-

Prøvegravning forud for omlægningen af ringvejen nord for Skjern, idet vejføringen går gennem det
område, hvor Ganer Mølle tidligere havde sin mølledam. Møllen er nævnt første gang år 1500. Det
lykkedes ikke træffe spor af vandmøllekonstruktioner i søgegrøfterne, og undersøgelsen blev derfor
indstillet på prøvegravningsniveau.

SKJ 788

Torben Egeberg

Andre anlæg/diverse - Udateret

490. Pilehuse

18.02.03 Grove

Boplads

Vejanlæg

AYT

sb. 25. Ved omfattende prøvegravningen inden for et over 120 ha. stort område blev der ikke gjort
fund. Forud for prøvegravningen var fundet opløjede skår og bearbejdet flint fra tragtbægerkulturen.
Området omkring den formodede stenalderboplads området samt et område, hvor der tidligere er fundet
en sølvskat (sb. 20) fra vikingetiden blev friholdt for dybdepløjning.

VSM433G

Kurt Glintborg Overgaard

Bebyggelse - Yngre stenalder

491. Hverremose

18.02.08 Sahl

Boplads

Skovrejsning

Neolitikum og yngre bronzealder.

sb. 156. Ved hjælp af søgegrøfter blev et mindre område med spor af bosætning fra neolitikum og yngre bronzealder lokaliseret. Et 170 m² stort udgravningsfelt blev frilagt og de vestlige 10 m af et treskibet hus fra yngre bronzealder afdækket. Feltet rummede desuden flere stolpehuller der ikke umiddelbart kunne indpasses i nogen konstruktion. I toppen af et af stolpehullerne lå keramik fra klokkebægerkultur. Området blev friholdt for skovrejsning. Ved efterrekgognoscering på de dybdepløjede arealer dukkede flere oldtidsanlæg op.

HOL 20.337

Bo Steen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

492. Øster Hasselholt II

18.02.08 Sahl

Boplads, grave

Skovrejsning

Yngre romersk/ældre germansk jernalder.

sb. 124. Ved undersøgelserne blev et i 1996 udgravet bopladsområde afgrænset. Bopladsen strækker sig over et 170 m x 100 m stort område og bevaringsforholdene er gode med et op til 45 cm tykt kulturjordslag.

I samme område som urnegraven tidligere var fundet, blev der i en søgegrøft afdækket fire udaterede jordfæstegrave. Med detektor blev der samme sted fundet en korsformet fibula.

HOL 20.433

Bo Steen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

493. Birk Vest

18.03.05 Gjellerup

Boplads

Vejanlæg

Æ.st./br.a. eller jerna./nyere tid

På en tydelig banke i nordkanten af et engområde fremkom en del flint fra ældre stenalder, og der undersøgte kogegruber fra bronzealder eller jernalder samt to brønde og en grube fra nyere tid.

HEM 4024

Jens Jørgen Kærgaard

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Grube - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Grube - Jernalder

Bebyggelse - Nyere tid

Grube - Nyere tid

Bebyggelse - Udateret

494. Birkgård

18.03.05 Gjellerup

Boplads/gravplads

Andet anlægsarbejde

Y.st./jernalder/æ.germ.ja.

Forud for byggeri på et 12.600 m² stort areal undersøgtes en lille gravplads fra ældre germansk jernalder samt tre brønde og stolpehuller m.v. I et stolpehul lå skår af et lerkar fra enkeltgravskulturen (undergravstid). Enkelte andre huller er fra samme tid. De øvrige bopladsfund er især fra jernalderen. Gravene omfattede en mandsgrav med lansespids og rest af træskaft, en kvindegrav med blandt andet en sølvarmring, 4 bronzefibulaer og 44 glasperler samt en dobbeltgrav. Den indeholdt nederst en kvinde med en sølvfibula, 15 glasperler, 6 ravskiver og dragtrester. Over låget var et lerlag, hvorpå der var placeret en 1,5 m lang barnegrav, antageligt en pige, med blandt andet en bronzefibula og perler.

HEM 4017

Tinna Møbjerg

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Bebyggelse - Udateret

495. Hammerum Sydøst

18.03.05 Gjellerup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førrom.ja.

sb. 85. På den sydlige del af et udstykningsområde fremkom 4 mindre gruber. De 2 indeholdt skår fra tidlig førromersk jernalder. Undersøgelsen fortsættes i 2004.

HEM 3976

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

496. Asmindkær

18.03.06 Herning

Boplads

Vejanlæg

Y.st.

På markoverfladen opsamledes flint på en lille boplads fra yngre stenalder. Prøvegrøfter på i alt 100 m² resulterede ikke i fund.

HEM 3992

Hans Rostholm

Bebyggelse - Yngre stenalder

497. Holing Syd

18.03.06 Herning

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

Ved anlæg af parkeringsplads undersøgtes gruber og fyldskifter fra bebyggelse med gårde fra 1800-tallet.

HEM 3535

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Nyere tid

498. Messecenter Herning

18.03.06 Herning

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førrom.ja.

Ved udgravningen fritlagdes et 12,5 m langt og 5,5 m bredt hus med fire sæt tagbærende stolper. Tæt omkring huset var en indhegning på 16,3 x 9,6 m. Lidt østligere fandtes to kogegruber og en grube. Mod nordvest var et lille område med 12 kogegruber og mod nord 2 kogegruber og et par stolpehuller.

HEM 3993

Hans Rostholm

Tinna Møbjerg

Bebyggelse - Førromersk jernalder

499. Sønderager Nord

18.03.06 Herning

Boplads

Andet anlægsarbejde

Æ.st./y.st.

På en svag, sandet banke ud i en eng undersøgtes et par små felter inden for et 40 x 20 m stort område. Der blev overvejende gjort fund fra yngre stenalder, herunder fragmenter af slebne flintøkser og afslag med spor af slibning. Ligeledes fandtes en tværpil er fra ertebøllekulturen.

HEM 4023

Tinna Møbjerg

Jens Jørgen Kærgaard

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

500. Sønderager Syd

18.03.06 Herning

Andre anlæg/grave/bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder/yngre
bronzealder/ældre jernalder/middelalder

Ved den sydøstlige del af en stor, kommende sø undersøgtes et areal på 3.200 m² på en svag højning, hvor der mod øst var korte hegn og et 6,5 m langt, toskibet hus, antageligt fra middelalder. Mod vest fremkom et kulturlag med flint over et ca. 35 x 25 m stort område. Det fleste af fundene er fra yngre stenalder, blandt et stykke af en tyknakket flintøkse og grove blokke og skrabere. En mindre del er fra ertebøllekulturen, blandt andet tværpile. Mod vest var der desuden enkelte stolpehuller, snarest fra jernalderen, og en helt nedpløjet brandgrav fra yngre bronzealder eller tidlig jernalder.

HEM 4018

Tinna Møbjerg

Jens Jørgen Kærgaard

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

Bebyggelse - Middelalder

501. Elmholt

18.03.10 Rind

boplads, mølleanlæg

Vejanlæg

Æ.st./bra.-jerna./middelalder

På et bakke drag syd for Fjederholt Å opsamledes på et 70 x 40 m stort område talrige flintsager fra ældre stenalder. I en mindre lavning udgravedes et indtil 10 cm tykt kulturlag med fund fra Ertebøllekulturen. På bopladsen er der også fund fra Kongemosekulturen og Maglemosekulturen, ligesom der på samme bakke var der stolpehuller fra bronzealder eller jernalder. På et sandet næs i selve ådalen undersøgte et 16 m langt hus fra middelalderen, snarest 1200-årene. Der var flere byggefaser. Til en af dem hørte en brolagt indgang. I to af hullerne var nederste del af træstolper bevaret. Rundt om det sandede næs var gravet en 3-4 m bred rende, som kan være en kanal fra et mølleværk eller en afvandingskanal.

HEM 4013

Tinna Møbjerg

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Kulturlag - Ældre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

Andre anlæg/diverse - Middelalder

Bebyggelse - Middelalder

502. Fejerskov Huse

18.03.10 Rind

Boplads

Vejanlæg

Bra./førrom.ja./vik. eller middela.

På en ca. 300 m lang vejstrækning fandtes spredte bopladsspor, især på markante bakke drag mod nord og syd. Der fremkom 48 kogestensgruber, der overvejende var 40-70 cm i diameter og uden daterende fund. Der var 86 stolpehuller eller fyldskifter, de fleste på tre mindre områder. I et af stolpehullerne på den nordlige bakkes sydskråning lå skår fra førromersk jernalder. Lidt nordligere var et område på ca. 35 x 30 m med mange stolpehuller, blandt andet rester af et 18 m langt hus fra sen vikingetid eller middelalder, samt en udateret, 2,2 m dyb brønd. På sydlige bakketop var der stolpehuller og to pletter med rødbrændt sand, hvilket tolkedes som en nedpløjet bebyggelse fra bronzealderen.

HEM 4036

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Bebyggelse - Udateret

503. Gammelbosig

18.03.10 Rind

Boplads, grave

Vejanlæg

Yngre jernalder/udateret

sb. 128. På et stort broområde er afgravet i alt 17.580 m² på et fladt næs, der falder sydpå ned mod en bæk. På sydligste del var der hjulspor og ved sydsiden af bækken et område med ildskørnede sten. På nordlige del fremkom spor af 24 huse og en del hegn. To huse på 28 m og 20 m har lidt buede vægge og kan dateres til 700-tallet. Der var også huse med lige vægge og runde gavle fra 400-600 e.Kr. Desuden undersøgte 5 udaterede brandgrave og 4 jernudvindingsovne samt en sænkning med ildskørnede sten og 4 brønde, et par med bevaret træ. Syd for det massive bopladsområde fremkom hulrækker i et 2,5 m bredt forløb over 60 m i længden og endnu uden afslutning mod vest og øst.

HEM 3994

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

Jernudvinding - Udateret

Vej/bro - Udateret

504. Gammelbosig II

18.03.10 Rind

Boplads

Vejanlæg

Æ.st.

Der blev opsamlet fund på et ca. 100 x 60 m stort område og gravet 39 små prøvehuller, hvor jorden blev soldet. Desuden lavedes tre mindre felter. I det største på 12 m² var bevaret kulturlag med flint, trækul og brændte hasselnøddeskaller. Fundene er fra mellemste del af Maglemosekulturen. På stedet skal senere undersøges en jernalderboplads (HEM 3994 Gammelbosig).

HEM 4011

Tinna Møbjerg

Bebyggelse - Ældre stenalder

505. Knudmose Huse

18.03.10 Rind

Grav, boplads

Vejanlæg

Y.st./bra.-jerna./udat.

På stort broområde undersøgtes en cirkulær grav med flintflække fra enkeltgravskulturen. Desuden udgravedes en grube og to kogegruber fra bronzealder eller jernalder og en udateret brønd.

HEM 4010

Hans Rostholm

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Bronzealder

Grube - Jernalder

Bebyggelse - Udateret

506. Lilling

18.03.10 Rind

Boplads

Vejanlæg

Bra./vik.tid eller tidlig middela.

sb. 133. På en 250 m lang vejstrækning afgravedes i alt 18.600 m² med spredte bopladsfund. På den nordlige del var der fire huse fra bronzealderen inden for et område på ca. 50 x 80 m. Det største hus var 15 m langt med spor af ildsted i østenden. Fra samme tid undersøgtes en stor lertagningsgrube med blandt andet skår, en lille smelteklump af bronze og et digelfragment. Desuden var der 51 kogegruber spredt over området. På et 70 x 70 m stort område fremkom fire huse fra vikingetid eller tidlig middelalder. Det bedst bevarede var af trelleborgtype, 27 x 8,5 m stort, med 2 gavlrum og et kvadratisk ildsted i midtersektionen. I et af stolpehullerne lå et rundt bronzespænde med sølvblikbelægning og indridset kors.

HEM 4032

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

507. Skærbæk Gårde I

18.03.10 Rind

Boplads

Vejanlæg

Yngre bronzealder

På et højtliggende råstofområde vest for motorvejen afdækkedes et 87 x 55 m stort felt, hvor der var spredte stolpehuller uden system, 14 kogegruber og 4 gruber. Desuden var der 2 små gruber med rødbrændt, leret sand. I hver af dem har stået et lerkar. I den ene grube var kun bunden tilbage, i den anden stod et stort ansigtskar fra begyndelsen af yngre bronzealder. I karret lå 2 kværnstene og en knusesten.

HEM 4015

Jens Jørgen Kærsgaard

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Grube - Yngre bronzealder

508. Skærbæk Gårde II

18.03.10 Rind

Gravhøj

Vejanlæg

Yngre stenalder

På råstofområde vest for motorvej undersøgtes en helt nedpløjet gravhøj. Den var 15 m i diameter og indeholdt en ødelagt centralgrav (enkeltgravskultur). Under højtømtten var der rester af det gamle muldrag og ved højfoden en kreds med 16 kraftige stolpehuller, der var indtil 70 cm dybe. Ved afgravning omkring højen fandtes intet.

HEM 4016

Jens Jørgen Kærgaard

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

509. Skærbæk Gårde IV

18.03.10 Rind

Boplads

Vejanlæg

Y.st./bra. eller jerna.

På et ca. 300 m langt broområde nord for Fjederholt Å fremkom flint fra yngre stenalder. På den højestliggende del af området udgravedes enkelte stolpehuller og 9 kogegruber fra bronzealder eller jernalder. Den største var 155 cm i diameter og 60 cm dyb.

HEM 4025

Erik Møller Jensen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Jernalder

510. Stenbjergkvarteret

18.03.14 Snebjerg

Boplads og gravplads

Andet anlægsarbejde

Æ.rom.ja.

Fortsat undersøgelse på 3. etape af udstykning. På østlige del er afdækket 24 grave på et 50 x 12 m stort område. På området var spredte bopladsfund, herunder et 20 m langt hus og flere lertagningsgruber. I 2003 er undersøgt 10 grave. Heraf er fire jordfæstegrave. Den største havde spor efter en 2,2 x 0,9 m stor trækiste, som indeholdt 2 jerngenstande og 6 lerkar, blandt andet et stort fad og et miniaturekar. Over vestendens stenlægning var en barnegrav. To jordfæstegrave havde huller i vestenden fra plyndring i oldtiden. Desuden undersøgtes fire små grave på ca. 1 x 1 m, antageligt barnegrave, den ene med et lerkar, samt to små stensatte kamre med hver to lerkar. Gravpladsen er ikke færdigudgravet.

HEM 3404

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

511. Rosenholmvej

18.03.18 Tjørring

Boplads/grave

Andet anlægsarbejde

Æ.ja.

sb. 49. På en industrigrund undersøgtes 2 langhuse, det største på 16 m, samt 2 brønde, 4 kogegruber og 7 lertagningsgruber. Mod syd var der to grave, dels en brandgrav med to jerngenstande, dels en grube med tre lerkar. På en vej øst for grunden udgravedes fem lertagningsgruber med blandt andet mange skår. De to største var 8-10 m i diameter og bestod af flere sammenhængende nedgravninger. Alle fund er fra sen førromersk jernalder eller tidlig romersk jernalder.

HEM 3441

Erik Møller Jensen

Martin Wangsgaard Jürgensen

Bebyggelse - Ældre jernalder

Gravplads/grav - Ældre jernalder

512. Naturgasledning Holstebro

18.03.19 Tvis

Bebyggelse

Naturgas

Oldtid

En naturgasfordelingsledning var planlagt nedlagt mellem Holstebro og Herning, hvor de første godt 10 km forløb gennem Holstebro Museums ansvarsområde. I forbindelse hermed blev der af museet udført besigtigelse af de registrerede fortidsminder på strækningen, rekognoscering af hele strækningen samt prøvegravning på udvalgte steder. I alt 15 lokaliteter blev prøvegravet i 2003. Tre steder blev der lokaliseret oldtidsbopladser, hvoraf der på de to bopladsområder skulle foretages en egentlig udgravning. Undersøgelserne fortsætter i 2004.

HOL 20.408

Bo Steen

Bebyggelse - Oldtid

Andre anlæg/diverse - Udateret

513. Nørrevang

18.03.19 Tvis

Boplads

Naturgas

Yngre bronzealder eller ældre førromersk jernalder.

sb. 397. Ved prøvegravning på det kommende naturgastracé fandtes der på stedet enkelte anlægsspor. I udgravningsfeltet fremkom spredte bopladsrester i form af gruber og stolpehuller uden konstruktionsmæssig sammenhæng.

HOL 20.431

Bo Steen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

514. Norgesvej

18.03.20 Vildbjerg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førrom.ja./germ.ja./udat.

sb. 49. Fortsat undersøgelse på stor jernalderboplads. Til førromersk jernalder kan dateres et 16 m langt hus med ni båseskillerum i østenden samt tre små gruber med skår. Fra yngre jernalder er der tre langhuse, hvoraf det største er 35 m langt med lidt udadbuede langsider og flere ombygninger. I et af stolpehullerne lå et miniaturelerkar og i et andet et ornamenteret lerkar fra germansk jernalder. Huset ligger i en større indhegning, hvor der også er to småhuse og et grubehus uden fund. Der fremkom desuden et udateret hus, en jernudvindingsovn og fire brandgrave uden daterende fund. I alt undersøgte 7.300 m².

HEM 3220

Martin Winther Olesen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Udateret

Gravplads/grav - Udateret

Jernudvinding - Udateret

515. Store Torv

18.05.09 Holstebro

Kulturlag, brønd

Andet anlægsarbejde

Højmiddelalder og 1800-tal

Kulturlag fra middelalderen (1200-1300-tallet), brønd fra 1800-tallet. I forbindelse med nedlæggelse af nye varmerør og ny gågadebelægning blev de opgravede grøfter på Store Torv, Vestergade, Østergade og Grønsgade undersøgt. På torvet fremkom i flere tilfælde tynde kulturlag - eller snarere bunden af gruber fra højmiddelalderen. Ud for boghandleren på Store Torvs østside samt langs torvets nordside fandtes rester af brandlag fra en af byens store brande. Ud for Lillys Brudekjoler (Store Torv 2) undersøgtes en stensat brønd, der var fyldt op med affald fra 1800-tallet - porcelæn, fajance, jdepotter, glasskår, kridtpiber, kværnsten, flasker, knogler m.m. Konklusionen er, at langt det meste af de ældre kulturlag inklusive brandlagene er gravet væk i tidens løb og erstattet med stabilgrus.

HOL 20.425

Lis Helles Olesen

Kulturlag - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

Kulturlag - Nyere tid

516. Vestergade

18.05.09 Holstebro

Grube, mur

Restaurering

Ca. 1300 og nyere tid

Udfor Bach's Isenkram i Vestergade fandtes et hjørne sat af munkestenslignende, genanvendte mursten. Muren er fra nyere tid, men stenene kan være væsentlig ældre. En mulighed er, at de stammer fra Tvis Kloster eller nogle af de gamle byhuse. Under murhjørnet fandtes en grube fra middelalderen med en del skår af bl.a. kander og kuglepotter fra omkring år 1300.

HOL 20.423

Helle Henningsen

Bebyggelse - Middelalder

Grube - Middelalder

Bebyggelse - Nyere tid

517. Katrinesminde

18.05.10 Mejrup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre stenalder/bronzealder

sb. 119. Fortsat undersøgelse (AUD 1999, 571; AUD 2001, 587; AUD 2002).

Den ene af de fire lokaliteter (Elkær, HOL 20.404) var beliggende på en velafgrænset bakkeflade i den sydøstlige del af området. Ved udgravningen i 2002 blev der her afdækket et mindst 22 m langt toskibet hus fra senneolitikum samt et treskibet hus der dateres til bronzealderen (2002).

Omkring 200 m vest herfor lå de tre øvrige bopladsområder (Katrinesminde, HOL 20.406) med 70-110 m indbyrdes afstand. I alt seks hustomter blev afdækket. Det nordligste felt rummede tre toskibede hustomter, hvoraf det ene havde forsænket østende. Også feltet syd herfor rummede et toskibet hus med forsænket østende samt et ligeledes toskibet hus uden forsænkning. Endelig blev der i det tredje felt afdækket et treskibede hus, der antagelig skal dateres til yngre bronzealder. Overordnet skal de fire mindre bopladsområder ses i en større sammenhæng. Antagelig er der tale om en gård eller to, der i tidsrummet senneolitikum/yngre bronzealder flytter rundt inden for det samme ressourceområde.

HOL 20.406

Bo Steen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

518. Fabersvej

18.05.11 Måbjerg

Boplads

Vejanlæg

Yngre romersk jernalder □ tidlig
middelalder.

sb. 154. I det 10 m smalle udgravningsfelt blev delvist afdækket to hustomter og et hegn fra 3-5 årh. e. Kr. samt et hus fra sen vikingetid/tidlig middelalder. Med detektor blev der i overjorden fundet et tresidet stigrembeslag fra 1000-1100-årene. Overordnet må udgravningsfeltet tolkes som et udsnit af en større boplads, hvor feltet gennemskærer den vestlige del. Bopladsen er beliggende på et mindre bakkeplateau som udgør en naturlig bopladsflade og hvorved bopladsen formentlig kan afgrænses topografisk.

HOL 20.419

Bo Steen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

519. Novem

18.05.11 Måbjerg

Boplads

Vejanlæg

Ældre jernalder

sb. 153. I den sydvestlige del af det projekterede vejtrace blev lokaliseret et bopladsområde med gruber fra ældre jernalder.

HOL 20.415

Bo Steen

Bebyggelse - Ældre jernalder

520. Tingheden

18.06.04 Lyne

Hjulspor

Råstof

Før 1700-tallet

sb. 168. Prøvegravning på et område, hvor der på luftfotos fra 1954 ses utallige, parallelle hjulspor indenfor et 100 m bredt bælte. Sporene går langs med vejen A 11, på en mark øst for denne. Det kan konstateres, at der i løbet af de 50 år, der er gået siden luftfotografierne dokumenterede vejsystemet, er der foregået en voldsom destruktion af stedet som følge af dyrkning. Der er dog velbevarede hjulspor tilbage midt på området, og de forventes færdigundersøgt i 2004. Hjulsporene har mod nord retning mod Brosbøl, hvor imponerende hulveje ligger intakte på en skrænt tæt ved A11. Herfra fortsætter vejføringen videre mod nord til Skjern Å, hvorfor en nærmere undersøgelse af hjulsporsforekomsten væsentlig for udforskningen af ældre tiders vejforbindelser i Vestjylland. Sporene på Tingheden er opstået som følge af århundreders kørsel, og er dannet over et længere tidsrum før den første regulering af den nuværende hovedvej, hvilket skete i slutningen af 1700-tallet. Hvor langt sporene går tilbage i tid, lader sig endnu ikke sige, men vejtraditionen kan gå tilbage til oldtiden, idet det viser sig, at der i samme forløb indgår rækker af gravhøje.

SKJ 789

Torben Egeberg

Vej/bro - Nyere tid

521. Ballegård

18.07.05 Heldum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre førromersk jernalder.

sb. 31. Ved prøvegravning forud for byggemodning af et 38.000 m² stort boligområde, blev der lokaliseret to bopladsområder, hvoraf det ene område efterfølgende blev udgravet. Et 3.700 m² stort areal blev frilagt og der er stor sandsynlighed for, at bopladsen, der dateres til ældre førromersk jernalder, er totaludgravet. Mod syd, hvor der ligger et ældre parcelhuskvarter, er der mulighed for, at der kan ligge flere jernalderhuse. Ved udgravningen fremkom tre langhuse, fem udhuse samt to brønde og 10 lertagningsgruber. Ud fra ligheder i den måde husene var bygget på og dateringen af det keramikmateriale, der fandtes i de nærliggende gruber, kan bebyggelsen forsøgsvis opdeles i to bebyggelsesfaser. I første fase lå der blot en enkelt gård på stedet, men muligheden for at der uden for det udgravede område kan have ligget yderligere en gård, kan dog ikke afvises. Gården bestod af et 15 m langt langhus og to udhuse, der kan tilhøre gården. Nord for langhuset fandtes et kompleks af syv gruber, som tilhører denne tidlige fase. I bebyggelsens anden fase var to næsten identisk konstruerede huse, der begge har været hovedhuse i hver sin gård. Begge huse var omkring 10 m lange og 5 m brede, og taget var båret af fire sæt tagbærende stolper. Væggene stod i en smal væggroft. Foruden langhuset har der også været udhuse, en brønd samt gruber, der kan knyttes til den enkelte gård. I den sydlige del af udgravningsfeltet fremkom et system af sammenhængende grøfter. Der var ingen daterende fund i grøfterne, som formentlig er fra historisk tid. Det længste forløb, der blev afdækket, var 65 m langt.

HOL 20.416

Bo Steen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

522. Kirstinelyst

18.07.07 Lemvig

Grøftanlæg og bopladsspor.

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 24. Ved forundersøgelsen blev der lokaliseret to 1-2 m brede grøfter, som kunne følges over 25 m. Der blev ikke gjort fund i grøfterne, hvorfor datering og funktion er usikker. I en nærliggende prøvegrøft fandtes to små skår af jernalderkarakter samt et trækulsfarvet fyldskifte. Det undersøgte areal er beliggende på vestsiden af en skrånende bakke. De fundne skår og trækulsfarvede fyld kan muligvis være de vestligste spor efter en jernalderboplads, der i givet fald skal findes på topfladen af bakken.

HOL 20.424

Bo Steen

Andre anlæg/diverse - Jernalder

Bebyggelse - Jernalder

523. Cykelsti Struer - Lemvig

18.07.13 Resen

Boplads

Vejanlæg

Ældre romersk jernalder B 1.

sb. 249. Bopladsområde fra tidlig ældre romersk jernalder samt to trækulsfarvede oldtidfyldskifter i andre prøvegrøfter.

HOL 20.418

Bo Steen

Bebyggelse - Romersk jernalder

524. Vindmøllepark Ramme

18.09.08 Ramme

Fyldskifte

Andet anlægsarbejde

Jernalder

sb. 253. Ved prøvegravning forud for opførelse af vindmøller samt etablering af adgangsveje, fremkom et cirkulært trækulsfarvet fyldskifte samt liggende løst i overjorden fire små jernalderskår. Formentlig skal fundet tolkes som sporene efter en jernalderboplads, hvis hovedområde ud fra de topografiske forhold, skal findes umiddelbart vest for fundstedet.

HOL 20.426

Bo Steen

Andre anlæg/diverse - Jernalder

Ribe Amt

525. Sølyst

19.01.08 Skanderup

Bebyggelse

Råstof

Ældre bronzealder

Der udgravedes et langhus med fandtes 4 sæt tagbærende stolper. I huset fire kogestensgruber hvoraf en indeholdt keramik fra ældre bronzealder.

MKH 1185

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

526. Bønstrup

19.01.09 Vamdrup

Bebyggelse, marksystem

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 79. Der blev udgravet et godt 18 m langt treskibet langhus med 5 sæt tagbærende stolper. Indgangsstolper ses på begge langsider. Der fandtes kogestensgruber i huset. Der blev taget fosfatprøver i og omkring huset, og analysen heraf antyder et rektangulært mønster, der muligvis kan afspejle et yngre marksystem, hvor man dyrkede voldene.

MKH 1143

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Ager/mark - Oldtid

527. Østertofte

19.02.02 Darum

gruber, bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder, senneolitikum og germansk jernalder

sb. 65. Ved den afsluttende undersøgelse, der fandt sted forud for byggemodning og omfattede et areal på ca. 5550 m², undersøgte et komplet og dele af yderligere tre gårdsanlæg fra germansk jernalder. Desuden fandtes et hus fra senneolitikum og spredte gruber fra overgangen yngre bronzealder/førromersk jernalder. Det komplet undersøgte gårdsanlæg fra ældre germansk jernalder fremtrådte udsædvanlig uforstyrret. Omfattende floteringer af stolpehulsfyld medførte fund af især rug og byg, koncentreret i hovedhusets østende. Ca. 1100 fosfatprøver fra gårdsanlægget er analyseret. Mod forventning var værdierne lave i hovedhusets østende i forhold til andre steder på gårdsanlægget. To AMS C14-dateringer af korn fra husets østende afventer stadig et resultat.

ASR 1710

Claus Feveile

Bebyggelse - Yngre stenalder

Grube - Yngre bronzealder

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

528. Rønhavegård

19.02.02 Darum

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

ÆGJ

sb. 68. Ved undersøgelse, der omfattede 1630 m² fremkom dele af to treskibede langhuse og tre hegnsforløb, der alle havde halvtag langs den ene side. I mindst et tilfælde afsluttedes halvtaget med halvrunde gavle i hver ende (C-hus). Der blev fundet slagger og essesten fra smedning i flere af bebyggelsens grøfter og gruber. Dateringen bygger på konstruktionstype og keramik.

ASR 1775

Christian Vrængmose Jensen

Bebyggelse - Germansk jernalder

529. Føvling nord

19.03.03 Føvling

Dyssetomt

Dyrkning

MN A I

sb. 4. En lav højning på en mark viste sig at være en dyssetomt med et polygonalt kammer. En del af kammerbunden var bevaret med knust brændt flint og underliggende lerlag. Af fund i kammer og gang fremkom kun fund af to ravperler. Dyssen dateres på keramik til mellemneolitikum per. A I men da der er fundet et keramikskår af enkeltgravskarker og en fladehugget pilespids i flint anslås at dyssen har været i anvendelse frem til senneolitikum.

HBV 1120

Ejvind Hertz

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Megalitanlæg - Yngre stenalder

530. Skelhøj

19.03.03 Føvling

Gravhøj

Selvvalgt forskning

Ældre bronzealder

sb. 95. Fortsat undersøgelse af den fredede gravhøj Skelhøj. Indsatsen i 2003 var primært rettet mod en forbedret forståelse af højens konstruktionsprincipper og en udnyttelse af de særlige muligheder for naturvidenskabelige undersøgelser, som højkernens gode bevaringsforhold for organisk materiale frembød. Hele højen ser fortsat ud til at være opført i et sammenhængende konstruktionsforløb, men med en praktisk opdeling af byggeriet i flere konstruktionstrin, der ligger som skaller uden på hinanden. Der blev påvist en række radiære opdelinger af de enkelte konstruktionstrin, forskellige transportveje i og ind til højen, forandringer i tørvematerialet gennem højen som en afspejling af, hvordan tørveskæringen udbredte sig i landskabet, samt nogle fastholdte principper for, hvordan tørvene blev lagt. Konstruktionen af højkernen adskiller sig i tørvelægningsprincipperne markant fra opbygningen af de ydre trin i højen. Et sekundært indtil videre udateret gravanlæg sandsynligvis indsat fra siden af højen blev udgravet. Centralgraven viste sig at være blevet grundigt plyndret i forbindelse med en forstyrrelse i højen sandsynligvis i 1800-tallet. Der kunne imidlertid stadig påvises en stratigrafisk sekvens med indledningsvis en afbrænding af den overflade, hvor graven skulle anlægges. I afbrændingsresterne fandtes enkelte spredte knoglestumper. Afbrændingen efterfulgtes af en nedgravning til undergrunds niveau inden for stenmarkeringen, sandsynligvis til etablering af kisteleje. Herefter opførtes en større stenpakning, der kun var fragmentarisk bevaret. Umiddelbart efter følger højopbygningen. Højens kerne var indkapslet af kraftige jernudfældninger svarende til dem, der kendes fra de klassiske gravhøje med velbevarede egekister. På trods af den moderne gennembrydning fremstod store dele af kernen stadig fugtig, anaerobt, og blågråligt og i dette miljø var der ekstraordinært gode bevaringsforhold med uomsatte vegetationsdele på vækstfladen af de enkelte tørv og bevarede insekter. Bevaringen var særlig markant omkring overgangen til den begravede jordbund. Under højen blev der i frilagte områder dokumenteret flere systemer af ardspor. Her fandtes også forskellige spredte anlægsspor, blandt andet en grube med et omfattende mellemneolitikum per. I inventar og mindre kogestensgruber. Undersøgelsen fortsættes i 2004.

NM1 8282/02

Mads Kähler Holst

Marianne Rasmussen

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

531. Grønvang

19.03.08 Vejen

Gruber

Andet anlægsarbejde

Bronzealder og førromersk jernalder

sb. 137. Ved forundersøgelse på 9 ha, forud for byggeri af skole, er der fundet spredte gruber, hvoraf en er dateret på keramik til yngre bronzealder/førromersk jernalder.

HBV 1139

Ejvind Hertz

Grube - Bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

532. Mariasminde III

19.03.08 Vejen

Hustomt m.m.

Andet anlægsarbejde

bronzealder

sb. 119. Ved to forundersøgelse forud for byggeri blev der undersøgt en mindre hustomt fra bronzealder på 20 x 6,8 m samt diverse gruber.

HBV 837

Ejvind Hertz

Bebyggelse - Bronzealder

533. Nygårdstoft

19.04.01 Farup

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

SN og bronzealder og nyere tid

sb. 45. Ved undersøgelsen der omfattede 4300 m² inklusiv søgegrøfter, fremkom 2 toskibede huse med forsænkede gulvlag. Heraf var det ene særlig godt bevaret med næsten komplet væglinie m.m. I det forsænkede gulvlag fandtes en komplet skubbekværn med tilhørende skubbesten. Desuden blev der undersøgt 5 treskibede huse fra ældre og yngre bronzealder, heraf det ene med formodede båseskillerum. Fra yngre bronzealder stammer også en spinkel brønd, tildannet af en hulet egestamme. Fra nyere tid (ca. 1500-1800) fremkom en mængde bebyggelsesspor og vejanlæg fra en mindre bebyggelse bestående af f.eks. en-to gårde. Desuden blev der undersøgt to brønde.

ASR 1820

Jens G. Lauridsen

Claus Feveile

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Nyere tid

534. Øster Vedsted / A11

19.04.07 Ribe Domkirke Ls

Bebyggelse

Vejanlæg

YRJ / ÆGJ

sb. 42. I forbindelse med anlæg af vej fremkom på et ca. 3000 m² stort areal dele af mindst to, flerfasede, overlappende gårdsanlæg fra yngre romersk eller ældre germansk jernalder (dateringen er sket på baggrund af den fundne keramik). Udgravningen afgrænser et større bebyggelsesområde mod nord og nordvest. Der fremkom dele af mindst fem treskibede huse, en del hegn, samt flere gruber. Bevaringsforholdene var moderate; f.eks. var en del af husenes vægforløb ikke bevaret.

ASR 1730

Lis Andersen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

535. Øster Vedsted Vej 16

19.04.07 Ribe Domkirke Ls

Bebyggelse

Vejanlæg

YRJ / ÆGJ

sb. 35. Ved undersøgelsen, der omfattede 1005 m², fremkom dele efter tre langhuse samt mindst syv hegnsforløb, heraf tre med halvtag langs den ene side. På samme lokalitet er tidligere undersøgt mindre områder (AUD 1998, 543; 1999, 600).

ASR 1731

Claus Feveile

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

536. Skønager

19.04.07 Ribe Domkirke Ls

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

senFRJ/ÆRJ + VIK + ÆMIA

sb. 17. Ved undersøgelse af 1200 m² i forbindelse med anlæggelse af en sø, fremkom bebyggelsesspor i form af utallige nedgravninger, stolehuller og gruber der kunne dateres ud fra keramik til sen førromersk jernalder og ældre romersk jernalder. Desuden fremkom enkelte anlæg, bl.a. en brøndlignende konstruktion, dateret til vikingetiden dateret på baggrund af de fundne genstande og dendrokronologiske dateringer. Ligesom der spredt i området fremkom anlæg og fund fra ældre middelalder.

ASR 1273

Rikke Isler

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

537. Gravsgade

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Vejlag

Vejanlæg

Middelalder og nyere tid

sb. 118. Ved gaderenovering (udskiftning af installationer og belægning) af Gravsgade mellem Sviegade og Puggaardsgade, blev der registreret skiftende gadelag fra middelalderen og nyere tid

ASR 1752

Lis Andersen

Vej/bro - Middelalder

Vej/bro - Nyere tid

538. Havlund Bæk

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Bebyggelse

Plantning

SN/ÆB, FRJI

sb. 110. Ved forundersøgelse kunne udskilles tre forskellige områder. I det første område fandtes et kulturlag indeholdende keramik, flint og ildskørnede sten fra senneolitikum/ældre bronzealder. Det andet område bestod af diverse løsfund af keramik og flint, der ligeledes dateres til senneolitikum/ældre bronzealder. I det sidste område udgravedes derimod spredte gruber og anlæg fra sidste del af yngre bronzealder/tidlig førromersk jernalder. De udlagte søgegrøfter og mindre feltudvidelser betød, at der i alt undersøgte ca. 2,66 % af det berørte areal på 11,2 ha.

ASR 1749

Claus Feveile

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

539. Lustrupholm

19.04.09 Ribe Sankt Katharine

Bebyggelse/gård

Selvvalgt forskning

Middelalder

sb. 22. Ved fortsat undersøgelse af formodet bispegård fra 13. århundrede (AUD 1999, 606; 2000: 662; 2002) blev der udgravet et ca. 25 x 8 m stort hus opdelt i fire rum ved hjælp af v.h.a. skillevægge. Lige uden for huset fandtes en lille nedgravning der indeholdt en næsten komplet kuglepote, nedlagt i brudt tilstand, samt to mønter fra 1230'erne. Fundet tolkes som en opgravet møntskat.

ASR 1700

Claus Feveile

Bebyggelse - Middelalder

540. Dankirke Vest

19.04.11 Vester Vedsted

Bebyggelse

Plantning

FRJ?

Umiddelbart vest for den fredede del af Dankirke, fandtes ved en forundersøgelse bebyggelsesspor i form af stolpehuller med keramik, der antagelig skal dateres til førromersk jernalder.

ASR 1753

Claus Feveile

Bebyggelse - Førromersk jernalder

541. Kløjsvej

19.04.11 Vester Vedsted

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

YRJ / ÆGJ

sb. 34. Ved undersøgelsen, der omfattede 1670 m² fremkom dele af mindst 5 Ø-V-orienterede langhuse samt et mindre N-S-orienteret hus. Desuden blev påvist mindst 5 hegnsforløb, hvoraf flere havde halvtag langs den ene side. Dateringen bygger på hustypologi og keramik. Bebyggelsen var anlagt oveni et ca. 60 cm tykt fygesandslag, der overlejrede et ældre muldlag. I forbindelse med det fygesandsdækkede muldlag fremkom ardspor.

ASR 1765

Christian Vrængmose Jensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

542. Sprækvej 8

19.04.11 Vester Vedsted

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

FRJ/ÆRJ og Middelalder

sb. 17. Ved undersøgelsen, der omfattede ca. 1200 m², fremkom der dele af 4-5 langhuse samt kulturlag fra sen førromersk jernalder og ældre romersk jernalder. Desuden blev der udgravet et enskibet langhus med let krumme langvæge og komplet udskud langs begge sider, dateret på baggrund af hustype og keramik til ældre middelalder. Begge bebyggelsesfaser var anlagt oveni et fygesandslag, der overlejrede et ældre muldlag.

ASR 1755

Anja Andersson

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

543. Alslev Torrupvej

19.05.01 Alslev

Agersystem

Andet anlægsarbejde

Renæssance/nyere tid

Der fandtes ingen spor af oldtid, men synlige Ø-V-gående agerrener lå over arealet med ca. 15 m afstand imellem hver.

VAM 1441

Jens G. Lauridsen

Ager/mark - Nyere tid

544. Skt. Folmers kilde

19.05.01 Alslev

Bebyggelse

Skovrejsning

FRJ/ÆRJ

sb. 92. Forud for skovrejsning af et 24 ha. stort område, blev iværksat en prøvegravning. To steder ramte søgegrøfterne bebyggelse fra førromersk jernalder/ældre romersk jernalder. Områderne blev udpeget for den kommende skovejer og det blev påpeget at man så vidt muligt skulle undgå at reolpløje netop disse steder. Ved senere besigtigelse viste det sig at påbudet desværre ikke blev overholdt.

VAM 1411

Jens G. Lauridsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

545. Lærkeholt

19.05.02 Brøndum

Gravhøj

Vejanlæg

enkeltgravstid

sb. 160. Prøvegravningen blev foretaget forud for anlæggelsen af en cykelsti og omfattede et bælte langs Forum Hovedvej. Undersøgelsen viste ikke anlægsspor af arkæologisk interesse, ud over en allerede kendt gravhøj (sb. 160).

Der var tale om en overpløjet gravhøj, ca. 16-18 m i tværmål og med en lille rest af randstenskraven. I den centrale del fremkom en oval nedgravning med spor af en plankekiste med brolagt bund; her fremkom ligspor, hvor det kunne iagttages at personen lå i højre hocker med hovedet i VSV, og ansigtet vendt mod syd. Ud for brystkassen lå en stridsøkse og neden for lårene lå 11 tværpile tæt sammen, formentlig et pilekogger. Stridsøkse daterer graven til ældre enkeltgravstid.

ESM 2488

Palle Siemen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

546. Måde Slammineraliseringsanlæg

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse og langhøj

Andet anlægsarbejde

Oldtid til Middelalder samt
tragtbægerkultur

sb. 293. Inden for et ca. 1,2 km langt og op til 0,4 km bredt område på kanten af en bred marskeng blev der ved søgegrøfter og felter afdækket 70.000-80.000 m² med spor af 72 enkeltliggende gårde, der næsten alle fremkom i den vestlige del af området, og som i tid strækker sig fra ca. 2600 f. Kr. til 1200 e. Kr. Blandt bebyggelsessporene kan nævnes flere grundplaner af huse med forsænket gulv fra den sene del af enkeltgravstid, et hus fra dolktid, enkelte huse fra bronzealder og ældre jernalder samt et stort gårdsanlæg fra middelalderen. Udformningen af bebyggelsessporene viser, at området er blevet udnyttet af en eller to gårde gennem store del af den agrare tid i Danmark.

Det centrale anlæg i den østlige del af det undersøgte område var en overpløjet langhøj på ca. 70 m. Ved undersøgelsen fremkom der spor af 2 gravkamre i den vestlige del af højen. Det ældste kammer, der var meget forstyrret af stentagning, har tilsyneladende været en lille polygonaldyse, der formentlig var anlagt i en lille rundhøj. Senere blev højen udvidet mod øst og vest, hvor der yderligere blev anlagt et dyssekammer. Dette vestlige kammer var imidlertid helt omrodet i forbindelse med en mindre udgravning i 1954. Ved sydsiden af højen fandtes de sidste rester af et offerlag.

ESM 2428

Kirsten Prangsgaard
Palle Siemen

Bebyggelse - Yngre stenalder

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Oldtid

Bebyggelse - Middelalder

547. Uglviggård

19.05.03 Esbjerg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

ÆRJ og Vik.

sb. 270. Udgravning af 8 huse fra ældre romersk jernalder/ynge jernalder eller vikingetid.

ESM 1658

Palle Siemen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

548. Fåborg Nord

19.05.04 Fåborg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

mid. a.

sb. 162. I forbindelse med udstykning foretog museet en mindre udgravning. Udgravningen påviste udkanten af en middelalder bebyggelse dateret til slutningen af 1100-tallet/begyndelsen af 1200-tallet. Den fundne bebyggelse omfatter et NV-SØ gående hus, nogle forskellige gruber samt en række mindre grøfter. Der blev ud over keramik fundet fragmenter af Rhinsk basalt.

VAM 1422

Pernille Pantmann

Bebyggelse - Middelalder

549. Højgård Agerbæk

19.05.04 Fåborg

Rundhøj

Skovrejsning

Usikker

sb. 145. Forud for skovrejsning prøvegravedes et 6 ha. stort areal samt en overpløjet høj (sb.nr. 145), søgegrøfterne over arealet var fundtomme, men ved sb. 145 var der endnu en smule højfyld og tilsyneladende med et centralt fyldskifte der gik i undergrund. Højen blev friholdt for dybdepløjning og ikke udgravet.

VAM 1437

Jens G. Lauridsen

Gravhøj - Udateret

550. Sjelborgparken

19.05.06 Guldager

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

YBA-FRJ

sb. 282. Inden for et ca. 1,3 ha stort område af matrikel 7c i Hjerting fandtes spredte bebyggelsesspor fra ældre romersk jernalder. Der blev ved søgegrøfter og mindre udgravningsfelter afdækket ca. 4800 m² og fundet spor af 7 huse og 1 hegn. Der er formentlig tale om en enkeltgård i flere faser.

ESM 2372

Palle Siemen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

551. Sønderris, Skorpionens Kvarter

19.05.06 Guldager

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Udateret

Ca. 4,5 ha blev undersøgt ved søgegrøfter. Der fremkom kun 4 stolpehuller af ældre dato.

ESM 2441/8

Palle Siemen

Steen Frydenlund Jensen

Bebyggelse - Udateret

552. Næsbjerg

19.05.09 Næsbjerg

Kogestensgrube

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 198. I forbindelse med byggemodning af 8 parceller i Næsbjerg, blev foretaget en prøvegravning af lokaliteten. Ved forundersøgelsen blev fundet en enkelt kogestensgrube uden daterende fund og arealet blev frigivet.

VAM 1439

Jens G. Lauridsen

Grube - Udateret

553. Bøgelund

19.05.10 Nørre Skast

Gravhøj, overpløjet

Råstof

Udateret

sb. 171. Inden for et ca. 15 ha stort område for råstofindvinding var der i sognebeskrivelsen af sat en overpløjet gravhøj; denne blev eftersøgt, men ikke fundet. I området for højen (sb. 171) var der en del moderne forstyrrelser som følge af testgravning i forbindelse med en tidligere ansøgning om indvinding af råstof.

ESM 2417

Palle Siemen

Gravhøj - Udateret

554. Solbjerg Plantage

19.05.10 Nørre Skast

Bebyggelse, grave

Vejanlæg

ÆJA, Vik-Mid, enkeltgravstid

Prøvegravning af lidt over 20 ha i forbindelse med skovrejsning viste spredte bebyggelsesspor fra vikingetid og tidlig middelalder i den sydlige, centrale del af området, mens der i den sydøstlige del fremkom bebyggelsesspor fra tiden omkring Kristi fødsel samt 3 små grave under flad mark fra ældre enkeltgravstid. Den ene af gravene indeholdt en skål og et lille, svajet, bæger; den anden to små ravperler og et lille flækkelignende afslag. Den sidste grav var fundtom.

ESM 2494

Palle Siemen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

555. Krosgård

19.05.13 Tjæreborg

Bebyggelse og grav

Råstof

middelalder-nutid, enkeltgravstid

sb. 66. Undersøgelse af et ca. 5000 m² stort område umiddelbart vest for den tidligere hovedgård Krosgård. De ældste anlægsspor var en enkeltgrav og dele af en ringgrøft, der formentlig har været dækket af en høj; dertil 3 gruber fra ældre romersk jernalder. De mest massive anlægsspor fremkom i den nordlige del af det undersøgte område og omfattede spor af bygninger fra de tidligere faser af Krosgård, hvor hus 1-3 og formentlig også hus 10-11 må dateres til højmiddelalderen, hus 4 og 6 samt evt. 7 til renæssancen, mens det lille hus 5 formentlig er af nyere dato. Enkelte gruber i syd indeholdt formentlig munkesten, men det var ikke muligt at erkende egentlige bebyggelsesspor.

ESM 1422

Palle Siemen

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Grube - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

Gravhøj - Udateret

556. Tjæreborg

19.05.13 Tjæreborg

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Vik-Mid

sb. 80. Prøvegravning af et ca. 8000 m² stort areal viste bebyggelsesspor i 2 områder dels et sydlig område med mange stolpehuller og grøfter, der må sættes i forbindelse med de i 2000 undersøgte bebyggelsesspor fra ældre romersk jernalder og vikingetid på matrikel 56i samt et nordligt område med enkelte stolpehuller og grøfter inden for et mindre areal. Bebyggelsessporene i det nordlige område blev senere undersøgt og viste sig, at være to huse; den ene fra vikingetid, den anden fra ældre middelalder.

ESM 2123

Palle Siemen

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

557. Vorbasse Præstegård

19.06.04 Vorbasse

Skeldige

Restaurering

17-1800-tallet

I forbindelse med restaurering af jorddige med stenfront på nordsiden af Vorbasse Præstegård blev der foretaget et snit i diget. Diget findes på udskiftningskort fra 1785, og skellet, som diget markerer, kan følges tilbage til ca. 1100 e. Kr. Ved undersøgelsen fremkom spor af skelgrøfter både nord og syd for diget, men med sammenhængende lag, som antyder, at de to skelgrøfter er opført på samme tid. Kun i bunden af den nordligste grøft fandtes keramik fra renæssancen. Mellem de to grøfter fandtes et stolpehul under diget, muligvis spor af stolpehegn. I forbindelse med afgravning af fyld i 1 m bredde foran diget fandtes desuden spor af to bygninger i form af to syldstensrækker; den ene parallelt med og foran diget, den anden og ældre på tværs af diget.

ESM 2472

Jens G. Lauridsen

Ingrid Stoumann

Ager/mark - Nyere tid

558. Kjelst, Ho Bugtvej

19.07.01 Billum

Boplads

Læhegn

æ. FRJ

sb. 36. I forbindelse med dybdepløjning forud for etablering af læhegn foretos en mindre prøvegravning på en lokalitet nær Ho Bugt. Museet har tidligere (AUD 200, 676) lidt vest herfor undersøgt kulturlag og et grubehus fra vikingetiden. Denne prøvegravning resulterede dog i en stenlægning, dele af et treskibet langhus og spredte stolpespor som på baggrund af keramikken kan dateres til ældre førromersk jernalder

VAM 1352

Jens G. Lauridsen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

559. Henne Golfbane

19.07.02 Henne

Ringgrøft

Andet anlægsarbejde

uvis

sb. 148. Under omlægning af en del af Henne golfbane blev der foretaget en mindre undersøgelse. Golfbanen ligger omkring en større gruppe fredede gravhøje. Ved muldafrømning umiddelbart sydvest for sb. 27, fremkom dele af et ringformet anlæg, der har haft en diameter på ca. 8-10 m. Anlægget tolkes som rester af en ringgrøft omkring en overløjet høj.

VAM 1430

Jens G. Lauridsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

560. Henne Kirke vest

19.07.02 Henne

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Ældre vikingetid

sb. 147. I forbindelse med etablering af en spildevandsledning fra Henne Strand til Outrup prøvegravedes en lokalitet nordvest for Henne Kirke. Her fandtes en boplads fra vikingetiden med spor af håndværk og handel, og der er måske tale om en ladeplads, da Filsø med adgang til Nordsøen kun ligger kort herfra. Lokaliteten indeholder grubehuse, et vejforløb, et utal af stolpehuller, der i det smalle tracé ikke kunne tolkes. Bopladsen er måske befæstet, da den afgrænses mod vest og øst af tætstillede stolper, mod vest var ligeledes en grøft indenfor palisaden. Blandt fundene kan nævnes basaltfragmenter, fragmenter af klæbersten, smeltet glas og bronze, smedeskel, klinknagler, jernnagler og løse nitteplader, forarbejdet rav, vævevægte, tenvægte, halvkuglekar, svaleredeørekar og en enkelt ringnål af bronze. En detektorafsøgning af muldlaget på selve bopladsområdet gav bl.a. et lille cirkulært frankisk spænde med et ligearmet kors, der har været emaljeret. Pladsen er forholdsvis rig på keramik, to former er næsten altdominerende nemlig halvkuglekarret og svaleredeørekarret.

VAM 1421

Jens G. Lauridsen

Bebyggelse - Vikingetid

561. Henne strand- Outrup

19.07.02 Henne

Andet

Andet anlægsarbejde

Udateret

I forbindelse med etablering af spildevandsledning fra Henne Strand til Outrup foretoges en række prøvegravninger. Fem steder blev der gjort væsentlige fund som udviklede sig til egentlige udgravninger (VAM 1417, VAM 1418, VAM 1421, VAM 1424, VAM 1425).

VAM 1400

Jens G. Lauridsen

Andre anlæg/diverse - Udateret

562. Hennegård

19.07.02 Henne

Ardspor, bebyggelse, grav

Andet anlægsarbejde

Bronzealder, yngre jernalder/Vikingetid

sb. 145. Ved tracégravning i forbindelse med spildevandsledning fremkom spor af et krydsplojet agersystem, der ikke kunne dateres nærmere. Samt en jordfæstegrav, hvor der ved bælteregionen var en række ganske små sølvperler og små jernkramper. Graven menes at være fra yngre germansk jernalder eller vikingetid. Desuden fandtes resterne af et muligt toskibet hus muligvis fra bronzealderen samt andre bebyggelsesspor, kogestensgruber og spredte stolpehuller.

VAM 1417

Jens G. Lauridsen

Bebyggelse - Bronzealder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

Gravplads/grav - Vikingetid

Ager/mark - Udateret

563. Højgård Henne

19.07.02 Henne

Overpløjet rundhøj med sekundære brandgrave

Andet anlægsarbejde

Uvis

I forbindelse med tracégravning forud for nedlægning af en spildevandsledning mellem Henne Strand og Outrup, blev der fundet en uregistreret overpløjet rundhøj, med rester af stenskonning af højfoden. Kun højens sydlige halvdel lå indenfor traceet og der blev ikke fundet rester af det centrale anlæg i denne halvdel, hvorfor højens alder ikke kunne fastslås med sikkerhed. Der blev fundet to sekundære brandgrave uden gravgods og urne samt et lille hensat lerkar, der ud fra gods og form kunne være fra yngre bronzealder.

VAM 1418

Jens G. Lauridsen

Gravhøj - Udateret

564. Kirkeby Henne

19.07.02 Henne

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Ældre germansk jernalder

Ved tracégravning forud for nedlægning af spildevandsledning mellem Henne Strand og Outrup fremkom ved Henne Kirkeby dele af et gårdsanlæg fra ældre germansk jernalder; dateringen er foretaget på baggrund af den fundne keramik. Gårdsanlægget fortsætter mod syd og den i traceet udgravede hustomt er formodentlig kun en økonomibygning på en større gårdsplads vurderet ud fra hegnsforløbet. Bopladsen er langt fra afgrænset og med mindre der er tale om en enkeltgård, fortsætter den formodentlig både mod syd og nord.

VAM 1424

Pernille Pantmann

Jens G. Lauridsen

Bebyggelse - Germansk jernalder

565. Klinting

19.07.02 Henne

kulturlag, bebyggelse

Andet anlægsarbejde

mid. a.

sb. 141. Prøvegravning i forbindelse med nedgravning af vandledning. Museet for Varde By og Omegn har tidlige gravet på lokaliteten i henholdsvis 1995 (AUD 1995, 492; AUD 1998, 565). Dengang fremkom spor af en velbevaret landsbybebyggelse fra middelalderen. Denne udgravning viste, at landsbyen fortsætter mod øst og bevaringsforholdene fortsat er gode på grund af de tykke flyvesandslag som har forsejlet kulturlagene.

VAM 1273

Lene B. Frandsen

Bebyggelse - Middelalder

Kulturlag - Middelalder

566. Rolf sø, skydebane

19.07.02 Henne

Kulturlag

Andet anlægsarbejde

uvis

Ved tracégravning forud for nedlægning af spildevandsledning fra Henne Strand til Outrup blev der i nærheden af Rolf Sø ca. 75 cm under nuværende terrænoverflade fundet et tyndt gruset kulturlag med vandrullet keramik, ildskørnet flint og et flintafslag med retouche. Laget formodes at stamme fra en hidtil ukendt nærliggende boplads.

VAM 1425

Søren L. Christensen

Kulturlag - Udateret

567. Varde Torv

19.07.12 Varde

Kirkegård

Andet anlægsarbejde

Mid.a. nyere tid

sb. 86. I forbindelse med omlægning af Varde Torv gennemførte museet flere undersøgelser i 2003. Ved undersøgelsens 1. etape i maj fremkom begravelser. Desuden udgravedes en smule middelalderligt kulturlag, samt enkelte middelalderlige gruber og kulturspor. Det udgravede område langs det gamle rådhus og Sillesens Hus var dog meget forstyrret af moderne kloakker og ledningsgrøfter. 2-3 etape af torveomlægningen fandt sted i kørevejen mod vest op til Sct. Jacobi Kirke, og her var området knap så forstyrret således at kirkegårdens afgrænsning mod øst tydeligt kunne iagttages. Der blev registreret 44 grave i 8 rækker. En vigtig iagttagelse er, at overkanten af kisterne ligger umiddelbart under afretningslaget for den moderne torvebelægning, hvilket betyder, at der på et eller andet tidspunkt må være sket en kraftig afgravning af hele området.

VAM 1415

Martin Wangsgaard Jürgensen

Lene B. Frandsen

Kirke/Kirkegård - Middelalder

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

568. Baunhøjvej

19.07.14 Ål

Kulturlag og bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Ældre/nyere bronzealder

sb. 162. Museet blev opmærksom på, at der var iværksat et anlægsarbejde igang i et område i udkanten af Oksbøl. Kommunen var tidligere blevet orienteret om, at der her burde foretages en forundersøgelse, hvis området skulle bebygges. En bygherre var dog gået igang uden byggetilladelse. Anlægsarbejdet var langt fremskredet og desværre var store dele af en oldtidsbebyggelse ødelagt. I kanten af det bortgravede område sås rester af kulturlag, stolpehuller og kogestensgruber i profilerne. Der blev foretaget en mindre udgravning, og et par af kogestensgruberne indeholdt keramik af bronzealderkarakter.

VAM 1390

Jens G. Lauridsen

Bebyggelse - Bronzealder

Kulturlag - Bronzealder

569. Møllemarksgård Vest

19.07.14 Ål

Boplads

Råstof

Førromersk og ældre romersk jernalder

sb. 133. Fortsat udgravning af en større boplads. Ved årets undersøgelse blev afdækket og undersøgt 13 langhuse og 8 udhuse med tilhørende hegnsforløb. Flere af de udgravede huse var opført på samme sted. I flere af husene blev der gjort usædvanlige fund. Der blev bl.a. fundet en stor jerngenstand og et stort samlet fund af brændt korn. Kulturlaget var bevaret over et større område af bopladsen. I forbindelse med to af de udgravede huse var der tydelige spor efter brand i husene. Ved en delvis udgravning og soldning af bopladslagene fremkom et rigt og varieret fundmateriale af bl.a. brændt korn og frø, brændte knogler og keramik. Herudover fremkom mere usædvanlige fund som f.eks. en konisk spillebrik af rav, velbevarede ildbukke og mindre metalgenstande. I forbindelse med udhusene til et af gårdsanlæggene blev der fundet rester af digelfragmenter. Endelig blev der i bopladsgruberne fundet store mængder keramik, brændt korn og brændte ben.

VAM 1232

Niels Algreen Møller

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

570. Oksbøl øst, Industri

19.07.14 Ål

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

ynge bronzealder/ældre FRJ

sb. 155. I forbindelse med forskellige anlægsarbejder ved Industrivej i Oksbøl blev museet opmærksom på en række anlægsarbejder, der var iværksat uden museets sanktion. Den første sag drejede sig om etableringen af en kloak og vej, hvor en museumsmedarbejder blev opmærksom på jordarbejdet. Det viste sig efter afrensning af en del af fladen, at der lå en mindre hustomt fra yngre bronzealder eller ældre førromersk jernalder. En del af området var desværre ødelagt af gennemgravninger. Det samme gentog sig ved anlægsarbejder på Industrivej 19, hvor området allerede var ødelagt ved opdagelsen. Kun enkelte gruber kunne iagttages. Ligeledes skete et tilfælde af muldafrømning på en solgt grund på Industrivej 30a. Her blev arbejdet sat i gang trods museets talrige opfordringer til at melde, når byggeriet var forestående. Dog blev museet i et andet tilfælde kontaktet ved salg af en grund og en udgravning blev iværksat. I den anledning blev fundet en mængde kogestensgruber og enkelte spredte stolpehuller. To kogestensgruber lod sig nærmere datere ud fra fund af keramik til overgangen yngre bronzealder/ældre førromersk jernalder.

VAM 1392

Jens G. Lauridsen
Søren Christensen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

571. Vrøgum Klitplantage

19.07.14 Ål

Løsfund

Vejanlæg

Oldtid

I forbindelse med udvidelsen af Præstegårdsvej vest for Oksbøl overvågede museet anlægsarbejdet. Vejen skulle passere tæt forbi flere fredede høje; omkring disse blev der dog ikke iagtaget noget af interesse. 9 andre steder på strækningen blev der opsamlet løsfund, mest flintafslag og keramik. Et enkelt sted blev der gjort så mange fund, at der formodentlig er tale om en boplads fra yngre bronzealder eller ældre jernalder.

VAM 1412

Søren Christensen

Andre anlæg/diverse - Oldtid

572. Horne

19.08.03 Horne

Gruber, Jernudvinding, bebyggelse,
grave

Plantning

Æ.FRJ, YRJ/ÆGJ

sb. 204. Under etablering af sø og skovpark fulgte museet dels opgravningen til søen og foretog en egentlig udgravning af et 4 m bredt N-S-gående læhegnstracé. Ved opgravningen blev konstateret et aktivitetsområde med gruber og enkelte spredte stolpehuller; keramik daterer gruberne til yngre bronzealder eller ældre førromersk jernalder. I det smalle læhegnstracé fremkom 2 jordfæstegrave fra ældre germansk jernalder, 2 brandgrave, slaggegruber, spor af flere gårde og hegn samt en smedie fra yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. Hertil kommer nogle udaterede ardspor, og længst mod syd en udateret bebyggelse, samt spor af en formodet gård fra ældre jernalder

VAM 1236

Jens G. Lauridsen

Grube - Yngre bronzealder

Grube - Førromersk jernalder

Andre anlæg/diverse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Ældre jernalder

Andre anlæg/diverse - Germansk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

Ager/mark - Udateret

Haderslev Amt

573. Bakkegården

20.01.04 Rødning

Gravhøj og gravplads

Andet anlægsarbejde

Y. stenalder/Y. rom./æ.germ.

sb. 2. Ved en udgravning forud for byggemodning ved Bakkegårdsparken i Rødning fandtes en gravhøj med en grav fra yngre stenalder (enkeltgravskulturen) samt otte grave fra yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder, som lå rundt om gravhøjen. Der var tale om henholdsvis en brandplet, to urnegrave og fem jordfæstegrave. Jordfæstegravene indeholdt jerngenstande samt et enkelt lerkar. Gravpladsen hører sammen med bopladsen Bakkegårdsparken N (HAM 4086).

HAM 2360

Lisbeth Christensen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Romersk jernalder

Gravplads/grav - Germansk jernalder

574. Bakkegården Øst

20.01.04 Rødning

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre og yngre jernalder

sb. 28. Ved prøvegravningen forud for byggemodning af et område øst for Bakkegårdsparken i Rødning, fandtes indenfor et areal på godt 4 ha, bebyggelsesspor i form af mindst 8 hustomter fra bl.a. ældre germansk jernalder samt et muligt hegnsforløb. Derudover sås spredte affaldsgruber, der kan dateres til førromersk jernalder og ældre germansk jernalder. Det ser således ud til, at bebyggelsen repræsenterer flere faser og stammer fra såvel ældre som yngre jernalder. Der fandtes endelig spredte, udaterbare kogestensgruber, recente stenlægninger samt en mulig grav.

HAM 4235

Lisbeth Christensen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

575. Bakkegårdsparken N.

20.01.04 Rødning

Boplads

Andet anlægsarbejde

Yngre romertid/ældre germanertid

sb. 23. Ved en udgravning forud for byggemodning ved Bakkegårdsparken i Rødning fandtes tre velbevarede gårdsanlæg fra yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. Gårdene består af et hovedhus med tilhørende økonomibygninger, herunder hegnsbuse. Gårdsanlæggene har ligget samlet på en række igennem flere faser på en sydvendt skråning. Bopladsen er samtidig med gravpladsen Bakkegården (HAM 2360).

HAM 4086

Lisbeth Christensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Germansk jernalder

576. Mojbøl

20.01.08 Øster Lindet

Vadested

Andet anlægsarbejde

Tidlig middelalder

sb. 91. Vadestedet blev lokaliseret og delvist udgravet i 2002 i forbindelse med naturgenopretning. Vadestedet er i flere faser. Nederst og ældst er et 2,5 m bredt vadested, bestående af et lag lyng, som er lagt ovenpå et lag sand og kantet med flethegn langs begge sider. Denne fase af vadestedet er dendrokronologisk dateret til 1081 e. Kr.

Dernæst er der sket en degenerering af vadestedet og det blev efterfølgende dækket af mudder. Men trods al mudret har man alligevel stadig brugt stedet som overgangssted over åen. I hvert fald blev der i dette lag registreret talrige dyrespor fra husdyr, som var trådt dybt ned i fladen. At man på dette tidspunkt har ophørt med at vedligeholde flethegnene og lod dem blive tildækket af mudder, hænger måske sammen med, at man på nogenlunde samme tidspunkt har forskudt anlægget en smule mod nord. Der var ikke tale om nogen overbevisende og velbevarede vejbelægning, men de fundne rester kan godt tænkes at stamme fra et ældre stenbrolagt vadested, som i konstruktion har lignet det yngste anlæg på stedet. Trækonstruktionerne fra dette nordligere anlæg er dateret til ca. 1145.

I den sidste fase sker en ret omfattende ændring af vadestedet. Man har udlagt et lag af hvidt sand ovenpå mudret, som samtidig har forseglede de førnævnte dyrespor. Dette sand har man brugt som underlag for en belægning af marksten. Markstenene varierer noget i størrelse helt fra de meget store sten langs kanterne og til de mellemstore og meget små sten i selve kørebanen. Hele brolægningen er 4-6 m bred og ca. midt på var der en ca. 2 m bred kørebane med tydelige kørespor med en bredde på 20-40 cm. Imellem køresporene var der ca. 1,00-1,20 meter.

De store sten langs kanterne lå i flere lag og blev ydermere holdt på plads af vandretliggende træplanker og nedbankede skrånede stolper. I vadestedets yngste fase er der altså tale om en langt stærkere og robust konstruktion end vadestedet med flethegn, som bedre har kunnet modstå presset fra åens strømmende vand end de foregående konstruktioner. At man har valgt at erstatte vadestedet med en mere gedigen konstruktion, kan skyldes at trafikken over vadestedet er intensiveret og man har måske også haft et stigende behov for at få flere vogne bragt sikkert og nemt over åen.

Dateringen af det yngste vadested er noget mere usikker end for de ældre faser - det skyldes at træet var ret dårligt bevaret, så der ikke kunne udtages så mange prøver til dendrokronologisk datering, flere af stykkerne var desuden af bøg. Tilbage er så den arkæologiske datering som er foretaget ud fra de stratigrafiske forhold på stedet. Da den mellemste fase dateres til midten af 1100-tallet, vil en datering til lige omkring 1200 ikke være noget dårligt bud på dateringen af anlæggelsen af det yngste vadested. Hvor lang tid dette vadested så har været i brug inden det opgives og får lov til at gro til, er et andet spørgsmål, som der ikke findes noget præcist svar på.

HAM 4078

Tenna R. Kristensen

Vej/bro - Middelalder

577. Kongevejen I

20.02.01 Gram

Urnegravplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder/ældre romersk jernalder

sb. 195. Der udgravedes en lille urnegravplads med 8 urner. Den øverste del af urnerne var ødelagt ved pløjning og ved fire urner gik der grubbespor tværs igennem. Blandt fundene var en kniv, beslag, spænde, skjoldbule og -håndtag samt et sæt bøjlesporer. De sidste, der er af den ældste type, var nedstukket ved siden af en urne.

HAM 4231

Frauke Witte

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

578. Kongevejen II

20.02.01 Gram

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre romersk jernalder

sb. 196. Ved prøvegravning lokaliseredes et bopladsområde med stolpehuller og bopladsgruber der via keramik er dateret til ældre romersk jernalder. Området blev udtaget af industriområdet og dermed bevaret in situ.

HAM 4239

Frauke Witte

Bebyggelse - Romersk jernalder

579. Melskov I

20.02.02 Hammelev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 130. Undersøgelse af et 500 m² stort område forud for etablering af regnvandsbassin. Der afdækkedes aktivitetsspor i form af 4 brøndlignende gruber, alle med lerkarskår fra første halvdel af førromersk jernalder. En tilhørende bebyggelse formodes at ligge øst eller syd for feltet på nærliggende bakkehøjninger.

HAM 4109

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

580. Melskov II

20.02.02 Hammelev

Grube

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 131. Undersøgelse af et godt 400 m² stort område forud for industribyggemodning. En enkeltliggende Ø-V-ventet nedgravning med et kompakt stenfyld af op mod 40 x 70 cm store sten på toppen af en markant bakketop tolkedes umiddelbart som et gravanlæg. Udgravning viste imidlertid at det drejede sig om en 80 cm dyb stenfyldt grube fra tidlig førromersk jernalder. En makrofossilanalyse afslørede et af de ældste fund af hør i Danmark i bunden af gruben.

HAM 4110

Hans Chr. H. Andersen

Grube - Førromersk jernalder

581. Melskov III

20.02.02 Hammelev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Nyere tid

sb. 132. Undersøgelse af et 900 m² stort område forud for industribyggemodning. Et aktivitetsområde med hørgruber og kalkgruber fra 1800-tallet afdækkedes. Et for længst fjernet hus kunne på de Preussiske Grundkort fra 1877 genfindes til at have ligget vest for det afdækkede område.

HAM 4111

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Nyere tid

582. Barsbøl Mark

20.02.04 Jels

Bopladsgruber

Andet anlægsarbejde

Tidlig førromersk jernalder

sb. 159. I forlængelse af prøvegravning blev der foretaget en udgravning af en ca. 3 x 6 m stor lertagningsgrube. Heri fandtes velbevaret keramik fra tidligførromersk jernalder i store mængder, samt en ligger til en kværnsten. Nogle af karrene er tilsyneladende sat ned i gruben.

HAM 4254

Mette Nissen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Grube - Førromersk jernalder

583. Kolsnapvej 2

20.02.06 Nustrup

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 285. Ved prøvegravning afdækkedes et langhus i to faser på mindst 20 x 7,5 m. Der fremkom 9 tagbærende stolper. I husets vestlige ende ses stolpehuller der sandsynligvis markerer en rumopdeling. Der fandtes endnu et muligt langhus. Udgravning finder sted i 2004.

HAM 4292

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Middelalder

584. Oksenvad Hede

20.02.07 Oksenvad

Boplads

Råstof

Jernalder

sb. 229. Ved prøvegravning fandtes stolpehuller stående i en vinkel, sandsynligvis fra et hegn tilhørende et gårdsanlæg fra jernalderen. Anlægget blev friholdt fra indvinding.

HAM 4196

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Jernalder

585. Vestervang

20.02.10 Vedsted

Boplads

Dyrkning

Ældre romertid

sb. 367. På grund af dyrkning foretog museet i år 2000 en ca. 2000 m² stor udgravning på lokaliteten. Der blev udgravet dele af en landsby fra ældre romersk jernalder, hvor der afdækkedes både treskibede langhuse og økonomibygninger. Formålet med prøvegravningen i 2003 var at klarlægge bopladsens udstrækning og generelle bevaringsgrad. Ved prøvegravningen fandtes yderligere mindst fem langhuse. Den sydlige del af bopladsen er særdeles velbevaret med hegnsløb og stalde med båseskillerum. Der fandtes desuden spor efter jernudvinding i form af klumper af jernslagge. Bopladsen blev afgrænset mod alle verdenshjørner. Pladsen hører sammen med urnegravpladsen, (Vedsted sb.nr. 22), der er den gravplads, som har lagt navn til "Over Jerstal Kredsen".

HAM 3824

Lisbeth Christensen

Bebyggelse - Romersk jernalder

586. Hertug Hans Kirke

20.03.04 Haderslev Kirke

Restaurering 1569

sb. 73. I forbindelse med renovering åbnedes på kirkens nordøstlige hjørne et lille felt, hvor det kunne påvises, at kirkens nordmur står ovenpå en sokkel af store tilhuggede granitsten uden profilering, og at disse igen er sat ovenpå lidt mindre kampesten. Der synes ikke at være foretaget yderligere fundamentering af kirken, hverken pælefundering eller andet. Der var muligvis tegn på, at der er blevet udlagt et lag brokker under granitstenene, men det er lidt usikkert, idet det hastigt stigende grundvand umuliggjorde en dybere nedgravning. Grundvandet fremkom 1,40 m under terræn.

4257 Tenna R. Kristensen

Kirke/Kirkegård - Nyere tid

587. Kraghs Ø (Slivsøen)

20.03.06 Hoptrup Gruber

Andet anlægsarbejde Sten- eller bronzealder

sb. 382. Prøvegravning og arkæologisk overvågning i forbindelse med genetableringen af den i 1950erne udtørrede Slivsø. Et areal på ca. 23 ha blev prøvegravet og afgravningen af et større areal overvåget på grund af etableringen af en dæmning til afgrænsning af søen. På toppen og ved siden af en lille bakke, som engang har været en ø i søen, fandtes store kogestensgruber og en grube med keramik. Keramikken dateres til yngre stenalder eller bronzealder og viser at øen har været brugt som boplads eller som opholdssted i denne periode.

HAM 4250 Frauke Witte
Kirsten Prangsgaard

Grube - Stenalder

Grube - Stenalder

Grube - Bronzealder

588. Slivsø 1

20.03.06 Hoptrup Bopladsmateriale

Andet anlægsarbejde Tragtbægerkultur

sb. 383. Prøvegravning og arkæologisk overvågning i forbindelse med genetableringen af den i 1950erne udtørrede Slivsø. Et areal på ca. 23 ha blev prøvegravet og afgravningen af et større areal overvåget på grund af etableringen af en dæmning til afgrænsning af søen. Der undersøgte et 7 m² stort felt med udskyllet og omlejret materiale fra en nærliggende boplads fra tragtbægerkultur. Blandt fundene var et uroksehorn og en tværpil.

HAM 4268 Frauke Witte
Kirsten Prangsgaard

Bebyggelse - Yngre stenalder

589. Slivsø 12

20.03.06 Hoptrup Løsfund

Andet anlægsarbejde Yngre bronzealder

Prøvegravning og arkæologisk overvågning i forbindelse med genetableringen af den i 1950erne udtørrede Slivsø. Et areal på ca. 23 ha blev prøvegravet og afgravningen af et større areal overvåget på grund af etableringen af en dæmning til afgrænsning af søen. Ved prøvegravning fandtes et gevir fra en kronhjort, der ud fra lagsammenhæng og en C14-prøve kan dateres til ca. 1000 f. Kr.

HAM 4375 Frauke Witte
Kirsten Prangsgaard

Andre anlæg/diverse - Yngre bronzealder

590. Slivso 3

20.03.06 Hoptrup

Jagtstation

Andet anlægsarbejde

Tragtbægerkultur

sb. 385. Prøvegravning og arkæologisk overvågning i forbindelse med genetableringen af den i 1950'erne udtørrede Slivso. Et areal på ca. 23 ha blev prøvegravet og afgravningen af et større areal overvåget på grund af etableringen af en dæmning til afgrænsning af søen. Der undersøgte dele af en jagtstation fra Blandebjerg-fasen (16 m²) samt en spredning af flint over 162 m². I primære fundlag fandtes skraber, afslag, keramik, knogler, nøddeskaller etc.

HAM 4274

Frauke Witte

Kirsten Prangsgaard

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

591. Slivso 8

20.03.06 Hoptrup

Løsfund

Andet anlægsarbejde

Neolitikum

sb. 388. Prøvegravning og arkæologisk overvågning i forbindelse med genetableringen af den i 1950'erne udtørrede Slivso. Et areal på ca. 23 ha blev prøvegravet og afgravningen af et større areal overvåget på grund af etableringen af en dæmning til afgrænsning af søen. Opsamling af flintafslag. De var vandrullede og stammer sandsynligvis fra neolitiske boplads på den sydlige bred af den tidligere fjord/sø.

HAM 4290

Frauke Witte

Kirsten Prangsgaard

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

592. Slivso 9

20.03.06 Hoptrup

Fiskegærde

Andet anlægsarbejde

Tragtbægerkultur?

sb. 389. Prøvegravning og arkæologisk overvågning i forbindelse med genetableringen af den i 1950'erne udtørrede Slivso. Et areal på ca. 23 ha blev prøvegravet og afgravningen af et større areal overvåget på grund af etableringen af en dæmning til afgrænsning af søen. Kort før juleaften fandtes et stykke af et fiskegærde i to faser bestående af lodretstående stolper hvortil var bundet et vidjeflettet hegn. Udgravningen fortsattes ind i 2004.

HAM 4291

Frauke Witte

Kirsten Prangsgaard

Andre anlæg/diverse - Yngre stenalder

593. Skovdallund

20.05.07 Stepping

Boplads

Råstof

Førromersk jernalder

I et stærkt kuperet terræn med bakke drag fremkom ved prøvegravning rester fra mindst 3 treskibede huse. Desuden en mængde andre stolpehuller samt gruber og kogestensgruber. Fund af keramik fra kogestensgrube daterer denne til tidlig førromersk jernalder. Bopladsen er bevaret in situ.

HAM 4267

Mette Nissen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Tønder Amt

594. Kløjing

21.03.07 Nørre Løgum

Boplads

Andet anlægsarbejde

Middelalder

sb. 127. I den ca. 1200 m² store udgravning fremkom flere hustomter med jordgravede stolper. Mod syd blev der afdækket grundplanen af et stort hus inddelt i flere rum. På grund af de meget store og næsten en meter dybe tagbærende vægstolper, antages det, at huset har været i flere etager. I den østlige del af dette hus blev der fundet en cirkulær bageovn, som er en senere tilføjelse. Nord for dette hus blev grundplanen af et tilsvarende hus delvist afdækket. Dette hus har formentlig også været i flere etager, idet stolpehullerne var lige så dybe og store som i det sydlige hus. Midt imellem disse to huse blev der udgravet en brønd, hvori der blev fundet en del højmiddelalderligt keramik samt ½ kværnsten. Umiddelbart vest for brønden blev der også fundet en bygning, der at dømme ud fra stolpehullerne har været en lettere bygning end de to øvrige, og måske har haft funktion som stald eller lade. I en brevbog fra cistercienserklosteret i Løgumkloster, som omhandler klostrets gods, nævnes det at væbneren Anders Trugelssen i begyndelsen af 1400-tallet skænkede det gods han ejede i Kløjing til klostret. Det er sandsynligvis denne gård som nu er lokaliseret.

HAM 4238

Tenna R. Kristensen

Bebyggelse - Middelalder

595. Løgumgårde

21.03.07 Nørre Løgum

Gravhøj

Dyrkning

Yngre stenalder/ældre bronzealder

sb. 62. Prøvegravning på 3 dyrkningstruede gravhøje, hvor der var gjort detektorfund. Sb. 62. Høj med en diameter på ca. 20 m. Centralt i højen fandtes en stenrøse på 2 meter i diameter. Sb. 69. Højen målte ca. 13,5 m i diameter og der var spor efter en ringgrøft. 2,4 m fra højens centrum fremkom et stenlagt område der kan stamme fra en grav. Sb. 70. Høj med centralgrav. Kistespor viste sig som en få cm tyk bræmme og målte 2,6 x 0,8 m. Om graven fandtes en ringgrøft med en diameter på 5,5 m. Gravhøjene udgraves i 2004.

HAM 4246. HAM 4213. HAM 4214.

Gunvor Christiansen

Gravhøj - Yngre stenalder

Gravplads/grav - Yngre stenalder

Gravhøj - Ældre bronzealder

Gravplads/grav - Ældre bronzealder

596. Almstrup Kanal I

21.04.06 Tinglev

Spang

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 123. I forbindelse med reetableringen af det bugtende åforløb for Bjerndrup Mølleå fandt man ved Gårdeby nogle spredte pæle. Anlæggets spinkle og uregelmæssige konstruktion antyder, at der eventuelt kan have været tale om et spang.

HAM 4223

Lisbeth Christensen

Andre anlæg/diverse - Udateret

597. Almstrup Kanal II

21.04.06 Tinglev

Opstemning

Andet anlægsarbejde

Udateret

sb. 123. I forbindelse med reetableringen af det bugtende åforløb for Bjerndrup Mølleå fandt man ved Gårdeby nogle spredte pæle. Anlægget tolkes som rester af konstruktioner til opstemning af vand i engen.

HAM 4224

Lisbeth Christensen

Andre anlæg/diverse - Udateret

598. Almstrup Kanal III

21.04.06 Tinglev

Spunsvæg

Andet anlægsarbejde

ca 1105 e. Kr.

I forbindelse med reetableringen af det bugtende åforløb for Bjærndrup Mølleå fandtes ved Gårdeby en spunsvæg og en pælerække, der har været en del af en opstemning, eventuelt til en vandmølle.

HAM 4218

Lisbeth Nielsen

Andre anlæg/diverse - Middelalder

599. Gårdebymark

21.04.06 Tinglev

Forsvarsvold

Andet anlægsarbejde

3. årh. e. Kr.

sb. 122. Ved en udgravning forud for etableringen af en stald ved Gårdebymark fandtes rester af Olgerdiget. Olgerdiget består her af en fladbundet voldgrav samt tre palisaderækker vest herfor. Der er intet træ bevaret i palisaderækkerne.

HAM 4252

Lisbeth Christensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Romersk jernald

600. Tinglev Kirke

21.04.06 Tinglev

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre germanertid

sb. 121. Ved en udgravning forud for byggemodning umiddelbart vest for Tinglev Kirke fandtes en boplads fra ældre germansk jernalder. Den sydlige del af bopladsen ligger under en vej samt et boligkvarter fra 1970'erne og bopladsen er kun afgrænset mod nord og vest. Der var tale om en boplads med dele af mindst ni gårdsanlæg eller flere faser af de samme gårdsanlæg med velbevarede hegnsforløb, herunder flere saddeltagshegn. Gårdsanlæggene består af et treskibet hovedhus og staklader eller mindre økonomibygninger. Til det ene af gårdsanlæggene knytter sig desuden to slaggegruber. I forbindelse med det ene af hovedhusene fandtes i øvrigt dele af en importeret bronzefibula fra ældre germansk jernalder.

HAM 4210

Lisbeth Christensen

Bebyggelse - Germansk jernalder

601. Emmerske Efterskole

21.05.04 Tønder Ls

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Vikingetid og Middelalder

Der blev udgravet adskillige hustomter, både treskibede og enskibede med udskud. I nogle af stolpehullerne fandtes bygningstømmer bevaret. Desuden undersøgte 5 brønde, hvoraf en var lavet af en udhulet træstamme og to af tønder. Der fremkom ligeledes et vidjeflettet kar muligvis brugt til garvning. På bunden af karret lå fragmenter af groft vævet tekstil.

HAM 4219

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Vikingetid

Bebyggelse - Middelalder

Åbenrå Amt

602. Lindegård

22.01.06 Holbøl

Slaggegruber

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 233. Ved prøvegravningen i forbindelse med etableringen af tre nye stalde samt en gylletank ved Hønsnap fandtes fire slaggegruber på et lille plateau op imod Krusåvej.

HAM 4229

Lisbeth Christensen

Grube - Ældre jernalder

603. Ligård

22.01.10 Uge

Forsvarsanlæg

Andet anlægsarbejde

3. årh. e. Kr.

sb. 87. Forud for etableringen af en stald ved Ligård ved Uge fandtes rester af Olgerdiget. Olgerdiget består her af en fladbundet grav med en dybde på 110 cm under terrænet og en bredde på ca. 3 m samt tre palisader vest herfor. Derudover findes der dog ved Ligård yderligere nogle rækker af palisader såvel øst som vest for den centrale del af Olgerdiget. Det er sandsynligvis tale om et anlæg kaldet Skansen. Palisaderne starter/slutter eller er afbrudt, hvilket tyder på reparationer af palisaderækkerne samt at der har været bevidst anlagte ind- og udgange i rækkerne. I samtlige snit fandtes i grøfterne rester af dårligt bevarede egepæle.

Der blev endvidere lavet et mindre snit på marken syd for Ligård i nærheden af en lille bæk. Her iagttoges de samme palisaderækker, som indenfor udgravningsfeltet. Der fandtes dog her bevarede stolperækker i de to dobbelte palisaderækker umiddelbart vest for voldgraven. I forbindelse med udgravningen blev der udtaget prøver til dendrokronologisk datering fra de forskellige palisaderækker.

HAM 4230

Lisbeth Christensen

Forsvarsanlæg/voldsted - Romersk jernald

604. Smedager

22.02.01 Bjolderup

Hustomt

Andet anlægsarbejde

Senneolitikum

sb. 140. I forbindelse med opførelsen af en staldbygning undersøgte et område i nærheden af to overpløjede gravhøje. Der undersøgte stolpehuller, gruber samt et nedsænket gulv til en senneolitisk hustomt. I fyldskiftet fandtes et usædvanligt stort genstandsmateriale.

HAM 4249

Frauke Witte

Bebyggelse - Yngre stenalder

605. Skovly

22.02.02 Hjordkær

Boplads

Råstof

Sen førromersk jernalder

sb. 120. Udgravning af brandtomt. I det treskibede langhus var der spor efter 5 sæt tagbærende stolper og ildsted i vestenden, ligesom indgangsstolperne kunne iagttages. I et stolpehul fandtes en del af en kværnsten. Vest for hustomten fritlagdes en rest af et hegn. Ved prøvegravningen lokaliseredes endvidere et område med aktivitetsspor i form af gruber fra ældre jernalder.

HAM 4190

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

606. Prakhøj

22.02.03 Løjt

Enkeltfund

Andet anlægsarbejde

Mesolitikum

sb. 205. Ved prøvegravning fremkom en mesolitisk kerneøkse som enkeltfund i et lille mosehul.

HAM 4251

Hans Chr. H. Andersen

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

607. Høgelsbjerg I

22.02.04 Rise

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 181. Boplads spor i form af spredte stolpehuller og gruber

HAM 4177

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Ældre jernalder

608. Høgelsbjerg II

22.02.04 Rise

Boplads

Andet anlægsarbejde

Ældre jernalder

sb. 180. Boplads spor i form af spredte stolpehuller og gruber; heriblandt en lertagningsgrube.

HAM 4178.

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Ældre jernalder

609. Rise Skovvej

22.02.04 Rise

Tuegravplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 184. Ved prøvegravning fremkom en del af et stort urnegravfelt i form af 3 tuegravhøje med partielt afbrudte ringgrøfter. I alt blev der ved prøvegravningen fundet 10 urner. En urne indeholdt et bikar og et bæltespænde. Gravfeltet dækker sandsynligvis et areal på 1,1 ha og ligger bevaret in situ.

HAM 4246

Gunvor Christiansen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

610. Rise Skovvej

22.02.04 Rise

Bebyggelse

Andet anlægsarbejde

Ældre bronzealder

sb. 185. Ved prøvegravning fremkom et treskibet langhus, hvor der blev frilagt 5 sæt tagbærende stolper, vægstolper og et ildsted i østenden samt tillige væggroft i østenden og langs den nordlige langside. Huset var ca. 9 m bredt og mindst 26 m langt. Desuden fremkom endnu et langhus af samme udseende og længde, samt dele af fire andre langhuse. Bopladsen ligger bevaret in situ.

HAM 4247

Gunvor Christiansen

Bebyggelse - Ældre bronzealder

611. Vestermark

22.02.04 Rise

Løsfund og gravhøj

Råstof

Mesolitikum/Bronzealder

sb. 8/182. Ved en større prøvegravning fandtes i nærheden af et naturlig vandhul i tørvelag enkelte flintafslag og en spydspids. Et kulturlag kunne ikke udskilles. Fundene dateres til mesolitikum og tyder på aktivitet i nærheden af vandhullet.

På området blev en registreret gravhøj (sb. 8) delvis frilagt. Gravhøjen er 20 m i diameter og bygget op i sandsynligvis 4 faser med en enkelt grav i midten og en ringgrøft til en træpalisade udenom. Da arealet blev taget ud af grusindvindingen blev højen ikke undersøgt nærmere. I højfylden blev fundet en kogestensgrube, en flintskraber og en kværnsten. Dateringen er formodentlig dolktid/ældre bronzealder.

HAM 4193

Tenna R. Kristensen

Frauke Witte

Andre anlæg/diverse - Ældre stenalder

Gravhøj - Bronzealder

Gravplads/grav - Bronzealder

612. Arndrup Mølle

22.03.01 Bedsted

Boplads

Andet anlægsarbejde

Oldtid

sb. 25. I et lavtliggende forholdsvist fladt terræn fremkom ved prøvegravning 4 stolpehuller. En egentlig boplads befinder sig udenfor det bebyggede område.

HAM 4269

Mette Nissen

Bebyggelse - Oldtid

Sønderborg Amt

613. Danfoss Universe

23.01.02 Havnbjerg

Boplads

Andet anlægsarbejde

Meso/neo/bra/æ. rom.

sb. 269. Undersøgelse af et 10.000 m² stort område forud for etablering af oplevelsescentret "Danfoss Universe". Det afdækkede areal er fordelt på to veldrænedede plateauer i et ellers fugtigt område. På det ene plateau afdækkedes et muligt yngre bronzealderhus og en gård i to faser fra ældre romersk jernalder. Den yngste fase havde en tilhørende hegnslade - de karakteristiske forløbere for saddeltagshegnene - som i de senere år er begyndt at dukke op i Sønderjylland. På et lille lavtliggende plateau fremkom sporene efter to gårde fra ældre romersk jernalder, som her har ligget fastlåst side om side igennem minimum tre faser, adskilt af et fælles hegn. Herudover fremkom på pladsen et mindre "dødishul", med kulturlagsopfyld fra mesolitikum, neolitikum, bronzealder og ældre romersk jernalder. Makrofossilmateriale herfra er under analyse. Der er fra pladsen fremkommet et righoldigt materiale af dyreknogeter.

HAM 4103

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Ældre stenalder

Bebyggelse - Yngre stenalder

Bebyggelse - Bronzealder

Bebyggelse - Romersk jernalder

614. Danfoss Universe

23.01.02 Havnbjerg

Votivfund

Andet anlægsarbejde

Yngre bronzealder

sb. 269. Bronzecelt fra yngre bronzealder per. IV/V fremkommet ved kloakeringsarbejde efter at de arkæologiske undersøgelser ved oplevelsesparken "Danfoss Universe" var afsluttet. Efterfølgende undersøgelse af et op mod 10 x 10 m stort lavtliggende område omkring fundstedet frembragte ikke yderligere fund. Celten må sandsynligvis betragtes som et votivfund.

HAM 4103

Hans Chr. H. Andersen

Depotfund/skattefund/offerfund - Yngre bro

615. Gl. Fabriksvej

23.01.02 Havnbjerg

Boplads

Vejanlæg

Y. bra/førrom./æ.rom./mia.

sb. 264. Undersøgelse af et 4600 m² stort område forud for etablering af oplevelsescentret "Danfoss Universe". Ved undersøgelsen fremkom et par hustomter fra yngre bronzealder med tilhørende aktivitetsgruber, samt et gårdsanlæg fra omkring Kr. f., også med aktivitetsgruber. Hertil kom to muligvis tre delvist afdækkede gårdsanlæg fra ældre romersk jernalder, hvoraf det ene gårdsanlæg må opfattes som en storgård med tilhørende økonomibygninger i to faser. Endelig afdækkedes to middelalderlige gårdsanlæg; muligvis to faser af samme gård. Det ene gårdsanlæg består her af et N-S-ventd rammehus med tilhørende firestolpehus ved SV-hjørnet, og et stolpehegn dannende en gårdsplads heromkring. Der er fra pladsen fremkommet et righoldigt materiale af dyreknogler.

HAM 3879

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Yngre bronzealder

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

Bebyggelse - Middelalder

616. Kløverlykke NV

23.02.03 Hørup

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 237. Ved en prøvegravning fandtes stolpehuller, 4 kogestensgruber, en mængde lerkarsskår, samt en del ildskørnet og hvidbrændt flint.

HAM 3849

Mette Nissen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

617. Tandsgårde

23.02.09 Tandslet

Boplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk/ældre romersk jernalder

sb. 80. Undersøgelse af et godt 1000 m² stort område forud for opførelse af en staldbygning. Sporene efter en enkeltgård i fire faser afdækkedes. Gården kan følges fra sen førromersk jernalder og igennem ældre romersk jernalder. Bopladsområdet er ikke fuldt afdækket, men konklusionen synes sikker.

HAM 4176

Hans Chr. H. Andersen

Bebyggelse - Førromersk jernalder

Bebyggelse - Romersk jernalder

618. Øster Hesselgård Syd

23.02.10 Ulkebøl

Urnegravplads

Andet anlægsarbejde

Førromersk jernalder

sb. 405. Ved prøvegravning fandtes en urnegravplads, hvorfra der blev optaget 5 urner. Heraf indeholdt en urne 3 fibler, 6 glasperler, 1 jernbeslag, 2 rageknive og 3 jernringe. Urnegravpladsen blev bevaret in situ - midt på en containerplads!

HAM 4186

Gunvor Christiansen

Gravplads/grav - Førromersk jernalder

Undersøgelser på havbunden Amt

619. Stinesminde

40.12.35 Kongsdal - Hobro

Vrag

Årsag ikke oplyst

Nyere tid

sb. 1. Besigtigelse af udgravet vrag. Der blev udført indstiksmålinger på trædele for at vurdere vrages tilstand, yderligere blev der foretaget reparationer af det beskyttende net omkring vraget.

FHM 4427/4

Claus Skriver

Jesper Frederiksen

Vrag - Nyere tid

620. Helligkilde

40.15.13 Snævringen, Skanseodde - Flækøjet

Bosættelsesområde

Diverse

Ertebøllekultur

Amatørarkæolog og sportsdykker Jens Kjærgaard fandt i sommeren 1998 en stor mængde bearbejdet flint i sammenhæng med bevarede organiske lag i Fænøsund ved Helligkilde sydvest for Middelfart. I 2001 blev lokaliteten jævnlige rekognosceret af Jens Kjærgaard og andre sportsdykkere, og der blev opsamlet udvasket fundmateriale i ret store mængder, bl.a. keramik og genstande af tak samt faunalevn, herunder ryghvirvler af marsvin. Af trægenstande skal nævnes et stammebådsfragment, en lystersidegren og et fragment af en paddel.

Langelands Museum foretog i maj 2003 en undersøgelse af lokaliteten, finansieret af midler fra Kulturarvsstyrelsens §28-pulje. Der deltog tre dykkende arkæologer, som i løbet af to arbejdsuger udgravede tre kvadratmeterfelter og et stort antal mindre prøvehuller. Det kunne bekræftes at der er stort potentiale med hensyn til fund af såvel bearbejdet flint, som genstande af organisk materiale. Pladsen må betegnes som værende under langsom nedbrydning, der dateres til yngre ertebøllekultur.

LMR 13850

Otto Christian Uldum

Bebyggelse - Ældre stenalder

621. Kappelsbjerg Bådebro

40.15.13 Snævringen, Skanseodde - Flækøjet

Andre anlæg

Andet anlægsarbejde

Udateret

Forud for anlæg af en ny motorbådsbro øst for NKT-havnen i Middelfart udførte Langelands Museum en marinarkæologisk forundersøgelse. Der blev ikke gjort fund af oldsager i oprindeligt leje, og anlægget blev anbefalet gennemført.

LMR 14340

Otto Christian Uldum

Andre anlæg/diverse - Udateret

622. Middelfart Lystbådehavn/bibliotek

40.15.13 Snævringen, Skanseodde - Flækøjet

Andre anlæg

Andet anlægsarbejde

Udateret

Middelfart kommune ønskede at anlægge ny lystbådehavn og kunstig halvø til ny biblioteksbygning vest for NKT-havnen i Middelfart. Kulturarvsstyrelsen anbefalede en marinarkæologisk forundersøgelse, som Langelands Museum foretog 4-10/6-2003. Der deltog tre dykkende arkæologer, og omfattede visuel afsøgning og sugehuller; undersøgelsen udførtes fra en jolle. Der blev ved undersøgelsen ikke gjort fund af væsentlig arkæologisk interesse, hvorfor museet anbefalede, at anlægsarbejdet gennemførtes som planlagt.

LMR 14345

Otto Christian Uldum

Andre anlæg/diverse - Udateret